

205

הלכות פסוקות מז הגאונים

נדפסו ראשונה בקונסנמינה שנת רע"ו;
הוצאתין שנית, פרשתין ומפתח עשיתי להן

אני

יואל הכהן מיללער.

הובאו לבית הדפוס ע"י

יצחק שלמה פּוּכַס

מו"ל "החוקר".

קראקא

בדפוס ר' יוסף פישער [גרָאָדגאָססע נר. 62].

שנת תרנ"ג לפ"ק.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 205.

Kurze geonitische Entscheidungen

erschienen zum ersten Male in Constantinopel 1812
Verlag von ...
und ...

הלכות פסוקות מן הגאונים.

Druck von ...
1881

Kurze geonäische Entscheidungen

erschienen zum ersten Male in Constantinopel 1516.

Verbesserte Ausgabe, mit Einleitung, Commentar
und Index versehen

von

Dr. JOEL MÜLLER.

Veröffentlicht von Dr. Salomon Fuchs

(zur Zeit in Berlin, Linienstr. 30).

KRAKAU.

Druck von Josef Fischer.

1893.

הלכות פסוקות מן הגאונים

נדפסו ראשונה בקונסנטינה שנת רע"ו;
הוצאתין שנית, פרשתין ומפתח עשיתי להן

אני

יואל הכהן מיללער.

הובאו לבית הדפוס ע"י

יצחק שלמה פּוּכַס

מו"ל „החוקר“.

קראקא

בדפוס ר' יוסף פישער [גרָאָדגאָססע נר. 62].

שנת תרנ"ג לפ"ק.

לכבוד

ידידי הנכבד בעמו הרב החוקר המהלל החכם הכולל

סר"ר שלמה זלמן חיים האלברשטם ס"ו.

ידידי הנכבד!

שי אוכיל את הספר "הלכות פסוקית מן הגאונים" אשר אני מוציא עתה לאור לשמך איש צדיק ויקר רוח, אשר מאז הרכית חסרך עמי ועם כל בית

ישראל בתתך אלי מכתבי יד היקרים אשר באוצרך למען אבינה דעת אדירי לב הראשונים אשר לפנינו ולמען אוציא לאור בעט ברזל ועופרת את כל תעלומות הכמה אשר ראו עיני, ובכואי לשאול את פיך בדבר אלהים עמדת על ימיני לכתוב ולכאר את הרשום, כי כאשר באו אל ביתך פנינים כן ראתה עינך כל יקר דברי הנכונים אשר מעולם, אם כאסוף נצים עזובות אספת מגלות אשר זהב וכתם אופיר לא יערכו, כן היו שעשועיך לבוא עד תכלית דבר התורה והחכמה. רבים מחכמי ישראל ינקו משד טובך כאשר לא אצלת מהם את אשר שאלו מספריך אלה, ועלי גבר מעולם חסרך וברית שלום אשר ביני וכינך לא תמוט. לכן אבוא כמגלת ספר זה להגיד קבל עם את אשר עשית עמדי, והיום הזה בהוציא לאור את "ההלכות הפסוקות מן הגאונים". יאמרו אחי ובני עמי: "גם זה הספר טיך היה לי" כי כאשר לא נמצא מן הספר הזה אשר נדפס ראשונה בקונסטנטינא בשנת רע"ו כי אם שנים שלשה בארצנו, לא השגתיו עד אשר ארנה בחסרך שלחת לי את החלק השני מן הנדפס והעתקת לי את הרף האחרון אשר חסר באהו. גם כתבת אל החכם ד"ר א. נייבואר פקיד בבית הספרים הגדול באקספרד אשר באי אנגליה ובשום עיניו נעתק לי החלק הראשון מהספר הזה. וכאשר הניתי ככהי הגדול אשר לך אשר ממנו הוצאתי ספרי "תשובות חכמי צרפת ולותיר" וספר "תשובות גאוני מזרח ומערב", מצאתי בו כמעט כל התשובות והפסקים אשר באו כחלק שני מספר "הלכות פסוקות מן הגאונים" וגם איזה תשובות מן החלק הראשון, ועל פיו הגהתי את הספר הזה. אם כן אפוא על פיך ישק כל עמי בהלכות הגאונים, קח נא מפי תודה, ואל גמולות ישלם לך פעלך, איש רצוי לאחיו ודובר שלום לכל עמו!

אחרי אשר השתחיתו אישים לפניך איזה הערות בדבר "ההלכות הפסוקות מן הגאונים".

(ב) הן כבר דברתי דברי בספרי "מפתח לתשובת הגאונים" אשר כתבתי והראתי לרעת כי עקר הקבוצה הזאת (אשר דבר עליה הר"ר יה"ש בהחלוץ ח' צד קמ"א) מקורה באספה אשר נעשתה בימים קדמונים מהלכות ותשובות קטועות ומקוצרות וכי גם בספר העתים כ"י כתובים רוב ההלכות אשר לפנינו בהי עירובין ועל ראשון נמצא שם "ובפסקות דר' יהודאי כתיב הכי" ובספרי קבוצות תשובות הגאונים "שערי תשובה" "שערי צדק" נמצאו הרבה מהן וכן ככהי הגדול אשר לך ואשר זכרתיו ונקבתיו בשם כ"ה, ואשר היה לפניו בידי השד"ל. אולם אחד מן האחרונים נתן לאספה הישנה סדרים חדשים וערכן ע"פ סדור הלכות הרמב"ם והוא הוסיף בה תשוב' טא' מחכמי צרפת והיא התשוב' האחרונה (ס' קצ"ו).

(ג) והנה יש כמה ראיות שהספר הזה נעשה מאיזה אחרון כי זה מכתב עיני ההלכות אשר שם בראש ספרו איננו נקי מחטא וטום. ראה גם ראה שבראש החלק הראשון כתוב "הלכות פסוקות מן הגאונים מאיסור ורזיתר על ספר זרעים ועל ספר מדע ועל ספר קדושה ועל ספר מהרה ועל ספר נשים ועל ספר השלאה" מה זה "מאיסור והיתר" הכתוב בראש כל ההלכות האלה? גם מדוע פסח על שני סעפים להחזיק באיזה צד סדר המשנה ולהתחיל "זרעים" וללכת בצד אחר אחרי הרמב"ם ולשנות ספרינו כאשר המה שנוים ב"יד החזקה, ועוד זאת מי אמר לשום

ספר קדושה בין "מדע" והאהבה" וספר טהרה בין "אהבה" והנשים? — ובראש החלק השני עזב העורך את דרכו ושכח את כל סמניו אשר כתב על פי ערך הרמזים ורשם על ראש החלק הזה "הלכות פסוקות מן הגאונים מאיסור והיתר" על "סדר מועד", הכי שב למשנת רבו ושנה "סדר מועד" ועודנו לא ישוב וכתב גם שם "מאיסור והיתר".

(ג) גם בערך ההלכות בענין אחד מצאנו עין. — בה' בשולי עכו"ם כתוב דין שוקים שקובעין לעז' (ס' כ"ג) שם ס' כ"ח גוי ישמעאל מקילין במגעם ביין. — בה' יין נסך ס' י"ג מצינו כתובים דיני תורמים של גוים, מוריס, שידאז, אהיני שליכו, לאפות ביצה כפורני שגוים צולין בשר, לאפות כפורני שניסקת ע"י גוי, שם ס' מ"ו קראנו דין שפחה שהמבילה בע"כ. שם י"ז דין תורמים דשליקין, שם ס' י"ט דין מישחא שליקא. ס' קע"ז סוף ה' יום כפור הוא מהלכות חול המועד.

(ד) והנה אחרי הרשום באות א' שכורר הדבר שגוף ההלכות והתשובות נאספו בדור קדמון צריך לומר שסיפר ומאסף אחרון עשה הסדרים האלה החדשים ויקרא להלכות את השמות האלה. אולם הלילה לנו לשום הענין והחמאת על ראש ה' משה פיסולינו באשר הוא רשם בסוף הספר את שמו "הסיפר המדפיס" ואיננו העורך, אולם לא ידענו מדוע לא עבר הסיפר הזה בין הבתרים ולא שמר את הכתוב ואשר רשם ההלכות בשם בראש ספרו. לפני הלכות י"ג ס' י"ג בא חסר ולא נכתב ספר קדושה. — ה' געילי כצים וחגכים וסמני עופות וכהמית ואבר מן החי נכתבו לפני ההלכות כאחת ולא נחלקו למחלקות כאשר היו בשער הספר. — בס' אהבה חסר בראש ההלכות "ה' תפלין והנחתן". — ברשימה בראש ההלכות כתוב "ה' יולדת ובעל קרי" ובהלכות לא נזכרה הלכה מבעל קרי כלל. הן ראינו גם לפני סמן ציא "הלכות איסור והיתר" והלכה זאת לא נזכרה ברשימה בשער הספר, נהפוך הדבר כי שם נאמר בראש "הלכות פסוקות מן הגאונים מאיסור והיתר". — "הלכות הפרת נדרים וה' התרת שבועות והרם, הכתוב בשער לא נרשם כי אם הלכות נדרים ושבועות (קמז). — בשער הספר חלק שני הלכת סיכה לבדה והלכת לולב וד' מינים לבדה ובתוך הספר לפני הדינים ההלכות האלה רשימות כאחת. — ה' מזוזה הרשומה בטרם יביאו ההלכות לדינים האלה (קצ"ד) חסרה בשער הספר, גם אין מקומה בחלק השני אשר בא בו סדר מועד ואם באה ה' ס'ת משולכה למגלה הדומה לה בכתיבתה לא נדע מדוע נרשמה ה' מזוזה בחלק הב' והיא שייכת לספר אהבה. אולם יש לחשוב טובה על המדפיס הג"ל ולומר כי הוא העתיק מהדפוס אשר מצא והמאסף האחרון אשר קבץ מן האספות אשר היו לפניו ואשר לא נודע שמו, הוא רשם את הדברים האלה.

(ה) ונראה שתכלית המאסף הזה היתה לקבץ דינים בכל עניני ההוראה באיסור והיתר וכמועדים למען יהיה קבוץ כזה נכון לפניו כאשר ישאלו ממנו פשר דבר והלא ידענו שע"ד זה כתבו קונטרסי כמה הלכות וכבר ישאלו לפני הר"י מיגש (תשו' ס' קי"ד) על ענין כזה שהורה חכם אחר הוראה ע"פ תשובות הגאונים ומשם נראה שהיו לפני המורה הזה תשובות קצרות כעין התשובות אשר לפנינו בהלכות הפסוקות מן הגאונים. וזכר לדבר מה שלא באו בתשובות האלה הלכות או תשובות בעניני התפלות וקריאת התורה אשר רבו גם רבו בהן תשו' ופסקי

הגאונים, גם לא נמצא באספה הזאת כל דין מחקי המשפט וכתובת אשה, ודעת לנכון נקל שכן לזה המאסף בכתבו בשער הספר "באיסור והיתר". סדר התפלות היה נקבע בסדורים ושם ימצאו גם דיני תפלה וקה"ת. דברי המשפט הם מסמרות נטועים בשדה חכמת הדין לפני שופטים ושופרים, אכן המאסף הזה רשם אך דינים באיסור והיתר אם לדעת מעשה המצוה או לעות דבר את היעף וכו' לשאול בדבר ה' ולולא שגם דיני גמין ויבום וחליצה נרשמים בתוך הספר הזה היינו אוטרים ששני החלקים האחרים האלה היו בראשונה עם השאלות הבאות בספר "שערי צדק" אשר לא הגיע עדינו ממנו כי אם חלק ג' וחלק ד' והחלקים האלה ח"א וח"ב בהלכות פסיקות האלה באו לפנינו. אולם מי יודע אולי מאסף שני אשר היו לפניו אך שני החלקים מה' פסוקות אלה לבד בלי ה' גמין וחליצה יבום מצא במקום אחר את התשובה האלה ואספן אל האספה הזאת.

(1) בדפוס הראשון לא הושם אות מספר לפני תשובה כאשר לא הראה גם מקום מקור הכאמר אשר בשי"ם והנה הראנו המקומות גם שמנו אותות המספר (גם מפתח עשינו בסוף הספר), ועץ אשר ראינו בדפוס ראשון שכל שם גאון וגאון נדפס באותיות גדולות וכולמות לבן חלקנו התשובות ע"פ ראשי שמות הגאונים, וכבר אמרנו בפ"ב מספרנו "המפתח" לתשוב' הגאונים, שכל תשובה מכילה הרבה דינים ומאיוה מהן נדע בבירור שהן מגאון אחר אשר לא נקרא שמו בראש ובהערותינו העירונו על זה. גם הענין הזה שנזכרו על איזה ראשי תשוב' שמות שני גאונים (סי' קל"א, קנ"ז) מורה על זה שיש מן הדינים הבאים שמה הישייכים לגאון האחד ויש אשר יצא מפי גאון אחר. והנה בה' מוזה"ס קצ"ה בראש ההלכות לא נרשם שם גאון אולי שגם לפני המאסף היתה ההלכה כתובה סתם בלי שם האומר גם לפני סי' צ"א וסי' ק"ז חסר שם הגאון ופעם אחת נחסר גם ראש התשוב' הכתובה בשי"צ (קיד).

(2) והנה בראש התשובות מצאנו כמעט שמות כל גאוני ככל. ה' יששכר (יה, סה, קכא, קמח). ר' יהודאי (לו, מה, סב, עה, קג, קמ, קס, קסו, קעב, קצא). ר' משה (סו, קמו). ר' יוסף (נו, י, טו, סג, עא, קכו, קכב, קכו, קסו, קסח). ר' כהן צדק (א, ז, כה, טו, נג, נו, נח, קכט, קסח, קע). ר' פלמוי (כד, נז, עה, עה, קיד, קלה, קמד, קעה, קצג). ר' שר שלום (סו, כז, לג, מט, נד, סט, עו, פח, קה, קמו, קיח, קלב, קלז, קלט, קמט, קנו, קסג, קעט, קצב). ר' נטרונאי (ג, ה, ח, יז, כג, כח, לא, טה, נא, נב, סד, עב, פז, פט, צג, צד, צה, קב, קמ, קכ, קכב, קכה, קל, קלד, קמא, קמב, קנ, קנג, קסא, קסח, קסט, קעא, קעד, קפא, קפג, קפו, קפז, קקז). ר' מתתיה (ב, יט, ל). ר' עמרם (כו, מ, טד, נה, ע, עד, פג, פו, צב, צה, צט, קב, קו, קמה, קסב, קסח). ר' צמח (יא, יג, לה, סד, צו, קנב, קסד). ר' נחשון (קט, קלז, קע). ר' הילאי (ט, כ, כט, לב, טב, טג, מז, סח, קיא, קטו, קכד, קנה, קנט, קסב, קעו). ר' סעדיה (קד). ר' שרירא (כב, מא, עג, פ, קה, קיב, קכג, קכו, קנא, קסד, קעג, קעח). ר' האיי (יד, לד, לו, לח, נ, נט, עט, פא, פב, ק, קכה, קלא, קלג, קמ, קנו, קנה, קסט). ר' שמואל ז' חפני (ס, סו, פח, קי, קלח). ר' שמעון קירא (ד, יב, לב, סא, קצח). ר' חנוך (עה, צ, קיג, קיח).

ח) והנה אין ספק שמאספה התשובות מצא שמות הגאונים בראשי ההלכות. הן נראה קצת שחלו בהלכות ותשובות האלה ידים אחרי שרבן נכתבו בלשון אחת עברית תלמודית נקיה וקלה, ואך המעט מהן בלשון ארמית, אולם זה הדבר אשר דברנו לאמר, חכם אחד קבץ וקצר ואסף מן ההלכות האלה אספה על דרך הלכות פסוקות קצרות דר' יהודאי ותלמידיו ויען שמכל דברי הגאונים לקח ויהיו דבריהם לאחדים בידו, קרא להלכותיו שם "הלכות פסוקות מן הגאונים". והנה בתוך התשובות נפלאה אחת מר' צמח (ס' פ"ד) בלשונה וכבר אמרנו במקום אחר שנראה שיש בה הוספה ובלשון רש"י. זאת לא מצאנו לא לר' צמח כ"ד חיים ולא לר' צמח בן פלטי (*). ואולי נמצאות לפנינו הוספות גם בשאר תשובות.

ט) והנה הרכה מן ההלכות אשר באספה זאת הובאו בשאר אספות התשובות כאשר אמרנו, ומתן נמצאו כבעל הלכות גדולות, והנה ההלכות האלה אשר באו לפנינו על שם ר' יהודאי הן בשאר אספות תשובות ומעט מזער מהן מצאו מקום בבבלי. דין שומרת יבם (ס' ק"ג) הובא בבבלי דפוס וין דף מ' ע"א על שם נאון סתם. — דין מאני דקיניא (קס"ו) נשתנה בבבלי דף כ"ה ע"ג ממה שלפנינו ולפעיד צריך תקון בבבלי ע"פ נסחתו זאת, ויעין בה רמ"ן גיאת ח"ב דף פ"ח. — דין שופר שנשדק הוא בבבלי דף ל"א ע"ג ושם כתיב שופר שניקב. — אולם ההלכות שהובאו על שם ר' שמעון קיירא הן מקובצות מתוך בבלי ונראה שהמאסף לקח איזה דינים אם שהם מקצעות בהלכות ההן או מפני שהם פסקים מחודשים ויצגם בילקוט אשר לו. ס' ד' הובא בבבלי הלכות חלה דף ט"ו ע"ג בקיצור, הדין השני איתא שם בקיצור — ס' י"ב איתא בקיצור קצת בבבלי ה' ע"ז דף פ"ט ע"ב. — סטן ל"ט הפסק דציפרתא איתא בבבלי דף צ"ו ע"ב. כל עוף הדורס מלוקט משם דף צ"ו ע"ד בשני. הדין דזפק איתא שם בשני דף צ"ו ע"ג. — ס' ס"א בראש הס' כתב הראש והסוף מהלכות בצים בבבלי דף צ"ו ע"ב. (דין בצים בחלבא בקצת שינוי דבבלי אית' כמטבא) ושאר הדינים מלוקטים מה' טרפית ודגים דף צ"ו ע"ד ודף צ"ו ע"א. — ס' קציה מלוקט בבבלי ה' מוזה דף ל"ז ע"ב.

דברתי את דברי על סדר ספר הזה ואביא עוד ברכות לראש משביר הנותן מאוצרו אמרי שפר לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל, אמרי נועם אשר הביעו הגדולים, מוסרי דור ודור, ואתן רב טוב צפון לישראל איזה תשובות מרבנינו גרשום דשי ור"ת אשר מצאתי בספר ראב"ה כ"י אשר נתת על ידי.

(* במספה להס' גאוני בכל ד' קמ"ח למנו כל התשובות אשר נקראו בשם ר' צמח בן חיים ולא הכאנו שם החזן הובאה כפרדס לרבי ס' ג"ט דין ביטול מודעה כל מר ר' צמח דאש ישיבה של מתא מחסיה, והכאנו החכם הריב אברהם עשמיין על זאת ואמר מסוף הקס' "ואין לנשות ימין ושמאל" הוא מלבן ר' צמח בן חיים ושי' חזמי בענין חלוד אשר הובאה בס' גלגלה הקבלה. אולם ככל העירובו חזמי גאוני מזרח ומערב ס' כ"ח ס"ג לנו ספק על הובאה זאת אשר הובאה כפרדס ש"ס ר' צמח וכתבו גאוני מזרח ומערב שם נרמזה על שם ר' נחמן.

י' תשובת ר"ג מאור הגולה: ששאלת על בנדי הכומרים שמזמרים בהם לע"ז ואומרים שמשמשי ע"ז הם ואסורים ויש לסמוך אדר"י (ה) שגויס בח"ל לאר עובדי ע"ז הם מותר הלכך מותר לשאת ולתת עמהם ביום אידם וכיון דמשמשי ע"ז הם אינם אסורים עד שיעבדו שנא' אבד תאבדון (ג) בכלים שנשתמש בהם לע"ז הכתוב מדבר וכו' כיון דלאו עובדי ע"ז הם ואע"פ שעובדו ע"ז אינה נחשבת ע"ז וודאי ע"ז עצמה שלהם אסורה דתנן ע"ז של נכרי אסורה מיד בין נעבדת בין אינה נעבדת וכיוצא בזה שפרנסתו תלויה בכך הנח להם שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידים.

י"ב תשובת רש"י: ר' שלמה השיב לר' שמעיה על היין ששכחה הגברת מפתחות המרתף עיוה"כ וצריכנו להיות כל היום בביהכ"ג ופעמים הרבה היתה הגברת יוצאת מביהכ"ג לביתה וגם בני הבית היוצאים מביהכ"ג לבית וחוזרים והשפחה היתה סוגרת פתח הבית כאשר צותה הגברת וכאו נגבים וגזלנים וליל המחרת שאלה הגברת המפתח אמרה השפחה מצאתי היום סמוך לערב והיו שם חביות פתוחות וסתומות ומבורזות בכרזא ושאינם מבורזות מראה בעין שהם מותרות שאם נמצאת הגיורה בתוך המרתף היו הפתוחות והסתומות מותרות (ג) אבל מבורזות היה נראה שלא נחשדו הנוצרים לנסך יין ואינם יודעין כמיב לנסך כלל שאין אדוקין כמו ארמאים שהיו משכשכין אצבעותיהם ביין לע"ז אבל עתה לא נחשדו על כך למוזג ולשנות דאע"פ דיש רשעים שעושיין כן בפני ישראל הם עושיין אבל שלא בפניו לא חשו חכמים לזה שיה"י גוי מתכוין לעבור ישראל על דתו כדאמרינן התם קיסמא (ד) דמודייאא סלימא קיסמא דחמרא בארבע ליומא אלמא במידי דלא אהני ליה לא חשוד ועוד אמרינן הלכה לעיל מינך ועוד אחרת ישראל וגוי (ה) שותפין בשתי קדירות על כירה א' לא חשו חכמים לדבר דלמא בזמן שישראל אפיה ושדיה ליה גוי בקדרה וכו' וזו שהיתה הבית בינה ליין לא לחוש לנסוך ומפני כמה דברים הא' כי היו ישראל נכנסים ויוצאים לתוך הבית ועוד אם איתא דלמא מינכריה ישראלית אלא וודאי דאורכסא ואתיה ואע"ג דאחזתה רעה דלמא אזלא וחזי בכרזי דחביתא לברר מלתא אי נגרה ועוד אפ"י (ו) ספק ביאה מהור ומהא (ז) מסובתיה דמסרה לה איקלידא לגויה אמר ר' יצחק א' ר' אלעזר עובדא הוי בי מדרשא ואמרו לא מסרה לה אלא שמירת המפתח בלבד ולא דמי היכא דקאי אצל חמרא ממש למנות אותו בחנות שהוא עומד ממש אצל היין ולא תימא הך בשלא הפליגה עסקינן הא כיון שלא מסרה לה שמירת המפתח ולא אמרה לה שמור אין לך הודעה גדולה מזו היכא דשבקין לגוי על מקומו ממש בחנות שהוא עומד שם ממש אצל היין תניא (ח) ננעל או שאמר לה שמור אלמא שמירה זאת שמירה שהודיעו שהוא מפליג' אבל סתם במסירת שמירה לא תנן וכ"ש זו שלא מסרתה המפתח ששכחה והגויה כנגב במרתף מותר היתר גמור ואל יהא קל בעיניכם לאבד ממון של ישראל שהתורה הקילה עליו וקיי"ל ספיקה דרבנן לקולא ואין לחוש בשום פנים בעולם בזה"ו ואי משום חומרא דיי"ג הנ"ם

(ה) חולין יג: (ב) ע"ז י"א: (ג) י"ל שג"ל אסורות, (ד) לפנינו נע"ז ליד: נוסח' אחרת.
 (ה) ע"ז ע"ז י"ה: (ו) ע"ז ע"ז: (ז) ע"ז ע"ז: (ח) ע"ז ע"ז ע"ז.

אותן אומות המנסכין לעזיז והא איסור דאורייתא דוכחי מתים דכתיב ישותו יין נסיכם אבל הא לא שמענו ולא ראינו ולא ראתה עיננו שיש מהם ששיכשך יין לעזיז.

יב) בתשובת ר' שלמה ב"ר יצחק כתיב אסור למנח לגלות הסימנין בראש הגדי ולהניח הבשר והעור מכאן ומכאן ואח"כ חותך בית הסימנים נמי אם כולם חתך אינו מוציא את הבהמה מידי נבלה הא חתך אח"כ את הסימנים לא עשה שחיטה מפורעת ומגולה פרע כדתני' (ה) מולק שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לוושט ואמרינן (ו) מולק בסכין מטמא וכו' אמר ר' הונא מפני שהוא מחליד זאע"פ שמולק והשחיטה מגולה למעלה.

יג) כתב לבניו ספרים ואלמנתו רצתה מהם כתובתה ישנכתב בכתובתה מנלימא דעל כתפאי והשיב דאינה גובה מהם דאיין מדקדקין מלשון דעל כתפאי רק אם גרשה והרי הם אצל הבעל אבל כאן הבנים זכו במשיכה.

יד) העושה שליח לקדש לו אישה אינו צריך לכתוב השליחות בקנין אלא כך כותב בפנינו חתומי מטה מינה פב"פ לקדש לו פלונית וחותמין העדים בין אם הוא לפניו ובין אם אין לפניו והרשאה זו למה הצריכו חכמים אלא להוציא חבירו מחשש ושליח שמקבל אומר תהא מקודשת לפכ"פ כדת משה וישראל.

טו) כתיב בתשו' בשם רש"י שלאחר הגעלת כלים מיד בעודם המים רותחין עליהם צריך להדיחן במים קרים פן יחזרו ויבלעו האסורין שעליהן והם רותחין.

טז) בשם ר"ת תשובה וז"ל: על הכלאים כנגד מריבוי ילבשו בשת ויעטו כלאיהם בכליו יהיו האמנם בתוספתא שלנו מצאתי (ג) חלוק שנפרם ופרפו בחוט אסור ולא מותר ופי' כך הוא חלוק שנפרם כמו בגדיו יהיו פרוטים ופרפה בחוט שסתם חוט של פשתן הוא ולכך לא חשש לומר בחוט של פשתן בו (ד) בכל מקום הוא אמר (ה) בחוט של צמר ועוד אפי' מפרש במקום אחר (ו) כמו א"צ שהרי כבר הזכיר צמר וסתם חוט שאסרה תורה של פשתן ונראה דהא קמ"ל ברייתא דפריפה חבור הוא לכלאים כי ראיתי מקומות שכתוב שם אסטמא (ז) כלאים ויוצאים בהם בשבת וכמו כן אמר כאן כי פריפה אוסרת בכלאים כי חבור גמור הוא שהרי יוצאין בו בשבת כדתנינן (ח) מדיות יוצאות ולדברי האומר דמיירי בחוט של צמר ושל פשתים תקשה ליה אמאי נקט של צמר שנפרם ופרפו בחוט אסור תיפוק ליה משום החוט לבדו שהוא כלאים וחלוק של צמר ופרפו כדי נסבה שהרי אפילו לא היה שם חלוק כלל היה החוט בפריפה אסור החיט שבו דהכי אמרי' בא' (ט) דביצה שטא תכרך לו נימא על בשרו הרי לך אפי' חוט אסור בכלאים אלא גמור בספרים ומצאת להם ואמר לעיינכם על דרך הקיצור כך נ"ל אם לדבריהם כלאים בציצית אמאי איצטרך למשרי ידעתי כי זאת נכון ולכן לא חשתי להודיע. ע"כ התשובה.

(ה) חולין כ"א. (ב) כס כ"ז. (ג) ע' תוספתא כלאים פ"ה. (ד) אובי גיל "כי". (ה) גיל "חומר". (ו) גיל "כאן ח"ל". (ז) ע' שבת כ"ז. (ח) משנה שבת פ"ו מ"ו. (ט) דף י"ד.

(ו) תשובת ר"ת לר' משולם ב"ר נתן: מעתה ועד עולם ברב שלום יושלם הרב ר' משולם על דבר הגט אשר אחרי אשר נחתם בכשרות חתם שלישי מן הישוק וחתם שלא בפניהם ומייתא ראייה מפ"ק גיטין (ז) אין חיתמין זה בלא זה ואמר ר' אשי גזירה משום כולכם ומפרשים כדי שיהיו כולם נקבצים ולא יחתמו אחד מהן שלא יחתמו כולן כיון שתקנו זה בלא זה ואדוני חלק עליהם ואמר הגיט השנים אבל אם הם ג' או יותר חיתמין זה בלא זה דאמרין (ח) היו שנים כבילכם דמי כזאת לא צדקית (ט) גזרות כולכם להקבץ יחד אינה מיעלת אלא ביותר משנים אבל בשנים אין כאן גזרת חסרון כלל דאי אפשר בלא שנים והא דאמרין דהא ישנים ככולכם דמי דהיינו גבי עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה וליכא למיחש לדילמא אזלי וכתבו שלא מצי כתבי כמו כולכם שחסר אחד מהם וזהו לר"ג דברי ר' בשנים דיכול לבטל כיון דליכא למיחש לחורבה, ואדוני יודע זאת וחלילה לי להביא ראייה כי דאיתמי כן אינו אלא מן המתמידים אבל מ"ש באחרונה שאפי' לדברי הפוסלים הנ"מ כשהזמין תחלה ג' וד' לעדות אבל חכא לא הזמין כ"א ב' ולאחר זמן הזמין השלישי שלא בפני עדים הראשונים או בפניהם אלא שכבר חתמו ולא צרפס יחד הרין עמו והגט כשר וראיה לדבר דהא גבי גט אמרין דפסול גזירה משום כולכם ואם השלים עליו עבד (י) מן הישוק ולא קאמר בפני הראשון וכו' ושמעת' מוכחא דלא בעינן בפני הראשונים ואם כדברך היה לנו לחוש שמא לא חתם בפני הכ' דמה לי בעל מה לי אחר לענין השלמה א"ו מפני שלא הזמנים הבעל יחד ולא בעינן בפני הראשונים אבל אם הזמין כולם בעינן בפניהם אבל סופר לא צריך הזמנה (יא) דכצד מהכי לא מיתכשר ואפי' שמעו כלם שאמר לעדים חתמו ולסיפור כתובו לזה יראה בפני זה הוה כאלו צרפס והזמנים יחד דכצד מהכי לא מתכשר וגזירת כלכם להרבה ענינים נאמרה ואין הגזרות שוות, ועוד ראייה לדבר שאמרו כן בגיטין (יב) דכלכם שנים משום עדים וכולן משום תנאי ואפי' קרוב ופסול כשר דקיי"ל כר' יוחנן ולא כר' יהושע ב"ל והיינו תנאי דבעי חתימת כלכם משום לבנייה או נמי לזכרון דברים ותקנו זה בפני זה ליבטל תנאי אלא יחתמו כולם ואפי' קרובים דהא כולכם קאמר אבל חכא שלא אמר להם כלכם תנאי דההוא נמי הכי הוה שאינו רוצה שיחתום בפניהם ואינה רוצה לבנייה במעמד שלשתן תדע דאלו אמר לשנים חתמו ולשלישי אחר חתום שלא בפניהם ופסליגן ליה אם חתם בפניהם ואל תשיבני שאי אפשר זה, והכי מוכח שמעתתא שעד כתי שחתם בכצד לא מתכשר והנאי (יג) נהי דלא פסליגן ליה אם חתם בפניהם כאן דאיכא הראשונים קפיד' בהדיא מכ"מ מכשרינן ליה בקל וחומר על קו"ח יותר ויותר אם לא חתם בפניהם ואומר לך יודייה שמור ושמעת' שלא להוציא לעז על גיטין כשרים כי בעניינותו (יד) ירכבו הרבה עשו כן ונענשו ואין הדבר נראה לשם שמים כי פשוט הדבר ביותר כשר הגט כשחתם שלישי שלא בפניהם ממה שחתם בפניו והמשיב אחר מוציא לעז על גיטין הראשונים ושמעת' שנמצא ע"י

(ה) דף י"ב. (ב) ע' גיטין ל"ב: (ג) חולו ל"ל "לא נדקת". (ד) גיטין ס"א: (ה) ההבנה "דכצד מהכי לא מתכשר" חולו נכטמו סה בעעות הסופר וכן בזה לקמן בהך הדבור.
(ו) גיטין י"ג: (ז) ח' חולו בענותו.

רבותינו על זכרון דברים החתימות בני המלכות אחר חתימת הרב כדי לפרסם הדבר ושלוש.

יח) ועל ראובן שצועק על שמעון שהכניסו בערבות נגד גוי אחד ב"ל למרין ונתן ידו והפר ברית ועמד ראובן בכית הגוי והיה כלכתו אליו נתפס וגם לזה המעות ועלה עליהם ריבית והוא שלח אליו כתב ידו לפצותו וללותרם כריבית ולשלם הוצאה וההפסד וכתב ידו ביד ראובן ושמעון מודה לו על הערבות אבל לא על ההוצאה וההפסד לא כפר לו ולא הודה ואומר שפרעו זהו וחצי ועל האמנה ספר שלא הבטיח נ"ל שמשלם ה) ראובן לשמעון ההוצאה והריבית אם ליום כריבית בכתב ידו ז) או על התפיסה פטור דאונסא דלא שכיח היא כדאיתא בפ' מי שאחזו ט) ר' פפא ור' הונא כר' דר' יהושע וכו' אבל על הריבית חייב אע"ג דלא מצי ישראל להיות לנו ערב כריבית דגוי כתר ערבא אזיל כדאמרין באיזהו נשך ז) הכי שרי דמעיקרא לאו בתורת ריבית נתנו ליה והוי כקונה חפצים בזוקר ובאונסא דשכיח שלא הוסיף על השאר ליום מננו ה) דכל כך ה"י יכול להוסיף דהוי כאונסא דלא שכיח וישבע כמה הוציא ויטול אם הוציא בכית הגוי יותר ממה שהיה מוציא בכיתו ויטול ועל הפסד ביטול עסקיו אין לחייב לשואל ואין שמעון נאמן לומר מפני פחד טועים עמדת שם כדאמרין ו) המוציא הוצאות על נכסיו וכו' ולא מהמנה אשה לומר בשבילך הוצאת אלא יטול ודברים הללו אי"צ קנין דשליחא ישחיו ז) ועוד דאמרין ח) מתנה ש"ח להיות כשואל ואמרין כדיבורו בפ' ר"י בההיא הנאה וכו' וה"ג הכי ואותם כתבים שביד ראובן אין עליהם תורת שטר בלא עדים להוי כמוציא עליו כתביה ואומר לאו לראיה כתבינהו אלא לשוויה שליח ואין אדם חוזר ותובע בשעת שרעון כמו שטר דלראיה קאי דאפי' א"ל חייב אני בשטר אמרין אלימא מילתא דשטרין אבל משום הוציא עליו כתב ידו לא כדמפרש בפ' הנושא ט) כ"ש הני שטרי דלאו שטר ראה קא עבידנא מ"ט דלהוי שליח מהני דלהכי עבדו.

יט) אחרי כתבי זאת יבעתי ומצאתי ת"ש ר"ת ז"ל על הקרקע שמערער ר' על ש' שהיא שלו וש' השיב ע"י גורל אחים לקחו נ"ל אם כבר חלקו ע"פ הגזירה שגזרו הקהל רוצה להחזיק בה שגם נכדו של ר' ערער ונמנעו הדיינים מחמת הגזירה אם ע"י טובי העיר נגזרה ולא ערער עליה ראובן אז כששמע' לא ערער ראובן לאלתר אין בדברי ר' ממש דהא אמרין י) רשאין בני העיר להסיע על קיצתן כשנעשה הקיצות מדעתן או בלא מחאת טובי העיר הוי כחבר העיר וכל כמיניהו ואם ע"י עשרה נגזרה הגזרה לאו כל כמיניהו דכל י' לא פקעי ממנא ולא כחבר עיר וקרובים נאמנים באיסורים אם הם מעידים כי ע"י טובי העיר נעשרה הגזרה כי כח הגזרה אינו אלא איסור בעלמא כגון גזירת הקדמונים שאין עליהם אלא עד על פי עד או אב מסר לבנו ורב לתמידו ואינו תופס עליהם עבריינות וקרי למאן דעבר עליה עבריינא.

ה) נ"ל שמעון לראובן. ז) נ"ל אבל על התפיסה פטור. ט) גיטין ט"ג. ד) ב"מ ע"א. ה) נ"ל מגוי. ו) משנה כהובות פ"ח מ"ה. ז) נ"ל סו"ה. ח) ב"מ כ"ג. ט) כהובות ק"א. י) ב"ב ח'.

ידידי הנכבד! הבאתי מעמקי ספריך פנינים יקרים משך חכמת הגדולים
אנשי השם אשר לפני, אכן בשתים יקרת בעיני מאד, על אשר הרימות קרן
התורה בחקירותיך באוצר הספרים הגדול אשר הכינות ועל תם לבך וישר מפעליך
עם אלהים ואנשים כי ענות צדק תמננך ומופת היית לרבים* לכן אברכך בחיי:
יוסף ד' ימים על ימך, תהי משכרתך שלמה מעם ה' גמולות ישלם, תשב בשלום
ובמשכנות שאננות! סוד אלוה יהי עלי אהלך ושלום ואשר בגבולך, בדבר
מכבדך ואוהבך הנאמן,

ברלין ה'י כסלו תרנ"א.

יואל הכהן מיללער.

(* כה הביע מר אבי מורי ורבי הרב ר' משה ליב הכהן ז"ל: אמר שלמה בחכמתו
(משלי י' יז) „ארח לחיים אומר מוסר ועוזב חוכחה מהעה” דבר החכם כנגד חכמי העם
ומאשריהם; אם הגדול העומד בראש חף מכל פגע ונקי מכל מוס „שומר מוסר” וכרוב חכמתו
כן ירבו מעשי החסד והאמת וכאשר ידבר בנו סיו כן יעשה נדקות לרוב, אזי כל דבריו וכל
חיבתו יהיו לאחרים „אורח לחיים”, כל הולך בעקבותיו לא ייגע לריק ולא ייעף לבהלה; אכן
האיש אשר לא יקום כל החוכמה היוצאת מפיו וכאשר יבוא לעשות מעשהו בקרב אחיו ועמו
יעה מני הארח האמתו „עוזב חוכחת” (חוכחת אשר יאמר או יפרסמנה ויכהבנה), הוא יתעה
אח העם אשר לא ידעו בין ימונס לשמאלס אם לנטות אחרי דבריו או אחרי מעשיו.

הלכות פסוקות מן הגאונים ואיסור והיתר על ספר זרעים ועל ספר מדע
ועל ספר קדושה ועל ספר טהרה ועל ספר נשים ועל ספר הפלאה:

ספר זרעים.

הלכות תרומה.	הלכות הלה.
הלכות פריון הבן.	הלכות מתנות כהנים.
הלכות אסור כלאים.	הלכות שעמנו.

ספר מדע.

הלכות עבודה זרה.

ספר קדושה.

הלכות גיעולי גוים ובישולי גוים.	הלכות יין נסך.
הלכות טריפות.	הלכות שחיטה.
הלכות בשר בחלב.	הלכות חלב ודם.
הלכות גיעולי בצים.	הלכות ניר הנשה.
הלכות סימני עופות ובהמות.	הלכות הגבים.
	הלכות אבר מן החי.

ספר אהבה.

הלכות ציצית.	הלכות תפלין והנחתן.
--------------	---------------------

ספר טהרה.

הלכות יולדת ובעל קרי.	הלכות שומאת נדה.
	הלכות הכהנים בזמן הזה.

ספר נשים.

הלכות חליצה.	הלכות יבום.
--------------	-------------

ספר זרעים

הלכות חלה.

א. רב כהן צדק. (ח) וזו ששאלתם אחד מעשרים (ג) [וארבעה] הוכא דלש כמה [גרזין] צדיך ליתן אחד מעשרים וארבעה לכהן או לא, כך הלכה אם מפריש מכל עיסה אפי' לש בכלי אחד כמה סאין אינו חייב להפריש חלה אלא אחת שנאמר ראשית ערסותיכם ואם לש מאה סאין במאה כלים מפריש מכל כלי חלה אחת אבל אם ישגג ולא הפריש מן העיסה ונזכר אחר גמר הפת אם לביתו אפה או למשתה בנו מונה ומפריש לכל עשרים וארבע ככרות חלה אחת ואם נחתום ולמכור בשוק אתה מפריש אחת מארבעים ושמונה שכך אמרו חז"ל (חלה פ"ב ה"ז) כמה שיעור חלה אחד מעשרים וארבעה העושה לעצמו או למשתה בנו אחד מעשרים וארבעה נחתום העושה למכור בשוק וכן אישה העושה למכור בשוק אחד מארבעים ושמונה וכן הלכה.

הלכות מתנות לכהנים

ב. רב מתתיה א. (ג) כל טבח שאינו ניתן מתנה לכהן עובר על מה שכתוב בתורה וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם וגו', וחיובוהו גדויל ולא מבעי טבח ישראל אלא אפי' טבח כהן שקבע מקולין ומאזנים כיון שאין מפריש מתנה חיובוהו חז"ל לנדוהו דאמר רב חסדא (חולין קל"ב:) האי כהנא טבחא דלא מפריש מתנתא ליהוי בשמתא דיי צבאות (ד) ומיחא הדין עם הטבח.
ג. רב נטרונאי. (ה) ובמקום שפושעין טבחים ואין מפרישין מתנות כהנים מה שיהו כהנים שצבאותה העיר מוכין מתנות כהונה לכני העיר כדי שלא יבואו לדיי תקלה אע"ג דלא אתי לדיהו.

(ח) צ"ח סי' מ"ו כ' רבינו האי ג"כ שח"ל להפריש גם מעריבה גדולה המחזקת הרבה סאין חלה אחת, ומה שזמנו חכמים שיעור הוא רק להתלת חיובם של עיסה שהיא קב; ומכמע של נחתום כצ"ל שלא יפסיד קבעו להתלת חיובו קביים והוא אחד ממימי; ובחשו' שלפנינו מפורט דהא דקבעו שיעור היינו אם שגג ולא הפריש מן העיסה צריך להפריש בעה"ב ח' מכ"ד ונחתום ח' ממ"ח. ובדברים אלו אין סתירה לר' האי שדאחי תחלת החיוב, כמו שקבעו חכמים בעה"ב, ח' מכ"ד ובנחתום ח' ממ"ח, אבל כשהעיסה גדולה יותר מדי גם עליה חל החיוב הנקבע. ועיין בצה"ג ריש ה' חלה: "דסיכי דלם כמה גרזין בחדא עיסה לא מפריש חלה חדא חלה".
(ב) בדפוס ח"תא בעשרים היכי דלם כמה צריך, והגסתי עפ"י כ"ה (=שצבות הנאזנים כהב יד ה' שלמה זלמן חיים האלברטס).

(ג) עיין בגמ"מ (=הסוכה גאוי מזרח ומערב) סי' קמ"ט, ושם מסיים ומיחוי הדין עם העבא כדאמר רבא בחולין הדין עם העבא, ולכן מותר ג"כ ללוקח לאכול הכשר אם לא הורמו מהנחתום ועיין גמ"מ סי' ק"ט. החבובה שלפנינו הוכחה בשם ר' האי בק"ה שזו לשון ברדב"ז סי' תכ"ט, וכן ברב"ה כ"י סי' חלף קב"ה.

(ד) צ"ח ח"תא בשמתא דאלקי ישראל.

(ה) הק"ה ז"ח למד הגאון מהאי דר' יוסף בחולין קל"ג. דהאי כהני דאיה ליה טרבה מרבגן כביבוחיה ודחוקא ליה מילת' לזכי ליה מתנתו ואע"ג דלא אחי לידו. ולמדן חנו

הלכות תרומה

ד. רב שמעון קיירא. ה) והיא דאפה ולא אפריש לא תרומה ולא חלה אי נמי אפריש חלה ולא אפריש תרומה שקיל הרא ריפתא ואכיל לה כהן קטן אפריש תרומה ולא אפריש חלה שקיל הרא ריפתא ואכיל לה אפי' כהן גדול ז) ותרומת מעשרות בזמן הזה נוהגין בארץ ישראל ואין מפרישין אלא אחת ושורפין אותה.

הלכות פדיון הבן

ה. רב נטרונאי. ג) ולענין פדיון הבן בכור של ישראל אין צריך לפדותו אלא כמעמד אותו כהן שפדה אותו בלבד ואם אבי הבן אינו למד הלכות ברכה וסדר פדיון צריך אחר ללמדו ואותו שישנינו (מגלה כ"ג:) והקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהם באדם שמקדיש שדהו ולאדם שאמר ערכי עלי או דמי ערכי עלי או שהקדיש אדם עצמו לבדק הבית שצריך עשרה בני אדם פקחין לאומרו ולהשב כמה יוה וכמה צריך לפדות עצמו אבל בכור ישראל כבר קצוב כמה פדיונו חמש סלעים שהן עשרים ושמונה כספים וחצי [דאנקא] ד).

הלכות שעמנו

ו. רב יוסף גאון. ה) והלכתא אסור לתפור בגד צמר בחומי פשתן ואפי' כרים וכסתות דקיימא לן תפירה כאריגה דמיא והלכתא כר' שמעון בן פזי דאמר (ביצה י"ד.) אפי' עשר מצעות זו על גב זו וכלאים תחתיהם אסור לישן עליהן. ז) רב כהן צדק. ו) בנדים של מלבוש ושל כסות ביין שאסור טן התורה

מה דאף בזמן כ' נטרונאי נתנו מתנות כהונה בח"ל כמו בימי התנאים, וכ"פ ה"מ דנוהגת אף בזה"י, ועוד למדנו מזה שהיכא שאין מעצור לגוף הענין תקנו תקנות לקהלות כדי לעשות בהיחוד.

ח) החילוק הזה נמשך גם בבגדי דבהרומה אכיל כהן קטן ובחלה אף כהן גדול ועי' בבבולות כ"ז. דבהרומה כיון שאין מפרישין אלא אחת אכיל לה רק כהן קטן, שלא יראה פומחה מנוסה, אבל בחלה יכול להפריש חלה שניה והיא נאכלת אף מאת כהן גדול כמאמר רבינא; ואיחא בבבלייג גדול טעבל לקריו רומה לבחן קטן, ועי' ברמב"ן מלחמת סמחים ס"ג, ובירין יואה ה' סמחים שהביא שו"ת ר' האי.

ב) נראה שיש לתקן ע"פ הנה"ג בלבן זה: ותרומות ומעשרות בזמן הזה נוהגין בארץ ישראל וחלה בל"י אין מפרישין אלא אחת ושורפין אותה, ועל דבר הרומות ומעשרות כהונה לארץ עי' ירושלמי חלה ס"ד ה"ד וחזו ע"ז דף כ"ט. ד"ה בשר.

ג) הובא בשבטל ה' פדיון בשם גאון סהס. ועי' בש"ס ס"ו מ"ז שנראה שהיה בימי ר' האי מנהג לפדות בקיבוץ עם ובסעודה.

ד) בדפוס איחא כ"ח כספים וחצי דארק והגהתי עפ"י השבטל וכן איחא בבבולות ל'. ונראה שאף בימי הגאונים היה המעטע בבבל כאשר היה בימי האמוראים.

ה) הנה נחלקו בזה הגאון ר' יוסף ג' אשר להפוך אפי' כרים דרבנן ור' כהן נדק בפי' ז' הירי, והחשוי מובחזה בש"ת ס"ו ס"ב, וכבר הכריע שם הרב האבנולוני כר' יוסף גאון ועי' בג"מ (= השבות קלרות דפוס מנטובה) ס"ו ש"ו. ו) ראה ההערה הקודמת.

אפי' לתפרן בחוטי פשתן אסור אבל כרים וכסתות שאסורן מדרבנן אם תפרן בחוטי פשתן אין בכך כלום, ומרדעת של חמור הרי היא ככרים וכסתות ואמרו רבותינו ז"ל (שם) לא יעלה עליך אבל אתה מציעו תחתך אבל אמרו חכמים ז"ל אסור לעשות כך שמא תכרך נימא על בשרו ואפי' וילון גזרו חז"ל מפני שהשמש מתחמם כנגדו.

ה. רב נטרונאי א. ה) והא דאסור צמר ופשתים דוקא צמר אילים דנמרינן לה מציצת אבל מידי אהרינא לא.

הלכות בלאים

ט. רב חילא א. ב) ובר ישראל שנתן בהמתו לגוי והכניסה לגורן פטור מלא תחום שור ומלא תחורש בשור ובחמור לפי שמצוה זו על החורש ועל הדש אבל לא על הבמה ובר ישראל הוא דאוקר רחמנא בין שהיתה בהמתו ובין שהיתה בהמתו של גוי אבל גוי שחרש ודש ג) בבהמתו של ישראל פטור מלא תחום ומלא תחורש בשור ובחמור.

י. רב יוסף גאון. ד) ולענין גוי היכא דמשתתף בהדי ישראל כחרישה וכדישה לענין שבת ודאי אסור ליחייביה רחמנא שביתה הוא ישורו וחמורו ובהמתו אבל לחסימת פי פרה וחרישה בשור וחמור בין דגוי קא עביד והא ליתיה בהדיה לא עביד ישראל אסורא ופטור ולענין דישה בשור ובחמור אמור רבנן ה) מאי טעמא אסר רחמנא חרישה בשור וחמור משום דשור פשר וחמור לא פשר וחס רחמנא לחלישות דעתא דחמור ואסור ודישה נמי כחרישה דמיא ואסור.

ח) ג"כ בש"ה. והוכיח הגאון דרק אמר אילים מקרי אמר מהא דליקא בלאים ללית רמז בזה על האי הגא דבי ר"י ביבמות ד: אבל ביבמותו בלאים פ"ט ה"א מוכיח מקרא דאילים אמר במלכים.

ב) דין זה איחא בש"ס ב"מ ז. וס' איבעי ליה אי מוהר לומר לומר לגוי לחסום פרוו ודוב בה ומכוס הכי איבעי ליה בהא מבוס דליו מזה על הבהמה כלל רק המעשה אסור בישראל. ועיין בש"מ"ג לחון קס"ד בסבט האיבעי דאסור ולינו לוקה. ובש"ז ח"ב ס' פ"ה המה על האיבעי דנחלה פסוק לאסור ופי' הגה' אשרי בש"מ שס ובמשה למלך סכיוס פ' י"ג ה"ג וברוקח ס' ז"א.

ג) מזה מוכח בחרישה ודישה ביון לענין זה.

ד) פ' לעיל ס' ט.

ה) מוכח דמיהס כהדיו הם ומוטעס רחמנא אסרה רחמנא לחרוש בלאים וכן לדוש בחסימה. והנה בנידון הטעם דחרישה בלאים כהב הרמזין דהטעם מבוס הרבעה דהוקין עיי זה ובס' החוקך אמר דטעם מבוס דמבעיהס מבוניה, וגם הראש"ע פ"ו קו ור"י אברבנאל משיב עליו דהכינוי לא אמרו כן אבל החוקיני ובאמרי מועס מביא טעם זה דזה מעלה גרה וזה אינו מעלה גרה ואיך יצר בעלי חיים ועיקר טעם זה כהוב בס' ידידיה האלכסנדרוני.

ספר מדע

הלכות ע"ז

יא. מר רב צמח (ה) ע"ז של נוצרים שנפלה ומכרו נוצרים את עציה ואת אכניה אסור לישראל לקחת אותן ולבנות בהן (ב) אעפ"י ששינה אותן ועשאן אבל אם שינו אותן נוצרים מותר לישראל לבנות בהן את ביתו שאין זה חמור מע"ז עצמה כי מבטל לה גוי בשלה וכי מבטל לה ישראל לא בשלה.

יב. ר' שמעון קיירא. (ג) לפני אדיהן של גוים ג' ימים אסור לישא וליתן עמהם ומלה שאילין ומלשאול מהן מלהלוותן ומללוות מהן מלפרען ומליפרע מהן ואסור למכור להם כל דבר שהוא לצורך יום אידם ואסור לשגר להם דורון ביום אידם וכיום הלולא דכריה ואסור לאכול ולשתות עמהם ביום אידם וכיום שמחתם וכיום שמחת בניהם.

הלכות יין נסך

יג. מר רב צמח (ד) ויין נסך שנפל לתוך הקדירה חמור הוא עד מאד ואסור בהנאה דאיסורו בכל שהוא שכך שנינו (ע"ז ער.) ואלו אסורין ואסורין בכל שהוא יין נסך וע"ז וערות לכובין ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפרי מצורע ושער נזיר ופטר חמור וכשר בחלב וחולין שנישחטו בעזרה הרי אלו אסורין ואסורין בכל שהוא הילכך קדירה שנפל בה יין נסך אפי" כלה אסורה בהנאה ואין לה תקנה להיתר. (ה) ומותר לישראל לקחת יין מגוי על מנת שיביאו לו ענבים לתוך ביתו של ישראל ויעצרו ברשותו וימור היון על ישראל ובלבד שלא יגע גוי ביין (ו). גת של אבן שזפתה גוי מנכבה והיא טהורה ושל חרס אעפ"י שקלף את הזפת אסורה אי זו היא גת של חרס עושין פיסט גדול שנושא אלף ליטרא או יתר או חסר ומניחין אותו במקום שאין מיטלטל בווצרין ענבים ומביאין ודורכין בו

(ח) ב"ה ס"י רמ"ו וב"מ ס"י ר"ג. ומשמע שכל ענין סוסק הגאון בע"ז שנשברה שריק לבטל כל קיסס וקיסס דלא כהרמב"ם ב"ה מעכו"ס ה"י דהיינו רק בע"ז של חוליות אבל בשאר ע"ז שנשברה אינו מבטל חלה ככר חמד. וע"י ב"ר"ן ע"ז דף מ"ט. ובאשכול משמע כדברי הרמב"ם. (ב) ש"ל מהר"ן. (ג) ח"ה ב"ה"ג ר"ב ה"י ע"ז.

(ד) ב"ה ס"י רמ"ה וס"י לא נמנעו התיבות "חמור הוא עד מאד", טרחה טהוססו ועיין ס"ה רס"ה. והגאון בחב"ו א"ה לפינוי משרט המנהג ע"ז ע"ד. ואלו אסורין ביין שנחסק לע"ז וע"י רס"י סס"י דמיוני בחביות לחביות וע"י תו"ס ובמנהג ס"י ע"ג. קהני יין בנים ומים ביין כג"ע וחולי העמוד הגאון מנהג זה דבני"ט בסתם י"ס.

(ה) נראה שהחיר הגאון להוליך הענבים לביתו של ישראל כשקנה ישראל היון לפי מדת הכזרו וס"י ידכס ישראל וימוד, ומה שא"י רב כהנא בע"ז ג"ט: דאסור להוליך הגוי ענבים לנה לשתתה היינו כשיין מזוף עליהם והכח כשאינו מזוף, וההנא א"כ חמר שלא יגע גוי ולא ימוד ביין שמכר לפי המדה הוא שאם מדר הגוי שאסור במנהג ס"י. (א) שמפרט ה"ה ד"ר כהנא ס"י כשיין הרמזין דרק לנה שיש ס"י ככר יין על שאל ענבים אסור להוליך משום שמה יגע והכח אין חשש). (ו) ח"ה ב"ה ס"י ר"ג.

ומושכין ממנו ונותנין בקנקנים ופעמים שדורכין ענבים בכרם ומביאין את היין ומשילין באותו פיתם ומושכין ממנו כל השנה כולה אי נמי פיתם קמון שיכול אדם אחד לדרוך בו יין וכמות זה גת של חרס. (ח) והלכתא יין נסך שנסך ממנו גוי לע"ז אסור בהנאה ואינו בטל לא אחד במאה ולא אפי' אחד באלף שאסור ואוסר בכל שהוא ואין צריך לומר בשתייה ומטמא מומאה חמורה בכזית סתם יינו אסור בהנאה ומטמא מומאת משקין כרביעית. (ט) המפקיד יינו אצל גוי אסור בשתייה ומותר בהנאה ומגע גוי שהגיע לכלל איסור ויודע כתיב ע"ז ומשמשיה כיון שנוגע ביין ומשכשך בו אסור אפי' בהנאה משום חומרא דע"ז ומגע גוי שלא בכונתו אסור בשתייה ומותר בהנאה (ג) ואפי' קמון בן יומא. אמ' רב נחמן אמ' שמואל (ע"ז ג"ז). הלוקח עבדים מן השוק אעפ"י שטלו ומבלו עושין יין נסך עד שתשקע שם ע"ז מפייהם. (ד) ומוריים של גוים אם ידוע שאין בו דגים כל עיקר מותר ואם לאו אסור. (ה) ותרמוסין של גוים שלוקין אסורין. (ו) ושיראז של גוים לא אסור יבש מותר והיינו אבטא טייעא דאמר רב המנונא (שם ל"ד): האי אבטא טייעא שרי.

(ח) בש"ה סי' רמ"א ובחיג סי' ק"ג בשם ר' נחמ ובאשכול בשם ר' שר שלום וחולי היא החשובה שהביאו החו' בפסחים ל'. ובחולין ל"ב. ובש"ה חסרו החיובות "נסך ממנו לע"ז" אכן הובאו בראש החשובה הארוכה בג"ק (= החשובות גאונים קדמונים ד' ברלין) סי' מ"ו, שרק יין שנמשך אסור במשהו, וכן איתא גם באשכול וגם שם החשובה בשם ר' שר שלום, ומה שסיים לפנינו סתם יינו אסור בהנאה ומשמאין עומאת משקין כרביעית חסר בש"ה אבל הוא נכון וע"פ הגמ' ע"ז ל"ח. בענין דג' יונת.

(ג) בש"ה סי' רנ"ב, ובדפוס איתא בין שנוגע ביין, וע"פ הש"ה הגסתי, והנה פסק דמגע גוי שלא בכונתו מותר בהנאה ואסור בשתייה מוכח מהאי דפירס ע"ז ל"ז, ואם כוון לגעת אף שלא כוון לנסך אסור אף בהנאה כדמוכה מההוא מעשה דמחוזא שם ע"ב דאידחי הא דרבא ועיין בחיג ובג"ק ובאשכול שהובאה החו' בארוכה.

(ג) בש"ה שם ובסי' ר"ג פסק כרב דתינוק בן יומא עושה י"ז ולשתייה אסור וכן הובא בשם הגאונים בחוסי, אכן הביאו גם הא דשמואל דעבדים אף שטלו ועבלו עושין י"ז עד שתשקע ע"ז מפייהם כיון שיש להעמיד הבריות דעבדים ובני השפחה במדרסן עמא לא פליגי רב ושמואל, ופסק זה הובא בשם הרמב"ן בר"ן לע"ז.

(ד) מ"ל לגרוס: ומוריים... אם ידוע שאין בו יין כל עיקר וכן הוא ע"פ הגמ' בע"ז ל"ד: דמוריים אין עושין אלא מדגים עהורים, ובגזר של דגים אמרינן שאסור אם אין בו דגה במתני' שם ל"ה: וע"ז שם בפי' הרמב"ם.

(ה) בתרמוסין פסק כר"י בע"ז ל"ב. דכיון דאין בני חורה אסור לאכול תרמוסין אע"פ שהם נאכלין כשהם חיים ואין עולין על שלחן מלכים ור' יוחס הביא שם פוסקים כן, אבל הרא"ש בב"ב דף ו' כתב שאנו נוהגין לאכלן. והנה החו' איתא בארוכה בקדו' סי' ל'. וע"ז סי' י"ז וע"ז חילוף מנהגים סי' נ"ב.

(ו) בערוך ובגיה (= החובות הגאונים הוציאת הרכ"א הרכבו) מ"ז "אכעת" ופי' בערוך שמביאין קמח וסולה ומזליפין עליהן יין וע' בחו' בע"ז ל"ד: והנה לא ידענו למה נקרא שיראז וחולי בעיר שיראז היו עושין מאכל זה.

א) אהיני שליכי אין בהם משום בישולי גוים. ז) ומותר לישראל לאפות ביצה בפורני בזמן שהגוים צולין בה בשר נבלה דכיון שהסיקה על פניה היא שורפת כל רוטב של בשר נבלה ומותר לצלותה בה וכן כל שהסיקו מבפנים אין חוששין לגיעולי גוים נבלה וכל דהסיקו מבחוץ בכלי חרש אסור הלכך האי פורנא מותר לישראל לצלות בה בשר וצורך לשהות אחר בשר נבלה עד שתתלבן ושורף את הרוטב וכן לאסור [לאפות] ג) אחר עליית גוי בשר נבלה שיעורו בכך. ד) ופורנא דניסקת על ידי גוים ואין שם מלאכת ישראל כל עיקר לא נתנית עצים ולא שנירה ולא אפיה ולא רדייה ולא כהנחה ולא כגמירה וראי יש בו משום בישולי גוים ופורנא גדולה של ישראל בעיר שכולה ישראל והביא בעל פורנא גוי נחתום והעמיד בה אותן ישראל שאופין בה אם עושין כמו שאמרו חז"ל (שם ל"ח:) האי ריפתא שגב גוי ואפה ישראל ואפה גוי וכולה שמעתא ישרי ואי לא אסור.

י"ד. רב האי. ה) במקום שנוהגין שסותמין הכר של יין [כעין] ו) שמתקנין אותו כשיעור פי הכר ומהדקין ליה ושופכין עליו זפת וחופתין את פי הכר וקושרין נייד על ההיא זפת וחותרין עליו אנו רואין אם אין בני אדם יכולין להסיר את העץ מעל הכר מבלי שבירת החותם הרי זה בחזקת חותם בתוך חותם ורוסקיא שיש בתוכה נאד של יין אם היתה צרורה ופיה למטה היו חותם בתוך חותם פיה למעלה לא היו חותם בתוך חותם ואי כ"ף פ"ט"ה [וצייר] ז) היו חותם בתוך חותם ולא אמרו ככולן ב' חותמות אלא דוקא שלא יהא החותם על המנופה אלא יהי שם כלי אחר [לכיסוי] ח) לכד והחותם בניחן ובכך יהיה הכלי חותם בתוך חותם שהוא למעלה.

טו. רב יוסף גאון. ט) הלוקח יין שלא מן המומחין ממי שאינו מדקדק במצות ואותו יין אין עושין לו שמירה מתחלה ועד סוף כהלכה אסור בשתייה ואפילו בהנאה. י) הלוקח עבדים מן הגוים שטלו ולא טבלו וכן בני השפחות שטלו ולא טבלו גדולים עושין יין נסך קטנים אין עושין יין נסך ואלו הן גדולים שיודעים במיב ע"ז ומשמשיה קטנים אין יודעין כמיב ע"ז וקיימא לן כמאן דאמר (שם נ"ה) תינוק בן יוטו עושה יין נסך לענין שתייה אסור ובהנאה מותר. ובני השפחות שלוקחין (סת) מן הגוים עם אמותיהן צריכין טבילה ועושין יין נסך אבל ילדיו

ח) במחוקים וטובים קמיינו דמותיהם וכן היה ע"ז לחם, ופירוש אהינו מובא בג"ק דף מ"ב וס' הגי' אהינו סליקי.

- ב) הובא כבעל העיטור ובאשכול. ועי' בח"ג קס"ג וס' מייכו בהסיקו מנחון.
- ג) כן יש להקו ע"פ העיטור. ד) הובא באשכול ה' בשוליו עכו"ס: "כתוב בסק"ה.
- ה) בש"ה ס"י ר"ג הובאה ההלכה וכתובה עליה ר' שרירי ר' החיי ובאשכול הובאה ההלכה סה"כ. ו) בדפוס: "כעין" ותקתי ע"פ הב"ח.
- ז) גם זה בש"ה ס' ועי' ע"ז לחם. בדפוס היה חתם במקום ונייד "דנייד".
- ח) בדפוס היה "כיסוי" והגהתי ע"פ הב"ח.
- ט) בש"ה ס"י רנ"ד מה שספק הנחון ממי שקנה יין שלא מן המומחין שאסור לך בהנאה כן ספק בהנאה שמתקנין יין ממש לע"ז ויש לחוש חולי קנה מן היין ההוא, וכל זה היה חומרא גדולה. ועיין ע"ז ל"ט: ובמב"ש ס"ח מנ"ח הב"ה. י) ג"כ בס.

בית אין צריכין טבילה. ה) פת של ישראל בפורני של גוים ויש באותו הפת סימן אם סימן טובהק הוא ומביעות עינא ביה אין צריך לשומרו ומותר.

טז. רב שר שלום. ז) שפחה גויה שיודעת כתיב ע"ז של נוצרים והטבילה אדונה בעל כרחא כיון שאין מזכרת ע"ז ואין נודרת בשם ע"ז הרי היא כעבד כשר ואין עושה יין נסך [ואופח] ג) ומבשלה ואוכלין מכישולה ושותין מידה ואין בכך כלום ואם תאמר מפני שהטבילה בעל כרחא אין טבילה בעל כרחא פוסלת אלא ביפת תאר דגויה היא ולא שייכה במצות דעד דמקבלה עול מצות לא שרן לה טבילה אבל עבד דבגו עבדותיה נמי שייך במצות כגון שבת ומילה ונדה ופסח ושאר מצות אין צריך לקבל. ולענין מיחש דלמא לא מבטלה עבודה זרה שלה לרצונה אלא בעל כרחא לא חיישינן ולא צריכין עוד דמבטלה לה בהצון דאשכחנינן דאפילו גוי גדול מבטל ע"ז בעל כרחו דאמר רבה כרבר חנה (שם ט"ג) פעם אחת הייתי טהלך אחר ר' אלעזר הקפר בר' מצא טבעת ועליה צורת דרקון מצא גוי קמן לא אמר לו כלום מצא גוי גדול אמר לו בטלה לא בטלה סימיו בטלה וכל שכן הדא שפחה דאיכא מרות אדונה עליה דיכול לאטבולה ולבטל עבודה זרה שלה בין לרצונה ובין שלא לרצונה ומאי איכא למיחש דלמא הלכה ופלחה בינה לבין עצמה וחזרת לסורה כיון דמפרש שאין מזכרת שם עבודה זרה אין חוששין לדבה ודרי היא כשרה לכל דבריה. ד) ומותר לישראל לשלוח יין ביד גוי בשני חיתמות ואין בכך כלום דאמר ר' אלעזר (שם ל"א.) הכל משתמר חותם בתוך חותם חוץ סן היין ור' יוחנן אמר אפילו יין והלכה בר' יוחנן הלכך יין משתמר בשני חיתמית בין לשלוח ביד גוי בין להפקיד אצלו בביתו בין בקנקנים בין בגודות ומותר ועיקר כשהוא עושה כמו שאמרו (שם) חזיל אנגה אפומא דחכיתא ירוקא וחתימה הוי חותם בתוך חותם דיקולא ומפדיק הוי חותם בתוך חותם זיקא כיף צייר וחתיים הוי חותם בתוך חותם ואם ה' יש בקנקן מקום שיבא לידו איסור אסור לשלח ביד גוי או להפקיד אצלו ו) וגודות חדשים גוי רובכן ועובדן ונתן לתוכן יין וישאל עומד על גביו ואינו חושש לתת לתוכן יין מכאן ולהבא והוא יין דקא שדי גוי לתוך נאדות חדשות כיון דלעבדן הוא ולא לשתייה הוא דאמ' כזרק מים למיט

ה) החור כהן הפת של ישראל כש בוסימן ולא חיים לפילוף ומה שהחור פת של ישראל טבחה חלל גוי ולא חש מעום טלקיה ע' במדכו ס"ב דע"ז והאבטול כשם הגאונים וז"ל דמיירי שחיה ויכחל לו שמיירי כסויה גדול' שאופין סס כשכר בעבור כל בני העיר ואין בו מעום חתנות וכן כהן בשו"ת הרשב"ם ס' הקיד' כשם הרמ"ה ועי' בלחיות חיים.

ז) בש"ת ס' רמ"ה ובס"ף חייב סיו ס' ל"ב.

ג) בדפוס חיתא, ועיפה' והקניזו ט"פ דס"ה.

ד) בית רמ"ו ועי' בר"י ע"ז ל"ח. ובסוף החשו חסר כס"ה.

ה) דין זה כהוב בלחיות בש"ת בסוף החשו בק"ה סני לטון.

ו) שם ס' רמ"ו וכן הוא בטעוה, ונראה מדברי הגאון שמהם כפי' רש"י שאפי' נתן הגוי לחבו יינו מותר סיון נתן לרבוה, והוא בישראל עומד ע"ג מידע שלא נתן הגוי שם יין אחר הרבוה, ולא כפי' הראב"ד דבינו של ישראל מיירי הכניחה כע"ז ל"ג. והשם במ"א נסך לחו היין נתן שם הרבוה.

משום הכי מותר דכולהו נאדות צריכין לעיבוד בתחלה בתר רבב או ביין או בחומץ והאי יין דהשתא לאיבוד אזיל דשופכו לארץ דלא חזי לשתייה דאית בה רבב חפת. (א) ובצק של גוי שנילוש במים חמין ילחם דאפיה ישראל ודאי שרי היתר גמור ואין בה משום גיעולי גוים והלכתא נותן מעב לפגם מותר וכיון שנותן מעם לפגם חמין שנילוש בהן בצק מותר ואין חוששין לו לכל דבר.

י"ג. רב נטרונאי (ב) ויין מבושל בין שעומד על רובע בין שאין חסר אלא [רבע] (ג) אי נמי פחות מרובע בין שמישכר בין שאינו מישכר [כלו] (ד) נשתנה לגרועותא ואין מברכין עליו ואין מקדשין עליו ומברכין עליו שחבל לפיכך אין בו משום גלוי ואין בו משום טגע גוי דאמר רבא (שם ל.) יין מבושל אין בו משום גילוי ואין בו משום יין נסך ורבא מילתא פסיקתא קאמר מבושל סתמא לא שנא נצממק ולא שנא חסר רובע ולא שנא עמד על רובע וכן הלכה. (ה) ותרמוסא דשלקין ליה גוים לכני תורה שרי והיכי דאמי בני תורה כל דמצין נפשיה כציעית וכיף לדברי תורה ושמע כל דאמרי רבנן ולא מזולל כדברי תורה וכדברי סופרים. י"ח. מר ששנא. (ו) וקנקנים של גוים שהיה בהם יין גוים אסור לבר ישראל ליתן בהם יין כל שנים עשר חדש לאחר שנים עשר חדש מותרין ואם רוצה ישראל לטהרן לאלתר ממלאן מים שלשת ימים ומערן כל מעת לעת אחד קנקנים שלנו ואחד קנקנים שלהם (ז) ובדרך שהוא עושה בקנקנים כך עושה בנאדות של יין ומותרין לאחר שלשה ימים. (ח) וישראל ישמכר יין לבגו והולוכו לביתו והחזירו ואמר לו מול יינך שלא מדרת לי אמת שלי (ט) ודאי בשתייה אסור שנעשה מעג גוי אבל לחוש ישמא החליפו הגוי ביינו ואסור בהנאה לא חיישינן דחורר ליה ספק ספיקא וכל כך אין חוששין ומותר בהנאה.

י"ט. רב מתתיהו. (י) ומישאא שליקא דארמאי בזמן הזה יצא עליהן שם שמיזיפין בו ועושין בו כמה דברים מטאים של איסור ואליה וחלב של בהמה

(א) הובא בח"ג סי' ס"ט ועס בהרכה הוכיח כן מע"ז ל"ח:

(ב) בש"ת סי' כ"ה ומסס הגהגוה והגה ברין ע"ז ס"ב הביא הראש"ד מסס כ' הלי דהכי דייקו הגאונים הראשונים דכיון שהרתיח נעשה מבושל נגד פטו הרמב"ן דלר"ך שיחסר וכיון שחמרו במונה רביעה בשבת ע"ז: ק"ק גס הכא רובע ובסדרם הובא שהשוב על ענין זה ר' יצחק לרי יקומיאל כעין השוכה זו של גאונים. (ג) בדפוס חסר "רביע".

(ד) בדפוס "שלח" כשהגה. (ה) ע"י ליל סי' י"ג.

(ו) בש"ה סי' רס"א לפניה כתיב מר ששנא ובדפוסם כתוב נפנינו מר ששנא.
 (ז) הגאון מפרסם כסופיה רשי' לדברי ר' אליהו שקנקנים ויודיה שון שמכניסין בהן לקיום ולכן רק חדשים מותרין בלי עיכוי וע"י במגדל ע"ז לרימ מ"ח סי"א ובהו' ע"ז ל"ב:
 (ח) ע"י לקמן סי' כ"ה ושעת הגאונים דכזמ"ז אין מנגע גוי אוסר בהגהה הובאה בהו' ע"ז י"ז: וכדעת הרמב"ן הובא ברין ובהו' שס דנכל סזס יינס דגזרו מאוס חיחון אסור בהגהה חכל מנגען מוחר בהגהה ולחילוף וליוף לא חיישינן כיון דלא שכיחו לנסך ועוד שהוא ס"ס.
 (ט) חולי ליל "לח שלי" ובש"ת ח"ה, או דבוס [ליל בשום] עולה.
 (י) הובא בחכמול בשס גאון וע"י ש"ה סי' קס"ח שאז עוד לא היו מזיזין החמאה ולא היה איסור בה ועיין סי' כ"ח.

והוחזקו בכך ואסרנוהו והוא הדין לחמאה שלוקה ושאינה שלוקה דארמאי שכיון שהוחזקו להיות מזויפין אסרוהו.

כ. רב הילאי. ה) אנשי מזרח מתירין את החמאה של גוים ואומרים אינו מקבל טומאה ובני ארץ ישראל [אוסרין] ז) אותו מפני שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אסור.

כא. רב גמרונאי. ג) משחא שליקא דקארו ליה סמן ז) אם דבר קטן הוא חיישינן שמא עירבו בו חלב או מן שומן אליה ואם דבר גדול לא חיישינן עליה שאם יערבו בו דבר אחר מסריה והן חסין על טמונם יותר ממנו ומותר באכילה ואם הוא יפה במראהו וכריחו וידוע באמת שלא נתערב בו דבר טמא ומותר. ה) וגולפי דארמאי בין דישמעאלים בין דנוצרים בין דאמגושים כולן שוין הן לענין יין נסך ולענין מגע גוי דלא פטרינן נדריא דילמא אתו לזלוזלי ביין נסך ובמגע גוים עובדי עבודה זרה ו) אבל חומץ של גוים בין דתאנים בין דצמוקים כולן מותר באכילה.

הלכות בישולי גוים

כב. רב שריא. ז) ושאלתם כל שאכל כמות שהוא הי אין בו משום בישולי גוים בקריחה של ישראל או בקריחה של גוים הם ושלום בקריחה של גוים אלא בקריחה של ישראל ואיסורו של בישולי גוים לא מפני גוים אלא מפני ששינה אותו גוי מבריותו דארמיון (שם ל"ז): מנא הני מילי אמר ר' היא דאמר קרא אבל בכסף תשבירני ואבלתי ומים בכסף תתן לי ושתיתי וגו' מה מים שלא נשתנו אף כל שלא נשתנה וכדארמיון בסופה מה מים שלא נשתנו על ידו האור מבריותו אף כל שא נשתנה על ידו האור מבריותו שאעפ"י שבישל גוי בקריחה של ישראל בבית ישראל וישראל רואהו אסור לאכול ממנו אלא אם כן סויע ישראל.

א) היה בחילוף מהגוים סי' י' ועיין בעיטור סוף ספר הכשר הכשר וכש"ה סי' קפ"ח.

ב) דפוס חסד היבנה "אוסרין".

ג) דין מנח' שליק' בע"ז ל"ה: ואף לאחר שנזכו על דבר שיש להם שנוחין הם דבר טמא חימו חסור במקום שאין נוגע אותו השם על סי' י"ט.

ד) סמן היינו חמאה בלשון ערבית.

ה) אף על פי שהקילו הגאונים במגע יין של נכדים בזמניהם בכל מקום הסיני והגדל לא נעקר והכדות של יין של גוים כולן אסורים ועי' סי' י"ח וסי' כ"ה.

ו) כשעה הגאון כתב ר' מנחם ע' חוס' ע"ז כ"ט: ולא חילק בדבר אם ירחיק ע"כ קרקע או לא כמחמת הרשב"א בה"ה וכל זה בחומץ מתאנים או מנמוקים בלא היה לפני זה יין אבל חומץ יין חסור ועי' סי' כ"ד. והנה בש"ה סי' ר"ם חסר ר' שגיא כל חומץ הגוים ונ"ל דלא סבירא ליה היתיר. שהיכרו בז"ה.

ז) כעין זה בס' הרמב"ם במשנה ס"ב דע"ז וז' הגאון דאף אם בישל גוי בביתו של ישראל וישראל רואהו חסור ועיין דעה הראב"ד שהביאו בחוס' שם ל"ה. ועי' בס'י רמ"י במשנה ל"ה: כל דבר ששלו עכו"ם ואסי' כלי טהור.

כג. רב נטרונאי (ב) ומקום שקובעין בו שוקים לע"ז ובאין סוחרים מכל המקומות לשם ועושים כחירה ולכשנפדין גובין מהן מכס לשם ע"ז והשוק נקרא על שמה אסור לבר ישראל לילך לשם לסחירה ואמרו ז"ל (שם י"ג.) הנושא ונותן בשוקי ע"ז בהמה תעקר פירות כסות ובלים ירקבו ומעות וכל מיני מתכות וילך לים המלה ולא שנא תגר ולא שנא בעל הבית קבוע כשנותנים מכס לעבודה זרה כולן אסורין אבל בעל הבית שאינו קבוע מותר ואם קרא שוק של ע"ז ואין נותנין מכס לע"ז כולן מותרין.

כד. רב פלטי (ג) ובמקום שהגילין גוים לשבר את הזיתים ועדיין לא הגיעו ואין בהם שמן ולא טעם שבה אסורין או מותרין וזיתים גדולים שנתנן במים אסורין או לא ולמה נאסרו במקום שאין מערבין בהם כלל, כך ראינו אם זיתים הללו כשהן כובשין אותן הגילין גוים שמזלפין עליהן יין וחומץ של יין בין קטנים בין גדולים בין הגיעו בין לא הגיעו אסורין ובמקום שאין מערבין בהן כלל מותרין שלא אסרו חז"ל אלא כבשין שרובן לערב בהן יין או חומץ שכך שנינו (שם ל"ה:) ואלו דברים של גוים אסורין ואין איסורן איסור הנאה ואחר מהן כבשין שרובן לתת לתובן יין וחומץ.

כה. רב כהן צדק (ג) ולענין גוי ישמעאל שמקילין במגעו ואין עושה יין נסך ומתירין בשתייה לפי שאין (ד) מנסבין יין לע"ז שלהן אלו היו מנסבין בהנאה נמי הוה אסור עכשיו שאין מנסבין נעשה מגעו היתר יותר מתינוק בן יומו הילכך אפילו ישמעאל אסור מגעו בשתייה.

כו. רב עמרם בר ששנא (ה) ומאן דאכול פת של גוים [אין] ו) מלקין

(ב) הובא בחי"ג סי' י"ט ובארכיית סי' ק"ד וז"ל רב"ק סי' מ"ז ובאשכול ושם נמי גרס ר' ירמיה זבין ביה' וח"ד סלומת רבי' החיג ועי' ברכ"ט ע"ז פ"ה סי' י"ב דר"ה גרס סתת. והנה כלן הסו' בשם ר' נטרונאי ובחי"ג סי' ה' כחובה בין תשובה גלון זה, ושם סי' ק"ד בין תשו' ר' פלטי ובאשכול בשם גלון סתת.

(ג) בחי"ג סי' ל"ח ובקצרה באשכול, ובמשנה ע"ז ל"ה: אסרו כבשים שדרכן לתת להוקן יין אבל במקום שאין מערבין כלל מותר.

(ג) נח"ג סי' ק"ד הובא מרי' זמח, בג"ק סי' מ"ו בשם ר' שר שלום ולפינו בשם ר' כהן נדק והיא סוף תשובה הארכיית בג"ק; ובחי"ג חלקו תשובה לפני סימנין.

(ד) היתה י"ג לענין מגע ביסועשלים הובא ברמב"ם י"ח ממ"ח ה"ז ועי' רש"י והו"י ע"ז ל"ז: ובאשכול הביא תשובה לגלון חושבין לניסוך ואמר ר"ב שאם הגוים ישמעאלים חין חושבין שגדה אסור חין ובשעמד ר' יהודאי לא אהב לא חיבור והיתר מפני שאמנונים שחזרו לדת ישמעאל עדיין לא היו נקיים וין ע"ז וניסוך חכן כאשר שנו הדורות לא נאשר כלום חכן טלרים יש חשש הרבה שהם מוסבין, ועוד הביא תשובה אחרת וינה שמחמירה יותר מרי' יהודאי ולאמרה שיסמאל חסידה ע"ז הוא חף שאינו מוכיר בטובד ע"ז ועי' במדכ"י סי' ר' ישמעאל שהביא בשם תשו' הגלונים להתיר בזה"ל.

(ה) הובאה ברי"ן ע"ז ס"ב על החי דלת השהנו בהדי לחיבו דקחביל לחמי דארמ"י ושם חיהא חין מלקין אהו וכן הגהתי. ובדפוס חיהא ומלקין אהו.

(ו) ע"ז ע"ג. ועי' סי' י"ג. והפסק הוא כה"ה רס"י רס"ד. ונראה שם שהוא מרוב נטרונאי.

אותו אבל מוכיחין אותו ואסור לומר מפיו בבית המדרש. ויין נסך אסור ואסור בכל שהוא ושלא במינו בנותן טעם. ה) ההיא הביתא דשיכרא דנפל לגוה עכברא (שם ס"ה). אסריה רבא לההוא שיכרא אפילו בטעמא משום דמאים. ג) הבית שיש בנה משקין בין וין בין שמן בין כל משקין ונפל לתוכו שרץ או עכבר שיעור אחד מאלף והחבית והמשקין אסירין ואם בקש לטהר את הכלי מכניסו לתוך הכבשן עד שיהא ככתחילה. ג) תניא (שם כ"א) רבן שמעון בן גמליאל אומר לא ישביר אדם מרחצו לנכרי מפני שנקראת על שמו וגוי זה עושה בו בשבתות ובימים טובים מלאכה.

ספר קדושה הלכות שחיטה.

כז. רב שר שלום. ד) השוחט מתוך הטבעת ושירי בה כמלוא החוט על פני כולה כשרה [קיימא] לן הלכה כרב נחמן דאמר (חולין י"ט.) השוחט משיפוי כובע ולמטה שחיטתו כשירה ושיפוי כובע יש למעלה מטבעת גדולה ככסוי אחר שמונח על פי טבעת גדולה ודומה לכובע של ערבים ואינו בשר ודומה לסחוסין ולבן הוא ובו פתח של קנה ומונח עליו כעלה של הרס ומפסיק בו בינו לבין הוושט בשעה שנועה נפתח אותו פקק ויוצא קול, וכשמכנסת מאכל ומשתה נסתם אותו כובע באותו עלה ועוברין עליו ונכנסין לושט ואחז"ל (תענית ה:) אין משיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבוא לידי סכנה. ואותו שיפוי כובע שלו דבוק בטבעת גדולה ויש לו טעם בשר מצד זה ומצד זה שמו חיסין בלשון ארמית ודביקין אותן חיסין לאותו כובע תחילתן למעלה משיפוי וסופן בסוף שיפוי סמוך לטבעת גדולה. ה) ובשאר טבעות אם התחיל בחרא הומרתא ומסיים בהומרתא אחרתו כשרה. ו) והלכתא השוחט במקום נקב קטן על גבי גרגרת וכן השוחט ופגע בנקב קטן תחת הגרגרת שחיטתו כשרה ולא דמיא לשוחט ישראל וגמר גוי דפסולה, אבל ניקב רובו של גרגרת בין מלמעלה בין

- ה) כש"ה סס ופסק כ"ה ששה דאף כעמ' אסור וכדמסיק צע"ז ס"ח: דסוקי מספק' ליה מ"ט דרב.
 ג) כש"ה וכל ההלכה כמו שכתוב לפינוי היא כשה"ג הלכות י"ג, וכש"ה כמו לפניו מלה "ושאלהם". והנה כבר כתבנו דע"י הנה"ג דסביר כמאמר הירושלמי ל' יוסי בר בון הורה בעכברא באלף הוא שכן אולם עכברא סס העיר ועיין דל"ג חולין פ' ג"ה.
 ג) ההלכה מן הכרייהא כחובה נס כשה"ג.
 ד) נקיש ר"ש לבין המשנה חולין י"ח. ואמר קיימא לן הלכה כרב נחמן והתשובה מובאת בלבן הזה בחשבול ח"ג ס"י ד' כ"ס הגאון ס"ס. (בדפוס אית' דקיימי לן). והנה כח"צ ס"י ק"ה כ"ו דהא דר"י גדיעבד והא דר"י יוחנן דכל הוורא כשר לשחיטה מעטפת הגדולה לכחילה ור"י חולין מ"ה בהב דלא פסקין הא דר' יוחנן אלא הא דר"י.
 ה) ברחש כח"צ ס"י ק"ט דאין הגרמה בשאר טבעות דקנה.
 ו) סס י"ט: ובח"ז ח"ה ס"י ע"ט מכ"ה מ"ס א"י העירי ד"ס גאונים במהירין כ"ה דלא כר"ח.

מלמטה שחישתו פסולה. ה) שחישת העשויה כמסרק כשרה כמסרק המוטל כגון שהכניס את הסכין בצואר ויצא אצל הראש בארכו של צואר אבל לא ברחבן התיישן דילמא עקר להו לסימנים ויביא לידי נבלה. ז) וקנה של עוף כיון דרק הוא צריך לרקק בו ולהציץ בו יפה יפה ולהעמיד על הטבעת הגדולה. ח) והרנגול שלא נשחט יפה ומהלך כשהוא חי מביא גף של עוף ומכניס בפיו אם רואה אותו מברוא ויוצא וראי כבר שחט רוב אחד בעוף נוטל את הסכין ומכריע בית הבליעה יפה יפה שהוא כמתקך בבשר שחוט אבל אם איתו גף של עוף לא הבריא ויצא אסור לאכול מאותו תרנגול עד שנים עשר חדש. ואם היתה תרנגולת אסור לאכלה עד שתלד. ואם יחתה שנים עשר חדש אעפ"י שלא ילדה כותרת לאכולה ואין הישש"י ללדתה שכך אנו אומרים (שם נ"ה). הלכתא בזבוי כל שנים עשר חדש.

כה. רב נטרונאי. ד) הכל שוחטין אפילו משומד אוכל נבלה לתיאבון בודקין סבין ונותנין לו ומותר לאכול משחישתו ודוקא לאוכל נבלה לתיאבון ולאוכל הלב ודם ובשר בתלב וכיוצא בה אבל משומר שחלל שבתות בפרהסיא ולשתות יין נסך כמשומד לעבודה זרה דמי ואסור לאכול משחישתו וכן הלכה. **כו.** רב הילאי. ה) והשוחט שיטבח ולא בידך מותר לאכול משחישתו והוא שידוע ו) הלכות שחישת והלכות טריפה וניקור הבשר.

ה) הסי' במסרק מלמעלה וכגון שכל מנגד הנזר ויפא לו לראש מובא ב"ז ח"ב סי' שפ"ח בשם ר' האי' אבל השוחט ב"ז וג' מקומות שחישתו פסולה וכן פסקו ר' טריו' ור"ס בן חפני. ועי' בשאלתות בהעלוהך סי' קכ"ד ובתו' חולין דף ל'. והנה ב"ז סי' שפ"ט מביא גם בשם הבה"ג להכשיר שחישת כמסרק ובקלמוס ולשינוי צבה"ג כז"ל אמאן דשחיט חיותא ומגריס ליה לקניא כי קולמס' טריפה ואי מגריס ליה בהדי וזש"א טריפה ואי משפא לה בקולמסא (בקולמסא) מן תחת' לעילא טריפה. ועי' ג"ה סי' שפ"ו.

ב) בחולין מ"ג: דקדקו מאד בעיבור הוושע של עוף וגם בעידון קנה יש לדקדק לפי דברי הגאון והרמב"ם פ"א מחיפה כחב ובעוף הכל לשי גדלו וצב"י וי"ד סי' כ' הביא מ"ס ובעוף למעלה בשיטוי כובע כמו בבהמה וכו' ונסחרו בזה דברי הכלבו בשם הרב האברבנלוני דאין בעוף סיסול הגרמה למעלה דאין לו שיטוי כובע שהקבא שם צב"י.

ג) החקקה לבדוק בגוזה החקיקוס האחרונים ולפי ח"ז ח"ב סי' שפ"א ומדכי פ"ק דחולין אסור לעשות כן ופה ראינו הוזה בשם הגאון, רק כשאין הגוזה יולתה ויש לחוש לערסות ייקב הוושע או נספק רוב הגרמה אז מהני תיקון שהיה י"ב חדש או לידה.

ד) בחולין ב'. משמע דהאי מומר לנסך זה היין שעובד ע"ז בניסוך והוא ע"ז דאורייתא ועיין בהבואה שור סי' ב'. אכן הגאון פסק דאף מי ששוחט י"ג כיון שהוא משום לחא דע"ז אסור לאכול משחישתו.

ה) במדכי ריש חולין בשם אלדד הדני דשחט ולא כרך פסול וכפי כיסוי הדם שמוח ראב"ה שהי' הגאוניס דשחי' ולא בידך אסור לו ולאחרים מותר ובאן פסק הגאון שעכ"ס מותר ופסק זה אית' גם צבה"ג.

ו) חולי הוא הוספה מאוחרת או דגנא דגנא נקט דאס יודע ה' בדיקה וניקור מותר לאכול מבדיקתו ומניקורו.

ל. רב מתתיהו א. ה) והשוחרט בסכין של גוים (ג) מקלף בית השחיטה ומדיח יפה יפה וכשר.

לא. רב נטרונאי ג) והשוחרט בהמה צריך אחר לסמוך אותה. ד) והשוחרט בשבת וביום הכפורים אעפ"י שנתחייב בנפשו שהיטתו כשהוא ואמר לאכלה ביומה עד מוצאי שבת ויסתין בכדי שיעשו וכן הלכה. ה) והלכתא כל טריפות שמנו הכתים בבהמה כנגדן בעוף יתר עליהן עוף בשכר העצם אעפ"י שלא ניקב קרום של מוח ורוקא בעוף של מים הואיל וקרומו רך לאפיקי מטאן דאמר אין עיקור סימנין בעוף (שם כ') דלית הלכתא כוותיה לענין שחיטה אבל לענין מליקה כוותיה.

הלכות טרפות.

לב. רב הילאי ו) אינה דסריבא מן אומא מתהלה ועד סוף טריפות. אבל אי סריבא עד פלגא אי שלא כסדרן סריבא דלאו מקום רבייתא ז) מקום רבייתא הוא וטריפה ואי מקום רבייתא הוא ומפרק ראש אינה מן אומא צריכה בריוקה היבא דסריבא אי טבצבין טריפה ואם לאו כשרה. ח) והיבא

ה) באשכול ח"ג סי' ה' הביא בשם הגאון דהלכתא כרז דקולף וכן פסק הכ"ח דלא כהר"ף. ג) נראה שהאי דהנה משום דם נקצי לה דהדס הדנה בכשר בית השחיטה וע"י פולין ל"ג. כה"י ד"ה מולחו ומדיחו יפה יפה.

ג) מטעם שלא תהנדנד הבהמה וע"י זה יתרחב החך ולא יכול לבדוק יפה אם נחט הרוב או משום חשב שיעקרו הסימנין וכי הא דאמר אביי שבת קכ"ח: במתנגולת דלריך ליכשנינהו לכרע' בארעא ובכה"ג אית': ומאן דשמיט ניהוה ויטחוט וכ"ו.

ד) בשוגג אוקמי למחני' ואסור אף לר"מ עד בכדי שיעשו אולם שעת הגאונים כר"י דבמיד ודאי לו אסור' עולמית וכן הביאו הא"ח בס"י ש"פ והאשכול דהגאונים כר"י סבירא להו. ה) האי דלוי בחולין י"ג. פלוג אברייתי דהני רמי בר יחזקאל וע"י שם כ. ה"י ד"ה אילימ' ורש"י שם כ' :

ו) אולי יש לנרום בלשון הגאון "אינה דסריב' מן אומי מתהלה ועד סוף כשרה אבל סריב' עד פלגא" וכ"ו וכן פסקהי נמה (חיג סי' ס"ה) דאינה הסמוכה לאומה רביית' היא ומגן ולא נריב' למיבדקה, אולם רש"י בפרום סי' רי"ט הביא שעה ר' שר שלום לאסור אינה הסמוכה לאומה ולא"כ פלוג' זו נושנה היא מזמן הגאונים' וע"י ח"י חולין מ"ו: ואם אנו מעמידין כאן הני' שלטינו ל"ל דסדר ר' הילאי דאם הסיכמי מאונה לאומה מראשה לסופה כיון ששם מתחשפת ברחב סופה להפסקה וטריפה אבל אם נסרכת רק בעיקרה ולנוטה קרוב לסיפולה היא נשרדה אז נריב' בדוקה אם היא כסדרן ואם אינה כסדרן טריפה; והנה השעה להחיר אם הקרום המדבק עד חנין הוזכרה גם בסמ"ג ובכלבו וע"י ש"ע יו"ד סי' ל"ט סע' ד'. ובאשכול בה' טריפות איתא אינה ואומה הסמוכה החירו הגאונים וי"א דוקא אם נדבקו בלי פילוג וכשרה זו פסק גם בעל העיטור.

ז) מקום רבייתא" כריך למחוק. ח) האי קרום עולה מחשש מקרמי עולה על גבי זכה שיש בהך הריאה וע"י כן הקרום עלה ומחדבק עד האומה אז כשרה שהיה קרום הוא של ריאה ואין בו ריעותא אבל אי ליבא מכה בריאה או שקרום עלה עד אומה שלא במקום רביית' אז אין לומר שהוא החששנות מקרמי

דאיכא קרום בין אומה לאונה אי מקום רביתא הוא ואיכא מכה בריאה וסתמה קרום כשרה (ב) דאמר רבא קרום שעל המכה בריאה נידון בריאה ובשירה אבל ודאי ליכא מכה אי נמי שלא במקום רביתא ועלה בה קרום אחר דלא קרמהו ראשון דהוא כתונא דריאה טריפה.

לג. רב שר שלום. (ג) ותרתי אונא בריאה התחתונות כי סריכן ולא איכא מכה בדופן לית להון בדיקויתא וטריפה.

לד. רב האי. (ג) וריאה דמסרכא לדופן או לטרפשא (ד) דליכא לשיפולו ריאה או לטרפשא דכבדא או לתרבא דחזה או אומה דריאה דסמיכא לדופן וליכא ריעותא בדופן טריפה.

לה. רב צמח. (ה) ועוף שלא נמצא מרה בכבר שלה בודקין בכבר שלה במקום מרה כיצר בודקה מוצץ אותה אם יש בה מעם מר אומרים מרה היא וכבדה בלעתיה למרה ואי לא טריר טריפה דאמרינן (שם נ"ו.) כל טריפות שמנו חו"ל בבהמה כנגדן בעיף. (ו) כל בהמה שנשברה רגלה מן הארכובה ולמטה כשרה מן הארכובה ולמעלה פסולה ואם מהארכובה ולמטה יוצא העצם הותך את העצם ומשליכו והשאר מותר ואם מהארכובה ולמעלה יוצא העצם הכל אסור (ז) אם היה העור חופה מן הארכובה ולמעלה כשרה.

סל ריאה זו טריפה דבלא במקום רבית' חידון כסוכ' בין אומה לאונה שלא במקום רביתא ועיין באגור ובש"ע י"ד ס' ל"ט בדין קרום.

ח' לשון זה של רבא חינו בגמ' אבל הדין מוכח מהא דח' ר"נ (חולין מ"ז:) ריאה שניטוקה וקרום שלה קיים כשרה ולאשכח שהיה גוי הגאון דרבא ח"כ נחמן אמרה וגם לפניו אמר רבא עליה והוא דקיימי סימטותה וכן אמר רבא גם מ"ח: דחזי ר"נ בשוקי דגלדלי דקיימין כנדי' כנדי' ולא אמר להו ולא מידי והיינו קרום דריאה נידון כריאה אבל קרום אחר שעלה מחמת מכה הוא וטריפה כדמפרש גאון.

י' חולי הגוי הדא מחתרי סריי בדופן ופסק כר"י כדמתרין בגמ' גם דאונה שניקבה ודופן סותמתה כסוכה במקום חיובי דחוי ומפרש היינו רק במוציא החזה אבל למטה באונה התחתונה כגל ימין והתחתונה כגל שמאל חיון נקראות מקום חיובי דאונה כיון שכן למטה מחיובי שכן אונה לאונה אז רק כשיש מכה בדופן יוכל לבדוק להכשיר ועי' בהג"מ פ"ז מה"ש ובדל"ש ובאגודה ובח"ז ח"א ס' ח"א שיטה ר"נ ור"ש בן חפני בספרים חיובי דאונה ועי' בתב' מבי"ט ס' ח"א.

י"ג הובא בחיך בח"ג ס' ע"ו ובבעל העיטור.

יד' ג"ל מערפשא דליבא לשיפולו ריאה.

טו' דין זה מוזכר בהג"מ ולאשכח שנקט הגאון הדין בעוף להוכיח שאף בעוף נדריכן לכל הפחות לפעם פעם מר ולא אמרינן כיון שיש עופות שאין להם מרה אף כזו שאינה בעצמה וחכ"כ כשרה וכ"כ בדל"ש ר"ב ח"ו טרפיה.

טז' כלישנא קמא דר"י ח"כ ובאשכול ח"ה טגס ר' האי ספק בן.

יז' משמע שמוכח על מה שאי למעלה בלמעלה מהארכובה אם יצא העצם אסור אבל אם העור חופה אורה כשר והיינו כלישנא קמא דעול' ח"כ יוחנן וכדאמר עור או כשר הנגין וכן פסק הרמב"ם בפ"ח מה' שחיטה ה' י"ב ועיין בדל"ש.

ל. רב ה' אי. ח) פירוש כרם הפנימית שניקבה ר' יהודא אומר בגדולה
 טפה בכרם קטנה ברובה (שם מ"ב.) תרתין כרסאתא אינון גדולה שיש בה
 ושם קטנה הסמוכה לבית הכוסות ולענין הלכה כיון דשבקניה למעמיה דתנא
 קמא ומפרשינן טעמיה דר' יהודה שמע מינה הלכתא כוותיה. ג) נשתברו רוב
 צלעותיה אלו הן רוב צלעותיה שש מכאן שהבהמה יש לה אחת עשרה צלעות
 מצד האחד וכן מצד השני וכשנשתברו שש מכאן ושש מכאן לא נשתירו אלא המועט
 המש מכאן וחמש מכאן וכן כשנשתברו אחת עשרה מכאן ואחת מכאן אמר ועירי (שם
 נ"ב.) וכשנשתברו הצלעות מחצין ולמעלה כנגד השררה זהו טרפותה לאפוקי אם
 נשתברו מחצין ולהצין דלא הוי טריפה ג) משום דהדרן ובריון. אמר רב נעקרה
 צלע ד) וחוליא שהיא תקועה בה וכן ה) שנעקרה צלע מכאן וצלע מכאן וחוליא
 קיימת בסדר החוליות טריפה וכן הלכה. אמרי דבי ר' היא דרוסה שאמרו צריכה
 בדוקה כנגד בני מעים (שם נ"ג:) כשרוס אותה ארי או כיוצא בו ניקב ויורר
 הארס אל הגב ואל המעים עד הבשר כנגד בני המעים ועל זה אמרו אם ספק
 דרוסה היא צריכה לבדקה אם תמצא קורט של דם בבשר שכנגד בני מעים
 ו) דע שנכנסה וראי והארס ירד ונקב הכל עם הבשר ודרוסה שאמרו צריכה
 בדוקה כנגד כל החלל כולו ואפי' בסימנין. ואמרינן (שם נ"ד.) ז) אי אפשר לשמוטה
 שתעשה שהוטה אמר רב נחמן לא שנו אלא שלא תפש הסימנין ושחט אבל
 תפש בסימנין ושחט איפשר ואיפשר וכן הלכה.

ח) נראה פירוש הפסקא שני חלקים ים כרסם האחד שהוא למעלה לנד הוושע גזס
 החלק טרפה אם נקרע עשה, וכזה החלק השני שהוא לנד ביה"כ ברובה. ואפשר שצריך להגיה
 "הרחין חלקי כריסחא אינון." ג) כיון שהן מוח ונקוט לבן הגמי כסהם.
 ג) רבי פי' הטעם כלפי שדרה טרפי' לפי שם חייתה והגאון קיטע טעם אחר מוכס
 דהדרי יברי' כנגד החזה.

ד) פי' חוליא שהיא תקועה בה נראה החי' שהיא תקועה בה כדמפי' בגמ'.
 ה) נראה שפי' הגאון החי' דכן זכאי נעקרו ברוב נד ח' נכתבו ברוב כי נדדים.
 והיונו זה בלא כנגד זה כדמפרש בגמ' והאי דנעקרה נלע מכאן ונלע מכאן וחוליא קומת
 גזס כנגד זה והוא טריפה בפני עגמו. ואף ברוב הפוסקים פסקו כר' יוחנן ונדבריו
 מפרשין החי' דנעקרי' נלע ונכאן ונלע מכאן בגמ' בענין אחר הלא כבר הביא בירידו הכש"ח
 גזס הרמב"ן דראיית הפוסקים כר"י אינה ראייה ועי' כנסת הגדולה בהגהות העור ח"ז ובפרי
 מגדים יו"ד בהלכות סי' נ"ד.

ו) על ידע שנכנסה ודאי. והנה פי' הגאון כרבי' דהאי דאמרינן דרוסה שאמרו צריך
 בדוקה כספק דרוסה ומלאן "ידע שנכנסה ודאי" משמע שפי' הגאון דנהגו דאמר דאין חובשין
 כיון שספק על ספק לא על צריך בדוקה, ואפשר שסבר שגם כפי' דרוסה שחובשין מהני בדוקה
 ועי' בעל העיטור שהביא שיטת האומרים דרק כנהגו דלא פליגי רב ורמב"ל מהני בדוקה
 אבל כנהגו דפליגי לא מהני בדוקה.

ז) הגאון מפרש דהאי דרבי' לא קאי ארי יוחנן דאמר יקוף ודבר קאי דאמר חי אפשר
 לשמוטה שתעשה בחופזה וכשרה ואמר ר' דהיונו כשלא חסם, אבל כשהפס אפשר וטריפה ולא
 מהני בדוקה רב ורבי' פליגי אדרי יוחנן והלכת' כוותיהו והכופה הוכחה כדפי' פי' השוחט.

לז. רב יהודאי. ה) מחט שנמצאת בחלב ההופה את חלב וראשה
 לפניו הוששין לה. ז) ואסור לאכול בבהמה והיה שצר אותה ציד בקשת ובחצים
 ואעפ"י ששחטה ישראל כהלכה ואעפ"י שנפל החץ בשוקה דאיכא למיטר שאותו
 חץ נוגע במקום שעושה אותה טריפה ואין הכל בקיאות בבדיקה שמונה עשר
 טריפות ותולדותיהן ואינו יכול הקלף לכתוב קצתן וכל שכן לכולן ואפי' תלמידו
 הכמים גדוליט אין בקיאות בטריפות וכל שכן רוב בני אדם ואם יש שמעלה על
 דעתו ואומר אם החץ נופל בשוקה של היה מאי השיטא איכא הכא הרבה יש
 לחוש כאן אעפ"י שנראות קלה שהרי אנו שונין (שם ע"ו.) בהמה שנחתכו רגליה
 מן הארכובה ולמטה כשרה ומהארכובה ולמעלה טרפה וכן שניטל צומת הגידון
 וקיימא לן בעוף דשירתא עשר חיטי הוו בצומת הגידון ואם איפסקו הן מיניהו
 טרפה הלכך אסור להורות בה להתר אפי' בבקי שבבקואים וכל שכן לשאר בני
 אדם וכל האוכל ממנה באיסור הוא עובר.

לח. רב האי. ז) ופסקת הגרגרת בכמה שיעור טרפותה אמר רב נחמן
 (חולין מ"ה.) בבהמה ד) כדי שיכנס באיטר לרחבו ה) ובעוף עד כדי רוב הקנה. אבל
 נסדק לארכו אפי' לא נשתייר ממנו אלא משהו למעלה ומשהו למטה כשרה כר'
 יוחנן ואם נקב הקנה למטה מן החזה אין דנין בה בהפסק רובו כדתנן ופסקת
 הגרגרת אלא נירון כריאה מה ריאה אם ניקבה פסולה כך אם נקב הקנה למטה
 מן החזה פסולה שהיא כריאה עצמה.

ח) לשון רש"י והובא בחידושי הרשב"א חולין מ"ח: ומחטי דאשחכה בערפשי דליבא ספק
 ערפי' וכל ספק טריפה לאיסורי, וכבר פי' רש"י שם מ"ט: ערפשי' דליבא שומן חלב העבו
 ככובע. והפסק שבמקום "כרחה לפנים" ז"ל "אפי' כילה לפנים" וכי' באשכול "כי' בהלכות מחט
 שנמלחה בחלב הגוף אפי' נמלחה בערפשה ומכוסה זו ספק טריפה."

ז) חולי תלמידים כהנו הדין בשם ר' יהודהי וחין זה מלבן הגאון והנה הדין חומרי'
 גדולה, שרי' אמר בקין עד שהנקב לחלל. והט' משמע שחף בשלא הגיע לחלל מטריסין, והפסק
 שהגאון מפרש עד שהנקב לחלל מהני דזיקה ומשהגיע לחלל לא מהני דזיקה (ועי' שיטת רס"י
 ובה"ג ברא"ש) ומפני שאין הכל בקיאות החמיר כחן בשלא נהחב החץ בפניו ועמד במקום ידוע הוי
 כאלו נחשב במקום שאינו ידוע שפי' הנפילה והפרכוס חולי נגע במקום שעושה טריפה, אכן מה
 שהחמיר כשנפל בשוק משום שמי' נפסקו צומת הגידון זה חומרה גדולה. ולא דמי לנדר הדם
 במקום ידוע במקום צומת הגידון ועוד דבבהמה ודאי נובל לבדוק הצומת והגאון פחה בבהמה
 וחי' וסיים בעוף ועיין ברמב"ם ש"ח מה' שחיטה וז"ל נזק בו חץ או רומח וכיוצא בהן
 ונכנס לחלל חוששין לה.

ג) ראשית דברי הגאון "ופסקת הגרגרת" הוא קיבור ומביא רק ראש העינין שלקטו חולי
 מהוך הש"י או ספק ארוך (כמו בשם"י) ל"ו נקיט כרס הפנימי ביקבה וחליב מפרש רק דברי
 ר' יהודה) והחרי' בן מזכיר דינים אחרים בנידון גרגרת.

ד) נדחי' שהגאון מפרש הוי' דריני נפחהה כדלה כדי שיכנס איסור לרוחבו לאסוקי
 טעובו ולפרושי המתני' דעיב החסר כאיסור החיעולקי ועי' חולין מ"ה. הו' דיה כמה.

ה) כפי' הר"ף שהשאלה בעושה מאי קאי על סהם שיעור חסרון גרגרת בעוף ולא
 על ניקבה כעשה ועיין ברא"ש שם.

למ. ר' שמעון קיירא. א) צפורתא דצורין לה בדבוקה בחד גפה כשרה בהרי גפה טרפה ואי שהיא קימא ומסגיה כשרה. ב) ובעופא כד מנפצת להו צומת הגידין שיתא עשר חוטי הוי ואי איפסקי חד מינייהו טרפה. מר בר רב אשי (חולין ע"ו:) הוה יתוב קמי אבוב איתו לקביה עופא לסבדיקה בצומת הגידין ומנה ואשכח המיכר סבר למיטרפה הוא חד רהוא שניא מהבריה ופציה נפוצי ואשכחיה תרי. כל עוף הדורס טמא (חולין נ"ט.) כל שיש לו אצבע יתירא וזפק וקורקבן נקלף טהור ג) ר' אלעזר בר' צדוק אומר מותחין לו חוט אם חילק את הגליו שתיים לבאן ושתיים לבאן טמא אחת לבאן ושלוש לבאן טהור. איתמר (שם ס"ב.) עוף הבא בסימן אחד טהור ד) והוא דלא דריס ודוקא שיהא בקי בהן ובשמותיהן. והלבתא גגו של זפק נדון כוושט מדתני כוושט כי נקב במשהו פסול אף גגו של זפק כוושט דמי ודוקא בגגו אבל ה) זפק גופיה כי נקב כשר.

חלכות איסור חלב ודם.

מ. רב עטרם. והלבתא ו) חלב שנפל לקדירה ויש באותה קדירה בשר כמו אותו חלב ששים פעמים כמותו בטל החלב ומותרת אותה קדירה לאכילה דקיימא לן (חולין צ"ה.) כל איסורין שבתורה בטלין בששים הוי מדברים שפרשו ח"ל כגון ארו אסורין ואיסורן במשהו וכו' ובגון תרומה שאין בטלה אלא באחת ומאה כגון ערלה ובלאי הכרם שאין בטלים אלא במאתים ותנן ז) תבלין כמון ששיעורן רפי טעמן ח) ובנתא שנפלה בקדירה אם יש בקדירה ששים באותה חוטיין שבה מותר מפני שהוטיין היא דאסורין ולא כנתא עצמה אסורה ט) ומר

א) כחוב צבה"ג. ב) כל חלה דיני נזיה לבון צבה"ג.

ג) כדרך הגאונים הוא מכנים פי' המנהג כמו שהיא צבריי' בלשון המשנה.

ד) פסק כר' נתנן ואלשי"ש שאמרימר לא אמר כוהתה היינו מבוס דפרס וענייה לא כפי' ביסוב אבל צמקומות דמכתי ודאי לריך שיהיה בקי גי"כ כפי' מניס והלכה כחמימר דהא שאמר והוא דלא דריס, וכן כהב הר"ן כפי' ח"ע לשיע' רש"י ויש מי שמסק' ואומר דכי אמרינן לא כתיבו ביסוב דידעו אבל כדידן חיישינן.

ה) ממשע פסק דלא כרבי וכן פיקב כשר אבל ציטל עריסה וכן נד' מה' הרי"ף ובעיטור הביא: וק"ל כרבי אבל בחבורה הגאונים מדקאמר גגו של זפק נדון כוושט ש"מ דלית הילכת' כר' דאמר יטל דהא איכא מקוס דאפי' יוקב לצד עריסה. ונ"ל שהחשוב' שלפינו היא קינור מן החבו' במביא צהע"ט.

ו) חלב הרבא עם כשר מיקרי מין בשאינו מינו כן דעת הגאון וכן פסקו גם הא"ז והרא"ש ועי' ב"ש של שלמה פי' גיד הנשה פי' ל"ג.

ז) כוון למה' ערלה פי"ב ה"ו ובירושלמי שם מביא דין כמון הא"ך משערין, ואפשר שיש לגרום בדברי הגאון תבלין וכו' מינן. ועי' תרומה פי' ה"ד.

ח) מיירי כנתי' שלא חתכיה ומלחיה וכי"מ צבעל העיטור ושם כתוב שרי הונא מסור' דתקן דיני מורדה אסר כתי' בשלא מלחו אכן במדכו' פי' כל הבשר מביא בשם ר' יהודאי שאסר כנחא חף שמלחיה וחתכיה ועי' צהע"ט במביא תבובת הגאונים ושניו הנוסחאות בהלכותיהם.

ט) צהע"ט הביא הגזירה לאסור הכנה' מבוס שרייקי קטי' חע"ג דתה"ג ומלח' ומסיים

רב יהודאי גאון גזר עליה שלא תתבשל בקדירה והני טילי בקצירא משום שוניאקי קמיט אבל דתורא דאליטי ומצי למישקלינהו שפיר דמי.

מא. ר' שרירא. (א) פרוש איתרא חלב שעל היתר של קיבה מפני שהקיבה עומדת כקשת כרוך ויתר שלו כמות מלשון הכתוב כוננו חצם על יתר ויש חלב על זה ועל זה חלב שעל הקשת קרו ליה רבנן המצא ושער היתר קרו ליה רבנן בר המצא (ב) ונתנו בו איסור.

מב. רב הילאי. (ג) ומליה שנמלה בהן חלב ודם צריבין הגעלה (ד) ורתחין שחלב ודם (ה) מיאום הוא איסוריהו ויש לבלוע מהם כיון שנמלה דאמר שמואל (חולין ק"א:): מלות הרי הוא כרותה כבוש הוא כמבושל. איזהו שומן מהור כל שאינו יכול (ו) לינשל ביד שומן טמא דבר שנתלש ביד (ז) הומר חלב מברם והומר בדם מבחלב הומר בחלב שחלב מועלין בו וחייבין עליו משום פיגור ונותר וטמא מה שאין כן בדם הומר בדם שהדם נוהג בבהמה וחיה ועוף בטמאין ובטהורים והחלב אינו נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד.

מג. רב הילאי. (ח) הדרא דכנתא שויבשה טותר לתלותה בשפור ואעפ"י שויבשו ההושין מפני שעל ידי האור יוצא דם אבל בקדירה אסור לבשלה כל עיקר שהלכה רווחת היא כבדא וכחלא וכנתא אסור לבשלה בקדירה.

מד. רב עמרם. (ט) ולב שנתבשל ברמו שלא נקרע אסור כדאמרין (חולין ק"ט). חלב קורע ומוציא את דמו לא קרעו קורעו אחר בוישולו ומותר.

ולא טנא דמורא ולא טנא דכל קנינא, וכתשו' שלמינו מחלק ד"ע דכתורא ונ"י למוסלסנהו, והנה הבה"ע מקיים נוסח' שלמינו וביין בא"ז ח"א ס"י תשי"ב.

(א) הנה כבר מוכח מספחים י"א: דבבבל נהגו איסור בדאייתרא והיינו בליק בחולין ג'. וכן כתוב בא"ז שאין נוהגין בגאויי בכל לאסור חלב שעל הקיב' אף שאינו הוהב. (ב) ז"ל ונהגו. (ג) התיבנה האלה ראשית הענין וקטור הן ועי' לעיל ס"י ל"ג. וא"ל ומליה כדוחה קערות שנמלה בהן וכו'.

(ד) ז"ל לאכול בו רוחחין וכדאמרין סס בחולין דהכר' פ"כ' משום דכלי חרס הוי. (ה) לזון נזילה ימאשו כמו מים יתהלכו לנו וכוונת הגאון דרק באיסורים שיש בהם שמנוני' ק"ח כמו חלב ודם בולע מהם הכלי אבל באיסורים שאין שמנונית אין נאסרים הכלים כלל עי' יו"ד ס"י ק"ה ס"ט בהג"ה.

(ו) הגהתי ע"ס הלשון ככתוב בהג"ה ובדפוס איתא כאן 'ליבעל'.

(ז) כתוב ג"כ בהג"ה והוא מן המשנה בחולין ס"ח ובבה"ג בעטתה.

(ח) כתובה בח"ג (= חמדה גזוזה השוב' הגאונים דפוס ירושלים) ס"י ק"ט. וכן כתובה בין התבובות לר' יחזק בר יעקב גאון ובבעל העיטור הובאה החס"י ג"כ וכתב עליה דלא כדרי לן דאסור אלא שלא במליחה ועי' לעיל ס"י ו' הערה אחרונה ובשבלי הלקט כ"י ח"ב ס"י י"ז כתוב בשם השו"י ר' יהודאי דאסור לבשל כנה' לפי שאין בקיחין לנקרה.

(ט) מלשון הגאון שמשע דבבישול מותר אם אח"כ קרעו כמו בגלי וזה כפסק דבי' דק"ל כה"י ח"י בכ"ז ז"לן דשאני לב דשיע, והנה בבעל העיטור מביא שיטה אחרת בשם השו"י הגאונים וח"י גם בשערי השוכה (ש"ח) סוף ס"י רס"ג דה"י מוליחה יהבה פעמא דמותר אי סומא לתחא משום דכבולעו קד שולטו לגלי קאמר ולא לקדירה, וא"כ לא קי"ל כה"י ח"י דשיע ובלב

ה) אבל ראש שנתבשל שלא נקרע בן שנמלה בן שלא נמלה אסור מאי טעמא דלא גרע מצלי דקאמרי (שם צ"ג): רישא בביבשא אנהיה אבית שחיטה דלילה מירב דאיב ושרי אנהיה אצדיין דלילה מקוא קאוי הכא נמי קליה דמיה ואסור. **מדה.** רב נטרונאי ז' (ג) וכאן דשחיט בר יונה או אוזא ומטו ליה בנורא לא בעי למקרעיה ומלחיה דכר בעינן קריעה ומלחיה לקדירה ובישול אבל לצלי בין דמנה ליה לבית השחיטה לתחת לא צריך ג) לא קריעה ולא מלחיה דלא עדיף עוף טפי מכבדא דהא כבדא לצלי דמותר לכתחילה וכל שכן עוף דלא נפיש דמיה מכבדא דלצלי לא צריך לא מלחיה ולא קריעה כל עיקר שלא מצינו צלי שצריך מלחיה כלל. ד) ופי' ששהט תרנגולין אי אווזין או בני יונה והוציא כבד ובני מעיים שלהן ומדיתן ומלחן מבפנים ומבחוץ ואחר כך נשל בשר שלוק ובני מעיים שלהן שלוקין וערב אותם עם תבלין וביצים ומילא בהן את התרנגולין או בני יונה או אווזין וקשר עליהן יפה כרי שלא יצא מהן כלום ובשלן בקדירה כיון שהדיה ומלה והדית יפה יפה מבפנים ומבחוץ גם הבשר אשר הונת בו קידם שלוקתו הודה ונמלה והודת מותרין בקדירה ה) ואם נשתייר מן הכבד וכל מה שעמם כלום שלא ננעה ידו אליו ולא דאה איתו ולא הכור בו אלא לאחר בישול ודאי אסורין הן שהכבד אסורה לקדירה היא וכל מה שעמם.

מזו. רב כהן צדק. ו) ומלחית בשר שאמרתם שבני אדם מומנין איתו במלה לא יפה הם עושיין ז) שמעיינות של התיבה כיון שנטמן במלה מצטמק בהם דמם ואין יוצא ח) [תדע] שאפילו כשהיא מולחה ט) במילחה גלגליות צריך להנחה על גבי כלי מנוקב כדי שיהא הדם הראשון יוצא ואינו נקוה הילכך אסור להטמינו במלה י) וצריך להדחתו במים תחילה כדי שיקבל את המלה דאמרינן (שם ק"ג.) אמר שמואל אין הבשר יוצא מידי דמו אלא אם כן מולחו

בבבול אסור ועי' ר"ן פ' גיד הנשה ועי' לקמן סי' מ"ה הערה ג' "לא צריך קריעה ולא מלחה".

ה) הובא בשם השו"ה הג' בשבלי הלקט כ"י ח"ב סי' ט"ו.

ג) בש"ח סי' רס"ג והובא בקיצור בנדה"ט בשם השו"ה הגאונים.

ג) כ"ל וכן אית' בש"ח ובדפוס לפנינו.

ד) כשהו' הגאונים שהביא בהע"ט בלקדירה בכל ענין אסור ולא הוהר' אלא אם הודה ומלח העוף וגם הכשר ששמו כחוכו ועי' לשיל סי' י"ד.

ה) בבבד החמירו הרבה בבקדירה אסורה וחוסרה וכן הביא בעל העיטור שאסרוה ר' יהודהי והר"ף בש' כ"ה כתב דכן גדרו ממזיכה. והנה ממאי דכחז למעלה והוציא כבד ובני מעים שלהם ומדוחן ומלחן וכי' משמע ק"ח במוחר למלחה בבבד החוכה ומלחה וכן שיעת הרמב"ן בש"ח תקנה הגאונים, אבל הר"ן סי' דף' ברהביה ומלחה לא התיירו כי אם כשגלה החלה ע"ש.

ו) הובא בשבול בשם הגאון. ז) הגהתי ע"ש האשכול ובדפוס "שעמוות".

ח) כ"ח באשכול "הדע" ובדפוס אינו.

ט) מילח' "כרחי צריך" באשכול וחולי' ל"ל במילח' גלגליות.

י) מייחיה ראשית המומר' דמואל' ונשתט בסוף השמוע' מדיח ומולח ומדיח ועי' בנדה"ט שהביא בשם השו"ה הגאונים דהא דאמר מדיח ומולח דוקא נית השחיטה אבל בשר דקולא בהמה לא-

יפה יפה ומדוהו יפה יפה (א) ושיעור שהיתו במלה כל התוכה וחתוכה כרו
 צלייתה בתנור (ב) ולענין מליגת ראש וגדי ועוף מי שיבקש למלוג כך (ג) יעשה
 ירתיה מים ביורה וישפכם על הגדי (ד) [או] ישפוך המים הרותח/ לבלי אחר
 ויתן הגדי לתוכו אבל לא יתן את הגדי בתוך יורה רותחת ואם נתנו יש בו
 משום איסור חלב ואיסור דם מפני שהלכת רווחת היא בישראל כלי ראשון
 מבשל ונעשה כמי שנתבשל חלבו ודמו בו ואסור וכן הלכה. (ה) והלכתא דם נוהג
 בבהמה היה ועוף בין טמאים בין טהורים דם השחיטה ודם הנהירה ודם העיקור
 (ו) ודם החזה שהנפש יוצאה בו חייבים עליו כרת דם המהול ודם חלב ודם
 הכיזים ודם דגים ודם הגבים ודם התמצית אין חייבין עליו.

הלכות איסור בשר בחלב.

מזו. רב הילאוי. (ז) יורה של דג שבישל בה חלב וצריך לבשל בה
 בשר אי אפשר לה לא בהרחה ולא בהגעלה אלא מלבן באור (ח) כדרך שפרשנו
 לענין המין בפסח.

מזח. רב יהודאוי. כחל (ט) אעפ"י שקרעו אסור לבשלו עם הבשר בקדירה
 לחוריה שפיר דמי.

מזמ. רב שר שלום. (י) ומותר לעגל עוגה ולתת לתוכה (יא) [אליה] או
 בשר שמן ולא חיישינן שמא ישויר פתיתין ויאכלם עם הגבינה.

נ. רב האי. שיפת חלב שנפלה על התוכה בשר אם יש בנותן טעם
 באותה החתיכה נוער (יב) את הקדירה ומהפכה ממטה למעלה ולכל צדדיה שיתנער
 ויתבלל כל התבשיל שהלך הטיפה בכל (יג) לדעת אם יש בנותן טעם מן הטיפה
 באותה קדירה אסור ואם לאו מותר.

(א) כ"פ גם צבתיג ובצבתיג ה' י"ע ס"י פ"ו. (ב) הוצאה צבתיגיט ופסל עליה.

(ג) כ"ל ובדפוס "יעשה".

(ד) כ"ח צבתיג, ובדפוס וישפוך בטעות ומנוס' שה"ל משמע גם צבתיג"ט.

(ה) ההלכ' כסדר צבתיג. (ו) ז"ל "דס הקזה".

(ז) הגאון ספק במחנה סלרכה ליוון והנה כן ספק רבינו יואל שהביא הדין משמו האבי
 העזוי וכן ספק גם הרשב"א בה"ס ולא סמכין בזה על החוספת' שהענין בהגעלה, וכאן ראינו
 שיש להם לחלוץ בדעת הגאון שספק כן גם לענין פסח ולא חילק כמו שחילק בזה בשו"י כי
 מנחם עזרי' ס"י ז"ל.

(ח) נראה מזה שכתב הג' ר' הילאי סדר הפסח כליה לפסח.

(ט) הוצא צבתיג"ט וכן שיפת דש"י שאסר לבשל הכחל (אף כשקדחה) בקדירה עם

בשר ועיין בפסדס ס"י רמ"ה ובשערי דור' ס"י כ"ט.

(י) התשו' היא בצרכיה צבתיג ס"י ע"ז.

(יא) בדפוס חסרה היכה "אליה" והגהנו ע"פ הח"ג.

(יב) ז"ל לגרוס "נוער את הקדירה" היינו אם מנער מתחלה ועד סוף.

(יג) ז"ל בכל הקדירה.

הלכות כסוי הדם.

נא. רב נטרונאי. א) והשוטם לתוך כלי מלא עפר שפיר דמי ושרי
 ב) אבל על מים ונהרות אסור לשחוט ואפי' בהמה דלא מהייב דמה כיוסוי דלא
 ליטרו לשרה דימה קא שחוט אבל תיה ועוף צריך שיתן עפר למטה ועפר
 למעלה ג) ומי שאין לו עפר מאי תקנתו ברתנן (חולין פ"ה:). היה מהלך בספינה
 ואין לו עפר וכו'. ד) ודם הניתו בעי כיוסוי וכן הלכה.

הלכות אותו ואת בנו.

נב. רב נטרונאי. ה) גוי שהביא בהמה וולדה עמה ואין ידוע אם בן
 שבעה ימים הוא אם פחית מבן שבעה אינו נאמן עליו שכל מקום שיש איסור
 והיתר אין גוי נאמן כל עיקר. ו) אנשי מורה אין שוחטין את הבחמה עד שיהא
 לה שמונה ימים ובני ארץ ישראל אפילו בן יומיו ז) שאין בו שמונה אסור אלא
 לקרבן. גוי שנולד מותר לשחטו ביומו ח) שאין בו שמונה אסור אלא לקרבן.
 ט) גוי שנולד מותר לשחטו ביומו ולאכלו. י) ואותו ואת בנו אסורין לשוחטין
 ביום אחד לעולם ואין צריך לומר היא ובתה שאסור אלא אפילו לשחוט בתה
 קודם ואחר כך היא אסור.
נג. רב כהן צדק. יא) המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו משום אותו

א) עניני החטוי מובאים בת"ג סי' ק"ז ובג"ק סי' י' ומהמקום האחרון נראה בעין
 דמאי דלארס המנהג דאסור לבחוט ע"ג כלים היינו כשאין בהם עפר דלא נראה כמקבל דם
 לע"ז, אבל כשיש בהם עפר מותר לבחוט בהמה ובחיה ועוף צריך עפר למטה ולמעלה
 כדמוסיים לקמן.

ב) הפסיד ענין מים ונהרות שאין להם היתר כמו בכלים בנותן עפר והנה בתשו' המכרות
 אמרו הגאון דרק בזמן שהיה צריך לזרוק לע"ז אסור ובמקום שאין רגילין מותר, וכאן לא כן אמר
 הגאון אולי בימיו זרקו עוד במקומות לע"ז. ג) ספק הלכה מסוגי' הש"ס.
 ד) לא נראה בביכור אם סבר הגאון דכל דם הניחז צריך כיוסוי כסגרת הרמ"ה או
 סובר כן רק במקום שאין דם אחר.

ה) החטוי הובאה בספר האשכול בשם ספקא ובבבלי הלכות ח"ב כ"י סי' כ"ב על שם
 ר' הילאי, ובאשכול מסיים, ורש"י מסליח לבר מעדות אשה, ועי' בתשו' הרשב"ה המיוחסת לרמב"ן
 סי' קע"ח ובתשו' חמני נרפח סי' ע"ה. ו) עי' חילוף מנהגים סי' כ"ג.

ז) ל"ל שאין פחות מבן שמונה אסור אלא לקרבן.
 ח) ל"ל שאין פחות מבן שמונה וכו'. והנה האשכול מביא שיטה הגאונים ומפרשה בכלו
 לו חדשיו (ועי' בש"ח ליו"ד סי' ע"ו) אכן בב"י מובאה שיטה הגאונים להחזיר פחות מבן שמונה
 לאכילה ועיין סו"ת ח"ג סי' י"א ונראה שמה שכתוב פה שאין בו שמונה אסור אלא לקרבן הוא
 רק כחוב בטעות והוא הוספה בטעות ממנהג שכתוב למעלה.

ט) גם זה הוספל בטעות ועי' בהערה הקודמת.
 י) יליף בבב"ה חולין סי' מקראי וכאן הוקבעה ההלכה וכן בבב"ה.
 יא) נראה שחכם כאן "בד' פרקים בבב"ה". וכן אמר שב"ן סוף סי' ח"ב הובא דלשיטה
 הסוברים דהלוקח סתם אינו צריך לשאול משום דאיכ' ססיק' מוצ' אשכח שהמוכר שודע

ואת בנו (א) וכן כל מקום שיש משתאות ושמתות ויש לחוש משום לשהוט את בנו יהר צריך להודיעו שהדבר יודע שינחהו שיהטין ביום אחד שבך שנינו (הולין פיג.) ר' יהודא אומר אף המוכר את האם להחן ואת בנו לבלה צריך להודיעו שכבר יודע שינחהו שוהטין ביום אחד.

הלכות גיד הנשה.

נד. רב שר שלום. (ג) גיד הנשה מותר בהנאה דברי ר' יהודה ור' שמעון אסור והלכה כר' יהודה.

נה. רב עמרם. (ג) ואין לשנות בין גיד הנשה לשמנו כל עקר ובשנהגו כל ישראל קדושים איסור שמהו בניד הנשה לכל דבריו.

נו. רב כהן צדק. (ד) הניטל גיד הנשה צריך שיטול את כולו (ה) אמר רב יהודה אמר שמואל (הולין צ.) שני גידים הם פנימי סמוך לעצם אסור והיובן עליו היצון סמוך לבשר אסור ואין היובין עליו.

הלכות בכורות ודנים.

נז. רב פלמי. (ו) גוי שהביא הבית מלאה דגים ומניחה בתוך ביתו והוא מוכר התיבות התיבות אם יש באותן חתיכות קשקשת מותרות ואם לאו אסורות (ז) ואם יש ביניהם התיבות שאין בהם קשקשת או שיש בהן ציר אסורות.

שמכר לשחוט נדך להודיע אף בשאר ימות השנה, ולזה נכלל לקיים דברי הגאון שהמוכר בהמה לחבירו יודע שהיום נשחטה אמה אף בשאר ימות השנה נדך להודיעו, ועי' אך יוד סי' י"ו ס"ק ח'. (א) דין זה מוכרע מהא דמוכר האם לחן והבנה לכלה בש"ס שם.

(ב) פסק הגאון כ"י, אם נכדחה לו דעה חזקה בפסחים כ"א: או שסבר דהסוגי' בהה לרווח' דמילת' איתאמרי ולא הני הא דאין בנידין בל"ט בהא דגיד אסור בהנאה כמו שכתב הרמב"ן ועי' ברא"ש פיג ובמ"מ סי' ה' מאלכות א' ה' י"ד, והשיטת הראשונה הובאה בס' השכנל.

(ג) במדעי פג"ה כתב: להחמיר בגיד ובכל הבא מכחו ובאן דאינו שנס הגאון פסק כן ועי' בשאלות פי וישלה שהחמירו גם בקוקחות ועי' חולין י"ב: ה' ד"ה כותיה ובא"ז ח"א סי' המ"ד.

(ד) פסק כה"ק חולין י"ג. והא דר"י ליתא, וגם כה"ק פסק כפסק הגאון.

(ה) הפסק הובא בבה"ג. (ו) החבו' הובאה בחיג סי' י"ז.

(ז) בחיג כתוב אחר "ואם לאו אסורות" אם יש ביניהם ציר (ותיבה ציר מוכפלה גם צטעות) כולן אסורות, והפ"י נראה דהחתיכות שיש בהן קשקשת מותר, והחתיכות שאין בהן קשקשת אסורות ואם יש שם ציר בשם החיכות שאין בהם קשקשים הנה ה"ז מותר מדגים טמאים וטהורים כולן אסורות, ולפי זה צריכין לנו לחקו' הגי' שלפנינו ולגרוס: ואם יש ביניהם החיכות שאין בהם קשקשים ויש בהן ציר אסורות כלומר כולן; ואם נחזיק בנידא שלפנינו צריכין לנו לפרש שהחמיר הגאון דאם יש ציר אף שאין ראינה החיכות שאין בהן קשקשים נחמיר מספיקו חולי' נמלחו הטהורים עם הטמאים ואסורות וא"כ שני חושני הסיפור שלפנינו, אם יש ביניהם החיכות שאין בהקשקשים אסורות כולן ולא כה"ז ח"א סי' תפ"א שהקיל בזה, שנית אם יש שם ציר שיש נמלחו עם עמזוז אסורות וזה באבני העזרי שהביא

נח. רב כהן צדק. (א) ואסור ליה לבר ישראל לשתופי לגוי בבחמתו כדו לפטור וולדות מן הבכורה ואפילו שיתפיה בעובר נמי אסור ואי איקרו ואשתתף פטור מן הבכורה לכתחילה דתנן (בכורות ב.) הלוקח המורו של נכרי והמזכר לו אעפ"י שאינו רשאי והמשתתף לו והמקבל ממנו והנותן לו בקבלה פטור מן הבכורה. (ג) אנשי מזרח פוטרין את הבכור בשמונה ועשרים כסף והצי דאנקי ובני ארץ ישראל בחמש שקלים שהן שבעה כספים מתשמישי המלכות. (ג) ובר נכסתא משהרו בשחיטת אמו כל בהמה תאכלו כל שבבחה תאכלו לא צריך נקורא דעובר ירך אמו הוא ורמה ודאי אסור ובעי מוקרעיה לכריסיה ואפוקי לרמיה ואי שרי ליה (ד) [בקורא] בעי ממלחיה ומאן דשחיט בהמה (ה) בהמה ואשבה בר שמונה חי או מת או בר תשעה מת קורעו ומוציא את דמו ואכיל ליה לדיליה ולתרביה ואפ"י אשכחיה לעובר כמחותך במעי אמה שרי למיכליה.

הלכות גיעולי ביצים וחגבים וסימני עופות ובהמות ואבר מן החי.

נח. רב האי. (א) והלכתא גיעולי ביצים מותרות ומאי ניהו הני ביעי דאותבינהו החות זגתא למעבדינהו אפרוחים ודחיקא נמי (ז) [ורחקינהו] זגתא ולא יתיבת עילויהי אי נמי ביעי דספינן מארעא דקיימא לן דלא עבדאן אפרוחים שריאן דליבא למיחש להו דדילמא (ח) [ארהישו] (ט) ודוקא דלא נמצא עליה קורט דם אבל נמצא עליה קורט דם זורק את הדם ואוכל את השאר מי שדעתו יפה (י) והני טילי שנמצא הדם על הלבון שבה אבל נמצא הדם על חלמון שבה אפילו ביצה גופה אסורה מאי טעמא שדורי משרין בכלהו וכן הלכה. (יא) אמר אמימר (הולין נ"ו): הני ביעי דספק מריפה דשחלא קמא משהינן להו אי הדרא טענא שריאן ואי לא אסירן.

המרדכי כפ"ב דע"ז שלא יהיו חלא בכבוד שלא נמלחו עם עמי' ולפי זה אפשר שסובר הגאון שהנהו מפרטים שהביא הסמ"ק לז"ר ה"ב שיש בו שמונה אסור מן החורה ועיין ברמב"ם ספ"ג מה' מ"א ובמרומת הדגן סי' קע"ד.

(א) ספק זה הובא ב"ז ח"א סי' ה"ג בלשון הזה "ומכה הלכה זו דכלו חיות' דכ' מרי' (בכורות ג'): ספק מנול' ודבנ' משה ריש מתיבת' דמח' בריה דמנול' ודבנ' יעקב דלסיכ' ל'י' וכו'" כל הלשון שלפנינו והדן דלא כדברי החו' עם ד"ה דקה.

(ב) ע"י חילוף מנהגים סי' ד' והנוסח' שלפנינו היא כמנהג אנשי מזרח וכנוסחה ה"ה אשר הבאנו עם רק שהיא מפורש כמנהג אנשי ככל וחמי דנקח כמו שהוא ב"ס בכורות ובנוסי' ח"י כנוסח ה"ג עם. (ג) מבין עד סוף הס' בבה"ג ה' ח"י"ב.

(ד) החוקן "בקידר" הוא ע"פ נוסח הבה"ג וחסי' בדפוס לפנינו.

(ה) לריך למחוק ובבה"ג "דבחיט בהמה ואשכח".

(ו) הכי ח"ה"ב בבה"ג. (ז) הכי ח"ה"ב בבה"ג וחסי' בכ"י.

(ח) כן ח"ה' בבה"ג ובדפוס "ח"ה".

(ט) אהק' דלאו ספינן מחרעי' קאי דאי ספינן מחרעי' לא שייך בהו ריקוס ועי' ברין פח"ט.

(י) כן הובא בשבטל וברין' ב"ס הגאונים דבנימאל בחלמון ה"ה מילת' כהנא דוסחאי

ולא כרי ירמיה ובבה"ג מביא שיהיה. (יא) בבה"ג.

ס. רב שמואל בן הפני. ה) ועובר שהוציא את ידו והתכה ואחר כך שהט את אמו ולא התך ידו של עובר עם רחם עצמו אלא הרחיק מן הרחם כשיעור שעה והתך לא מיבעיא אבר עצמו שהוא אסור אלא אפילו אותו בשר שנשתתף על פי הרחם שלא יכול להותמו אסור וכן הלכה.

סד. ר' שמעון קיירא. ג) ואסור לסיכל ביצי דנוף טמא דאמר חזקיה (שם ס"ב): מנין לביצה טמאה שהיא אסורה שנאמר את בת היענה וכו' יש לה בת ליענה אלא אי זו זו ביצה טמאה והלכתא לוקחין ביצים מכל מקום ואין חוששין לא משום נבלות ולא משום טריפה ואלו הן סימני ביצים כל ג) [שקודרת] ועולגלת ראשה אחר כך וראשה אחר חר מהורה שני ראשיה כרים שני ראשיה הרים טמאה ד) חלבון וחלמון מעורבין זה בזה בידוע שהוא ביצת השרץ. ה) והלכתא ביצה טרפה אסורה אפרוח של ביצה טריפה מותר מאי טעמא דכמה דלא מסרה לא גביל אפרוח ובעידנא דקא גביל עפרא בעלמא הוא ועוד תניא בהריא (תמורה ל"א.) מורה ר' אליעזר להכמים באפרוח ביצה טריפה שמותר וכן הלכה. ו) והיכא דאיערבא ביצה טריפה ז) [בהדיו] ביצים אחרות אפילו באלף כולם אסורות. ח) ביעתא דאבשיל בהדיו בשרא אסור לסיכליה בתלבא דאמרינן בלעה לה מן בשרא. ט) וסימני הגבום כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקרסולין וכנפיו חופין את רובו ואם אין לו עכשיו ועתיד לגרל לאחר זמן הרי זה מותר. י) וסימני בהמה מהורה מפרסת פרסה ושוסעת שסע ואין לה שנים מלמעלה ומעלת גרה ובשרה מהלך שתי וערב. יא) וסימני חיה כל שיש לה קרנים וטלפים יב) וסימני עוף כל שיש לו אצבע יתירה וזפק וקרקבן נקלף ואינו דורס ואוכל יג) אחרים או השוכן עם הטמאים טמא עם הטמאים אי"ג דקא חוינן דאית בה מסימני טהרה אפילו הוי אסור. יד) וסימני דגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת ואלו הן קשקשים הקבועין בו סנפירין הפורה בהן ואם אין לו עכשיו

ה) הלכה פסוקה מה שאמרו רש"י בחולין רפ"ד לא נלכס חלא למקום חתך וכן פסק גם בר"ף. ג) בבה"ג.

ג) כן חית' בבה"ג ובש"ס מודעה ועי' חו" שס. ונדפוס לפינוי "מודעה".

ד) נלכס שקי"זר יש כחן וז"ל חלבון מבחוץ וחלמון מבפנים טהורה חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים טמאה והכי חית' בבה"ג. ה) בבה"ג.

ו) בבה"ג. ז) כ"א בבה"ג ונדפוס "בהרי". ח) בבה"ג.

ט) הלכה מן המשנה ומן הש"ס חולין ס"ה. ועי' בבה"ג.

י) הלכה מן הש"ס ניט. שס וההלכה קרה וחסרו לפינוי התנאים הוסיף שם לבדוק אחר השינוי ולאחר הכשר ע"י מהלך שתי וערב ומה שצריך להכיר כדי שלא יטעה.

יא) הלכה מן הש"ס שס.

יב) הלכה מן המשנה שס, וכ"ל "ואינו דורס" ונדפוס חית' "ואינו דורס".

יג) צריך להגיה אחרים חו" (חומרים) שס ס"ה. ונלכס פסק כ"א ש"ל נדמה וכיון ששוכן חלל הטמאים דלף שם לו חיות מן סימני טהרה טמא ועי' בר"ן על הרי"ף ברי"ם הסוגי' ועי' באשכול.

יד) ההלכה היא גם בבה"ג ושם לשונה קרוב יותר ללשון הש"ס.

קרקפתא דלא מנחא תפילין. ועוד שאנו חכמים ז"ל ליום הדין אם א) אין תפילין עם עונות בכף מאזנים בעון שפשע ולא הניח תפילין היא מכרעת כלומר כף עונות ואם היה זהיר במצות תפילין כף של זכויות מכרעת שאין לך גדול בכל מצות עשה שבתורה יותר ממצות תפילין שהוקשה כל התורה כולה לתפילין בין תורה שבכתב ובין תורה שבעל פה שכך כתוב למען תהיה תורת ה' בפיך ג) ותפילין כל בר ישראל דקרי קרית שמע מהויב בתפילין לבר מי שעושה מלאכתו ערום וליתא לדר' ינאי דאמר תפילין צריכות גוף נקי באלושיע בעל כנפים דאמרינן שלא ניתנה תורה למלאכי השרת. ג) רפוס של תפילין אין לו שיעור יש שעושה גובהו שלש אצבעות ויש שמוסיף ופוחת וכך מנחה בישיבה. ד) וקלף של תפילין ורצועותיהן צריכות עיבוד לשמם וצריכות עוד בהמה טהורה. ה) והלכתא תפילה של יד אין מעכבת של ראש ושל ראש אין מעכבת של יד ו) בין שיש לו בין אין לו אין מעכבת זו את זו הילכך מי שאין לו תפלה של ראש יניח של יד וכן מי שאין לו של יד יניח של ראש ויברך על כל אחת מהן ז) שהי ברבות אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין ואשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין. וזמן הנחת תפילין כל זמן שלא שקעה חמה ואפי' בין השמשות נמו זמן הנחת תפילין ח) דאמרינן הלכתא לילה זמן תפילין הלכה ואין מורין בן ומנחה בשתי ישיבות שהולצין לאחר בימי השמים על הארץ של ערבית. ותפילה של יד צריכה שתהא בגובה שבזרוע כנגד הלב ותפילה של ראש בגובה של ראש מקום שמוחו של תינוק רופס. והמניח תפילין הדיך אפילו לארבעים ט) וחמשים שנה אין צריכות בדיקה שבין שתדיר בהן להניחן

- א) בא"י היס ד' ליוזמי גרים „חס ים תפילין“ כלומר עון סלא היח תפילין והג' שלמינו וכונה.
- ב) יבאם סכאן מתחלה תשובה אחרת המקיימת הדון דכל ישראל חייב בתפילין (ולא כספק שימוב' רב') ורק הערום פטור כדברי הש"ס חולין ק"י. ועיי' השו' ר' החי המובאח בעיטור חז"ל: הגר ט"ב בידו פדקיס וכ"ו הרי אמרו כל ישראל חייבים לבד מחולי מעייס. וכבר חאנו למעלה ססיוס זאת התנ' מובאח בא"ח בשם ר' יהודאי בחוק החש' הארכוס שלמעלה.
- ג) הובא בא"ח בשם ר' הילאי גאון ועיי' בתה"ג ד' ליק סי' ג' ובשימושא דבא שמו שיעור לכתחילה ב' אצבעות הן לריבוע הן לגובה ועיי' באשכול וברא"ש.
- ד) בש"ס בש"י קר"ג לרב שר שלום.
- ה) הנה הענין הזה גם הוא כהוב שם בש"י קר"ג והשמיט בו כמה ענינים שם והוסף איזה פירוסיס אחרים.
- ו) בא"ז ח"א סי' הקצ"ח ובא"ח הביא שיטת בזה ובאן אנו רואין דעת גאון שכל ענין אין מעכבת וכפסאע דפי' דמאמר ר' חסדי צמנחות מ"ד. ועיי' בש"ת.
- ז) חיבות „שהי ברבות“ הסרות בש"ת אכן באן נמלאו ובאן היו ובא"ח ובאשכול הביא מכס ר"ע גאון שאם אין לו אלא אחת מנכך ב'.
- ח) החי הלכת' (החסרה בש"ת) היא לבן הכהני; והאי מנהג דבי ישיבות הוהכר בעיטור ועיי' לקמן סי' ס"ו ובחיג סי' ס"ד.
- ט) בש"ת בעטות ובאן המספר מחוקן וכן הובא בש"י האשכול ועיי' סי' ח"י היס.

אור שולט בהן ואין מהעפשות מכפנים ואם אין מניחן אלא לפרקים ודאי צריכות בדוקה וכך שמענו מן החכמים וזקנים ששמעו מרבותם שתי פעמים בכל שבע שנים שהן שבעה (ה) והעושה תפילתו עגולה סגנה היא. (ג) רצועות שהורות הלכה למשה מסיני ודוקא מכהוין אבל מכפנים אפילו ירוקות או לבנות כשרות אבל אדומות לא יעשה בן מפני גנאי ודבר אחר גנאי שדומה לתכשיטי נשים ודבר אחר שמא נראית בראש בצרעת. (ג) נרתק זה כים של הפילין שכל כלי שמניחין בו הפץ נרתק שמו כדאמרינן הוציא חמה מנרתקה. קציעה הפילין עצמן פירוש מעברתא דתפילין זו מעבורת הפילין שמכניסין בה את הרצועה בין של ראש ובין של יד.

סג. רב יוסף גאון. (ד) רצועה של תפילין שנפסקה מהו לתפרה ובמה תפרה חבי אמור רבנן הרצועה ליבא תפירה בגוה כלל אלא מסלקה ומגניזה. (ה) תגר שיש בידו פרקים והוא עוסק בהן כל ימיו מהו שיניה תפילין בשעת תפלה ובשעת קריאת שמע או שמא אין מניח תפילין אלא גברא רבה ומי שאינו גברא רבה מעלוא (ו) ביתורתא אינו מניח כשום דמחוי כיוהרא מפני שכל הקהל סורו אין מניחין, כך ראינו דהבין אמרו רבנן כל ישראל חייבין להניח תפילין. המניח תפילין מאריך ימים לבד מן חולה מעיים דפטור מן התפילין ומתבעי דנמטריה נפשיה שלא יפיה בהן אבל כל ישראל חייבין במצות תפילין. (ז) ובמקום שאין מי שיוודע לתפור תפילין ולברקן ויש אצלן ישנות יניח אותן בלא בדוקה הואיל ולא אפשר (ח) [לברקן] ולא לעשותן דאע"ג דמצוה בתקנה לא קא עביד שבר הנחת תפילין איבא.

סד. מר נטרונאי. (ט) והלכתא רצועות של תפילין צריכות עיבוד לשמן משום יוד של תפילין ודלת של תפילין דהלכה למשה מסיני הן וצריכות להיות שהורות ושהורות.

סד. מר רב ששנא גאון. (י) תשעה באב גופו מותר להניח תפילין דהא כבר אמרינן אבל מותר להניח תפילין ומה אבל אבילות חרתא ולבו מריר על מהו הייב להניח תפילין תשעה באב דאבילות עתיקא היא ורשנן בה האידנא

(א) כש"ה: ר' עמרם. (ב) כש"ה הוסיף פה מאמר ר' פפא דעביר' כמנז'.

(ג) כל הפי' כש"ה ולפנינו חסר פי' תיחול' הכתוב שם.

(ד) כש"ה סי' ק"ד והובאה בשלכול ובכ"ה ובכ"ה סי' ל"ג.

(ה) בקיבור הובאה החפ' בעיטור כש"ה ר' הלי הגר שם בידו פרקים (פרקמטיח) ופי' ואין חסר מניח תפילין, ועי' בהפ' המובאה שם לפני החפ' הזאת, והחפ' שלפנינו חלוני מוכנסת מפי' החפ' האלה. (ו) הגהנו ע"פ הש"ל ח"ה ג' מ"ו וכדפוס "כותרת".

(ז) הובאה ג"כ כש"ה ר' יוסף ג' ב"ה.

(ח) כ"ה כפי' ובכ"ה, וסוף החפ' כש"ה שבר הנחת תפילין איבא ועי' בהפ' ובדפוס "חסרה תיבה" לברקן.

(ט) כש"ה סי' ס"ג בארובה וכן הוא בקיבור ועי' סי' קכ"ג.

(י) כש"ה סי' ק"ה ופי' חסוי והובאה בשכ"ה ל' כלל' ופי' חסוי: וכן נמצא גם בחפ' ר' הלוי ועי' בחפ' היס.

כמה שני על אחת כמה וכמה שהיב להניח תפילין וכן הלכה למעשה בשתי ישיבות שמניחין תפילין בתשעה באב.

סו. רב משה גאון. (א) והלכתא כל היום כולו זמן הנחת תפילין דכתיב ימים ימימה וימים ולא לילות ועד בין השמשות יש לו רשות להניח ואחר שקיעת החמה אל יניח דאמר ר' אלעזר כל המניח תפילין אחר שקיעת החמה עובר בעשה ור' יוחנן אמר עובר בלאו ועד מתי מסלקן ר' יעקב אומר עד שתכלה רגל מן השוק רב הסדא ורבה בר רב הונא מצלו בהון באורתא ובמרחן אנו עושין. (ב) והלכתא אסור להניח תפילין בשבתות ובימים טובים דכתיב ושבת את דהקה הזאת למועדה. (ג) ואסור להניח תפילין בתולדו של מועד (ד) וסומא פטור מן התפילין וזמן הציצית דכתיב וראיתם אותו פרט לסומא. (ה) והלכתא בות שיש בו תפילין וספרים אסור לשמש בו את המטה עד שיוציאם או עד שיניחם כלי בהך כלי קמטרא דספרו בקמטרו דלאו דספרו (ו) אמר רבה היב אדם למשמש בתפיליו בכל שעה כדו שלא יסיה דעתו מהן. (ז) תאנא תפילין כל זמן שמניחן מברך עליהן (ח) וכשהוא מניח מניח של יד ואחר כך מניח של ראש וכשהוא הולך הולך של ראש ואחר כך הולך של יד על התפילה של יד מברך אשר קדשנו במצורינו וצונו להניח תפילין ועל תפלה של ראש מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין.

סז. רב האי. (ט) הא דאמרינן ולבני מערבא דמברכי בתר דמסלקי תפיליהו אשר קדשנו במצותיו וצונו לשמור הקיו. לא נהיגי רבנן למעבד הכי ואי ניהא ליה לאינש למעבד הרשות בידו.

(א) גמלא בהביר ח"א דף מ"ז וע"י לעיל סי' ס"ב בספק ר' שר שלום דלילה זמן הפלג הלכה וזמן מוכין ומנהג לסלק התפילין קודם ערבית, ואפשר גם ר' משה ג' סוכר כו' והנהו קרלי וחומדלי שהו מציא לאסור הם רק לענין להניח לפתחה לחסור, אבל אם כבר היו עליו על זה הציצית הדין ועד מהי מסלקן וע"י מנחות ל"ג. וממה שסיים הגאון וכמוהו לנו עוסין לנו יודעים שבזמן הגטון ר' משה עוד היה המנהג להניח התפילין כהיו עליהם עד אחר התפלה חקן מפשע לבון ר' משה גאון מאמע דסליג על ההלכה דלילה זמן הפלג וכן נקט בסדר לבנו בצירור הדגש דקרא ימים ולא לילות. והנה גם ר"ע בסידורו ספק סתם דלילה לאו זמן הפלג גם בעל העיטור הציצית כמנו כן דהלכה פליגתא בהרא דחין הלכה כר' יעקב והנהו דמנלי באורחה לאו הלכתא כוהיהו, גם אחרי כן הובאה גם הכו' ארובה בשעת לילה לאו זמן הפלג, ואם דעה הג' ר' משה כפשה זו צריכין לנו להקן בקוף התבוצה שלמינו: והא דהני ועד מהי מסלקן וכו' כמוהו חין לנו עושין, וע"י ברכ"ש ה"ק.

(ב) התבוצה הזאה עד פרע לסומא מציא הר"ש מספר העיזים שכתב עליו ראיתי ספק לגאון ובאשכול בשם ספקא לגאון.

(ג) ג"ז כס, והובא בש"ה סוף סי' רס"ו בשם ר' שמשל והובא גם בבה"ט.

(ד) ג"ז כס, והובא בש"ה סוף רס"ז בשם ר' שמשון קיירל וכו' ק"ו סתם, ובאשכול בספקא אחריתא.

(ה) בבה"ט. (ו) גם זה כס. (ז) ג"ז כס. (ח) ג"ז כס.

(ט) בח"ג סי' ס"ה בקלור.

ד
וה
סוף
וכבר

הלכות ציצית.

סח. רב היל אי. ח) והלבתא אסור לטוות ציצית מצמר שנעשה בו מלאכה כל עיקר אלא צמר שלוקחו לשמה שלא נעשה בו מלאכה וטוויין אותו לשמן ושאנו גדלים תעשה לך ולא מן העשוי הילכך אין עושין ציצית אלא מצמר נקי שלא נעשה בו מלאכה.

סמ. שר שלום. ג) ולתפור בקרני סדינו מטלית של צמר גפנים כדו ליטול לו ציצית אסור עד שיהו לו צירו סדין של צמר גפנים ארוגים עם סדין בארוגה אבל להביא מטלית מבחוץ ולתפרה בסדין אסור ואין עושין כך.

ע. רב עמרם בר ששנא. ג) ומלית כל זמן שמכסה בה צריך לברך ואפי' כמה פעמים ביום וכן הלכה. ואי איניש צנועה הוא דלא שארי לגלוימא כולי יומא מברך בצפרא ותו לא אבל כולי עלמא כל אימת דשארו לה זיהרר טכסי לה צריך לברוכי. ד) וגידול של ציצית מקשר גודל עד שלש אצבעות דאמר רב פפא הלכתא ארבעה חוטין וצריך לותנן בתוך שלש אצבעות של קרן ומשולשת ארבע שיהיה ארכו של ציצית בשתי כפולות ארבע אצבעות ואמרין ה) (לקמן) אמר ר' יעקב אמר ר' יוחנן ו) [וצריך] שירחיק מלא קשר גודל מן הקרן. ז) וציצית שעשה גוי לישראל פסולה ח) וכלי קופסא חייבים בציצית ט) והלכה כשמואל דאמר מתירין מבנד לבגד. י) וציצית יש לה שיעור לארבע למטה ואין שיעור לארבע למעלה למטה עד ארבע אצבעות אבל למעלה עד זרת הרשות בידו י) והלבתא כרב פפא דאמר ארבעה חוטין כפולים לשמונה בתוך שלש אצבעות ז) לקרן זווית כמו שאנו עושין עכשיו ומשולשלת ארבע

ח) צ"ח ס"י ק"ח.

ג) צ"ח ס"י ק"ז וע"פ הגהנו ולפינו דפוס "בקרע סדינו". וע"י צ"ח ס"י ק"ט צ"ח ר"י שר שלום, וע"י לקמן ס"י ע"ב.

ג) צ"ח ס"י ק"ט וכאן אנו רואין שהצ"ח מר' עמרם, והנה צ"ח חסר ק"ח ולפינו הכל ברור אי אינם נעשה הוא דלא שרי כו' מברך בצפרא ותו לא אבל כולי עלמא כל אמת דגרו. והנה נראה בכל הפסקים הנאים מר"ע איזהו מהם הובאו צ"ח וצ"ח כפול משמו.

ד) צ"ח ס"י: "גבול של ציצית" וע"י צ"ח ח"ג. חסר צ"ח.

ו) הגהנו ע"פ הצ"ח ובדפוס חסר "וצריך".

ז) כליק דרב צמחא דף מ"ב. וכן הביא צ"ח ע"י צ"ח חסר דפסל וחלק עליו ע"ש, וכדעת ר"ע ספק גם הרמב"ם צ"ח מה' ציצית, וע"י צ"ח ח"ה ס"י י"ד.

ח) הר"ף הביא ב"ע המתיבין דה' ציצית טובה עליה, אכן הוא החליט דעת הרמב"ם דליחא להא דשמואל וסטורין. ט) כמאמר חב"י צ"ח וצ"ח הרמב"ם.

י) חב"י זו מובאה צ"ח ע"י צ"ח חסר דמ' מחסיה צ"ח צ"ח ואלוים וחסמי יביבה שלפינו ביביבה של חדר צ"ח ח"ג קס"ט צ"ח.

י) גם צ"ח הובא החי דר' פפא להלכתא.

י) צ"ח לנחון צענין חוטין אהנו נוהגין ליקח המובאה צ"ח כול משמע בקרן כפופט סוף הכנה, וע"י צ"ח ח"ה ס"י י"ח פסל ח"כ' שמדד לקרן זויה וע"י צ"ח ח"ה ד"ח ח"כ' הביא חב"י ח"ה מאן דש"י דכרי הטור ג"כ בקרן זויה.

אצבעות שתהא ציצית כפולה ארבע אצבעות. (ה) מלית שנתקרה הויך לשלש יתפור כיון ראית בה שלש על שלש עליה תורת בנג תוך שלש לא יתפור כיון דלית עליה תורת בנג כמאן דליתיה דמיא ואפילו תפור. (ג) והלוקה מלית המצוייצת מן השוק מן התגר כשר כיון דסמיכין עליו אנשים הרבה ולוקה ומזכר מליתים הרבה מדרקק בעצמו וחם על ממונו שלא יפסיד ומדרקק בדבר ואינו לוקה אלא מלית שהמילו לה ישראל ציצית כדי שלא יוציא עליו קול שעושה פרכוס או עושה קלא אילן והוא סם דומה לתכלת או שצבעה שלא לשמה ואין לוקחין אבל הדיוט גוי שאינו תגר כיון שאין לו אלא מלית אחת ואינו רגיל דלא תגר הוא אנו מדרקק בציצית שלה לפיכך פסול. (ג) והכי רגילין רבנן דכמה (ד) דלא איתה לציצית בעיניה ולא איגדרם (ה) הנקף וקשר ההחתין וקשר העליון במקומן לא אמרוהו רבנן להרש אותה. (ו) ומלית בעלת חמש כנפים הייבת בציצית (ז) ולענין סדין בציצית בית שמאי פוטרין ובית הלל מהייבין והלכה בבית הלל אפילו הכי כל שיש בו פשתן וכל שכן סדין של פשתן לברו אסור ואין מטיילין לו ציצית ואע"ג דאמרינן (יבמות ה'): דאתי עשה דנדילים

(א) הספק הזה הובא באשכול בשם ר"ע ושם מסיים ובשחזור ותפרו הוי ליה תעשה ולא מן העשוי, משמע כשהפירו קודם שלהו בו הציצית מזה, חקן כלאים הביא סוף שיטת ר"ע ודע"ג דהפסוק כמאן דפסיק חשיב וכן משמע מהשו' שלפנינו.

- (ב) הובא בבהע"ט בשם ר"ע כשהפירו ופי' בכ"י ח"ו"ח סי' כ"ו.
- (ג) הובא בבהע"ט בשם חשו' ר"ע. (ד) בבהע"ט "דליתיה" וכו'.

(ה) כ"ל דמריך לנרוס "עד הנקף" וכונה הנאין דכל היכי דלא איגדרם עד בלא נאחר כדי עיניה כשרה ועי' לקמן סי' ע"ב. ובבהע"ט הובאה החשו' בלבן אחר: ולא איגדרם כקף דיליה ודית' לשיעור' דאמר רבנן בליב גדול וכו' בליב ענף וקשר החתון וכו'... ואם הגי' הזאת היא האמתית אולי כונה הגי' דאם אך נורה הציצית עומדה שלא איגדרם כל הנקף חף שקלה מן החוטיין חוגרדמי כיון שהקברים במקומן לא אטרותו לחדש, חקן נראה בבהע"ט נהפך בהוך החשו' ענין אחר משיעור הציצית מהחלקן וכן באשכול ראונו בדברי חשו' אחרת המחלוקת הפוחה לא יפחות בסוף החשו' דברים מהשו' שלפנינו שאין שייכן להשו' שהובאה שם. ועי' במדריכי בשיטת ר"ת וכו' בזה ובהג"מ סוף סי' מ"א מציצית.

(ו) הלכה פסוקה כרבנן במנחות ומה שנקט דוקא בעלת ה' אשכח דסבר הגאון כד"ס בן חסני שהביא בבהע"ט משמו דרק בעלת ה' חייבה אבל בעלת ו' וזוהר פטורה ועי' במה שכתב המדריכי בשם חו' שאכן ובכ"י ח"ו"ח סי' י"א.

(ז) החשו' לאסור בגד פשתן ושיש בה פשתן ציצית הוא ג"כ מד"ע שהובאה בבהע"ט אחריו חשו' ר' הא"י בענין זה בלבן: ובחשו' ר"ע ר"מ דמתא מחסוי' שכתבו בפני אבות ב"ד וחכמי ישיבה... אבל לענין הלכה אע"ג דאמרין סדין ציצית בשם פוטרין וב"ה מהייבין והלכה כב"ה אפי' כל שיש בו פשתן וכ"ש סדין של פשתן לבדו לאסור ואין מטיילין בו ציצית ע"כ. וכן נראה שהובאה באשכול וז"ל: איכא מאן דספק לענין סדין ציצית כל שיש פשתן אסור להפיל ציצית כלל והוסף אע"ג דציצית דוחה כלאים ה"מ ביום דזמן ציצית הוא אבל בלילה איסור כלאים כדקאי קאי והיינו דקאמר בשמעתא גזירה משום כסות לילה ועי' מנחות מ': בתו' דיה משום כסות לילה ולקמן סי' ע"ד.

לחם
חמר
חלכו

תעשה לך ודחי ללא תעשה דלא תלבש שעטנו הגי מילי מצוה הנוהגת תמיד
 ולא מפסיד לה. מדיי אבל מצות ציצית כיון דביום נוהגת ובלילה אין נוהגת לא
 מאי מעמא דבעינא וראיתם אותו וליכא התינה ביממא אחיא מצות עשה
 דגדילים תעשה לך ודחיא לא תעשה דלא תלבש שעטנו כשמגיע לילה בטלה
 מצות עשה דליכא וראיתם ולא תלבש כדקאי קאי והיינו דאמרינן בהתכלת
 ובפרק במה מדליקין נזירה משום כסות לילה. (ב) היא של בגד וכנפיה של עזר
 חייבת בציצית כיון דכולה טלית של בגד אע"ג דציצית בעור היא דקא רמי
 ועור לא מחייבת בציצית אפילו הכי אמרינן זיל בתר עיקר ועיקר בגד עור הוא
 וחייב בציצית. ורב אחאי אזיל בתר כנף קסבר כיון דציצית הוא ככנף קא רמי
 כנף עיקרא אי כנף דבגד הוא וכולה טלית דעור היא חייבת ואי כנף דעור היא
 אפילו טלית דכולה דבגד היא פטורה. (ג) מי שפסקה לו ציצית בדרך בשבת
 אם מקום שנפסקה ציצית רשות הרבים הוא (ג) מקום שיש שם ששים רבוא
 בני אדם אסור למלטלה עד שתצא שבת ואם כרמלית היא מותר למלטלה
 לחיות אותו טלית עליו עד שיבוא לביתו. וכל שכן בעיר המגופפת ומעורבת
 שהותר גמור הוא שכך אמרו חז"ל (מנחות ל"ז): רבינא הוה קא אזיל בתריה
 דמר בר רב אשי בשבתא דרינגלא איפסיק קרנא דחוטי לא אמר ל"י מדיי וכולה
 שמעתא וכן בלישנא בתראה קא אמרינן אמר ליה רבינא והא תרגמא רב בר
 שבא קמיה דרב בלאו דלא תסור א"ל רב אשי הכי נמי כרמלית דרבנן הוא
 (ד) והלכה בכרמלית מותר שגדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה
 שבתורה ומלטל עד שיבוא לביתו ושפיר דמי.

עא. רב יוסף גאון. (ה) ודאי בדין הוא דמתבעי למישרי ציצית לפשתן
 אלא נזירה משום כסות לילה דכתיב ביה בציצית וראיתם אותו וזכרתם ובלילה
 ליכא ראייה ואי מקרע סדינו בתוך שלש אתי למיחטויה והוה ליה בדלא גלימא
 הוא ומשום הכי אסור רבנן אסור למשרי חוטין לסדינו דהוה ליה פשתן ועבדו
 רבנן תקנתא לאחותיה חוטי דכיתנא למנא דכיתנא.

(ב) נראה שפסק כרכא כשם ר' זינא דזיל צהר עיקר, ואחרי כן פי' דכרי ר' אחא
 החולק וזולי שפסק בסוף הענין "וקי"ל כרכ, דר"ז קאי כוונתי" והנה כנה"ע, אחרי שפסק
 דכרי ר' עמרם בהשוכותיו לענין הדברים שהלכה ככ"ג דסדין צניניה אהדרוה ככ"ג משום כסות
 לילה, הביא חז"ל דכ"ג הוא של בגד וכנפי' של עור וסיים בה וקי"ל כרכ, דר"ז קאי כוונתי
 ומחשו' שלפינו נראה שם זאה העתיק הנהע"ט מהוך דכרי ר"ע.

(ג) החשו' הובאה באשכול בשם חשו' לנאון שפסקה לו צניית.
 (ג) עי' רש"י עירובין נ"ט. דיה עיר של יחיד וח' שנה ו': ד"ה כאן ועי' ר"ן ר"ס
 כמה חשה בשם בעל התרומ' ומה שפסל עליו, וכאן ראינו שדעה ר"ע ג"כ שלא נקרא רש"י
 אלא כשהולכים שם ס' רבוא.

(ד) ההלכה חסרה בחשו' שהעתיק בעל האשכול.
 (ה) הנה האולוס לנאון (עי' לקמן סי' ע"ד) שמנאו בחשו' שאלוה דעבדו רבנן תקנת'
 לאחויי חוטי דכתי' למאני דכותנא כיונו לחשו' זאה אשר לפינוי והכי ראינו שהגאון ר' יוסף
 אמר כן.

הלכות פסוקות.

עב. רב נטרונאי. ה) והיכא דהוה כורך גדול של ציצית ונפסק החוט אסור לקשרו ולכרכו דקאמרינן בהדיא נפסק מעיקרו פסול (מנחות ל"ט).

עג. רב שרירא גאון. ז) וששאלתם בנד של פשתן שארוג בארבע כנפותיו צמר גפן או משי שלש על שלש מהו להטיל בו ציצית שיש מקצת תלמידים שהוששין משום שעטנו מן הדא הלכתא לא יקשור ג) סרק של צמר וכולי (כלאים פ"ט ה"ט) ויש תלמידים שמתילין בה ציצית ואין היששין לפי שמצינו בתשובות שאלות שלא (אמרו) ד) [אסרו] אלא אם היתה מטלית של צמר גפן תפורה בבגד של פשתן דאמרי רבנן תעשה ולא מן העשוי אבל האי כיון דארוג הוא מותר ילמדנו ארונים היאך מנהג בישיבה הכין הוינא דמנהגא לית לן בהני מילי משום דלא שכיחי ה) בבבל בגד פשתן שארוג בארבע כנפותיהן צמר גפן או משי ולא הוי לנא הכי אלא מיהו דינא הוא ו) למיסר חומי דעמרא (בבי סדין) ז) [בבי הדין] בגד של פשתן ח) ואע"ג דקא פסיק עמר גופנא או משי בין פשתן לחוט משום דהא דמיא דמתעבדין ט) למתניתא דפירשתון סדין של צמר וסדין של פשתן ורצועה ביניהם י) [סרק של צמר וכו'] וההוא מעמא מאי משום מראית העין הכי נמי משום מראית העין ואיכא דמחזי כסדין בציצית דאית בה גזירה יב) דאמר רבא הא מילתא אמרי ואיתמר במערבה משמיה דר' זירא כוותיה היא של בגד וכנפיה של עור הייבת היא של עור וכנפיה של בגד פטורה מאי מעמא עיקר בגד הוא מסייע ליה להדין סברא דכיון דבתר בגד אזלינן ולא בתר כנף והאי בגד סדין הוא ולית למירמא ליה לציצית אע"פ

ה) הנה לא פסל לפנינו חלף אם נפסק צעה שהוא כורך ויש לדד ולומר שהגאון סובר דלא לריך כדי עניבה מענף, דלא פסול חלף אם נפסק צעה שהוא כורך עדיין, אבל אם נפסק אחר הכניסה והקשר כשר, ומה שאז כדי עניבה היונו הגדיל המכורך, וכ"מ לעיל בדברי ר"ע (ע"ש בהערה) וזה כדעת הר"י, אולם מהחשובה שלפנינו אין ראיה ברורה ש"ל דוגמא בעלמא נקט ולקמן סי' ע"ה בחשו' ר' שלמיו מסמע שניך להשאר בענף כדי עניבה, וזה כדעת רש"י ועיין טור או"ח סי' י"ח והג"מ ס"ק דה' ל"ז ומהדכי.

ז) עיין לעיל סי' ס"ט שהתיר ר' ער שלום בחרוג וזו שהביאו כאן שמינו בשו"ת ור' שרי' אסר אף בחרוג, והנה החשו' הזאה מובאה באשכול וגם בכ"י פרמא וע"ס תקנו החשובה.

ג) סרק בכ"י ובאשכול וכן גודסת המשנה בחשו' הרשב"א סי' ט"ס וגו' הרא"ש סרם וכן לפנינו במשניות ובדפוס לפנינו, "ספק". ד) כ"ח בכ"י ובאשכול וחסר בדפוס לפנינו.

ה) כ"ח בכ"י ובדפוס לפנינו, בכלל". ו) בכ"י ובאשכול, ובדפוס לפנינו "למישרי". ז) כ"ח בכ"י, ובדפוס לפנינו כהוב: "בבי סדין בגד של פשתן".

ח) דקא פסיק עמר גופנא או משי כ"ח בכ"י ובדפוס לפנינו, "ואע"ג דקא מנינו שער עמרא או משי בין פשתן וכו'". ט) כ"ח בכ"י ובנדפס חסר "למהניתי".

י) כ"ח בכ"י ובאשכול: דדמי להאי סרק של צמר ופ"ט ורצועה ביניהם, ופ' הגאון אף דמפסיק דבר בין צמר לשפחים אסור משום מראית עין וכ"ס הרמב"ם פ"י מכלאים ה"ג

אכן הר"ש פ"י דאסור רק אם ע"י הקפידה נחבד הנזכר עם השפחים וע"י ר"ש בכלאים ובא"י ובדל"ש נדה פ' האשה ובהרומה הדגן סי' רנ"ד. יא) באשכול "ומדאמר".

(ח) שכנפיו דבר אחר וראי הוכחתו (ז) [ודאשתבחון] בתשובות שאלות ג) [תפרה בכגד אסור משום תולמה"ע] לאו טעמא הוא ותעשה ולא מן העשוי לא שייך בהדא מילהא ובין ארוג ובין תפור דינא כדפרושנא.

עד. רב עמרם. (ד) ושפרשתם מצינו בתשובת שאלות דעברו רבין תקנתא לאחותי חושי דכיתנא (ה) למאני דכיתנא חס ושלום מעולם לא כתבו במתיבתא דמתא מחסיא למירמא חושי דכיתנא (ו) ודכיתנא משם אבא מארי גאון ומר רב יעקב מאחריו (ז) ומר אבימי ומר רב צדוק מאחריו וכל גאונים אחריהם זכר קדושים ואדירים לברכה ותהא עמידתן בקרוב שלא היה אחד מהם שהורה לישראל להטיל חושי דכיתנא ואף אתם אל תעשו כן.

עה. רב פלטי. (ח) וגרדמי ציצית אם נשתיר בו ענף בדי עניבה כשר ואם לא פסול ואם נפסק החוט מעוקר הקשר ובענף פסול.

הלכות שומאת נדה.

עו. רב שר שלום. (ט) והלכתא היושבת על דם אסורה לשמש י' ואין

(א) בכ"י ובאשכול, ובגדפס "שכנפיה".

(ב) בכ"י ובאשכול וע' לעיל סי' ס"ט ובגדפס חסרה חיות "ודאשתבחון".

(ג) הכי אית' באשכול ונראה שהיה בשלילה פ"י אחר בענין העשה ולא מן העשוי וע' בצע"ש פ"ב: ויס גזירה משום העולמה"ע דומי' דחבילי קא דאין מסכין בהן דאמרינן פעמים שהאדם בא מן הסדה וחבילות על כתפו והחורה אמרה העשה ולא מן העשוי ע"כ; והנה בשלח' ז"ח לא נחשט הדין רק אם הנגפים הם מנמר גפן אבל אם סביב כל הגד נארג אמר גפן ע"י במדכי שיעת חו' שאין.

(ד) הנה החשו' בענין זה הובאה בחי"ג סי' א' וסי' ז' בשם ר' נטרנאי, ובגמל אשכול האריך להוכיח שהיא מר' נטרנאי והסי' האחרון ממש כמו החשי' שלפינו ובצע"ש, והנה החשי' הובאה בתמים דעים ובאשכול בשם ר' האי, וכאן ראוב עליה ר' עמרם גאון. והנה גם אם היא לר' עמרם יתכן אמרו שלא אמרו כן בסורא מעולם, והאמת שרק בסומבדיח' אמר ר' יוסף גאון כן כאשר עינינו רואות בס' ע"א. וע"י צרי"ף ובכ"י וחולי מפני ששאלו גם לר' האי צידון זה ובז"ת של אמר בסדן כחבו שמו (צע"ש) בראש חשי' ז"ח.

(ה) כ"ה בחי"ג סי' ז' ובכ"י ומאשכול, ובדפוס חסר, למאניו דכיתנא.

(ו) כ"ה גם באשכול ובצע"ש ובחי"ג כחוב צע"ש: ודכחכח.

(ז) בצע"ש, באשכול ובחי"ג כחוב כן והסר לפינו בדפוס "ומר אבימי" וצע"ש ובאשכול חסר ר' זדוק הכהוב גם בחי"ג.

(ח) ע' לעיל סי' ע"ב.

(ט) פסקא כרב בפסחים ק"ג: דבסוף ימי עהר נר"ך למויפסם עונה ופ"א בג"מ סי' כ' ועיין לקמן סי' ע"ח.

(י) כ"ח גם שם סי' ר' ובחי"ג סי' קמ"ד ולענין עבילה כיון שעבלה ביד לזכר (אחר ז' נקיים) וכ"ח לנקבה אינה נרכה עתה לעבול וגם כוונה הגאון כאן דאחר השלם ימי עהר ג"כ אי' עבילה אלא כשראתה אחיך דם, דבררחה דם בחוך ימי עהר ודאי אינה נרכה עבילה כשיפת ר' סעדיה והגאונים וכ"ח בצע"ש ובשלח"ת וע"י בא"ז, אכן באשכול הניח בשם ר'י

צריכה מבילה אלא אם ראתה דם לאחר שטבלה מבילה ראשונה. (ח) וכלי נדה בזמן הזה שהכל טמאין טומאה המורה שאין צ) [לה] טהרה עולמית אלא באפר פרה מותר ללבשן בין יש עליהן דם בין אין עליהן דם אם דעתה יפה ומתקבלין עליה ג) אם לבנים הם בין אנשים ובין נשים מותר ללבשן אם מתקבלין עליהם אבל איסור טומאה אין בהם שהרי הכל טמאין במת ובאהל מת ובקברות ובעצם אדם ואין להם טהרה עד שתבא פרה אדומה.

עז. שאילו לקמיה דרב יהודאי ד) נדה מהו לצלויי ואמר שפיר דאמי ה) ושאלו לקמיה נדה שלא טבלה מי איתה באיסור כרת ואמר איתר.

ו) ותו שאילו לקמיה מבילת נדה מן התורה מנין ואמר טקל והוטר ממנעה.

* (הלכות יולדת ובעל קרי). עה. ר' חנוך. ז) וששאלתם היושבת על

דם טהור אסורה לשמש וכסה אמר רבא עונה הלכתא כרבא או לא ואם תמצא לומר הלכתא כרבא צריכה מבילה או לא. פירוש כגון אשה שילדה זכר וישבה ימי טהרה עד ארבעים יום או ילדה נקבה וישבה ימי טהרה עד שמונים יום אחר ארבעים יום לזכר ושמונים לנקבה אסורה לשמש עונה אחת או יום או לילה ביום ארבעים ואחד לזכר ושמונים ואחד לנקבה ואחר כך תשמש ולענין טבילה אם הפפה וטבלה אחר לידתה אין צריכה מבילה ח) אם לא שלא ראהה דם.

עט. רב האי. ט) ודשאלתון הא דאמר רב (נדה ס"ז:) נדה בזמנה

האצלולגי שהעיד שהגאונים החרימו על דם מהר לנהג בו איסור וכן נמלא בהשו' לרי גדוק גאון, ואם כוונה הגאון שר שלום שעל כל דם מהר צריכה עבילה אפשר שהגאונים הקדמונים ר"ל ור"ש החמירו והגאונים שאחריהם התיירו ועיי' ברי"ף ובהו' נדה ל"ז. ד"ה אביו וברמב"ם סי"א ח"ב הע"ג.

ח) הנה הרשאוים החמירו מאד צענין הנדה וגם בזמן התלמוד היה לה נגד ללבוש בימי נדוהה עיי' רשי' כהובות ע"ג. ואחרי כן כשבאו הקראים ואסרו בגדי נדוהה ולנעה בהן וכל כליה באו התלמידים ושאלו מן הגאונים האחרונים אם יש לאסור אחרי שלפי דעת הרבנים אין טומאה בזה"ל, ועל זה פסק הגאון שמוהר ללבוש בגדי נדה ועיי' בשי"ת סי' ה' ובגמ' ומ סי' מ"ז ועיי' בהשו' לרי האוי' שהביא הרא"ש בס' תימקה ובא"ז ח"א סוף סי' ש"ס מה שהביא בשם פסקי נדה ובש"ז על שיע' יו"ד סי' קצ"ה סק"ו.

ב) כ"א בכי"ה וחסר בדפוס. ג) אולי חסר כאן חיבה: ומכ"כ.

ד) בהשו' ד' ליק סי' מ"ה. ועיי' סי' ק"ע בשי"ת אשר עליה נרשם גם בכ"י שם ר' נפרנאלי ובחשי"ר כ"ב.

ה) שם בהשו' ד' ליק ועיי' במנהיג ח"ש נדה שלא טבלה שמשמע ג"כ שמוביא ענין זה מר' יהודאי.

ו) שם ובמנהיג והרשב"ם מזכירה בשמו ועיי' ח"א סי' שמי' ותו' יומא ע"ח.

* מה שנרשם ה' יולדת ובעל קרי נראה שפעוה הוא שמבעל קרי לא נזכר מאומה ובחשו' שלפנינו דינים מנדה ומיולדת.

ז) החשו' אית' ג"כ בכ"י והחליט הדין כמו בסי' פ"ו ונראה שזה הסי' רק קינור מחשו'

שלפנינו. ח) כ"א בכ"י וחסר בדפוס.

ט) פסק הגאון בדדאי' אונס ג"כ לא הוהר לטבול ביום אללא בחי' אללא לא ביום ז'

לא תטבול אלא בלילה ושלא בומנה טובלה בין ביום בין בלילה היכי עבדינן השתא הכין חזינא דכל היכא דאיכא סכנה בלילה שרי לה למיטביל ביממא ולא שרי ליה לאיניש למיטביל ביממא אלא משום אריותא. ורב אחא בר יעקב בפאפוניא משום גנבי ורב יהודה בפום בדיתא משום צנה כי היכי דתנחות בשמשא ולא תסכן נפשה ורבא במהוזא משום אבולאיי (ח) ולא ליתפסיה לדבר עבירה אתרא דאית ביה סכנה בלילה כי הני טבלת אחר זמנה ביממא (ג) וכל היכא דליכא סכנה לא תטבול אלא בלילה משום סרך בתה דהארב הדר ביה.

פ. רב שריא. (ג) ולענין מה ששאלתם בשביל הנדה שאין יכולה לטבול מפני צנה ומפני סכנה ושהמים רהוקים ושאינכם יכולים לעזוב את המקום ולילך אל מקום אחר לא מצינו הקנה לנדה כל עיקר לבעלה אלא בטבילה אבל להשתמש בבית ולהיות עושה כל מלאכה והיא נוגעת בכל והכל נוגעין בה ולהתפלל ולנהוג (ד) [בכל שהרות] כל שהרות בעלמא כיון שרצצה אעפ"י שלא טבלה תעשה כל כך אבל לבעלה הוהרו שלא יבא עליה עד שתטבול. **פא.** רב האי. (ה) והלכתא הנושא אשה בתולה כשהוא בועל בעילה ראשונה שהוא מצוה פורש ממנה ואסור לבעול בעילה שניה עד שתספור שבעת ימי נקיים ותטבול (ו) במים היים מפני שרם בתולים גורם לדם נדה שיצא עמו וכשהיא נבעלת בעילה ראשונה אוחזת אותה רעהה ותלחלה ובזמן שהאשה מתלחלת היא פורשת נדה ובענין שנאמר ותתלחלח המלכה מאד אמר רב שפרשה נדה (מגילה טו.).

פב. רב האי. (ז) אשה המקשה לילד ורואתה דם בקישויה נדה. (ח) פירוש אחר עשר יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני והי נינהו תלתא דובה ושבעת ימי נקיים ואי הוויא יומא דחדסר הדרא לנירותה. (ט) אנשי מורה נדה

דלא כ"י זכתי הלוי שפסל כנגדו הכש"א נח"ה, והאשכול הביא גם כן שיפה הסוכרת קן וז"י יתקן פסל נדה.

(ח) כ"י דלא ליחפסיה. (ב) ציממא וכ"א כ"י; וצדקום "דיממא" טעות.

(ג) צ"ה ס"י קס"ט והנה הקול הגאון בנגיעה צפסרות וכדומה. וע"י חז"י חשב"ן ח"א סי' מ"ו בהבילה הכי צו"ד ס"ס קס"ז. (ד) צ"ה וצ"י וצדקום חסרות החיבות האלה. (ה) צ"ה ס"י קס"ח ובכ"י החלה כמו בהיא לפנינו והלכה והנה חז"י צענין זה הביא הרמב"ם בפ' תוקף מ"י ס"י וכבר נא'לו גאונים לפנינו צענין זה ע"י ג"ק ס"י כ"ד ובאשכול מה שהביא בשם ר"י נערוגלי וז"י הל"י.

(ו) ג"כ כשיטת הגאונים דנדה ספק זבה לריכה מים חיים והמנהיג פסל ע"ז הרבה.

וע"י ש"ה ס"י קס"ד ויכונה ג"מ ס"י ר"ו ובח"י הי"ס.

(ז) צ"ה ס"י קע"ב, וכן הביא במנהיג סוף ה' נדה בשם ר"י סעדי' ובח"ג ס"י ס"ח ובאשכול הובא שיפה ר"י יעקב גאון להחיר כיון שלא ראהו בצופי וז"י דוק אמר שבדורות האחרונים חסרו. (ח) ס"ס צ"ה.

(ט) צ"ה ס"ס. והנה במנהיג העתיק ג' דברים גם הרמב"ם פנו ידיו ורגליו והרוב בעל ח"י הי"ס חשב שהוסף הרב היכתי זאת, אכן בנוסח חלוף מנהיגים אשר צ"ל כצדקים ג"כ שלשה דברים עיין חלוף מנהיג"י ס"י י"א.

משתמשת בכל צרכי הבית חוץ משני דברים אינה מוונת לו כוס ולא מצעת לו את המטה ובני ארץ ישראל אינה נוגעת בדבר (ב) לא בבעלה ולא בכלים שבביתו ומרוחק התיירו שתניק את בנה.

פג. רב עמרם. (ג) וששאלתם לי להצריכה שבעה ימי נקיים רצופין או אפילו מפוזרין תא שמע: דתנו רבנן (כריתות י.) ושלושים יום ושלושת ימים תשב וכול אפילו מפוזרין תלמוד לומר [יום] מה יום כולו רצוף אף שלשים ושלושה רצופין והילכך שבעת ימי נקיים ודאי רצופין ואם הפסיק טומאה ביניהם הרי היא טמאה (ג) פירוש היושבת על דם טהור אסורה לשמש כגון שהיתה משמשת עם בעלה בשלושים ושלושת ימים של זכר או בששים וששת ימים של נקבה כיון ששלמו ימי טהרה פסק ימי קץ טהרה שאמרה תורה אעפ"י שאין רואה דם כל עיקר אל ישמש עמה מאי מעמא שכיון שהחזיק מעין משופע ובא חייושין שמא רואה עמו במטה באותה לילה ונעשית נדה נמורה ועשו חכמים ז"ל הרחקה יתירה לפירוש ממנה (ד) אול אותה לילה של שלשים ושלושה לזכר ושל ששים וששה לנקבה. (ה) ואילו איתתא דאפילו שיליא בעלמא אע"ג דלית בה ולד אטרונן אי אפשר לשיליא בלא ולד (ו) והאי אתמוחי אתמהא ויתבה ימי טומאה הנקבה (ז) והיכא דראתה דם מתוך שבעה לאחר שבעה מתוך ארבעה עשר לאחר ארבעה עשר דלא איפסיק בין דם טמא [לטהור] אי נמי מתוך שלשים ושלושה לזכר לאחר שלשים ושלושה או מתוך ששים וששה הנקבה [לאחר ששים וששה הנקבה ולא] איפסיק בין דם טהור [למטא] אסורה עד דפסקה ויתבה שבעת ימי נקיים רצופין וטבלה והדר משתריא מאי מעמא משום דכולחי נשים דהאיירנא ספק זבות נינהו ונדה דארוייתא לית לן ויולדת נמי ויולדת בזוב היא וכיון דיולדת בזוב נינהו קימא לן דכל דיולדת בזוב עד דפסקה שבעת ימי נקיים אסירא דהא זבה הוא אבל ודאי פסקה שבעת נקיים טבלה ומשתריא ואי הויא דם בימי טהרה כוליה דם טהור הוא עד ארבעים לזכר ושמונים לנקבה (ח) ואתתא דמפלא דמות היויא כיון דגלגלא (ט) דמי לבשר ודם לידה הויא ויהיבין לה ימי טומאה וימי טהרה.

הלכות כהנים בזמן הזה.

פד. טר רב צמח. (י) והלכתא כהן דעבר ונסויב גרושה כל בני דהוי

(א) כ"ח בש"ח בכ"י ובהלוף מנהגים. וכדפוסם "אינה נוהגת" והנה בש"ח ובמנהגי הגרס' אינה נוגעת בדבר לה ולא בכלים, אכן בהלוף מנהגים ז"ל ויש"ג הגרס' סתם "בדבר" כסוס דבר, לכן נראה להעמיד הגרס' אשר לפנינו "לא בבעלה ולא בכלים".

(ב) בש"ח סי' קע"ג וגם בכ"י"ה כסוס על מנחה סס כ' עמרם.

(ג) היכה סי' חסר בש"ח ואית' בכ"י וכאן מחליל עיני אחר סי' היושבת על דם פה ועיין לעיל סי' ע"ו ובישנות סי' כ'. (ד) אולי ז"ל כל אוחה לילה ובש"ח חקרה החיכה.

(ה) בכה"ג. (ו) בכה"ג והאי אתמוחי הוא דאחמה.

(ז) בכה"ג והקתיי הנוסח' ע"פ הכ"י וכה"ג. (ח) בכה"ג.

(ט) הקתיי ע"פ הבה"ג וכדפוסם אית': כיון דגלגלא דגסה ואזלודי דכסר ודס לידס.

(י) בש"ח ג"ק סי' ט"ז ושם הויא בארובה ככאיות מן התלמוד, אכן מה שכתב לפנינו

ליה חללים אינון וכל בנתא רחויין ליה פסולות לכהונה לעולם אבל ישראל
 שנשא הללה בתו כשרה לכהונה והאי הלל זכר אע"ג דנסיב בת ישראל כל
 בנתיה פסולות לכהונה וכל בנים ובנות דמוליד כולהון פסולים לכהונה ער עולם
 ומתבעי לאפרושינון ואברווי עליהם דליפרשו כהנים מנהון ולא ליתקלון בהון
 וכהן פושע היה דרחמנא קרשיה ליה ולזרעיה ואיהו קא מחיל זרעיה ומתבעי
 לשמותיה עד דפריש מינה ואלקויה ויראו אהרים ויוסרו ובני ארץ ישראל קנסין
 ליה להאי מן מתנות ואי הוו חיישין דאזיל לדוכתא אחריתא ופרים ידיה הוו
 קצין ליה לראש אצבעותיה וקבעין ביה מומא דלא ליפרים ידיה ודוקא דלא
 הדר ביה ועומד.

פ"ה. רב שר שלום. א) וששאלתם בהן שנשא בת משוחררת בתה כשרה
 לכהונה או לא. לא פרשתם אותה בת משוחררת אביה ישראל הוה (ג) [או
 משוחרר הוה במות אמה לפיכך הוצרך הדבר לפרש לכם בת משוחררת זו אם
 אביה ישראל הוה] בהתר גמור נשאה כהן זה ובתו כשרה לכהונה כעקר כל
 כשרות ואם אביה גר או משוחרר הוה ואמה כבר פרשתם שמשוחררת היתה
 שלא כהונן עשה כהן זה שנשאה ובין כך ובין כך בתו זו ששאלתם כשרה
 לכהונה היתר גמור לרברי הכל ואין בה צד פסול כל עיקר ואין לחוש לה.

פ"ו. רב עמרם. ג) כהנת שנשאת לישראל נעשית זרה לכל דבריה
 ואסורה לאכול בין בתרומה בין בחלה בין שלה בין של אהרים וכן בן לוי
 אסור לאכול בתרומה ובחלה בין שלו ובין של אהרים שלא מצינו קולא בין
 בתרומת עצמו לתרומת אהרים ואפילו תרומת מעשר של לויים הושבה בתרומה
 גדולה שהיו כתוב בה ונחשב לכם תרומתכם. ד) וכהן שנכנס לברך במנעליו
 ובסנדליו אסור ודוחין אותו שכן שנו הכמים ז"ל (סוטה מ.) אין הכהנים רשאים
 לעלות במנעליהם ובסנדליהם לדוכן וזו אחר מתשע תקנות שתקן רבן יוחנן בן
 זכאי ה) וכן אם יש מומין בידו או ברגלו או בפניו מקום שהצבור מסתכלין

ומתבעי לאפרושינון עד סוף השני הוא הוספה ולא כהוב סס ועיין לקמן סי' פ"ח.
 ח) פסק כ"י יוסי וכהלכה בקידושין ע"ח: דאם נשא כהן בת גר שני' גורח אין
 מוסיחין אותו מידו ובהו כשרה לכהונה ועיין סי' ר"ע מצרמנו' על האי מתני', והאי בת
 שנשא' כהן מסכר' דהורחה בקדוש' הוי' ועי' צרמב"ס פ"ט מא"ב ה"ב.

ג) מכאן: "אלו משוחרר הוה" עד "בהיתר גמור" הסר כ"י.
 ג) ראשית ההלכה הוא כ"י דף ג' סי' י"ח, וההוספה בשני' שלפניו היא שהאסורה
 לאכול בתרומה חף התרומה שהפרישה אינה אוכלת וכן הלוי המפריש תרומה וחלה משלו אינו
 אוכלה בשום פנים, ועי' בש"ח סי' קכ"ג.

ד) הלכה פסוקה דאסור לכהן לברך במנעליו והיא כצינו מעט גם כ"י ר"ע.
 ה) הלכה מן הס"ס מנייה כ"ד: וכמהכונה צ"ה"ג וחלוי יש לומר שדעת הגאון דביט
 מומין כצינו ידיו ורגליו חף אם ידוש אינו מועיל כיון שהמום דבר שני מסתכלין בו. אבל
 בסומא בא' מעיניו אז מחיר חס היה גדוש ולפי זה מה שאמרו חס הוא ידוש אמרו רק
 על זבלגן וסומי' בא' מעיניו ובמי שאינו מחך האותיות יפה ולא על שאר המומין, אכן הסו'
 הר"ש והמרדכי אמרו דאף בשאר מומין הדין כן והביאו ראיה מן הירושלמי ועי' צרמב"ס
 וב"ב ח"ח סי' קכ"ח.

בו לא ישא את כפיו ומסלקין אותו אבל סומא באחת מעיניו אם נירש בעירו כמה פעמים ולא טיחו בו ח) כשהולך למקום אחר אין מסלקין דאמרינן ואם היה רש בעירו מותר.

פז. רב נטרונאי ז) וששאלתם בהן שנשתמד וחזר בו עולה לדוכן וקורא בתורה תחלה או לא. כך ראינו שאם חוזר בו דיו להיות כשאר ישראל או ככהן בעל מום אבל לעלות לדוכן ולקרות בתורה תחילה לא ג) כי עבדו ליה הדא מעלה כי איתיה בקדושתיה כדכתיב וקדשתו לכל דבר שבקדושה לקרות ראשון ולברך ראשון כיון דבעי לברוכי אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמך ישראל זה כבר הלל קדושתו של אהרן. ואם קורא בתורה תחלה יש חילול לתורה בכך ד) שיאמרו ישראל אנו עומדין בהזקתינו ובעלי מצות וזה פרש ופקר ויצא מן הכלל עכשיו שחזר לא דיו שיהיה כמותינו. ועוד אמרינן כהנים ששמשו בית הונאי אל ישמשו במקדש בירושלים ואין צריך לומר שנשתמד ושימש לפני עבודה זרה שאסור להשתמש בקדושה שנאמר אך לא יעלו כהני הבמות אל מזבח ה' בירושלם. אבל לאכול חלה בזמן הזה אוכל מירו דהוה אכהנים בעלי מומין. שפסולין לעבודה ואוכלין סתנות כהונה.

פח. רב שמואל בן חפני ה) ובהן דנסיב גרושה ושמתי יתיה תרין תלת זימני ולא שבקה ואמר לא ניהא לי דניהוי בהן משמתינן ליה לעולם עד דפריש מינה ומגרש לה ואי אמר דלא נחא לי למהוי בהן לא משגחינן ליה דאמרינן מנין שאם לא רצה בופין אותו תלמוד לומר וקדשתו בעל כרחו כל דאמר למעבד עבירה לא שבקינן ליה וכל שכן בהן דרחמנא קדישה ואיהו קא טחיל זרעיה לישתמטה תמיד דכל יומא דאיתיה בהרה ו) בעבירה קאים ולהפרט על בניה דחללי אינון ובנותיה פסולין לאינסובי לכהנים דהנן בת חלל זכר פסולה מן הכהונה לעולם.

פצ. רבינו האי רב נטרונאי ז) בהן שמשמא למת ילקה ארבעים.

ח) ה' סוכר דאם נידוש בעירו לכך ולא מיהו צו חף כשצא לעיר אחרת אין לריבין לסלקו והכוונה אם היה רש בעירו לעשות כן ולפי זה כשצא בארץ לא לעיר אחרת ג"כ מבדק חף שלא עשה שם; וזהו דבר חדש ועי' בהה"ד סי' כ"ה ובצ"ח אר"ח סי' כ"ח.

ג) הגאונים החמירו בזה והתשו' איהא בארובה בצ"ג סי' נ"ד וכמו שהיה לפנינו בצ"ח סי' כ"ז ובאשכול והובאה בצבלי הלקט, ועיין בצ"ח סי' כ"ה וביב שהביא חסו' ארובה מר"ג מ"ה להחיר ונראה שזמן שרבו האנוסים החירו והקילו חממי זרפה ואשכנז בזה.

ג) הגהנו ע"פ האשכול ובדפוס חסרה חיבה לא.

ד) הוספה זו עד "כהנים שמשו" אינה בכל המקומות שהובאה התשובה.

ה) בכ"י הובאה התשו' ג"כ וול שם ר"ם ו' חפני ובלי שם היא בצ"ח סי' ק"פ ועי' שם סי' רל"ח, והובאה בצ"י בח"ה בשם א"ח על שם ר' נטרונאי ועי' גימ' סי' קכ"ה וסי' קצ"ח.

ו) כ"ח בכ"י ובצ"ח ובדפוס לפנינו "בעבודה".

ז) בצ"י ובצ"ח סי' קצ"ח כרובה ההלכה בלי שם חומרי' ונראה שהיא מר' האי וההלכה

שלאחריה כהן מעמא לאחרו היא לר' נטרונאי, ומפני שהלכות קדוה כהן המסדר שם ב'

הגאונים על דאין ועיין גימ' קצ"ז.

ח) והלכה כהן מטמא לאחותו ארוסה ואינו מטמא לאחותו נשואה. ושאלתם כהן שנכנס בבית שיש בו מת בזמן הזה או בבית הקברות מלקין אותו או לא כך ראינו כיון שקדושתו קדושת עולם היא אף בזמן הזה שאין בית המקדש ואין עבודה עובר בלאו וחיוב מלקות. ושנינו (נזיר ט"ז.) כהן ונזיר שהיו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה... וחכמים אומי' יטמא נזיר שקדושתו קדושת שעה ואל יטמא כהן שקדושתו קדושת עולם וכיון שאמרו חז"ל אל יטמא כהן אם נטמא במזיד חייב מלקות ואף שנכנס בבית הקברות במזיד חייב מלקות דאורייתא אבל נכנס במקום ספק טומאה אין חייב מלקות דאורייתא אלא מכת מרדות ומלקות דאורייתא לא נהגא היום אלא מכת מרדות נהגא ומכת תורה ארבעים חסר אחת ומכת מרדות אינה כן אלא חובטין אותו עד שיקבל או עד שתצא נפשו ג) ובמה הוא חובטו ומכהו באפסר כפיל לשנים ואין צריכין חשבון אלא שודא דדייני.

צ. ר' הנוך. ד) וכהן שנשא גיורת או גרושה או הליצה דלא חויאן לכהונה כשהיא מתה מיטמא לה בעלה בדרך שמיטמא לבשרות.

הלכות איסור והיתר.

צא. ה) ומנהגות ישיבות ספר תורה בין (במוציאין) ו) [כשמוציאין] אותו החלה לקרות בו בין בשבת בין בחול ובין כשמתזירין אותו ספר תורה למקומו עומדין לפניו ויושבין לאלתר דקאמרינן (קידושין ל"ג:) איבעיא להו מהו לעמוד לפני ספר תורה ר' חלקיה ור' סימון ור' אלעזר אומרים מפני לומדיה עומדין מפניה לא כל שכן. וכן מנהג בשתי ישיבות. ז) תנלחת בית השחי ובית הערוה אם מגלה כל גופו מצוארו ועד רגליו מותר ואם אין מגלה מכל גופו אלא בית השחי ובית הערוה אסור משום שנאמר ולא ילבש גבר שמלת אשה.

צב רב עמרם. ח) חזן הכנסת שמרננין עליו בדברים רעים צריך להקחל

ח) ככ"ו רש"י כאן ר' גערונאלי והלכה חיה' גס סס כס"ה.

ב) כח"ג ס"י ח"ה בלרובה, ובכ"ה ס"י קס"א חסר רוב העיני והוא ככ"י כמו שהו לפניו. ג) כ"א ככ"י וב"ה ובנדפסם, וכמה הוא חובטין.

ד) ככ"י יו"ד ס"י ככ"ג המה על הח"ח שכתב דהא דאין מטמא לפסולות רק היכא שטמעה שמה בעלה ונשאה ונח"כ בל חבל הפסולות לכהן כהן נעמא להן, והנה לנו רואין שגם ר' הנוך חסך כן ולפינו בחוססח"ה פ"ב דיבמות לחסור חכן ע' בחידושי הרשב"א יבמות כ"ב שהיתה לפניו נוסח' אחרת בחוססח"ה.

ה) הובא בסידור ר"ע ובמזרז ח"ח ס"ס קמ"ו ופלאנו עליו, וסס הכותב ר' סר בלוט.

ו) ס"ה במזרז, ועיין במס' סופרים ס"ד.

ז) ר' ברכה הירז בכ"מ שאין מנהג כן לנשים והובאה תשובתו בשו"ת רשב"א ח"ה ס"י קכ"א ובשאלה סס הוצרכה התשובה שלפינו שאסרה ועיין ר"ן על הרי"ף מכות פ"ג.

ח) ההשו' הובאה במנהיג ה' העניח כסס ר' עמרם ובשכלי הלקט ה' הפלה בלרובת ובפרדס ס"י כ"ו בלי שם האומר, עיין עוד על ענין כזה בש"ת ס"י מ' ונ"א ובא"י היס ובכלבו ועל הש"ן פעשה תשובה בשו"ת ר"י מ"ג ס"י כ"ה.

להוציאו ולהכניס אחר התתיו שכל המרצה בין ישראל לאביהם שבשמים צריך להיות צדיק וישר ונקי בגופו מכל דופי ואם אינו כן אחז"ל היתה לי נחלתי באריה ביער נתנה עלי קולה על כן שנאתיה, זה שלוח היורד לפני התיבה שאינו הגון. (ח) בנדר שפרשוהו על המת ונגע בגופו של מת מותר בהנאה במה דלא אזמניה לא מיתסר.

צג. רב נטרונאי. (ג) (וששחקתם) [ושחקתם] שאנו רגילין ליקח ראשים של כבשים בראש השנה ולאכול ולשתות כל אחר ואחד תרנגול בערב יום הכפורים ובמוצאי שבת בבוא מאורי האש אנו מסתכלין באור האביקה בכפים ובצפרנים ואנו מטילין לתוך הכוס מעט מים ושותה וחוזר ושופכן ושאלתם לפרש לכם דבר זה (ג) [זה נייחוש הוא לטובה] וחז"ל ורוב אנשי בבל כך רגילין לעשות שבערב ראש השנה לוקחין בשר או ראשים של צאן ומבשלין אותן בטיסני או בדבר של מתוקה ואין מבשלין בישול שיש בו חומץ ואומרים נאכל מיני מתוקה (ד) [כדי שתהא שנה כלה מתוקה] ועריבה ולא יהא בה דבר רע ודבר צרה וביום טוב הראשון של ראש השנה ובערב יום הכיפורים שוחטין תרנגולין כל אחד שבבית ומחזירין אותן בחייהן על כל אחר ואחד מבני הבית ואומרים זה תחת זה זה הלף זה זה בשביל זה זה מחול על זה יוצא זה למיתה ותכנס אתה פלוני בן פלוני לחיים ולא תמות ושוחטין אותו ומחלקין אותו לעניים וליתומים ואומרים יהא זה כופר שלנו ויהיה עלינו כפרה והכמים ובעלי בתים עושים כן ויש שעוטיין אילים וכבשים. (ה) מי שמת לו מת והולך לקברו בין עם הסת בין שלא עם המת אינו צריך להעביר מליתו הימנו ולילך בלא כסות ואין לו קיבול שכר בכך אלא בזיון שיש בדבר ומה הנאה יש לו לבנות עצמו בלא מצות קריעה והאי מצותה הוא אבל ללכת בלא כסות בוויא בעלמא הוא ולא מיבעי ליה.

צד. רב נטרונאי. (ו) ומי שבא מאליו לב"ד ואמר הרגתי את הנפש

(ח) בתשובת הגאונים ד' ליק בשם ר' יהודאי ועי' בסנהדרין מ"ח. דלרביה ולא אזמניה מותר וזה מודה גם רבא ומחך דבני רבינו משמע שהיינו רק אם באקרלי הניחו סס, ואולי אם הניחו כדי להשאר על המה אסור וכימי מדברי הרמב"ן בה"ש ח"ג ע"ן כ"י סס שהביא שיטה אחרת ועי' בר"ש ב' אלו מגלחין שפי' הא דיבמות ס"ו: דל"על' אם פדשוהו אדעת' דתקבר עמו.

(ג) התשו' בחיג' סי' ל"ג, וראשיה גם בתה"ג ד' ליק סי' ח' והובאה בל"ח בארכה ה' כ"ה סי' כ"ז ולפינו היא מר' נטרונאי ועיין בחי"ג סי' קס"ו, ובש"ס סי' ק"ב וקי"ג, כ"ט ובמדרכי יומא ומה שכתוב בראשיה ובשחקתם ל' ושחקתם וכ"ל בל"ח ובחי"ג אית' 'ושחקתם'.

(ג) כ"ל בחיג' ובתה"ג ד' ליק ע"ש. (ד) כ"ל סס.

(ה) הלכה זאת אית' גם בכ"י והביאה הב"י ביו"ד סי' ש"מ שיש מי שפי' חולץ כהן שפוטע כסותו העליון מעליו וכחז שפי' משוכב הוא ואינו אלא כמו שפירשו הגאונים ועיין ברמב"ן בה"ה.

(ו) ה"ש' הובאה בשו"ת מהר"ל ח' הביב והרב ר' יעקב הביא ממנה ראיה דמלקן בזה"ז חף מלקוח דלוקיית' והנה הא דאין סיסלין את האדם לעדות ע"ש ע"מנו כן ססק ר' האי הובא מאת הרב המגיד פ"ב מה' מושן ונטען.

הללתי שבת או שעברתי עבירה אין מנדין אותו ואין מלקין אותו ואין פוסלין אותו לעדות על פי עצמו דכי אמרינן הודאת בעל דין כמאה עדים דמיא הני מילי בטמונא, אבל בקנסא לא דקיימא לן אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים את עצמו רשע אבל ודאי מי שבא לבית דין ואמר הללתי שבת אכלתי חלה בעלתי נדה ורוצה לעשות לו כפרה מלקין אותו ועושין לו כפרה שלא הודה מעצמו אלא שעשה תשובה ואילו היה מקדש קיים מביא קרבן ומתכפר לו ועכשיו כיון שבא לבית דין מלקין אותו וזו היא כפרתו דקים לן מלקות תחת מיתה עומד ודאמר רבא אין אדם משים עצמו רשע לא לענן כריתות אלא לענן מיתות ב"ד בלבד. ה) והקורא לחבירו עבד חייב לנדותו עד שירצה את חבירו. ג) ולברך ברכת אירוסין ג) על כוס אחד וברכת נישואין על כוס אחד אם אפשר ויין מצוי להם שפיר דמי ואם אי אפשר מברכין לכולם על כוס אחד ואין בכך כלום. ד) טים שרחץ מהם אין שותין מהם מפני שהן קשין לשבתה. ה) וששאלתם ו) כל [בר] ישראל שנתפש (על ז) [עם] שפחהו לשום זנות מה דין יש עליו, כך הוא הדין שמוציאין אותה ממנו ח) [ומוכרין אותה] ומפורין דכיה לעניי ישראל ומלקין אותו ומגלחין שערו ומנדין אותו שלשים יום. ט) ומי שהעיר עליו עד אחד ברבר עבירה שחייב עליו קנס י) ועד אחר העיר עליו ברבר שאינו חייב עליו או שהודה על עצמו במקצת יא) אין משביעין אותו כל עיקר לפי שאין נשבעין על עבירה אלא על הממון שכבר מושבע סהר סיני הוא ואם תאמר גזל ופקדון נמי נשבע עליהן סהר סיני ממון שיש לו תובעין אמרה תורה ישבע כרוי להפיס דעתו של בעל הפקדון והגזל והאברה אבל עבירה יב) שבועה אין כאן נתבע להפיס הילכך אין משביעין על העבירה לא בשמורה במקצת ולא בעד אחד. יג) וששאלתם מי שנחשד בנגבה ואין עליו

- א) הלכה ע"פ הש"ס קידושין כ"ח. ומשמע משם שהחוב על כ"ד לנדתו וע"י חו"מי סס.
 ב) רמזיה הלכה זאת בש"ס סי' רע"ז והנה דין זה לקחת ב' כוסות לנדתה אירוסין ונישואין היה נהוג בזמן הגאונים וז"ל כן במס' סופרים פ"ט וכתו' ערבי ספחים דף ק"ב: ד"ה שאין וברא"ש. ג) כ"א בכ"י. ובנדפס חסרו התיבות «על כוס א"י».
 ד) הובא בש"ס סי' רע"ז. ה) בש"ס ח"ג ט"ו סי' י"ג.
 ו) כ"א בש"ס ובנדפס בחסרון «בר». ז) כ"א בש"ס ובנדפס «עס».
 ח) כ"א בש"ס ובנדפס בחסרון «ומוכרין אותה».
 ט) בקי"ז בג"מ סי' קל"ו ובש"ס סי' ז' וז"ל גם בש"ס ר"ח סי' ט"ג.
 י) ז"ל: או עד אחד.

יא) ז"ל במק"ה דבר עבירה וכ"א בג"מ. יב) ז"ל אבל שבועה על עבירה.
 יג) השאלה נראה שהיא מאובשח ובכ"י א"י: «וכי א' ר' הילאי ג' ששאלתם מי שנחשד בנגבה ואין עליו עדים אכל יס עדים בנגבה (חסר) ומה קודם לכן מה עושין לו... וחלוי צריך להגיה «מי שנחשד בנגבה ואין עליו עדים או יש עדים בנגבה ומה א' קודם לכן מה עושין לו».
 (הובאה בטור ח"מ סי' שמ"ח) ובש"ס ח"ב סי' ק"ג תשובה לרי' הא"י ז"ל מי שנחשד בעבירה וז"ל לו סס בכל המדינה ועד א' מעיד עליו והוא כופר מכו להשביעו כך ראונו שאין עסק בכאן לנבועה כלל אבל משום החשד מלקין אותו י"ג סקן מכות מרדות וכו'.

עדים אבל יש עליו עדים בגנבה אחרת קודם לכן מה עושין לו כך ראינו שאין עליו מלקות שלא נתנה רשות להלקות אלא בשני עדים ואפילו על פי עד אחד אין מלקין אלא גזרין גזירה בספר תורה ושופרות. ה) ואיסורי דרבנן דלאו [בעין] דאורייתא כגון איסור לאדם למלא שחוק פיו בעולם הזה ולשמש ממתו בשני רעבון ולישן יותר משנית הסוס וכל [כיוצא בהן] העובר עליהן אין הייב לא מלקות ולא נידוי אלא קרוין אותו עובר על תקנת חכמים. ו) וששאלתם למה אין מקדשין ואין כונסין בין פסח לעצרת אם מהסת איסור ואם לאו הווי ידעין שלא משום איסור נגעו בה אלא משום מנהג אבילות שכך אמרו חז"ל שנים עשר אלפים זוגים תלמידים היו לו לר' עקיבא וכולן מתו בין פסח לעצרת על שלא נהגו כבוד זה בזה. והאני עלה וכולן מתו מיתה משונה באסכרה ומאותה שעה ואילך נהגו ראשונים בימים אלו שלא לכנס בהן ומי שקפץ וכנס אין אנו כונסין לא עונש ולא מלקות אבל אם בא לשאול לכתחילה אין אנו מורים לו לכנס ולענין קידושין מי שרצה לקדש בין פסח לעצרת מקדש לפי שאין עקר שמחה אלא בחופה. ג) וששאלתם מי שנחשד בעבירה ואין עליו עדים במעשה אלא בסופר ששפירן בני אדם ושמשחקין וקודם לכן יצא עליו שם שפרוץ היה מה דין יש עליו, כך ראינו שיש עליו מלקות דאמר רב מלקין על לא טובה השמועה שנאמר אל בני כי לא טובה השמועה הני טילי בפניה אבל נחשד באשת איש אין מלקין אותו שלא יצא לעו על בניה שהן מצדדים וכן הלכה. ד) ושאלתם עד שיראו כמכחול בשפופרת הני טילי לענין קטלה אבל לאסרה לא בעינן כמכחול בשפופרת אלא כדאמר שמואל וכמנאפים עד שיראו מנאפים.

צ"ה. רב נטרונאי. ה) והלכתא כיון שהתחיל שליחא דצבורא בבית הכנסת יצאו כל הצבור ידי חובתן והוא דמיכין דעתו ועאני אמן בתר שליחא דציבורא ו) והרוצה לחזור ולהבריל בביתו הרשות בידו ואם לא רצה או שאין לו ויין יצא ידי חובתו בהבדלת שליח צבור ז) אבל קדוש ודאי חוזר ומקדש בביתו דאין קדוש אלא במקום סעודה ואעפ"י שיצא ידי ויין. ח) והלכתא

ה) מ"ל שהוא ק"ת הש"י אחת אשר חלקה בין איסורי תורה לאיסורי דרבנן ובין מנהגים כמו שהם לפנינו ואמרו שבאיסורי דרבנן מדין מכות מדדות וזה החלק מן התש"י הוא בש"ה סי' פ"ו וזריך לגרום כהן: "ואיסורי דרבנן דלאו ענין דאורייתא וכל כיוצא בזה" כן חת"י כתי"י והתש"י חת"י בקרה בתש"י הרי"ף סי' ס"ד.

ב) בש"ה סי' רע"ח ובס' הפרדס סי' קמ"ד חסרה מעט ולפינו וגם כתי"י הוא בלשון הש"ה.

ג) בש"ה סי' קע"ט ובגמ' סי' י"ו ובכ"י בקינור ועי' הפרדס ובש"ך ח"ג ערך ח' סי' ו'.

ד) שם בש"ה ולא בש"ך הג"ל דאמר דנאסרה דק כתי"י עדים טרלו כמכחול.

ה) כדברים האלה כתב המור בא"ח סי' רמ"ו בשם ר"ע ור"ם ור' האי.

ו) בתש"י הג' ד' ליק סי' י"ב לר' נטרונאי בארוכה.

ז) שם וסי' מ"ה בשם ר' יהודאי ועי' פרדס סי' ז' וב"ח סי' קי"ד ועי' בא"י ח"ב שם שם.

ח) הובא בס' רי"ף גי' גי' בשם הסלכות ור"ע גלון.

ה) המכדיל בתפלה מותר לעשות צרכיו קודם שיכדיל על הכוס ואם הכדיל על הכוס מותר לעשות צרכיו קודם שיכדיל בתפלה ואם לא הכדיל בתפלה ולא על הכוס וצריך לצאת לדרך או לעשות צרכיו אחר (ג) ברוך המכדיל בין קדש לחיל וכי ועושה צרכיו.

הלכות יבום וחליצה.

צ"ו. סר רב צ"ח. ג) וששאלתם החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא (ד) הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו. כך ראינו כגון שתנשא לאחי אמו או לאחי אביו ולבן אחי אמו ולבן אחי אביו. (ה) והיבא דאנס ישראל אנתת הבריה אי בעלה כהן הוא אסורה ליה דבתיב בכהנים אשה זונה וחללה לא יקחו וקיימא לן הלכתא כחז"ל (יבמות ס"א:): דאמרי זונה כל שנבעלה בעילת זנות ואע"ג דאסורה לבעלה כהן כתובה אית לה (ו) דאמרה לה לבעלה זנות ללוי ולישראל דאונס שריא והאיך גברא דנשתחפה שדרו שקלה כתובתה ונפקא ואי בעלה ישראל דאתאניס בין לגוי בין לישראל שריא לבעלה ולא שניא נאנסה לישראל ואפילו לגוי ועבד ומותרת לבעלה ואפילו וליד (ז) (גוי) סן גוי ועבד ולד כשר הוי בין בפנויה בין באשת איש (ח) [וזנות נמי] אסרינן דוקא דחזויה לנואף שני עדים במעשה (ט) המכחול בשפופרת אבל בעד אחד לא מיתסרא אשה לבעלה (י) [כרצון] וכל שכן באונס ואפילו מלקות דמלקינן בפנויה ואפילו על היחוד ועל לא טובה השמועה. באשת איש לא פנמינן לה ולא מלקינן (יא) דאמר רב (קידושין פ"א.) מלקין על היחוד ואין אוסרין על היחוד אמר רב אסי מסתבר טעמיה כרב בפנויה אבל באשת איש לא אם כן אתה אוסרה על בעלה ומוציא לעו על בניה שהן מסורין היולכך לית למיחש לא לדילה ולא לזרעה והיא כשרה ובניה כשרים. (יב) והלכתא כר' אליעזר בן יעקב דאמר לא ישא איש אשה במדינה זו וילך וישא במדינה אחרת שםא יודונו זה לזה ונמצא אח נושא אחותו ויתסלא כל העולם כולו מסורות ועל זה נאמר ומלאה הארץ זמה.

צ"ז. רב עמרם. יג) בן תשע שנים ויום אחד שנשא יד) אשה זמת קודם

ה) כריץ אימי הכדיל בתפלה.

ב) כנסתו שלפניו אין עס ומלכות אכן כריץ אימי כ"א ועי' בשבלי ה"קפ סי' ל"ד וצ"י כ"אויח סי' כ"ג.

ג) כריץ חלק ג' שער ב' סי' ה' וס' לא נכנס עס הנאון.

ד) כ"א כריץ וכדפוס חסר של קיימא. (ה) עס סי' ו'.

ו) כ"א כריץ וכדפוס "כתיבה אימי לה לבעלה כגזות לגוי" וכו'.

ז) כריץ למחוק ולימי כריץ. (ח) כ"א כריץ.

ט) כ"א. וכ"א כריץ וכדפוס אימי "כמעשה הכלחול" ופסק כשמואל ופיין לעיל סי' כ"ד

(הערה אחרונה). (י) כ"א כריץ. (יא) כ"א כריץ וכדפוס חסר חיצת אל"ף.

יב) כריץ עס סי' ג'. (יג) כריץ ח"ג ע"א סי' י"ח.

יד) כ"א כריץ וכדפוס "שנסא אחר"י.

שיחא ה) גדול אשתו לא נחלצת ולא מתיבמת תנינא להא דתני רבנן (יבמות צ"ו):
 שומה וקטן שנשאו נשים ומהו נשיהם פטורות מן החליצה ומן היבום מאי
 מעמיא שומה לפי שאין לו קנין קטן ומת אחד מהם ובן אין לו רב ענן אמר
 איש הראוי לבנים וקטן לאו בר בנים. ג) בת כהן שנשאת לישראל לא תאכל
 בתרומה מת [ולה הימנו בן] לא תאכל בתרומה. ג) מת בנה מלוי לא תאכל
 במעשר מת בנה מישראל חוזרת לבית אביה על זו נאמר ושבה אל בית אביה
 כנעוריה וגומר. ד) והלכתא האונס והנפתה והשומה לא פוסלין ולא מאכילין
 ואם אין ראויין לבוא בישראל ה) פוסלין כיצד ישראל הנא על בת כהן תאכל
 בתרומה עיברה לא תאכל ואם מת עובר שבטעיה תאכל. ו) [העובר] העבד
 והיבם. והארסין וההרש ובן תשע שנים ויום אחד הללו המשה אם ישראל הן
 פוסלין את בת כהן מלאכול בתרומה ואם כהנים הן ז) אין מאכילין את בת
 ישראל בתרומה. ח) בן תשע שנים ויום אחד גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי
 כותי נתין הלל ממור שכאו על הכהנת ועל הלוייה ועל בת ישראל פסולה.
 ט) המטאנת באיש ונשאת לאחר וגרשה לאחר ומאנה לאי וגרשה כל שיצאה
 מטנה בגט אסורה לחזור בו במיאון מותרת לחזור לו מאנה בו והחזירה נתן
 לה גט ונשאת לאחר ונתאלמנה או נתגרשה אסורה לחזור לו. י) ושאלתם
 קטנה שלא מאנה ועמדה ונשאת משום ר' יהודה בן בתירא אמרו נשואיה הן
 הן מיאונה וקשיא להון לרבנן אם יכולה להנשא בלא גט או לאו, אם כן
 אמאי תקינו רבנן גט מיאון וכיון דנשאת או נתקדשה גליא לה דעתא ולא
 צריכה גט מיאון.

צ"ח. רב פלטי וי. יא) ושאלתם שני אחים אחד יהודי ואחד משומד
 עמד איתו יהודי ארש אשה ונפטר ואחיו המשומד בארץ ברבריים ויש לו בנים
 ונשתקע שם בין הגויים והמקום רחוק ואין השיירות מצויות והארוסה יושבת
 ענונה יש לה תקנה. כך ראינו שזו הארוסה שנפלה לפני יבם משומד מתענגת
 ויושבת לעולם ואין לה תקנה ולא אפשר לה לינשא עד שיחלוץ לה משומד
 דכיון דהורתו ולירתו בקדושה היתה היא זקוקה ליבום ולא משתריא ההיא
 ענונה עד דחולץ לה.

ח) צ"ח צעעות קודם שהיא אשה ונריך להניח עיף החשובה שלפנינו.
 ט) טס, ולה הימנו בן לא תאכל כאל ובש"ץ מה ולה הימנו בן תאכל במעשר ועי'
 משנה יבמות ס"ו.
 ג) כאן חסרים כמה ענינים חשובים במשנה ובקיצור נכתבה אך קצת ההלכה.
 ד) טס ס"ו י"ט. ה) כ"ח בש"ץ ובדפוס חסרה היבם פוסלין.
 ו) כאן חסרו איזה פרטי דיוט האמורים ביבמות ס"ט. ובקיצור שנו ההלכה וסמכו
 על המשנה ודין ההלכה הכאה: העובר וכ"ח בש"ס, ובעצות כחוב בדפוס ובש"ץ "והעבד"
 ובש"ץ חסר "היבם" הכחוב במשנה.
 ז) בן אימי במשנה ובש"ץ ובדפוס חסרה היבם שאין.
 ח) טס בש"ץ. ט) טס ס"ו כ' ועי' במשנה יבמות ק"ח: ובג' ה"י"ף טס.
 י) טס ס"ו מימי ועי' טס ס"ו פ"ו וס"ו ליח ול"ט.
 יא) טס ס"ו כ' ועי' טס ס"ו כ"ח וס"ו ז"ג.

צ"ט. רב עמרם. ח) ושאלתם ראובן ושמעון ולוי ויהודה אחים ראובן ושמעון נשואין. ולוי ארום ויהודה רווק מת לוי הארום ונפלה ארוסתו לפני האחים שלשה עמד שמעון ושאל מן התלמידים ואמרו לו גם פוסל ביבמה ובקש לפוסלה על האחים בשביל הטמון עמד שמעון וכתב לו כדרך שכותבין בכל הגטין אנא ראובן וכל שום אחרן דאית לי פטרית ושבקית ותרוכית לפלוניתא דהות אנתתי מקדמת דנא כתבו שמעון בשם ראובן והיא במדינה אחרת עד שבא ראובן לאותה המדינה ושלחו אותו ראובן ושמעון לאותה ארוסה וזרקוהו לתוך היקה וכבר היתה מקודשת ליהודה ואמרו ליהודה כנוס (ג) שאין עליך מדבר זה כלום כי גט זה אינו פוסל והפליגו עליהם בדבר זה ואמרו פוסל (ג) כך ראינו שכשאמרו חז"ל גט ביבמה טהני הני מילי בזמן שכותב יבם מדעת עצמו ונתן ליבמתו אי נטי הוא שאמר לבלר כתיב גט ליבמתי פלוניתא וכתב לבלר מדעת יבם ונתן (ד) ליבמה דאמר מר אסרה עליו ופסלינן לה עליה ומעשה שעשה שמעון זה שכתב גט על שם ראובן ובלא שליחותו אין גט זה פוסל כלום ביבמה שלא מצינו גט שנכתב שלא לדעת איש וזה שנכתב שלא לדעת ראובן אינו גט וכל שכן שמפורש בשאלה שכבר היתה יבמה זו מקודשת ליהודה שקנאה יהודה ופקעה זיקתה מן האחים וקנאה יהודה בקידושין שקדשה שמצינו שיבם קונה יבמתו (ה) במאמר הילכך יבמה זו קנאה יהודה בקידושין שקדשה והרשות בידו לכונסה ולקיים מצות יבום ושאתרתם לו לכונסה כשורה אמתם לו ושהפליגו עליכם בדבר זה שלא כשורה אמרו.

ק. רב האי. ו) והא דתנו שני אחים נשואין שתי אחיות אחת גדולה ואחת קטנה מת בעלה של גדולה ונפלה לה קמי בעלה של קטנה רבי אליעזר סבר מלמדין את הקטנה שתמאן בבעלה ומיבם לה לגדולה שנפלה עליו וכן הלכה.

קא. רב נטרונאי. ז) והלכתא הנודר לפני רבים אין לו התר עולמית הנודר מן אשתו יתיר נדרו אצל חכם ומותרת היא לו.

קב. רב עמרם. ח) פירוש לאו הבא מכלל עשה הוא כגון ולקחה לו לאשה ויבמה ואזל הוא ויבם שתי צרות שתי נשי אחיו המת ואמר רחמנא בית אחר הוא בונה ולא שני בהים הוה ליה לאו הבא מכלל עשה עשה וקאי בעשה. קג. מר רב יהודאי. ט) שומרת יבם שנשאת בלא חליצה אם אין לה

ח) שם ס"י נ"ח. (ג) כ"א בש"ץ ובכ"י ובנדפס חסרה היבם "כנוס".

ג) כל זה עד הני מילי חקר בש"ץ אכן אית' ג"כ בכ"ה.

ד) וכ"א בש"ץ ובנדפס כמעט "ליבם". (ה) כ"א בש"ץ ובנדפס חסרה היבם "במאמר".

ו) בש"ץ שם ס"י נ"ח.

ז) ש"ץ שם ס"י נ"ט דפסק הג' כו' נחמן בגיטין ל"ו ולא כרוב הפוסקים שאומרים שקך הנודר ע"ד רבים אין לו התרה ועי' בחו'.

ח) ש"ץ שם ס"י ע' ובכ"י כרוב עליה כמו לפנינו שם ר' עמרם.

ט) בש"ץ שם ס"י נ"ח, וגם בכ"י כתב עליה שם ר' יהודאי, ותשו' זו כחובה צ"ג

בנים תצא מזה ומזה ואסורה להן עולמית דמיחלפה באשה שהלך בעלה למדינת
הים נתקדשה ולא נשאת אם היה יבמה ישראל נותן לה גט ומותרת ליבם ולמי
שנתקדשה לו אסורה לו שלא יהא הומא נשכר. נשאת וחיו לו בנים אם היה
בעלה ישראל חולץ לה יבם ויושבת תחת בעלה שאם אתה אומר תצא נמצא
אתה מוציא לעז על בניה ואם היה בעלה כהן ויש לה בנים אפילו תליצה
אינה צריכה ואם מתו בניה תצא מבעל ומיבם ואסורה להן עולמית.

קד. רב סעריה. ה) וששאלתם החולץ ליבמתו קטנה ובא להיטלך ליבם
אותה המותרת היא אם לאו ואם בא עליה טרעתו היעבור בלאו אם לאו.
כך ראינו שכיון שחלץ לה אסרה עליו ליבום שכך שנינו (יבמות נ:.) נתן לה גט
הוא אסור בקרובותיה והוא אסורה בקרוביו ופסולה מן הכהונה (ג) וכן אם חלץ
לקטנה נאסרה על חיבי כריתות ועל חיבי לאוין כי התליצה כנגד הגט היא
עומדת וכן הלכה.

קד. רב שרי ר. א. ג) והלכתא הטיבם את אשת אחיו זוכה בנכסי אחיו
המת כולן החולץ ליבמתו לא זכה בנכסי אחיו ואין לו בהן אלא חלקו כאחד
מאחיו וכן הלכה.

קז. רב עטר. ס. ד) וששאלתם מי שהלכה אשתו למדינת הים ובאו
ואמרו לו מתי אשתך ונשא את אחותה ואחר כך באת אשתו וקאמר הנא
קמא לא מיבעיא באחות אשתו פנויה דבא עליה דאין ביאתה אוסרת אחותה
אלא אף על גב דאזל אשתו וגיסו למדינת הים דהיא אשת איש ואהנו הני
נשואין דקא מיתסרא על בעלה ואפילו הכי אשתו מותרת ה) (ואפילו) לחזור
לו ו) ואשת גיסו אסורה ואתא ר' יוסי למיטר בשם שאשת גיסו אסורה על
גיסו כך אשתו אסורה עליו והלכתא כר' יוסי.

קז. ז) [והלכתא בעל שהביא גט איצ לומר בפני נכתב וב"נ ומעמי טאי
אצרוך רבנן שליה למיטר דלמא אתי בעל וליערער ולומר מופס הוא ולא לשם
אשתו בעל תפוס ולא מערער] אגן ליקום וליערער ואמרינן (גיטין ה.) המבוא
גט ממדינת הים ונחנו לה ולא אמר בפני נכתב ובפ"נ אם מתקיים בחותמו בשר
ואם לאו פסול ולא הוצרכו לומר בפני נכתב ובפני נחתם להחמיר עליה אלא
להקל עליה ואוקימנא בשנשאת וכיון דלקולא הוא אי אינסיב לא מפקינן לה
וכיון דנשאת היא כשרה ובניה כשרים ואם לא נשאת ובעל לא מערער תנשא
לכתחילה ועוד רוביהן דגוטי דהאירנא רשות יהיב בעל לסופר וכתיב ליה גט

ה) שס סי' י"ב. ג) מכלן עד סוף השמי חסר בש"ץ אכן כחוב צמולאו גס ככ"ה.
ג) בש"ץ כתובס השמי בלחה בשמי סי' י"ב, אכן ככ"י הוא נסדרה ועליה שס כ'
עמרס, ולפינו ר"ס.

ד) שס סי' י"ד. ה) צריך להמתק ואינו בש"ץ ובכ"י.
ו) סוף השמי זאת כחוב בש"ץ שס ככ"י סי' אכן ככ"י כמו לפינו השמי בחמימות
במקום אחד.

ז) ראשית השמי עד ואגן ליקום ולערער חסרה והעקבות מש"ץ ח"ג ש"ב סי' ח'
והשאר כחוב שס כמו שהיה לפינו.

חלכ

לאשתו כי אמר ליה בעל לסופר כתוב לי גמ וכתב גמ פסול פשיעותא דסופר
 הוא דלא קץ מגילתא מעיקרא ואי לא מינסיב לה לכתוב סופר גמ אחרינא על
 שליהויתיה קמיותא ניתביה לאשה ותינסיב דלא ודאי קא מערער בעל (ה) והא
 דתנן (גיטין עד.) הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת והיא
 תתן רב הונא אמר מגורשת מעכשיו וממון חוב עליה ורב יהודה אמר לכשתתן
 ממון מתגרשא ואם אבד הגט אע"פ שהגיע גט לידה אינה מגורשת והלכה כר"ה
 דהא אתותב רב יהודה מתרתין ברייתא דתניא הרי זה גיטך על מנת שתתני
 לי מאתים זוז אע"פ שנתקרקע הגט או שאבד הרי זו מגורשת ולאחר לא תנשא
 עד שתתן לו מאתים זוז ועוד תניא הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים
 זוז וכת נתנה אין זקוקה ליבם לא נתנה זקוקה ליבם דאלמא גיטה מיום ראשון
 גריש ואי לא קיימנה לתנאי ביטלתיא לגיטה למפרע ואיתותב רב יהודה
 וכן הלכה.

קח. רב שר שלום. (ג) וששאלתם מי שקדש את אשה והלך למדינת
 הים ותפשוהו שם ונטלו ממנו גמ בעל כרחו ובטלו יש לחוש לדבריו ואם
 ביטלו קודם שיפול הגט לידי אשתו. כך ראינו אותו גמ אינו שוה כלום וחרש
 בעלמא הוא דתנן (גיטין לב.) השולח גט לאשתו והגיע בשליה או ששלח אחריו
 שליח ואמר גמ שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל קודם שיגיע אצל אשתו או
 ששלח אצלה שליח ואמר גמ ששלחתי לך בטל הוא הרי זה בטל משהגיע גמ
 לידה אין יכול לבטלו וכשהוא מבטלו אין צריך לבטלו בפני בית דין שהן שלשה
 אלא בפני שנים הדיוטות נמי (ג) בטל וכן הלכה.

קמ. רב נטרונאי. (ד) וששאלתם אשה שאמרה לשלוחה קבל לי גיטי
 מבעלי ממדינה פלונית והלך שליח וקבל גמ וישב לעצמו שם ואין שני עדים
 שיבואו ויאמרו בפנינו קבל אותו שליח וקרע וכתב בית דין שבאותו מקום
 לבית דין שהאשה שרויה שם קבלנו גמ מיד פלוני ונתננו אותו לפלוני שליח
 של פלונית נהרת אשה בכך לעלמא או לאו. כך ראינו שנירושין גמורין הן
 והנשא לעלמא לאלתר ואין לחוש לדבר ולא דמי לדאמר רב הסדא (גיטין מ"ו):
 או כולו בקיום הגט או כולו בתקנת חז"ל דהכא אי הוה ידעינן דקביל שליח
 וקרע לא הוה צריכה שני עדים ואקילו בה רבנן היכא דאתו שנים ואמרינן
 בפנינו קבל וקרע שרינן לה ולא אמרינן עד דאתי שליח ואמר קבלתי וקרעתי
 והני שנים דאמרינן קבל וקרע גלווי מילתא בעלמא היא וכד כתבין בית דין
 לבית דין בפנינו נתן גמ לפלוני שליח אלומי אלמא ליה למילתא מי גרע בית
 דין משני עדים הילכך גרושה מעליתא היא ושריא לאינסובי בעלמא. (ה) הממאנת
 באיש הוא מותר בקרובותיה באמה בבתה ובאחותה והיא מותרת בקרוביו
 באביו באחיו בבנו. מה הן שניות אם אמו ואם אביו אשת אביו ואשת

(ה) כגון חסרו כל הכליות הארוכות הכוזבות כס"ד.

(ג) שם ס"י ז' וגם כ"מ כחוב עליה שם ר' שר שלום.

(ג) כגיל ובס"ד בטעות "כטלו".

(ד) ש"ך ח"ג ס"ב ס"י ד'. (ה) כס"ד ח"ג ס"א ח"ך ס"י כ'.

אבי אמו ואשת אחי האב מן האב ואשת אחי האם מן האב (ה) [וכלת בנו וכלת בתו]. והלכתא (ג) המגרש את האשה והחזירה ומת מותרת ליבם לאפוקי מדרי' אלעזר דאמר הואיל ועמרה עליו באותן ימי גירושין באיסור גרושת אחי הולצת ולא מתיבמת. (ג) נושאין על האנוסה ועל המפותה כיצד אנס את לאה מותר לישא את רחל אחותה נשא את לאה בכתובה וקידושין אסור לישא את רחל אחותה ותניא בברייתא אנס אשה מותר לישא בתה נשא אשה אסור לישא בתה (יבמות צו.). (ד) איתמר מת ביום שלשים ונתקדשה אם קדשה ישראל דבי הלצה מותרת ליה הולצת ואם קדשה כהן דבי הלצה אסירא ליה אינה הולצת וכן הלכה (יבמות לו:).

ק"י. רב שמואל בן הפני. (ה) ראובן ושמעון נשואין שתי אחיות קטנות מת ראובן (ו) בלא בן פטורה משום אחות אשה וכן שתי אחיות (ז) הרשות גדולה וקטנה מת בעלה של קטנה תצא בלא הליצה ויבום משום אחות אשה מת בעלה של גדולה ר' אליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו וייבם אחותה גדולה דביון דכי כמאנה קטנה טיקיים מצות ייבום מלמדין לכתחילה והלכה כרבי אליעזר דאמר ר' יהודה אמר שמואל הלכה כר' אליעזר (יבמות קי.).

ק"א. רב הלאי. (ח) והלכתא אחות בלתו מותרת לו. (ט) וסימני אילונית בת עשרים ולא המו דדיה ולא הביאה שתי שערות ומצטערת בשעת תשמיש וקולה לקוי ואינו ניכר אם של איש אם של אשה ושאין לה שיפולי מעיים. (י) וסימני הסרים בן עשרים ולא בא זקנו וגופו חלק ואין בו שער ורוחץ במים בימות הגשמים ואין עולה מבשרו חימום ואין מימי רגליו מעלין רתיחה וקולו לקוי.

ק"ב. רב שרירא. (יא) והא דאמר רבה אמר ר' יוחנן (יבמות כו:) שלש אחיות יבמות שנפלו לפני שני אחים יבטין זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת ואמצעית צריכה הליצה משניהם הכי קאמר רב היבא דאיבא חמשה אחי ראובן ושמעון ולוי ויהודה יששכר וראובן ויהודה ולוי נסיבין אחואתא תלתא שרה ורבקה ורחל ושביבו חליץ הדא להרא ואיך צריכה הליצה משניהם ואי חד חליץ לה לא מיפטרא מאיך חילכך צריכה לחזור על כל האחין אתי יששכר חליץ למיפקע זיקתו (יג) והלכתא (יג) מותר אדם בקרובת צרת חליצתו ואסור בצרת קרובת חליצתו.

(ח) כ"ל וכ"ה בש"ך ובכ"י. (ב) ש"ך ח"ג ש"ח ס"י כ"י.

(ג) שס ס"י כ"ח. (ד) שס ס"י כ"ב.

(ה) ש"ך ח"ג ש"ח ס"י כ"ה. (ו) כ"ח בש"ך, וכדשום חסרות חיבות, בלא ב"ן.

(ז) כ"ח בש"ך וכדשום חסרה חיבת "חרשות".

(ח) בש"ך ח"ג ש"ח ס"י מ"ב. (ט) שס. (י) שס.

(יא) בש"ך שס ס"י מ"ג לפנינו בש"ס רבא בר ר' הונא אמר רב.

(יב) כ"ח חסר ובש"ך אחי כל השו"ם: ואחי שמעון חליץ למסקע איזו מהן חולצת כן

ראינו כוסין את הראשונה לחלוק והדין עליה הוא דהנן ביבמות ל"ט מ"ג כדל כ"י ח"ך

אומרים לראשונה עליך מ"ג כ"י ע"ב. (יג) בש"ך ח"ג ש"ח סוף ס"י כ"ז.

ק"ג. ר' הנוך. ה) ואלמנה או ארוסה שנפלה לפני יבם משומר אין לה תקנה עד שיחלוץ לה אותו משומר דתנן (יבמות כב.) מי שיש לו אה מ"מ זוקק אשת אחיו ליבום ואתיו הוא לכל דבר חוץ ממי שיש לו ג) מן השפחה ומן ג) הנכרית אבל משומר כיון דהורתו ולידתו בקדושה היתה היא זקוקה ליבום ולא משתריא והיא עגונה עד דחלוץ לה אותו משומר.

ק"ד. רב פלמוי ד). והלכתה החולץ ליבמתו וחזר וקדשה בין שקדשה לשום אישות ובין שקדשה לשום יבמות צריכה הימנו גם דכי אמור רבנן (יבמות נ.) אין לאחר הליצה כלום הני טילי היבא דחליץ לה ולא קדשה שהותרה באותה הליצה אבל חזר וקדשה צריכה הימנו גם ה) דהויא לה מיהיבי לאוין דתפסין בהו קירושי ומשום הכי צריכה הימנו גם וכן הלכה.

קמז. רב הילא יו) וששאלתם ראובן שמת והניח את אשתו מעוברת ואינה יודעת שהיא מעוברת וכיון שהשליטו לה שלשת חדשים ז) הקדים היבם ועשה הליצה אי נמי יבם לה ולאחר כך ידעה שהיא מעוברת כך ראינו ח) אי קדם שיחלוץ לה יבם לקחה לו לאשה ומתוך חמשה חדשים או ארבעה חזרה שהיא מעוברת חייבין ב"ד לעמוד על יבמה וכופין אותו ליתן לה גם ומוציאין אותה ממנו בעל כרחו ואותה האשה מותרת היא שתנשא לכהן אחר לידתה וישלימו לה כ"ד חדשים להניק והולד כשר הוא בישראל.

הלכות נדרים ושבועות.

קמז. רב שר שלום. ע) כל צבורא דמקבלין עליהון מילתא למיעבד וגזרין גזרתא בספר תורה בשמתא ובחרמות דלא למעבר עליה ונהגו בה איסורא ובתר הכי מיהרמין וקא חזין דלא יבלין ציבורא למיקם בה הכין חזינא דודאי יבלין לבטלה ובטלה מכמה טעמי הרא דאמרין פותחין בחרמה (נדרים כ"ב:) ועוד דלא מתבעי לכיון י) [להון] למגור גזירה על הציבור מאי דלא יבלין למיקם בה דקאמרין (ע"ז ל"א.) אין גזרין גזירה על הציבור אלא אם רוב הציבור יכולין לעמוד הילכך מן הלין טעמא יכולין צבורא לבטלה להא דגזרו עליה יא) [ולית עלייהו] עונש בגוה.

ק"ז. ר' הנוך. יב) וצבור יכולין לעמוד לבטל נדרים בשבתות וימים טובים

ה) ב"ק ח"א ש"א ס"י כ"ח וע"י שס ס"י כ"ט וצבועה"ט הובאה בשס ר' שירא.

ב) כ"ל והכוונה "ח"ח" וצ"י ובש"ך "ב"ן" וק"ל וס"י כ"ס"א דמח"י.

ג) בש"ך וצ"י ומן הנכרית ונדפסו בטעות "ומן הנכרות".

ד) שס ס"י ל"י והובאה בשמו צבועה"ט.

ה) סירופי קא מפשם כדלית' בש"ס ופי' זה חסר בש"ך.

ו) ש"ך ח"ג ש"א ס"י ל"א. ז) בש"ך הצעה וצ"י כמו לפנינו וכ"ל לתקן בש"ך.

ח) כ"א צ"י ובש"ך ונדפסו חסרה היבם "ח"י".

ט) כחשוכה הג' ד' ליק ס"י מ"א (וע"י שס ס"י ל"ד) ובש"ס ס"י ל"ג וע"י ס"י מ'.

י) כ"ל וכ"א בג"ל ובש"ס. יא) כ"ל וכ"א שס.

יב) נראה שר' חנוך ספק כן על אודות המנהג בכמה מקומות לבטל הנדרים ביום כ

ויום הכפורים בכלל ימים טובים דקתני (נדרים סו.) פותחין בימים טובים ובשבתות ויום הכפורים לא עדיף משבת וכשמפירין מפירין לשעבר ואין מפירין להבא שלא מצינו הפרת נדרים להבא. (ח) מאן נדר נרא או דמשתבע שבועה מתבעי לקיומא נדריה ושבועתיה ואי לא ויכל לקיומי מאי נדרר אי דאשתבע וקא נפיל ליה אונסא בביתיה ואחרט ליה לנדריה (ג) קמיהו ושרי ליה נדריה ואמרין ליה בהאי לי שנא מותר לך נדרך שרי לך נדרך (ג) וצריך לפרוט את הנדר. (ד) כנדרים הלך אחר לשון בני אדם. (ה) מי שנשבע שלא לדבר עם חברו מותר לשגר לו פתקא או דברים עם שליח.

ק"ח. רב שר שלום. (ו) הפרת נדרים בשלשה הדיוטות וצריך להיות אחר מהם חכם ולא מומחה לדבר כגון אב בית דין או שופט אלא מומחה חכם והוא שיוודע בהפרת נדרים ובפתחון אבל מי שאינו יודע הלכות איסור והיתר לא יהא לו עסק בו ואסור להכניס עצמו בו הילכך יחיד מומחה כי יודע הלכות נדרים אפילו אין בידו אלא ז) חמשה פרקים או עשרים פרקים מפיר נדרים והני מילי במקום שמצויין חכמים אבל אין מצויין חכמים אפילו שלשה הדיוטות שאינן חכמים מפירין דאמר ר' אבא בר אבין אמר רב עמרם (בבורות נ"ו): תנא שלשה מפירין את הנדר במקום שאין חכם לאפוקי מדרי יהודה דתניא הפרת נדרים בשלשה ר' יהודה אומר אחר מהם חכם הילכך אפילו שלשה הדיוטות מפירין במקום שאין חכמים. (ח) הנשבע בעשר הדברות ובספר תורה

ואמר שיום הכפורים לא עדיף משבת ופסק ג"כ שמחויין אך לשעבר וע"פ הדין הזה ראו שיהי נוס' כל נדרי ועיין ש"ת סי' ל"ח וסי' קמ"ג ובח"ג סי' מ"ד ועיין לקמן סי' קכ"ב ובתה"ג ד' ליק סי' מ"ה ובשבלי הלקט כלל ק"ג ובמנהגי ובכלבו ה' יחסי"ב ובח"ה וברו"ך גי' אהה הביאו שרי' הא"י בר נחמן הוא האוסר וכלי עסק ממנו גם החשובה ב"ת סי' ל"ח כאשר חבב בעל ח"י היס' במשפט, אכן ר' הא"י בר שרי'א היה לפניו נוס' כל נדרי ומתשו' אשר לפניו ראונו שבזמן האחרון שגאונים אמרוהו גם ר' חנוך התירו בנז' הקדומות של ר' סעדיה ור"ע, ועל הדין שמשפירי' נדרים בשבת וי"ע עיין חסו' הרשב"א הביאה הב"י ביו"ד ט"ו שח"א ועיין בגימ' ש"א שלא התיר הג' אלא הנדרים שלאורך שבת.

א) הלכה כעין זאה בבה"ג. (ב) חולי ל"ל אחי קמיהו דרבען וע' בבה"ג.
ג) הלכה זאה לא בזה כרי"ף ובדמ"ס אכן החו' הכ"ן והמדדכי פסקו כר"ס בגיטין ל"ה: וכלן אלו רואין שכבר פסק הגאון קו.

ד) ש"ת סי' קל"א באריכות ובתה"ג ד' ליק סי' ל"ח.

ה) בתה"ג ד' ליק על שם ר' דוס' והרמב"ם שיו' נדרים הי"ח כחב על זה וכן הורו הגאונים. ועי' תורקן של ראשונים ח"א סי' מ"ח שהיא שם על שם ר' הא"י. והנה החשובה הובאה גם בשב"ל כ"י ח"ב סי' מ"ו.

ו) בח"ג סי' ע"ד באורך ובדלות ולפינו בקיצור וקטע הגאון סתמא לג' הדיוטות ולא סי' דמסברי' להו כדבר הרמב"ם בפ"ו מה' שבועות ועיין לקמן סי' קכ"ב. (ז) בח"ג חמשים.

ח) בח"ג סי' ע"ה ובש"ת סי' קמ"א והובאה בערוך ערך שבע בשם ר' שלום משמיה דר' יהודאי ועיין בגימ' סי' רכ"ה והרמב"ן בה' נדרים סי' ו' והר"ן הביאה ועיין גימ' סי' מ' ובתשו' ארוכה לרי' הא"י בענין זה במדדכי סי' שבועות שח"ס.

אין לו הפרה לעולם. ה) כך אמרו משום מר רב יהודאי גאון שעכשיו אין חכם שיודע לפתור ואין מי שיש בו זכות להתיר שבועה ואין מנהג בישיבה להתיר שבועה לעולם. ג) והנשבע בלשון ישמעאל או בלשון פרסי שבועה הלה עליו בכל לשון שנשבע ג) פותחין לאדם בכבוד אביו ואמו בדברים שבינו לבין אביו ואמו ביצר הרי שנדר שלא להאכילן ושלא להשקותן ולא לשמשן וכל כיוצא באלו. קי"ט. רב נח שון. ד) והא דאמרי רבנן פותחין נדרים לאו דאמרי ליה ה) שרי לך אלא בפתחין ליה בתרמיה ובנולד לעקור את הנדר מעיקרו נימא אדעתא דהכי לא נדרי ולהכי לא נדרי ולא צריך הפרה משום דהפרה לאב או לבעל מסרה רחמנא ו) אבל חכם בלשון הפרה לא מפיר דאמר ר' יוחנן (נדרים מ"ו): חכם שאמר בלשון בעל שהוא מופר ליכי מבוטל ליכי לא אמר כלום ובעל שאמר בלשון חכם שהוא מחול לך שרי לך לא אמר כלום אבל איפכא שפיר דמי ז) והילכך הפרת נדרים כל היום לאפוקי ממאן דאמר מעת לעת דלית הלכתא בותיה.

קכ. רב נטרונאי. ח) ושלישה הדיוטות שאמרו חז"ל מפירין נדרים לא הדיוטות ממש שאין בקיאותן בפתחי נדרים כלל אלא מי שטלמדין אותו ולמד דקאמרינן אמר רבינא (בכורות ל"ו). דמסברי ליה וסבר ע) וכך אמר רב יהודה גאון זצ"ל דאנן אין בנו כה ואין אנו יודעין לפתוח פתח לשבועה להתורה (דקאמרינן) י) [ודקאמרינן] (נדרים כ"ב). אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מאי פתח ליה רבן גמליאל להווא גברא בההוא שעתא יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא. ועכשיו אין בנו חכמים לרפאות וכל שכן שאין אנו משנין מסכתא דנדרים יח) ואין אנו יודעין לעמוד על הלכות מחילת שבועה.

ה) בח"ג ס' ועיין לקמן ס' קכ"ב.

ג) ח"ג ס' ע"ז בחלוכה ודין זה הבי' הרמב"ם בשם הגאונים ס"א מצבועה הי"ד ועיין במדרכי ס' שבועות שהם ובתנאי הרשב"א ס' התמ"ב.

ג) הלכה כמתני' רס"ט.

ד) עיין זה בשו"ת לשון נמוא גס בבב"א.

ה) כלומר דאמר שרי לך בלי פתח וחרטה, אבל אחרי פתח וחרטה הלשון שרי לך מחוקק. ו) גס זה בבב"א.

ז) גס הגאון פסק כר"י וכתב"ש בנדרים ע"ז וגורסין שם אין הלכה כאלוהו הזוג ומה שכתב בלן ״היולקד״ אולי נדק להיות ״ההלכה״ או שהיכה והלך שייך אחר הדין הפרה נדרים כל היום והלך וכו' כלומר והלך מפירין נדרים בשבת, וזה ממש לשון הרמב"ם בהלכות נדרי' פ"י.

ח) קן פסק הרמב"ן וברבינו דנריך מסביר וסביר ועי' הרמב"ם פ"ו מה' שבועות ובהג"מ ובכ"מ ס' ועיל ס' קי"ח.

ט) אף שלשון ״ויך אמר״... היא לשון מודגל להתחיל תשובה, וכמעט הוא בכל השו"ב כ"י בכל זאת נראה שנאון אחר שנה הדין מנכ ר' יהודאי, כי קן מוזכרה בסוף ס' הפרדס שנאון אחר נשאל והשיב כמו לפנינו בשם ר' יהוד' והנה איזה גאונים הזכירו האי דוי' בשם ר' יהוד' ועי' לעיל ס' קי"ח, ובש"ס ס' קל"ז וס' קמ"ה ובא"י הים שם ובסוף ה' נדרים להרמב"ן ובשבועות החמירו הרבה ועי' לקמן ס' קכ"ב.

י) כל"ל וכ"א בפרדס. יא) פ"א בפרדס וכן הגהנו, ובדפוס חסרה ההיבט ״על״.

קכא. רב ששנא ח) ומלך ושלטון ובעל מכס שמשנר בקהל להחרים בשביל צרכיו והפציו ואי אפשר שלא להחרים משום אונס אותו חרם שהחרים אינו כלום ואין להחיש לו ז) אבל שבועה שמשביע מלך ושלטון או בעל מכס אסור להשבע לו. ג) ובר ישראל שהניח ממון אצל חברו והלשינו עליו וצוה המלך להחרים על מי שיש אצלו אותו ממון ואיתו בר ישראל אינו רוצה לגלות אלא ליורשיו לשלם אותו תבוא עליו ברכה ולית ליה למיהש מההיא שמתא ומבעי לאחזוקי ליה טובותא ולברוכי יתיה דאי בהימנותא דקא מרחם על יורשים והיינו דכתיב ביה עיני בנאמני ארץ וגו'.

קכב. רב נטרונאי. ד) וששאלתם יכולין הצבור להתנות בראש השנה וביום הכפורים כל נדרים שנוררין משנה זו לשנה אחרת, תשובה נדרים אין נשנת בשתי ישיבות היום יותר מטאה שנה ה) וכך אמר רב יהודאי גאון נהורא בעלמא דאנן לא גרסינן נדרים ולא ירעינן לאסר ולהתר בה לא נדר ולא שבועה ואין נוהגין לא בישיבה ולא בכל מקום להתר נדרים לא בראש השנה ולא ביום הכפורים אלא שמענו שבשאר ארצות אומרים כל נדרי ואסרי אבל אנו לא ראינו ולא שמענו מרבתינו. ו) והלכתא כל נדר שנודרת אשה תחת בעלה בעלה מפיר לה בכל שהיא נודרת בין בדבר שיש בו עינוי נפש ובין בדבר שאין בו עינוי נפש ז) ועקר ביום שמעו אבל אם שמע והחריש אינו מפיר ח) אבל שבועה אין מתיר לה כל עיקר ואשה שנשבעת בזמן הזה שאין חכם להתיר שבועה תעמוד בשבועתה מפני שאין בזמן הזה חכם שיכול להתיר שבועה וכן הלכה.

ברוך נותן ליעף כה ולאין אונים עצמה ירבה
ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

ח) החשי' בש"ה ס"י ק"ה וש' הגי' מלך או שלטון או בעל מכס ובארכיות בג"מ ס"י כ' ואמור ש' דמה שאמרו דינא דמלכות' דינא לא על כזה המעשה אלא להטיל מכס ולקחת מהס לעשות גזרים ולרבי רביס.

ג) גם בה"ג שהדסים הם קורטיל בוויין ס"י כ"ו איתא דהז' שלמינו וש' כתוב גם דין זה דשבועה אסור. ג) ש' בש"ה.

ד) הובאה בלשון הגו' זו בל"ה ה' יו"ה"כ בשם גאון ועי' לעיל ס"י ק"ז וק"ך. והנה כעין הגו' זו בלי השאלה מר"ה ויו"ה"כ הובאה בשב"ה כ"י ח"ב בס"י מ"ו בשם ר' הא"י.

ה) כ"ה בל"ה. ובדפוס חסרה תיבה "ויתכ".

ו) לא מנאחי מחלן בין נדרים לשבועות לענין הפרה בעל ואלו' שהחמירו בזמן הגאונים שבועה שלא לזלזלה אכן הר"ן בנדרים פ"ג דף כ"ב הביא בשם הרב הצרפלאני דבהפרה בעל לא החמירו הגאונים וכן הובא בש"ה ס"י קמ"ה והר"מ פ"ג דנדרים ה"ז הביא רק שהגאונים אמרו שהגאונים צביטול נדר אין נוהגין שבועה, וזה תלוי בפי' הירושלמי ועיין בג"מ ס"י רל"ט שאין השבועות דומות לנדרים שאם ששבעה שלא חדבר עם שכנה אין הבעל ויכול להתיר את השבועה ועי' ברמב"ן.

ז) ככ"י: שאין בו עינוי נפש כל עיקר ביום שמעו; והנה נראה שעכ"פ נריך להיות דבר שזינו לבינה והגאון חסס דבריו.

ח) עי' לעיל ס"י ק"ח וק"ך. והנה הר"ה והר"ן בנדרים הביאו חונג' הגאונים ומה שהחמירו עוד שבועה ועי' בטור וי"ד ס"י ר"ל.

הלכות פסוקות מן הגאונים מאיסור והיתר על סדר מועד.

הלכות שבת ונר שבת ונר חנוכה.	הלכות עירובי תחומין ועירובי חצרות.
הלכות יום טוב.	הלכות חולו של מועד.
הלכות פסח ודין מצה.	הלכות ר"ה.
הלכות יום הכפורים.	הלכות לולב ואתרוג והדס וערבה.
הלכות סוכה.	הלכות מגלה.
הלכות ספר תורה.	הלכות תענית ותשעה באב.

הלכות שבת ונר שבת ונר חנוכה.

קכג. רב שרירא. (ה) וששאלתם בר ישראל דיהב זוזי לגוי בשותפות או מטלטלין כדי למכור אותם ולעשות בהם סחורה ושקל (ג) [ומרא] בהון בשבתא ובחול שרי ליה לישראל למשקל מההוא רוחא דקא מתגר גוי בחול ובשבת או לא. כך חזינא דההוא דאמר רבנן משמא דראשונים דשררו אף אנחנו הבין שמיע לנא מן רבואתא דילנא (ג) דכד הוו הנך זוזי מעיקרא בירא דגוי דעביד בהו כרחוי הוא לברו ולא שקיל וטרי בהדיה דלא אישכחינן בהא מלתא צד איסורא אבל ודאי היכי דאיכא חנותא דיריעא בשותפות דיליה אסור ליה לישראל לאשתתופי עם גוי דפתח גוי חנותא ויתיב ועביד מלאכתו זובין ומזבן ביומא דשבתא מאי מעמא אמרי אריסותיה קא עביד אבל היכא דגוי לנפשית קא עביד ולא קרי על שום ישראל אע"ג דעיקר מדעם (ד) [דישראל הוא] שרי דהא (ה) שדהו של ישראל מותר להשכירה לגוי ואע"ג דקא עביד בה בשבתא ושמינן מינה דהיכי דוזוי לישראל בירא דגוי ועביד גוי כדחוי זבין ומזבין כדניחא ליה ובטיל כדניחא ליה ולית ליה לישראל בהדיה עסק דברים ולא צריך ישראל למעבד הוא מדעם שעומד גוי תחתיו בשבתא ועביד מאי דהוה (ו) [עביד] ליה ישראל שרי ולית על ישראל בהכי איסורא אבל היכא דשותפין אנן וישראל וגוי עבדין תרויהון וביומא דשבתא עביד גוי במקום ישראל ואיתו לחשובי הדדי על מעשה שבת (ז) [אסור] דתניא (ע"ז כ"ב.) ישראל וגוי שקבלו שדה בשותפות לא יאמר לו טול אתה חלקך בשבת ואני נוטל חלקי בחול ואם התנו מעקרא מותר ואם באו לחשבון אסור ופירושו ואם באו לחשבון דאע"ג דהוויא שבת בחלקו של גוי ואחר בשבת בחלקו (ח) של ישראל הבו שרי אם לא יבואו לירי השבון אלא

(ה) בתבוי הג' די' ליק סי' ס"ח הכיאה הכ"י בלוי"ה סי' רמ"ה ובג"מ סי' מ"ג בקינור והכסוי' חיה' בקינור גם בל"ה. (ג) כ"ח בתפס"ג וככ"י ח"ת' ,ומכ"ה.
 (ג) כ"ח בג"ל (תבוי הגאונים די' ליק) וכדפסום "מכ"ה. (ד) כן הוא בג"ל וככ"י.
 (ה) ככ"י ובג"ל וכדפסום ח"ת' ,שדהו לישראל". (ו) ככ"י ובג"ל.
 (ז) כ"ח. (ח) כ"ח בג"ל וכדפסום בטעות "של גוי".

שבת הגוי אם מרובה ואם מועט כל דהוי ומקבל גוי על נפשיה דאי לא אתי ליה בשבתא אלא דבר מועט לא מחשב אבל אם באו לחשבון כיון דאמר ליה את שקלת בחד בשבתא מאה זוזי ואנא שקלית בשבתא תשעים זוזי מלא לי וכל שכן אי ישראל תבע כהדין אסור.

קכד. ר' הילאי (א) וששאלתם מהו שיעשה ישראל שותפות עם הגוי וכיצד יעשה בשבת אם נשתתף עמו ואמר לו טול אתה של שבת ואני של חול. מערב שבת סגי ליה באמירה בעלמא או לא, כך ראינו שצריך ישראל להתנות עם הגוי מתחלת השותפות שיטול הגוי של שבת ויטול ישראל של חול ואם לא התנו מתחלה בכך אסור ואם באו לחשבון נמי לאחר שהתנו אסור הלכך סתם שותפות של גוי אסורה מפני שבת אבל אם (ב) התנו מעיקרא מותר בענין הזה שיטול גוי של שבת ויטול ישראל של חול ואם מחשבין זה עם זה בין שבר שבת לשבר של חול בין רב למעט אסור וכן הלכתה. (ג) וששאלתם מהו ליתן ברם לגוי סתם (לזמנו ד) [לזמרו] בשבת ולחפור בו וכל שכן כמתכוין מפני שנקרא על שמו ויש בדבר חילול השם (ה) והמתכוין ענוש כרת בידו שמים הילכך אסור לעשות כן.

קכה. רב האי. (ו) ואסור ליה לבר ישראל למסר (ז) חיותא לרועה בשבת שמא יוציאנה חוץ לתהום דאמרינן עליו על יוסף הכהן (שבת י"ט.) שלא נמצא כתב ידו ביד גוי מעולם.

קכו. (ח) ר' שריא. (ט) וששאלתם אם יש לנו גנות ופרדסים ובהם שדה לבן ובהן שדה אילן ומהם שיכולין להשקותם כל זמן שהם רוצים ומהם שאין להם חלק להשקות אלא ביום השבת חק ולא יעבור מימי הקדמונים ויש לנו אריסין גוים שלוקחין חומש מן הפירות הם משקין ועושין כל מה שרוצין והיהודי בעליהן לא ידע עמה כאומה יש בדבר הזה משום איסור להשקות את הזרעים על ידי גוי בשבת או מותר שהגוי הארים הוא משקה. כך ראינו שאם השדות הללו בטקום [עושראל] (י) מגיעים אליהם בשבתות ובימים טובים אסור שיהיו

(א) בחשו"ג"ל סי' ס"ז ובג"מ (תשו' הגאונים די' מנטובה) ל"קף תתש"ו עם אותה שלפני סי' זה. (ב) כ"א בג"ל ובדפוס בעטות "א"ש לא התנו".

(ג) השאלה היכא דמוקן לו הכרס סתם בלי קבולת לעסוק בו בשבת והגוי מוסר בו אז אסור מפני שהוא במחובר. ונקרא שמו עליו ומכ"ש היכי שמתכוין שיעבוד מלאכתו בשבת וכעין תשו' זו הובאה ב"ח"ב כס"ה. (ד) כ"ל וכ"א בכ"ה.

(ה) אולי סביר' ליה כסמ"ג ב"ה סי' ע"ה אשר הובא בכ"י סוף סי' רמ"ד ב"ה.

(ו) הובא בסוף הכלבו ובאריכות בג"ק (ד' דבלין) סי' י"ב. והובאה בכ"י או"ח סי' ש"ה ועיי' לקמן סי' קי"ה ובגמ"מ (תשו' גאוני מזרח ומערב) סי' נ"ו.

(ז) כ"ל וכ"א בכלבו ובכ"י ובדפוס בעטות "מילחא".

(ח) בכלבו הובאה תתש"ו על שם ר' האי ובג"ל סי' חן עליה שם גאון ולפינו כד' כתוב "ר' יודא" ונראה שג"ל ר' שריא וכן הגיה גם הרא"ש הרבני.

(ט) ע"ש בכלבו ובכ"י לטון בג"ל סי' ס"ה ובגמ"מ סי' נ"ד.

(י) כ"א בכלבו ובג"ל ובדפוס חסרי היכח "שישראל".

האריסין משקין אותן כי שדה של ישראל נראית שמשקין אותה בשבת ויו"ט
ואם רחוקה היא מותר ואם אפשר לפתוק אליהן מים מבעוד יום אע"פ שהם
בתחום מותר דהא תנו רבנן (שבת י"ח.) פותקין מים לגנה ערב שבת עם
חשכה ומתמלא והולכת כל השבת כולה אבל לפתח ולשדר אסור.

קכג. ר' יוסף גאון. ה) וששאלתם מהו שיעשה אדם שותפות עם הגוי
בשנות ויושב אותו גוי בחנות בשבת וימכור ויקנה. הכין חזינא דכי האי גונא
אסור דאתי למחשב השבונות בשבת וקא אכיל שכר שבת ואמרי אינשו שקיל
ישראל רוחא בשבתא ואסור. ג) וכן נמי אסור שיעשה ישראל שותפות עם הגוי
בהרישה ואותו גוי הורש בשבת בבחמות ישראל משום דמפקד ישראל למשבת
בשבת הוא ושורו וחמורו ובהמתו וכן נמי אסור לבר ישראל שיתן מעות לגוי
בשותפות על מנת להרישה ויקנה באותו ממון שורים ובהמות ויחרוש בהן בשבת
דכיון דאית ליה לישראל מעות ג) [בשורים] ובהמות הוו להון בבחמת ישראל
ואסיר וכן נמי אסור לבר ישראל שיעשה הערמה עם הגוי השותף שהוא הורש
עמו שימכור לו בחמה שהוא הורש בה או מקח שבתנותו ולאחר שבת יהזור
ויקנה הבהמה והמקח מאותו הגוי דכיון דהערמה היא ד) אסור עד דנתיק לחוץ
לההוא בחמה ולההוא מקח לגמרי ה) ואסור לבר ישראל שישכור פורני לגוי
לעשות בו מלאכה בשבת ואע"פ שאין ו) [לישראל] באותו פורני כלום מפני
שנקרא על שם ישראל וכן מרחץ של ישראל אסור להשכירו לגוי לפי שנקרא על
שם ישראל. ז) וגוי שבא לישראל בערב שבת ואמר לו השאלני כלים של מהר
אם יכול לפיטרו פיטרו ואל ישאל לו ואם אין יכול להחזירו ישאל לו
מבעוד יום.

קכד. ר' נטרונאי. ה) וששאלתם ישראל שיש לו בית הרחים של מים
ונותן אותו לגוי בקבלה מהו שימחן הגוי בשבת. כך ראינו כיון שהשכירו לגוי
קנאו גוי דאמרינן (ע"ז ט"ו.) שאלה קנייה אגרה קנייה ואי משום שביתת כלים
בית שמאי הוא דאמרי אבל בית הלל לא אמרין שביתת כלים ולא אסרין.
קכה. רב בהן צדק. ט) וגוי שפסק לו שכר מותר לשלוה בידו אגרת
וכן הלכה. וששאלתם מהו להשכיר ישראל פונדקו ופורני ומרחצו בכל שנה ושנה

ה) ככלבו סס. ג) סס. ג) ככל וכו' סס.

ד) ככ"י כאן סוף הענין וככלבו כתוב "עד דנסיק להון לההוא בהמה וההוא מקח לגמרי".

ה) סס והובאה בשבלי הלקט סי' עג ס"י ל"א בשם ר' האי ומוספקי א"ס היא מ"י

האי אחר שהיא המיד בריחוס א"ס השכירי לשנים הרבה עיין כלבו סס. ובעוד א"י"ח ס"י כמ"ג.

ו) כ"א ככלבו וחסר בדפוס חיצת "לישראל".

ז) חף שסוכר הגאון שהלכה ככ"ה ואין אדם מנזה על סביחת כלים ככל זאת החמיר

לכתחילה יעוין בהגהת מרדכי ס"ק דשנת שהביא משם הרוקח שהחמיר ככ"ה וע"י כה"ס דר' י

יהודאי הנדפסות בהודעה השמינית לבית מדרשו.

ח) כה"ג ס"י י' וכבר הובא כ"ה וככלבו וכ"ה ח"ב ס"י ב' דעת ר' האי להחיר

דקיבולה וע"י כה"ג ס"י י"ה.

ט) כה"ס ברייתא בשבת י"ט דאתי ככ"ה. וככה"ג הביא כל הפלוגתי היכי דמותר חף

כלא קאן כדרכו.

בכך וכך יש תקנה לשכירותן או לאו. כך ויאינו ה) מהן שיש להן תקנה ומתן שאין להן תקנה פונדקו מותר להשכיר בכל שנה ושנה ואם רצה בכל החדש וחדש משכיר לו ואין בכך כלום מה טעם מפני שהפונדק אינו עשוי אלא לדור בו ואי נמי להכניס לו אורחים ובהמתן ואינו עושה בו מלאכה שהייבין המאת (ב) הגיע לבמה מאכל בן הרוסאי אין הוששין שהוא בא אחר כך להתות לו בנחלים ואם לאו הוששין לו שהוא בא לירי חתות. ג) ולענין מצטמק ויפה לו ששאלתם היש לו שיעור מה שיעור צריך זה כל תבשיל שאדם שמה כשהוא יבש ומצטמק נגון תבשיל של לפת שאם תהיה קלושה במים אין לה טעם ואם נצטמקה ייטיב טעמה אסור להשתותו כי הוששין שמה יבוא להתות תחתיו כדי שיצטמק והרי הוא בענין כתבשיל שלא בשל כל צרכו אבל דבר שאדם עצב להצטמקו וכי יהיה יבש נגון דייסא וכיוצא בו שאם יבש אינו כשר ד) לאכילה נגון זה משהין אותו אם בשל כל צרכו לפי שאין דרכו להתות תחתיו ואין רואין הנצטמקה אם לאו אלא כל שנצטמק ויפה לו אסור להשתותו.

קל. ר' נטרונאי. ה) וששאלתם שאתם נוהגין להדליק נר של זכובית בבתי כנסיות בערבי שבתות וכשמדליקין אותן נותנין מים למטה ושמן למעלה וכשהאור מגעת למים כבה ואם אין מים הנר מתבקע והולך. כך ראינו שדבר זה אינו גרם כיבוי וזה מנהג של כל ישראל ולית ביה חששא וכבר פרשנו תשובות שאלה זו בתשובות שאלות ו) [של] מר אלעזר. ז) וששאלתם חכם צריך לפתוח פרק בקהל והוצרך לעיין בספר לאור הנר ואחרים עומדין על גביו אסור או מותר, כך ראינו אדם חשוב הוא שאינו רגיל לתקן את הנר מותר ואם אינו חשוב ואחר עימד על גביו מותר.

קלא. ר' האייר ר' עמרם. ח) וששאלתם לא יושב אדם לפני הספר סבוך

ה) החשו לא הובאה לפנינו בשלימות אלא ראשיתה כי לא זכר דין המרחץ בתשובה ה' אבל בתשובה גלויה מזרח ומערב סי' ג"ח היא בשלימות וכעין תשוב' זו מצינו גם לר' נטרונאי בג"ל סי' ס"ד.

ב) זה סוף תשוב' אחת וראשיתה חסרה וגמלא ראשיתה נגמול"מ סי' ס"ג.

ג) זה סוף תשוב' המזכרה בענין מצטמק ויפה לו והוא ג"כ בכ"י בסוף תשוב' הג"ל, והנה שיטת הגאון דהאי דמותר להסקות כשגבול כל צרכו היינו אם גיבול כמאכל בן דרוסאי אכן דק כשמצטמק ורע לו ובמצטמק ויפה לו אסור, (ואולי שראשית התשובה המעורבת עם חמצי האחרונים בש"ה (שערי תשובה) סי' ל"ד לקוחה מן התשובה שלשינוי), וזה כשיטת הבה"ט ור"ז הלוי, אכן ר' האייר החזיר ח"ך במצטמק ויפה לו כעדות הרמ"ה והר"ן בס' סודת ע"י מה שהובא שם במלחמות הרמב"ן בשם הגאונים, והתשוב' שאינה מחלקת בין מצטמק ויפה למצטמק ורע ח"ת' נגמול"מ סי' ס"ד ועיין ברא"ש. ד) כ"ה בכ"י. ובדפוס בטעות "באכילה".

ה) הובא ב"ה בס"י דל"ט בש"ה, ובערוך ערך נר וכבר כתב כאן הגאון שכבר השיב כאן תשוב' זו למר אלעזר. ו) כ"ה בכ"י.

ז) ספק נגמ"י בטבת י"ב וכמאמר רבה אכן ר' האייר אמר שבזמנו לא היו נוהגין בן והתשובות הקודמות הוזכרו בתשובתו המובאה בש"ח סי' נ"ב וג"ל סי' נ"ט ועי' נגמול"מ סי' ס"ה.

ח) מה שכתובים כאן שני שמות הגאונים הם שחסרה תשובה אחת ואולי היא תשוב'

למנחה באי זו מנחה בשל חול או בשל ערב שבת כך ראינו שדבר זה אינו בשביל שבת אלא בשביל תפלה שלא יבטל מן התפלה בשעתה דקאמרינן (שבת מ'): ער שיתפלל וכי מעיינין רבנן בהא מתניתא כהיל קאי ומשום תפלה. (ח) וששאלתם טבעת שיש עליה חותם מותר לאיש לצאת בה בתחלה בשבת לרשות הרבים או לא. כך ראינו דאיש בטבעת שיש עליה חותם תכשיט הוא לו ומותר לצאת בה וכן אשה בטבעת שאין עליה חותם תכשיט הוא לה ומותר לצאת בה אלא שניהם אסורין לצאת בהן משום גזירה דרבא שמעינן מרצתא דרבא (שבת ס"ב). טבעת שיש עליה חותם לאיש אל יצא בה שמא יתננו לאשתו ומטבת שאין עליה חותם לאשה לא תצא שמא תתננו לבעלה ואם יצאו אין עליהם מלקות מדאורייתא אלא סבות מדרות מדרבנן משום גזירה דרבא ולחצר מותר לצאת בהן בשבת בין באשה בשאין עליה חותם ובין באיש בשיש עליה חותם ואע"ג דאמר ר' יהודה אמר רב (שם ס"ד): כל שאמרו הו"ל אסור לצאת בו לרשות הרבים אף בחצר אסור חוץ מכלל בני מיא דאסור רבנן איסורא לגמרי אבל טבעות בין דאיש ובין דאשה משום גזירה דרבא בעלמא הוא וכי גזיר רבא ברשות הרבים ובכרמלית הוא דגזר. (ג) והמבשל לחולה בשבת שאמרו רופאים צריך דבר זה לבשל לו ועל פי רופאים הוא שמותר לחלל עליו את השבת ועד שיגיע לאותו שיעור שאח"ל (יומא פ"ה): הלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה.

קלב. רב שר שלום. (ג) וששאלתם אנשים הרבה כהצר אחת חייב כל אחד ואחד בנר הנוכה או משתתפין כולן בנר אחת. שורת הדין אם משתתפין כולן בשמן יוצאין כולן בנר אחד אבל מי שרצה לחבב ולהדר את המצוה כל אחד ואחד מדליק נר לעצמו דת"ר (שבת כ"א): מצות נר הנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד. (ד) ואבוקה של שעוה ששאלתם לא היו (ה) לנא מעולם סאן דאדליק בשעוה בבי שמשו וכל רבואתא דחוינגון הוה אסורין. קלג. ר' האי. (ו) וששאלתם לענין צמר גפן מותר להדליק בו בשבת או אסור ויוצא מן הפרי הוא או יוצא מן העץ הוא. הבין חזינא שמותר להדליק

מר' האי שהבאנו לפי זה ושאמרו סאן נהגין בימיו בצבל סיקרא חכס בצבנה לאור הגוי, או שהביא המחסף צאסיפה הקטנה הזאה הנאה בחוך ס' קל"א הבו' מי גאויס חלו וכבר דברנו מזה במסחה לתשו' הג' ס"ב.

(ח) החזו' מוזכרת כמו שנראה בצ"ל ס' ע"א מר' סריקא ובשינוי לשון גם בצ"ת ס' רכ"ג. ועיין שם בצ"ל ס' ע' ע"ב וע"ג. והנה שיטה הגאויס להשוות איס' לאשה גם בצניפה דרבי' הובאה גם בצבל המאור וברא"ש ס' כ"ד אשה ועי' בהג"מ.

(ג) מלשון הגאון משמע שכל ענין לריך לאומד דעה של רופאים ואולי מיירי במכה שאינה של חלל, שצבל חלל אינה נריכה אומד, או דלא נרס הגאון בע"ז כ"א. האי דמכה של חלל אינה נריכה אומד ועיין רש"י שם.

(ג) בצ"ת ס' רל"ד. (ד) שם ס' ר"ה ועליה נרסם שם ר' האי.

(ה) כ"א בצ"ת ובדפוסם בטעות "דחזו".

(ו) בצ"ת ס' ר"מ והובא כלשון הזה ברא"ש ס"ב בצבנה ועיין בצבלי הלקט ה' שבת.

בו שאין מן מיני העץ הוא שאין לך פיסול פתילות אלא מה שמינו חו"ל לא בלבש ולא בחוסן וכו' (שם כ:)) והרי ידוע שהרבה מדליקין בצמר גפן ואין לך מי שמדליק בפתילות המדבר ובירוקה שעל פני המים אפילו א' מאלף אפשר (ח) [אלו] היה צמר גפן אסור הווי שבקין ואמרין פתילות המדבר וירוקה שעל פני המים ויתר על זאת כו' [שלא מצינו] אדם בשתי ישיבות שנמנע ממנו ואין בו איסור כל עיקר והרי קינבם שהוא קשה מצמר גפן ואינו אלא פרי אדמה ומותר להדליק בו.

קלד. ר' נטרונאי. ג) והלכתא אסור לאדם לספר דברים של חול בשבת ולא התירו חו"ל אלא שיאמר אדם לחברו הנראה שתעמוד עמי לערב (שם ק"ג). בלבד אבל לדבר עמו על צורך החול אסור דאמר קרא ממצוא הפצך ודבר דבר דבור אסור הרהור מותר הלכך אסור לדבר על דברים של חול בשבת.

קלה. ר' פלמוי. ד) ולענין אדם שעבר עבודה וניכר בשבת או ביום טוב ומתיראין למוצאי שבת שטא יברה ויתלה עצמו ביד גוי מהו להכניסו לבית הסהר או להלקותו בשבת או ביום טוב. תשובה יכניסוהו לבית הסהר ואל ילקו אותו בשבת מפני שיש במלקות דברים שיש בהם חלול שבת.

קלו. ר' שר שלום. ה) ורמיה שעל גבי מכה כוון שהיא דבוקה עליה מותר לצאת בו בשבת כרתנן (שבת ס"ה.) יוצאין בסלע שעל הצינית אבל תכשיט ודאי דאחיא למשלפה ואחוייה לחברתה ו) וכן טבעת שיש עליה חותם לאיש דאסור דגזרו דשלפין ליה ומחזין ליה לאנשים ונשים.. ז) אנשי מזרח בוצעין על שתי ככרות בשבת משום דחם טשנה ובני ארץ ישראל אין בוצעין אלא אחד שלא להכניס כבוד ערב שבת בשבת. ח) והלכתא שומטין מנעל מעל גבי ט) האכום בשבת י) ואסור להרג כנה בשבת. יא) וששאלתם יכול אדם

ח) כ"ח טס בש"ת ותיבה "אלו" הסרה גדפוס. (ב) כ"ל זכ א' בש"ת ודפוס, "במניו".

ג) מדברי הגאון משמע שאין אסור לדברים אלא דברים שהם זוכך עסקי החול וזה כפי' רש"י בשבת קי"ג, ולא כדבר החו"י שם ועיין ברא"ש שם ובכ"מ פ"ד מה' שבת ה"ה.

ד) ההב' הזאת מר' פלמוי נראה עוקרת לחסו' הנדבחה בש"ת קפ"ב וג"מ סי' י' וכמוהו ראה גם בעל חיי הים כפ"י, חולם כ' שריחא ספק דאף אין מכניסין אוהו לבית הסהר בגמור"מ סי' קמ"ו ואוהו ראה רש"י והב"ח באור"ח סס"י רס"ג ועיין מנן אברהם סי' של"ט סי' ג'.

ה) הרי"ף בפ' דמה חמה הביא התוספת' צידון זה, ובאן ראינו שהגאון ספק כן והביא הדין מן המשנה. ו) עיין לעיל סי' קל"א. ז) עיין חילוף מנהגים סי' כ"ח.

ח) הלכתא' כחכמים שבת קמ"א: והב"ח בש"ת ס"ם רכ"ב ולפני' כפי' "והבי' א' ר' נטרונאי". ט) גדפוס "הש"ב" והוא עשה, והגהנו ע"ס ש"ת וכו'.

י) בש"ת ר"ם רכ"ה. אפשר שדעה הגאון שאם מפלה כליו לא יהרג כינה גזירה שמה יהרג סדעש ועיין פ"ק דשבת יב. ד"ה נופל וברי"ף וברא"ש שם, אכן מסתיימה לשון הגאון נראה שאסור בכל מקום וחלוי שסובר דהנהו אמוראי פליגי חביה וכן כ' הוגא דאמר הלכה מולל וזרק עליה וכהלכה היא מוכין.

יא) חלוי סמך הגאון בזה על החי שהחירו דרך מלבוש בשבת קמ"ז: באוליירין מביאין כלרי נאים ע"ש ועיין בכלבו ובשבלי הלקט לענין הוצאת מלבוש שאינו זריך על מלבושו לחוה

להוציא מטפחת בשבת או ביום הכפורים לרשות הרבים לקנה בה פיו. כך ראינו
אם יכול לעשות אותה דרך מלבוש לכוך אותה על צוארו או על ידו מותר.

קל"ז. ר' נחשון. (א) וששאלתם המוציא פרעוש בתוך חיקו בשבת ואין
רואה אותו מזה להורגו. אם כשהכניס ידו ראה אותו שהוא פרעוש אסור להורגו
ואם לא ראהו והכירו ולא נתכוון אע"פ שהכירו לאחר שהרגו אין עליו כלום
וקיימא לן דבר שאין מתכוין מותר (ב) ומי שאכל הרבה ואין נפשו יפה עליו
לאכול שלש סעודות אם יכול לאכול כביצה ואין מצטער יאכל ויקיים ג' סעודות
ואם כשיאכל כביצה מצטער הימנה פטור שלא תקנו הו"ל שלש סעודות בשבת
אלא לכבוד השבת ולענגה וכיון שמצטער אין לו ענג ופטור (ג) והלכתא חייב
אדם לבצוע על שתי ככרות בשבת כל זמן שהוא סועד דאמר ר' אבא (שבת
ק"ו:ו) חייב אדם לבצוע על שתי ככרות בשבת (ד) [ולא פעם אחת בלבד אמרו
אלא] כל זמן שמבקש לסעוד.

קל"ח. ר' שמואל בן הפני. (ה) אלו הן שרשי האיסורין בשבת והכללות
הכוללות את רובן אבות מלאכות ותולדותיהן והמשא שלא להוציא לצאת אנשינו
בכלי זיין וערדי זהב ובסקפ וזולתן לנשינו ולבהמתנו והקשרין אשר לנו רשות
לקשרן בשבת ולא להתירן וצאת התחום ונטילת כלים בבתים ומה שאין לנו
רשות לאכלו ולשתותו והדבור האסור בשבת והאסורין משום שבות ומשום
רשות ומשום מצוה בשבת וביום טוב ואע"פ שאינן אסורין משום מלאכה.

הלכות עירובי תחומין ועירובי חצרות.

קל"ט. מר שר שלום. (ו) כותל שבין שתי חצרות שנפל (עירובין צ"ג):
רב אמר אין (ז) מטלטלין בו אלא בארבע אמות ושמואל אמר זה מטלטל עד
עיקר מחיצה (ח) והאי כותל בשבת נפל וקיימא לן כשמואל דכיון דבי קדש עליו
היום הזה קיים ולאחר מכן נפל אותה (ט) [שבת] הויא למחיצה כמאן דאיתה
וטותר למטל עד עיקר מחיצה כשמואל דהוה ליה שמואל כתנא בזה הכלל
וזה (י) [הכלל] הלכתא היא.

זו"כ, והנה המהרש"ל בהשו" (סי' ס"ז) חוסר להוציא המטפחת כשכורטין אותו סביב לרגליהם
ובאין ראינו שהגאון התיר ועי' בש"ע חו"מ סי' ש"א סי' כ"ג.

(א) גד' "רכ נחמן" חולק זה טעם הדפוס ובכ"י ר' גיטון וכ"ה בש"ת סי' דכ"ה.

(ב) בכ"י כמו שהיה לפנינו וכן בפרדס סי' ל"ח ובש"ת סי' רכ"ו בשניו מעט.

(ג) קודם זה הספק כתוב בכ"י ר' משה גאון. והנה דין זה הובא כבר בשם גאון מה"ס
פ"ל מהל' שבת. (ד) חיצות: ולא טעם אחר בלבד אמרו חל"ה חסרות בכ"י.

(ה) מדרך הגאון הזה לתת כללים, וחולי הלכה זו משתה לחיבור טעמה לה' שבת.

(ו) הלכתא כשמואל ועיין בבעה"מ ובמלמח"מ ס"ט דעירובין ואמר גאון דקיי"ל כהאי
דעירובין ע: זה הכלל כל כמותה למחיצה כ' מותר לכל השבת. (ז) כ"ה בכ"י ובש"ס וכדו' ממלמ"ל.

(ח) קיבור, וז"ל "זה מטלטל עד עיקר מחיצה". (ט) כ"ה בכ"י ובדפוס חסרה חיצה "שבת".

(י) כ"ה בכ"י ובדפוס חסרה חיצה "הכלל".

קמ. ר' יהודאי. ה) שאילו מקמו דרביה מאי היה יושב בספינה כשהיא מהלכת בשבת מהו לשלשל ג) (כלי) [רלי] ולמלאתו ומהו להשליך שירי כוסות ועצמות וקליפין ואמר יעשה כלי שיש בו ארבעה על ארבעה וישליך לתוכו וימלא. ג) טוב שאילו מקמיה מהו לשכור רשות מן הגוים למלט בכל הספינה ואמר לא צריך. ד) טוב שאילו מקמיה לשון הים הנכנס בישוב ויבשה מכאן ומכאן פחות מאלפים אמה מהו להפליג בו בשבת ואמר אסור. ה) טוב שאילו מקמיה ספינה שנכנסה לנמל והיתה בתוך התחום מבעוד יום מהו לירד הימנה בשבת ואמר מותר. ו) טוב שאילו מקמיה ספינה שבאת מחוץ לתחום בשבת בני העיר מהו לעלות בשבת ואמר מותר.

קמא. ר' נטרונאי. ז) ומאן דמיקלע באויפווא דגוי בהרי פניא במעלי שבתא ולא הספיק לשכור ממנו רשותו עד שהשיכה יכול לשכור מחשיכה ושפיר דאמי. ח) וששאלתם גוי שיש לו שני פתחים פתוחים לשני כבואות אוסר על שניהם או אינו אוסר על שניהם אלא על אהר מהן. כך ראינו שאם היה רגיל בשניהם אוסר על שניהם ט) ואם היה רגיל באחד מהם הרגיל בו אוסר ושאינו רגיל בו אינו אוסר ואע"פ שיש לו פתח פתוח לאותו מבוי כיון דאין רגיל בו י) עיקרא לתשמישתיה מן האי מבוי יח) וגזטרא שהיא למעלה מן הים אין ממלאין ממנה בשבת אלא אם כן עושה לה מחיצה עשרה טפחים בין מלמעלה ובין מלמטה יב) ואחד ימים ואחד נהרות. יג) וחצר שנפרצה לרשות הרבים לא מביעיא מתוכה לרשות היחיד למלטל ומרשות היחיד לתוכה דפטור אלא אפילו מרשות הרבים לתוכה ומתוכה לרשות הרבים נמי פטור מפני שהיא ככרמלית וכן הלכה יד) והלכתא שרשי אילן גבוהין מן הארץ שלשה טפחין אסור לישוב עליהן בשבת דכיון שהן שלשה טפחין כמאן דיתביב על אילן דמי ואסור. טו) וששאלתם הא דאמר ר' יהודה יז) אמר רב (עירובין ע"ט:) חבית של שתופי מבוי צריך להגביה מן הקרקע שפה למאי הלכתא אמרה להא

ה) הובא בבה"ג ובתמוס דעיס ס"י ע"א ובג"ל ס"י מ"ה, ויפה הגיה הר"ר ח"א הרבני ש"ל שאילו מקמיה דרי יהודאי. ג) בבה"ג ובתשו' הג' ז"ל ובדפוס "כלי".

ג) בבה"ג בצנ"י ק"ת וז"ל בג"ל ס"ס.

ד) ספק כהאי דרי חיי' בעירובין מ"ח: חלס שבין תחומי שבת לדרך מחיצה ועין בה' שס ובח"ז שס לדעה ר"ח.

ה) בח"ג ס' מיג בחריכות והובאה בתמוס דעיס ובח"ז ובג"ל ס' מ"ה.

ו) הובאה בתמוס דעיס ובח"ז ובג"ל ס"ס.

ז) הלכה יולאה מהאי דרי עירובין ס"ה: דאמר יפה עשיהם ששכרס ועיין שס ס"ו. בהו' ד"ה יפה ובמדרשי ר"ס הד"ר ספק כן.

ח) הלכה יולאה מהא דאמר ר"י אמר שמואל נכרי שיש לו פתח ד' על ד' פתוח לבקעה עירובין ס"ז. ט) בכ"י "ואס" ובדפוס "אס". י) בד' "עקורה" ובכ"י "עיקרה".

יא) בחרוכה בג"ק ס' ס"ג. יב) בכ"י "אחד". יג) הלכה כחכמים במתני' עירובין ז"ד.

יד) הלכה יולאה מן המשנה שס ז"ע. טו) ק"ת השאלה והתשו' היא בג"ל ס' ע"ד.

טז) "אמר רב" חסר לפנינו ב"ס.

שמעתא אי אפשר לו בלא חבית או דלמא (ה) בכל מנא דבעי מנה ליה ועוד לא סגי ליה בלא הגבחה ועוד כל מבוי (ג) [צריך] עירוב ושיתוף בפת או דילמא לא צריך שיתוף אלא מבוי שגוים דרים בו כך ראינו שכך היו רגילין להניח שיתוף מבוי בחבית דתנן (שם פ"ב.) כיצד משתתפין בהחומין מניה את החבית וכיצד משתתפין במבוי (שם ע"ט:) מניה את החבית של יין ושמן ועד עבשו כך (ג) אנו נזהגין שאנו נותנין את העירוב בחבית כדי שישתמר מן העכברים ומן החילדה ומן המטר ולא סגי ליה בלא הגבחה שבין שצריך לזכות להן לכל בני מבוי כדתנן (שם) ומזכה להן על ידי בנו ובתו הגדולים והיא מונחת בלא רשותו ואם אינו מגביהה כיצד קונין אותו לכך אמרו צריך שיגביהו טפח (ד) ואין צריך מבוי שיתוף ועירוב אם עירבו בני העיר כולה ועירבו בני מבוי עמהם אין צריכין בני אותו מבוי שיתוף ואם לא עירבו בני העיר או שאי אפשר להם לערב משתתפין בני מבוי לבדן ואין צריכין עירוב בפת בלבד זה עם זה ואין צריכין שיתוף שלא מצינו עירוב ושיתוף זה עם זה. (ה) וששאלתם תחת הקורה ובין הלהיים מותר להשתמש או לא. כך ראינו שמותר להשתמש תחת הקורה ובין לחיים וכן הלכה. (ו) וששאלתם הא דבעי מיניה רמי בר חמא מרב הסדא (שם ח':) נעץ שתי יתרות בשני כותלי המבוי והניח קורה על גבן מיתר לעשות כי האי גונא או לא. כך ראינו שאסור לעשות כן.

קמ"ב. ר' יוסף גאון. (ז) פת של עירובי תבשילין כי נפיק יום טוב שרי ליה למיבצע עזיה בי שמישי וליבליה בשבתא כדר' אמי ור' אסי (ח) והא דאמרינן (עירובין ס"ט:) אנשי חצר ששכח א' מהם ולא עירב ביתו אסור להכניס לו ולהן ושלחן מותר לו ולהן ואע"ג שביטל רשותו להן. (ט) וכך מנהג בב' ישיבות מערבין פעם א' בפסח ומשמרין אותו כמה שנים (י) ויש שמבקש ומערב מפסח לפסח כל היכי דמערב שפיר דמי.

קמ"ג. ר' נטרונאי. (יא) וששאלתם ישראל ששכר בית או עליה בפונדק

(ח) כ"ה בכ"י ובהג"ל. ובדפוס "בלא מנא".

(ג) כ"ה בכ"י והסר בדפוס "לריך". (ג) כ"ה בכ"י ובהג"ל ובד' "היו".

(ד) גם הגאון ספק דהד' סגי כרוב הסוסקים בהא סוגי' דעירובין פ"א: וכבר ספק הד"ה כמ"ד דכפה כ"ע לא פליגי ועיין ברא"ש ובמרדכי דהלכה כר"י דאמר נהגו וע"י דרמב"ם ה' עירובין פ"ה ובהגהה שם ובהשו"א אשכנזים שהביא הב"י בחו"מ סוף סי' שפ"ג. אכן ע' בגמ' ס"י ל"ז שיטה אחרת.

(ה) כרצא נקבעה ההלכה עירובין ט. וגם הרי"ף ספק כן ועיין בצעל המאור שפסק כחז"י וכבר העיד הריטב"א שהגאונים ספקו כרצא ע"ש. (ו) כרצא שם ה:.

(ז) בש"ת סי' ר"ח ונראה שקלה מן החשו' חסרה, דהאי דמותר לאכול העירוב אחר שאסר ובשל לזודך שבת הוא מן הכרית' כבינה י"ז: אולם דר' אמי ור' אסי שערבו לכולהו נהרדעי אינו ענין לכאן. (ח) שם. (ט) שם.

(י) כ"ה בכ"י ובדפוס "שמקשה ומערב ססח לפסח דלתיכ"י".

(יא) הובאה בפד"ס סי' ק"ד ובכ"י אית' כרצא החשוב' "והכי א"י כב שירל", ונראה

של גוים לחדש ה) [או לה' ימים ויש באותו] פונדק גוים ונצרך אותו ישראל לצאת לבית הכסא ואין לכל השרויין באותו פונדק חוץ מאותו מקום או שנצרך להעלות מים מן הבאר שבאותו פונדק יש לו להוציא כלי של מים בידו כדי לרהוץ פניו ודיו ורגליו או דלמא צריך לערב או לקנות רשות מבעל הפונדק או מן אותן גוים השכונים עמו או דיו אותו שכר שנתן לבעל הפונדק לאותו חדש או לאותן שמונה ימים. ז) כך ראינו אם ישראל אחד הוא בפונדק של גוים אע"פ שלא שכר מותר למלטל ואין הגוים אוסרין עליו דקיטא לן הלכה כר' אליעזר בן יעקב דאמר לעולם אינו אוסר עד שיהיו שני ישראלים אוסרין זה על זה (שם ס"א:); ואם כסה ישראל הן ושכרו מן הגוי שפיר דאמי למלטל ודיו מאותו שכר ששכרו בראשונה ואפ"י בשבת שזכרין מן הגוי ז) ומה שכתבתם בשאלה צריך לערב מילתא פסיקא היא אין עירוב מיעיל במקום גוי שאין ביטול רשות מועלת במקום גוי עד שישבור.

קמ"ד. ר' פלסוי. ה) ומבוי לענין עירוב ו) [אם] מגביהו יותר מעשרים אמה הפליג ואינו ראוי לערב בו עד שממעיט בו או שעושה לו צורת פותח. ז) וששאלתם אין בינינו רשות הרבים כלל מי שהיה ביתו או הצירו פתוח לדרך הרבים או למבוי מהו שיעמוד בדרך ונוטל ומניח מפתח ה) בדלת מכפנים או בצד או במנעול או בהלון שעל הפתח שרי או אסור או רשות הרבים היא כבר כתבתם שאין בינינו רשות הרבים כלל ושכתבתם או למבוי מהו אם מבוי שאינו מפולש היא כולו רשות היחיד הוא ומותר ושכתבתם לדרך הרבים אותו דרך הרבים אם מבוי מפולש הוא ומבוי מפולש לכרמלית הרי היא ככרמלית גמורה וצריך להבוא מפתח מערב שבה ולהניחו באיסקופה ולמחר פותח ונועל ומחזירו לאיסקופה ולא שנא מנעול למטה מעשרה ולא שנא מנעול למעלה מעשרה אם יש במנעול ארבעה על ארבעה מותר שמקום פטור הוא.

ד"ה הגורס' האמיתית, דכאמת התשובה שלפנינו אינה שלימה שהשאלה אם מותר לנטל בהגז לא נתישבה אכן כבר מצינו בידון זה תשו' אחרת מר' סריכא בגמ"מ סי' ל"ו ובסי' ע"ו וממנה נראה ג"כ דשכיחות הראשונה מועילה ולא צריך שכיחה אחרת להחזיר עלטול וע"י תשו' הרי"ף סי' ס"ח.

ה) כ"ח בכ"י ובפירושם וחסר לפנינו בדפוס.

ז) אף שלא שכרו כ"ח לה' ימים והס כחכמנאים בכל זאת כיון שאין דירה קבועה אוסרים כ"י וישראלים ועיין מרדכי ריש הדר ובהרומה הדגן סי' ע"ו ובד"מ לאו"ח סי' ס"ב. ג) ע"י הערה י"ח בעמוד הקודם, אכן בד"ז ח"ב סי' קס"ח הביא סיפה האחרונים לדרך לחזור ולשכור ממנו שום רשות להוצאת שבת.

ד) בכ"י כתוב כאן ר' פלסוי ואינו בפירושם והוא עושה כי גם הגאון הזה שייך לראש תשו' הבאה.

ה) בש"ס ס"ס ר"ז. ו) כ"ח בכ"י ובד' "ומגביהו".

ז) דין זה הובא בכלנו בסוף ה' שבת וז"ל ועוד כתב (הר"י) שאין אדם יכול לעמוד כר"ה ולנעול ביתו ולהכניס המסחה לפנים תחת הדלת או למעלה או מלמדין וכו' וכן מכרמלית לרה"ר או לרה"י; ועל דבר שאמר אין בינינו רה"ר ע"י בש"ס סי' ר"פ. ח) בכ"י "לדלת".

קמז. רב עמרם. ה) ואסור לישראל להכניס ידו בחור ליטול מים מחצירו של גוי אלא אם כן השביר הגוי חצירו לישראל ז) שאפילו עיר שכולה ישראל וגוי אחד דר ביניהם וערבו כולם וגפפו את העיר כולה הוץ מאותו הגוי אוסרת על כל העיר כולה ואפילו ג) בשבילי העיר דאמר רבנן (שם ס"ב.) אין עירוב מועיל במקום גוי עד שישביר רשותו טוב שאנו הויל (שם ס"ט:) מפני שאמרו ישראל נוטל רשות ומבטל רשות ובגוי עד שישביר דבר זה שאמרו על כר העיר אוסר גוי אחד מחצירו של גוי להצירו של ישראל לא כל שכן שאסור עד שישביר לו רשותו מבעוד יום אבל ודאי מילא גוי מים מכורו וישראל יושב בחצירו של גוי מותר לשתות לכתחלה ואין חושש לדבר.

קמז. ר' האי. ד) וששאלתם בור שבין שתי הצרות (שם פ"ו.) היכי פרשוהו בור שבין שתי הצרות אין ממלאין ה) ממנה בשבת אלא א"כ עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים שתחלק בין מים למים מהם ברשותו ו) [של זה] ומהם ברשות של זה ז) שיכלה כל אחד ואחד בשלו והמחיצה תהיה בין מלמטה ח) בין מתוך אוננו שהוא מתוך שפתו וכן הלכה. ט) וששאלתם אמת המים שעוברת בחצר אין ממלאין ממנה בשבת בני החצר שהוא כמו כרמלית אלא אם כן עשו לה מחיצה קבועה בתוך האמה גבוהה עשרה טפחים בין באותו המקום שהוא מקום השער האחר שנכנסה בו ובן י' בשער האחר שהוא מקום שיוצאה בו שתהא האמה מוקפת מכל צד ואז יתכן למלאה ממנה לחצר שהוא רשות היחיד גמורה יא) כמו הבית. יב) מטר שיורר בשבת וביום טוב מותר לשתות מהם ולרחוץ בהן אע"פ שלא היו עבים מערב יום טוב וכן הלכה.

קמז. טר רב משה גאון. יג) והלכתא גוי שמילא מים בשבת והביא מרשות הרבים לצרכו מותר לשתות מהן ישראל כללא דמלתא כל מאי דעבד גוי לצרכיה דנפשיה שרי לוי לישראל לאסתפוקי מיניה בין הוא ובין בהמתו והוקא דלא צריך ליה לישראל ולא אית ליה יד) [אחיה] בהדיה דמפיש ומייתר בשביל ישראל אבל סתמא אע"ג דמכירו לא אית ליתוש להו שפיר דמי.

- ה) שאלה בענין זה לר"מ ב"ר כרוך הובאה במדכסי ס"ס הדל ואסר ואנו רוחין סנס הגאון פסק כן, אכן בש"י הכח"ס כלל כ"ח ס"י ד' כהוב שאין הגוי אוסר אם אין לו הדיסה הדגל ובע"פ ש"ס פהא ביניהם. ז) מכלן וחליך איה' הכה"ס כ"ח ס"י ר"י ושם חסר לשם הזכונה.
- ג) כ"י "בשצילס העיר" סנסר העיר והיא דה"י גמורה דכל עירובי חצרות גזירה אף בחצרות פתוחות למבוי דה"י הן. אכן בש"ה כהוב כמו לשנינו בשבילי.
- ד) פסק הגאון כ"י יהודי בשמעתיך וכרב העיר הירושל"ה שכל הגאונים פסקו כן.
- ה) כ"ח כ"י ודכוסם בעטות "אין ממלאין אותה סתה"י. ו) כ"ח כ"י.
- ז) ד' שיכלה וכ"י אותה שמהלך. ח) כ"י "בין מלמטה בין מתוך שפתה".
- ט) איה' ג"כ כ"י וכ"י סתמא וגם הכ"י ס' המסנה בגובה ובטומק המחילה במים כמו שאמרו כבוד וע"י א"ז. י) כ"י "השער" וכ"י וכ"י "בשער". יא) כ"י וכ"י "החצר".
- יב) כ"י ס' "דמ"ב וכ"י כהוב ר' גמח גאון. ומה שכתוב בש"ה ר' משה ג' אינו כ"י וע"י בעירובין מ"ס: ובמנן אברהם באו"ה ס' ש"ז ס"ק י"ג. ועל גוף הדין גם במהיר"ק ש חציר המער. יג) כ"י ס' "וכש"ה ס' המ"ו. יד) כ"ח כ"י.

קמח. טר רב ששנא. ח) ועירובי תחומין ושיתופי מכוואות מערבין בין בפת בין בפירות. ז) וששאלתם מבו רחב ארבע אמות צריך לחי או קורה או לא. הכי איתחזיאת לנא מילתא דצריך או לחי או קורה והלכתא בבית הלל.

הלכות יום טוב.

קמט. ר' שר שלום. ג) ובני כפר שיש להם מעין או בור חוץ לעיר בתוך תחום שבת מותר להן להביא על כתפן מים ביום טוב אבל להביא על החמור אסור שאע"פ שמשנה מפני שעושה עבודת חול וכל שכן שמחמר אחר החמיר ד) ומחמר אסור ביום טוב ה) והא דאמור רבנן (ביצה כ"ט:) הולך אדם אצל חנוני הרגיל אצלו כיון שאין מזכירין לו לא דמים ולא מדה ולא משקל לא שנא גוי ולא שנא ישראל ואם האמר יש לחוש לביצה ולדבר המחובר לקרקע או ו) לדבר הבא מחוץ לתחום אם היה חנוני גוי אסור ליטול מסנו ביצים וכל דבר שיש במחובר ואם היה חנוני ישראל מותר לו ליקח כל דבר ואין לחוש וכן הלכה. ז) וששאלתם הבא מחוץ לתחום בשבול ישראל זה מותר לאכול לישראל אחר דוקא שבא מחוץ לתחום בלבד אבל במחובר לקרקע אסורין עד שימתין לערב בבדי שיעשו דבר זה מפורש בהלכות.

קנ. ר' נטרונאי. ח) וששאלתם מהו להרליק את הנר לקרוא לאורו בספר ביום טוב כך שנינו שאפי' לדבר הרשות מותר דקיימא לן בבית הלל דאטרוי (שם י"ב.) מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה שלא לצורך וכל שכן בדברי תורה שהיויב בהן ביום טוב כר' יהושע דאמר (שם ט"ו:) חלקהו חציו לה' והציו לכם והא ט) דתניא (שם כ"ב.) הנותן שטן בנר הייב משום מבעיר והמסתפק

-
- ח) מכאן נראה שגרסה הגאון' כהאי דליתוביה חביי בעירובין פ"א. כתי ר"ח ועי' חו' טס.
 - ז) אולי השללה על כוח ד' אמות בלמזג או הגי' מבו רחב פחות מד' אמות או צריך לחי וקורה ופסק הגאון ככ"ה וכחידולא דר' חבי על הא דרשב"ג עירובין י"ג.
 - ג) הרמב"ם בפ"ה מה"ט פסק כן ואמר מפני שהוא עבודה חול ועי' המגיד טס וכאן ראינו שגם הג' פסק כן, אבל עיין גמ"מ סי' פ"ד.
 - ד) בכל זו והובא בכ"י אר"ח פ"ה ט"ה הביא פלוגתא בזה והגי' סוכר דמחמר אסור ביו"ט.
 - ה) הגה בסוף אין צדין יש חילוקי גיטסאות בזה וכאן ראינו דהגאון אסור בכל ענין ועיין בחו' טס וברא"ש וברמב"ם פ"ד מ"ה י"ט.
 - ו) גם בזה"ג פסק כן והרא"ש הביא בשם בעה"ט דגם היכ' דיש לחוש לדבר הבא מחוץ לתחום אסור, ועיין במדב"י והנה מה שאמר הג' זה אולי כיון שרגיל אלגו י"ל שהביא בשבילו ועיין בכ"י חו"ט סי' תקנ"ז.
 - ז) דין זה אית' בפ"ה ו' והובא בשבלי הלקט כלל ע"ח בשם בעל הדברות והנה אם כל הדברים אלו מר' שר שלום אז ראינו שמביא כאן בעל ההלכות.
 - ח) נראה שהגאון סוכר שאף נר של בעלה מותר להדליק כמו שני' דעת הרמב"ם פ"ה מה"ט ה"ד וע"ש במ"מ. והדין דמותר להדליק נר ללמוד הובא במנהיג הו' פסק סי' נ"ט וט' הדלקת נר כשיש ק"ח מטה כמו הדלקת נר בביהכ"ז עיין בחשו' הרא"ש ובשכ"ל.
 - ט) כאן סי' הגאון דכרי הגמ' וכעין זה סי' רשיי טס.

ממנו חייב משום מכבה זו לא ביום טוב אלא בשבת ואותביה ר' אבא לעולא
(ח) דאמר ליה לשמעיה זקיף ליה בשרגא למיפשט מיניה ביו"ט משום דכיבוי
ביום טוב נמו אסור ובי חיבי דאמרינן על כיבוי בשבת הכין אמרינן ביום טוב
וקבלה עולא מיניה ואמר ליה לאו אדעתאי. (ג) והלכתא כמאן דאמר שני ימים
טובים של גלויות שתי קדושות הן דאמר רב הלכה כארבעה זקנים ואליבא דר'
אליעזר (שם ד'). דאמר שתי קדושות הן. (ג) והאי בר טביא דאתציר ביום טוב
ראשון ואישהחית ביום טוב שני ששאלהם כי נתצר ביום טוב ראשון שרי למיטחמיה
ביום טוב שני וכן דגים שצדים גוים ביום טוב ראשון מותר לאכלן ביום טוב שני
וכן פירות שתלשום גוים ביום טוב ראשון מותר לאכלן ביום טוב שני או לא. כך
ראינו שכולן בין בר טביא ובין דגים שצדום ביום ראשון ובין פירות שתלשום
גוים ביום טוב ראשון וכן ביצה שנולדה ביום טוב ראשון מותרין ליום טוב
שני כיון ששקעה חמה של יום טוב ראשון ונכנס יום טוב שני שוהה בכרו
עשייתן ולאחר מותרין ודוקא בשאר ימים טובים אבל בראש השנה אסורין
מפני שקדושה אחת הן ומפני מה נשתנה ראש השנה מכל ימים טובים מפני
שהרבר תלוי בקידוש החדש ובראשונה היו מקדשין ע"פ הראיה ושנו הו"ל (שם
ה.) פעם אחת נשתהו העדים לבוא להעיד הורה ונתקלקלו הלויים בשיר שלא
ידעו אם שיר של חול יאמרו אם שיר של חדש התקינו שלא יהיו מקבלין אלא
עד המנחה ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה מאי ולמעלה עד ערב השמש
ואם באו מן המנחה ועד ערב השמש נהגין אותו היום קדש ולמחר קדש שזכר
באו ואסרו ראינוהו מבערב וכיון שעבר זמן מוסף (ד) ולא הקריבו בו ביום
מוסף נהגי' אף למחר קדש ומקריבים בו מוסף] לפיכך שני ימים טובים של
ראש השנה קדושה אחת הן ואפילו במקדש נהגין אותן שני ימים טובים לפיכך
אין קורין אותן שני ימים טובים של גלויות וזמן הפעם הזה חמורה ומשונה ראש
השנה מכל ימים טובים ומנין שצבי ורגים ופירות וביצה של יום טוב ראשון
מותרין בשני כמו שאמרנו למעלה דאמרינן (שם כ"ד:) אמר רב פפא הלכתא
גוי שהביא דורון לישראל אם יש מאותו המין במחבור לקרקע כגון תמרים
וענבים באלול ובתשרי והביאם לו ביום טוב ראשון של גלויות לערב כיון שיצא
יום טוב ראשון וקדש היום ונכנס יום טוב (ה) [שני] שוהה בכרו שיכנס
לכרם ויבצור ולאחר מותר לאכול מהן וכן ביצה ומה טעם שכך אנו אומרים
אם תכול יום טוב ראשון וראי הוא והוא חמשה עשר בתשרי היום חול הוא
וכותרין ואם היום מ"ז בתשרי הוא הללו כחול נתלשו וכן ביצה וכן עירובי
הבשילין דאמר רבא (שם י"ז.) מניח אדם עירובי תבשילין מיום טוב לחבירו

(ח) כן היה גי' הגאון והוא נכון דאמר עולא לא אדעתאי כשנתייך קך לשמעיה וכן
היה גם גי' בעל המנהיג ועיין בש"ח סי' קפ"ג ובח"י היס. (ג) בש"ח קפ"ג.
(ג) החשו' הוא בש"ח סי' קפ"ד, והביאה רש"י בעירובין ג"ד ב' ואמר על פסק זה
"השו' הגאון יש בידו" והשו' בה' י"ט סי' ל"ג כהב שסכסכה מן הגאונים סוכרים כן.
(ד) כ"ח בכ"ו ובש"ח, ומה שאמר שבי י"ט של כ"ה אין קורין אותן י"ט של גלויות עיין
פס בעירובין ובתש"ל סי' א'. (ה) כ"ח בכ"ו ובש"ח.

ומתנה וכיצד מתנה מניה ביו"ט ראשון ומתנה ואומר אם היום ודאי יום קרש
 הוא למחר שהוא ערב שבת הול הוא וכבר מותר לאפות בערב שבת שהוא
 חול לאכול בשבת ואם למחר שהוא ערב שבת יום טוב ודאי הוא מחול אני
 מניה עירובי ה) וחמישי בשבת עדיין חול הוא ודוקא כי קאמר רבא בשני ימים
 טובים של גלויות אבל בשני ימים טובים של ראש השנה לא אמר ותוב קא
 אמרינן (שם ד') שני ימים טובים של גלויות רב אמר נולדה בזה מותרת בזה
 ר' אסי אמר נולדה בזה אסורה בזה אבל שבת ויום טוב או יום טוב ושבת
 רב אמר נולדה בזה אסורה (ג) [בזה] ור' יוחנן אמר נולדה בזה מותרת בזה
 ושני ימים טובים של ראש השנה רב ושמואל דאמרו תרויהו נולדה בזה אסורה
 בזה ופורות כותיהו וכן הלכה דאמר רבא הלכתא כוותיה דרב בהני תלת בין
 לקולא בין לחומרא לבר סמת שהקלו בו חז"ל דאמר מת ביו"ט ראשון יתעסקו
 בו עממים ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל ואפי' בשני ימים טובים של ראש
 השנה מה שאין כן בכיצה וכן הלכה ואין לזוז ממנה ואי קשיא (ג) דבני בשכר
 כבר מפורש מעמו של דבר שהן אינן בני תורה ואתם ברחמי שמים בני תורה
 וחכמי תורה חס ושלום לפשוט לכם כבני בשכר ששלחו לו ללוי אלא אתם
 חשובים לפנינו (ד) וכמותינו:

קנא. ר' שרירא. ה) והלכתא אין מכבין את הבקעה ביום טוב ואם
 בשבול שלא התעשן הקדרה מותר (ו) ואסור לעשן כלים ביום טוב אבל לעשן
 בית לעבורי זוהמא ולבסומי ריחיה מותר וכן לבסומי פירות.
קנב. ר' צמח. ז) והלכתא זוקפין את המנורה של חוליות ביום טוב.
קנג. ר' נטרונאי ח) מיני תבלין של קדירה נידוכין כדרכן ביום טוב
 ואין צורך לשנות לבר טמילהא ומריקא וכן הלכה.
קנד. ה' הילאוי. ט) וששאלתם כונס ארם את אשתו קודם יום טוב שני

א) כ"ח וד' בטעות "בחמשה". (ב) כ"ח בכ"י ובש"ח.
 ג) כ"ח לדבני בשכר (בד' ליופציג לרבני), אולם לפנינו בכ"י "דבני".
 ד) בכ"י ובש"ח "כמותינו".
 ה) "בשכר" ס"י ס"ו הביא כספק זה בשם ה' יעשי' דקו"ל כר"י במסעדין וכר"י
 העמידו האי בכי"ח בניה כ"ב דבשכר שלא יתעשן הבית ועי' בר"ף שם ובש"ח כ"ד מה' י"ט.
 ו) הגה הר"ף גרוס כהאי דר' אסי ביה כ"ב: לגמר כלים ובית כ"ע אסור ללישנא
 בתר' ולהרית פלוגי, והנה נראה דהגאון סובר דאסרי רק לגמר כלים והפלוגת' להרית היינו
 להנחת גופו אבל בבית כיון שעשה לעבורי זוהמא ולבסומי ריח' הוא דבכ"סוה לכל נפש ובזה
 ליכ' פלוגת' בין רבנן לר"י וחופשר שפי' הגאון האי מהו לעשן וכ"ו והאי דקטורא וכ"ו לעולם
 לעשן את הבית ועי' כ"ס' כתובות ע"י. שפי' על הא דלהניח מוגמר ב"ט לעשן כלים. —
 חן במהניג ה' סוכה ס"י ה' הביא משם ר' שא"י דרך לגמר סירות לאכילה מותר.
 ז) כ"ח גס פסדס כ"ב ביה כ"ב. ועי' בש"ח ס"י רל"ח ונראה שם חסרי' האי הלכתא.
 ח) בש"ח ס"י קפ"ה וכ"פ הר"ף והר"מ.
 ט) כ"ח גס כרש"י מ"ק ע"י. ד"ה מותרין לישא וכ"כ בחש"י הרש"י הביאה הב"י בחו"מ
 ס"י הקנינו.

ימים וכול לעשות סעודה ביום טוב לאחרים ולאנשי ביתו יש שם משום איך עושין סעודת אירוסין או לא. כיון שנכנס עם אשתו קודם י"ט שני ימים מותר מפני ה' [שעיקר שמחה] שעירוב סעודה לחיבת חופה לילה הראשונה היא ומותר לעשות סעודה ביום טוב לאחרים שכך שנו חז"ל (סוכה כ"ה:) אמר רב אבא בר זבדא אמר רב התתן והשושבינן ובני חופה פטורין מן הסוכה משום ב' דבעי למתוי ולוכלו. ג) וששאלתם ביום טוב צריכין אנו לבצוע על שתי בכרות או לא. הו' ידעין שצריכין אנו לבצוע על שתי בכרות ביום טוב כדרך שאנו בוצעין בשבת מה טעם לפי שבשבת עצמה לא נתתיבו בו ישראל לבצוע על שתי בכרות אלא משום מן ובימים טובים נמי כיון שלא ירר מן בשבת בימים טובים מניין תלמוד לומר שבת לא יהיה בו ביום הכפורים מניין ת"ל שבת לא יהיה בו (ד) וששאלתם יכול אדם לירד לבור ביום טוב להוציא בלי ה' או לא כך שנו חז"ל אך אטר ואכל לכל נפש האי נמי צורך נפש הוא ואנו שואבין מים מתהום שבת אפילו ממקום נמוכה למקום גבוהה.

קנה. ה' שרירא. ו) וששאלתם מי יהיה מהלך בדרך ונדרמנו לו שני ימים טובים של פסח או של ראש השנה והוא במדבר והלכה מעלנו השויה ועמד במקומו יום ראשון יש לו התרה להלך ביום טוב שני וירבק בשויה או לא. כך ראינו אם יש סכנה בשבתו שם מפני היה רעה או צנה או חמה או גדודי לסטים או כיוצא באלו יש לו רשות להלך כדי להגיע אל השויה ולא ישב בסכנה אלא מעיקרא בעודו ביישוב צריך לחשוב איך ישבות בשבתות וימים טובים ואם חושב ומתהרשין דברים שיש לו תלואה בהן פטור הוא ומהלך ביום טוב מפני הסכנה ואין בכך בלום. ז) וששאלתם מהו ליתן סוס או פרד או חמור בימי הפסח או בימי החג למי שירעה אותן כל ימי החג והוא רוכב עליו והוא עושה בו כל צרכיו כיון שלא בשכירות נותנין ואינו משאיל אותן לעשות בהן מלאכה אלא לרעותן ולשמרן אם עשה בהן מלאכה ה' [אין עליו כלום] ואם רואה אותן ויודע בהן ימחה בהם.

הלכות חולו של מועד.

קנו. ט) רב שר שלום. עיירות שיש בהן ישראל ותלמידים ובעלי תורה ובוצרין כרמים ודורכין גרנות בהילו של מועד כך אמרו חז"ל (מועד קטן י"ב:)

ח) כג"ל וכ"ח כשי. ב) כג"ל וכ"ח כגמ' וכד' בטעות „למחוי כולה“.

ג) כש"ה סי' קפ"ו וכח"ג סי' ג"ו והובאה בסדרס ודעה הנכון הזכיר ה"ה ס"ל מה' שנת ה' י'.

ד) כש"ה רס"ו קס"ו, וכנ"ו כהוב קודם חלה זו שם ר' שרידא.

ה) כש"ה וכפ"ו שמוא הנוסח „הגויא דל“.

ו) דין זה דאם הוא במקום סכנה שמוח' ליתך בשבת ויוע' הובא כגלגו סוף סי' ערובין והוא ע"פ הש"ס כפי מי שהולילוהו דף מ"ה.

ז) כש"ה סי' רמ"ג והובא בשנה"ל כשם רב החיי ועיין לעיל סי' קכ"ה.

ח) כג"ל וכן איתי בשנה"ל.

ט) כש"ה סי' רמ"ח ובאבכול כשם ר' ב"ש והתשו' בקיצור כג"ל סי' י' ועיין גמ"מ

סי' י"א וברח"ש ובמרדכי סוף מי בהסך.

אמר אבוי נקטינן הלכות מועד כהלכות שבת יש מהן פטור אבל אסור ויש מהן פטור לגמרי כיצד כל מלאכה שאם אין עושה אותה נפסדת מותר לעשותה לכתחילה בחולו של מועד אבל ה' (כיון מלאכתו לעשותה לכתחילה) במועד אפי' מלאכה נפסדת אסור דקא אמרין ר' ינאי הוה ליה האי פרדוסא מטא למיקטפיה בחולא דמועדא קטפיה עבר על חד תרין לשנה אחרינא שהינא כולי עלמא לפרדיסיהון לחולא דמועדא כיון דחזי ר' ינאי דגרם להון לאחריני לשהויי לכתחילה אפקריה ר' ינאי לפרדסיה ההוא שתא והנן (שם) מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא יאברו ובלבד שלא יכוין את מלאכתו למועד וכולן אם כווננו מלאכתן במועד יאברו לפיכך הללו שבוצרין ודורכין אם ווראי מגיעין כרמים בחולו של מועד שאם אינם בוצרין ודורכין נפסדין מותר ובהתיר הן בוצרין ודורכין דקאמרין פרקטמיא האבר מותר ואם מכוונין מחוייבין בית דין להפסיד אותן מהם דקתני יאברו דמאברין מנייהו בעל כרחיהו דקאמרין בעי מיניה ר' ירמיה מר' זירא כיון מלאכתו במועד ומת מהו לקנוס בנו אחריו ופשט ליה שדה שנתקוצה ג' [בשבעות] תזרע למוצאי שביעית נטיביה או נדיריה לא תזרע למוצאי שביעית ואמר ר' יוסי בר חנינא נקטינן נטיביה ומת בנו זורעה אלמא לדיריה קנסיה רבנן לבריה לא קנסיה רבנן לדיריה מיהא קנסוין ליה כדינא וכן הלכתה ג' ולהביא כלום מבית האומן לצורך המועד וליתן בגר לצבע או לחייט בחולו של מועד לצורך המועד ולשלום אנשי ביתו אסור בדקאמרין (שם י"ג.) אמר ר' פפא בדיק לן רבא. ד' והא דתנן ואלו כותבין במועד (שם י"ה:) קידושי נשים זהו שטר אירוסין אבל שטר כתובה שטר חוב הוא ואין כותבין אותן במועד וזהו ששנינו אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין וכו' (כתובות ק"ב:) ה' [אלא מדעת שניהם]. ו' וששאלתם הא דתנן ואלו כותבין שמרות של רשות מהו ניהו כך פירש מר ר' ז' [צדוק] יצחק גאון ז"ל איגרות כתב שכותב ריש גלותא לשופט ונותן לו רשות לילך וללמד את ישראל איסור והיתר ולהורות להן דברי תורה ושמו בלשון ארמי פתקא דריאונתא. ח' וששאלתם ההייטין והרצענין שהם עניים ומתפרנסין מעמל ידיהם יש להם שיעשו מלאכתן בחולו של מועד או

ה' כ"ל וכ"ח כ"ט וכו' ובאשכול.

ג' כ"ח כ"י וכ"ט "שנתקוצה בשביעית הזרע למוצאי שביעית".

ג' כ"ט ס' ר"י, וכענינה גם ס' קט"ה ובנמו"מ ס' ע"ט וס' ס"ג והנה הדין זה נובע מ"ס סס שאמרו ח"ן מביחין וכ"ס שאין מוליקין והנה בענין זה הובא בא"ז בסס ר' אמח הסו' שאסור ליטול מן הגוי ב"י כגד והוכר' גם במדד'ו וכו' אשרי ס"ק דביניה.

ד' כ"ט ס' ר"ג, וכ"ס החיבו שטר איכוסין ושטר פסיקת' שהיא מהנה ובסמ"ק הביאו הכ"י צ"ח ס' הקמ"ה כתב ג"כ שאין לכהוב כחובה מפני שהיא שטר חוב, וכאן לאינו שסכר' הגאון כן. ה' זה תשלום דברי הש"ס וכ"ח כ"ט ובכ"י.

ו' כ"ט ס' ר"י והובא ג"כ בהלכות ר"י ובעין ס' זה איח' גם ככה"ג.

ז' כ"ח כ"ט וכו' ר"י וכו' לפינו כ"י ובפטר' דפס ר' יצחק.

ח' כ"ט ס' ר"י ובקטור כ"י ה' חו"ה.

לאו. כך ראינו שאם צריכין להתפרנס ממנו באותן ימי חולו של מועד מאותה מלאכה שעושים מותר להן לעשות א) בצנעה ובמדומין אנו שאפי' בפרהסיא נמי מותר מפני שבשטורחין ועושים לצורך המועד הן עושים ולצורך יומן שאפילו במחובר לקרקע שהוא. ג) [חמור] אסור אם אין לו מה שיאכל כותר דקתני (מ"ק י"ב:) ואם אין לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר וטוחן ובלבד שלא יודש בפירות... ג) והלכה כסתם משנה דתנן (שם י"ג:) מוכרי פירות כסות ובלים מוכרין בצנעה לצורך המועד הצידין והדשושות והגרסות עושים בצנעה לצורך המועד. ד) ושאלתם הא דתנן אין נושאים נשים במועד ולא כתיב ביה שמחה כלל מותר לישא אשה במועד של פסח או דלמא לא שנא פסח ולא שנא חג כך אנו לומדים מרבתינו ז"ל שאין נושאים נשים בכל המועדים כולן ובכל ימים טובים ובכל חולו של מועד ולא חלקו חכמים ורבתינו בין פסח לחג הסוכות וכן מנהג בשתי ישיבות ולא שמענו שיש בישראל שנושאים נשים בפסח או בחולו של מועד ומי שעושה כן ביה דין מלקין אותו.

קנז. ר' האיירי נטרונאי. ה) ושאלתם דאין מספירין בראש חדש מהו לוטר צידוק הדין. לא שאלתם אם לפני המטה ואם לאחר המטה או לאחר שנקבר המת ותנן (שם כ"ה:) נשים במועד מענות אבל לא מטפחות ר' ישמעאל אומר הסמוכות למטה מטפחות בראשי חדשים בחנוכה ובפורים מענות ומטפחות ובוה ובוה לא מקוננות ומהו בזה ובוה מועד וראשי חדשים והנוכה ופורים מקוננות ודוקא לפני המת דקתני נקבר המת לא מענות ולא מטפחות וכל שכן שאין מקוננות אי זהו עינוי כולן עונות באחת קינה אחת מדברת וכולן עונות אחריה הלכך צידוק הדין אם עונין כולן כאחד מותר ואם אחד מדבר והכל עונין אחריו אסור. ו) ושאלתם אין מועד בפני תלמיד חכם וכל שכן הנוכה ופורים כמאן כך אח"ל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה ותלמיד עושה אי זהו יחיד כל שראוי למנתו פרנס על הציבור תלמיד כל ששואלין אותו דבר הלכה בתלמודו ואפי' במסכת כלה (תענית י"י) והכי קאמרינן (קדושין מ"ט:) על מנת שאני תלמיד אין אומרין כשמעון בן עזאי וכשמעון בן זומא כל ששואלין אותו דבר הלכה בתלמודו ואומרו ואפי' במסכתא דבלה כיון שטצינו בשני מקומות כך למדנו שתלמיד חכם הגון זה.

א) כ"א בש"ה ובכ"ו ובד"ף ובד' בטעות "לרופה".

ג) בכ"ו ובש"ה כתוב כחן מה שהשיט בעל ה' הפסוקה: וחוב קאמרינן אורי ליה דב לרי' תנאל וכן אורי ליה רבה ב' בר' לרי' תנאל הלכת' מוכר וכוהב כדרכו כדי שרפסחו מכלן למדנו שהרענין והחייטין והבונסין כיון שצריכין מותר לכן לעשות מלאכתן בחוה"מ מפני שהם צריכין. ד) בש"ה סי' רי"ח ובס' האשכול.

ה) ממה שנסמן ברוב החס' ר' נטרונאי ור' האיירי נראה שיש מדינים א"ו ששייך לרי' נטרונאי ויש שהם לרי' האיירי והנה החס' האשכול האשונה הובאה בש"ה ר"ע ובטור יו"ד סי' ת"א ובד"ף ה' אבל בש"ה ר' משה וס' ראינו כרי' האיירי הזכיר.

ו) דין זה הביא הרמ"א גי' גי' בקינור בש"ה ר' משה וגם הרמב"ן הזכירו.

קנה. ר' האי. א) וחייבין בית דין לגזור גזירה שלא יהא אדם עושה מלאכה בחולו של מועד אלא על פי ב"ד שלא מסרם הכתוב אלא להויל' לומר לך איזה יום אסור ואי זה יום מותר אי זה מלאכה אסורה ואי זה מלאכה מותרת.

הלכות חג המצות.

קנמ. ר' הילא. ב) וששאלתם שבת שחלה להיות ערב פסח שנהגו אצלכם לבער בערב שבת משום שכרות וחתנים ופרשתם מי שאינו נוהג כזה יתחייב או לאו. כך ראינו שכלכתא אתם עושין ששבת אסור לבער בה חמץ אבל מבערין אותו מלפני השבת ומנחין דבר קצוב כשיעור סעודה של שחרית שבת ואין מבשלין לאכול בשחרית של שבת לא מין חמים ולא מין קמה כרי שלא יהא צריך להדיתו מן הקערות שכיון שאין צריך לאכול בהן למנחה אסור להדיתן אבל מבשל מין דגים וביצים שאין הקערה צריכה. ג) [להדיתן] ואסור להדיתה ולבער חמץ בשבת שכך שנינו (פסחים מ"ט). ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת ואופה לומצה מערב שבת וכל שאין עושה כן ומשהה את החמץ בארבעה עשר שחל להיות בשבת עובר משום בל' יראה ובל' ימצא ועובר על מצות ביעור ועל דברי הויל' ותקנתא לבטל בלבנו שכיון שנכנסה שבת ולא בער אסור לבער בשבת אבל מבטלו בלבנו ואסור בהנאתו וכן הלכה.

קס. ר' יהוראי. ד) והלכתא כל איסורין שבתורה בנותן טעם כר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש הוין מטבל ויין נסך וחמץ בזמנו דבטיגן במשהו אסור. קסא. ר' נטרונאי. ה) לענין לתיתת חמים בפסח אע"ג דמותר לא מורינן לעמי הארץ.

א) ה"ה סי' רס"ח וס' נחוספו איזה דברים אשר נחשו מהר"ל ז"ל להספס (ריט"ס ד' ק"ג).

ב) על מצת החמץ ראובן לפנינו ס' ה' הילאי הן חמת שנס' ר' האי כתב פעין זה חבן אנו רואין כי בש"ח ר"ס ז"ג מובאת כל השאלה וחכמים חסיפה דעות הגאונים וגם דעה ר' האי והנה בשב"ל הביא ג"כ דעה זאת מר' האי והעיד משמו שכן נמצא גם לגאונים ועיין בש"ח סי' רנ"ד ובכה"ט סוף ה' בדיקה בתים ובא"ח. והנה הגאונים הראשונים ר' מהר"י ור' נטרונאי לא כתבו עוד האי חיקון דתשיירין מזון ב' סעודות בחולין ועיין בכה"ט ובמחור ובמלחמות פסחים ס"ק, ור' הילאי כבר הביא מנהג זה לפנינו, ואפשר שסובר הלכה כר"מ שמבערין את הכל בע"ש מפני שהביא ראייה מדבריו ור' האי סובר דהלכה כחכמים אך משני מנהג זה היותו נוהגין לבער קודם שבת ומשיירין מזון ב' סעודות ועי' בש"ח ס' ומה שנוגע בסלוג' אימתי אוסין המנה. ג) כ"ח בש"ח.

ד) בש"ח סי' רע"ב ובג"ל סי' מ"ה ועי' חו' פסחים ל"א. ה) דעות הגאונים בזה הובאו בר"ן גי' ה' פסחים והנה בכה"ג החיר הלחיהה ובכר' אסרה ר' כהן נדק ור' האי אמר דמכמה מלות שנס' חין לוחתין ולפנינו ראינו דנס' ר' נטרונאי אי דחין מורין להחיר ועי' בעור איח' סי' תיג' מה שהביא בשם הגאונים.

קסב. ר' הילאי. ה) וכלים של גמי או של קנים או של זמורה או של נצרים שהיה בהם המין אין צריבין הנעלה ברותחין אלא שוטפן בצונן ומניח בהן מצה ואינו חושש שהללו לא נעשה בהן (ב) כותה ולא דבר שבולעין ממנו ומשום ריחא בעלמא כהרחת מים סניא וכן כלי עור שנשתמשו בהן מדיחין אותן ומשתמשין בהם בפסה ג) אבל כלים של גללים ושל אבנים שנשתמש בהן בחמין אסור להשתמש בהן בפסה ואפילו מגעילין ברותחין אסור להשתמש בהן אלא צריך להסיק עליהן בתנור עד שמלבנן באש וכך אנו עושין.

קסג. רב שר שלום. ד) וששאלתם יכול אדם ליקח קמה מן השוק בשביל הפסה בשעת הרחק ויוצא בו ידי חובת מצה או לא. כך ראינו שבשעת הרחק מותר משום דאהוויקי איסורא לא מחזקינן ויוצא בו ידי חובתו אבל לכתחילה כתיב ושמתם את המצות בעינין שימור מתחלה ועד סוף. ה) וקרירות של כל השנה כולה בפסה קיימא לן בשמואל דאמר (שם ל.) לא ישברו אלא לישחו להו. ו) [ער] אחר הפסה ועביר בהו במינן ושלא במינן והל' בשמואל דבי אמרינן הל' כרב באיסור' היכי דשביקא פלוגת' דרב ושמואל בסתמא הכא פסוקא הלבתא דלא כרב דאמר רבי הלכתא חמין בזמנא בין במינו ובין שלא במינו אסור במשהו כרב ושלא בזמנא מותר ומאי ניהו בגון קדרות אלו בין במינן בין שלא במינן מותר כר' שמעון.

קסד. ר' שריא. ז) ואסור לבשר לחולה או לחיה בפסה תבשיל של קמה על גבי רותחין אלא אם יאמרו בקיאין ח) שאם יאכלו מצה באין לירי סכנת נפשות ואע"פ שאמרו הו"ל (שם ל"ט:) חלוט שהלטו ברותחין אינו בא לידי חימוע ומגלשין על גבי קמה היא החלוטה והרותחין רתוהה עזה הן המוגלשין ולשון גילוש מליגת שער וצמר מן הטלאום ומן הנדדים אין אנו סומכין על זאת לעשות מעשה שאין אנו יודעין איך ישתמר שלא יבוא לידי חימוץ ולא שבעינן בשתי ישיבות מי שהתיר לעשות כן אלא על פי בקיאין שאומרין כי אין לו לזה רפואה אלא בזה ואם אינו אוכל אותו מסתכן וצריך שיאכל מיד ואין משירין ממנו כלום.

ה) דין מי של הלכה זאה דכלי נללים ככלי חרס דמין הובא בעור או"ח סי' ה"א
 זכס ר' האי' ואולי כל החז' מסמו והנה בכלים העשויים מגמי ומוקפה כבר הביא ב"ח מס' האורה דאין צריבין הנעלה, ומה שאמר הג' שאין חושש סמא נסתמא צו חמין כותה כבר הביא גם הרשב"א כן לענין כלי זכוכית והובא' הח' בכ"י בס"י ה"ל. (ב) אולי ל"ל רוחה.
 ג) דין זה הובא בש"ס סי' רס"ג, ובס' הובא גם דעת ר' יודאלי והוא גם בבב"ב להחיר כלי נללים בהנעלה, ודעות הנלווים לאסור ולהחיר הובאו בה' הר"ן ג', ובס' גרם פ"ט בבב"ב בורמיו דגללי.

ד) בש"ס ר"ג וע"ש סי' צ"ה והובאה בה' הר"ן בש"ס ר' שר שלום וע"י בעור או"ח סי' ה"ג.
 ה) העיד הר"ן ג' בהלכותיו דבולטו דשות' פסיק בשמואל דקאי כר"ס, וכ"ש הר"ן, ובאין לנו רואין שפסק הג' כן. (ו) כ"ל וכ"ל בכ"י.

ז) בש"ס סי' רס"ט ובבב"ב סי' צ"ו ודין זה הובא גם בש"ס ר' האי' גם סי' צ"ו וכן הובא מסמו בה' ר"ן ג' וע"י מור או"ח סי' ה"א. ח) כ"ל בכ"י ובדפוס בקיאין אלו שאם וכו'.

קסה. ר' נטרונאי. ח) וששאלתם מקום שאין יין מצוי כל עיקר לא בקרוב מקום ולא ברחוק מקום והגיע לילי פסחים כיצד יעשה מצות ד' כוסית הלל והגדה יכול לאמרן על דבש או על שכר תמרים ותאנים או על שאר מיני שכר ואם עבר לילה הראשונה ושני של פסח לאחר מכן יכול לקיים מצות ארבעה כוסות לומר הגדה והלל ולספר יציאת מצרים כדרך שאומרין בשני לילות הללו ויש תשלומין לדבר או אין תשלומין לדבר ואם יש תשלומין לדבר כל שבעה ותו לא או אפילו לאחר שבעה. כך ראינו שדבש וכל מיני שכר אסור לומר שירה עליהם שהלכה רווחת היא שאין אומרים שירה אלא על היין (ברכות ל"ה.) אבל יש תקנה להביא ענבים יבשות קודם דבן ושורה אותם במים ואומר עליון שירה והגדה ואם אין תקנה כל עיקר לא יין ולא אף צמוקים לשרות במים סודר הלל והגדה על פה מן מה נשתנה עד חלמיש למעינינו מים. ג) וחיותם ומברך המוציא ולאכול מצה וגומר סעודתו אבל ודאי להשלים מצות ארבעה כוסות כיון שעבר חמשה עשר וששה עשר בניסן אין לו תקנה ואין לו תשלומין לעולם ואין צריך לומר לימים רבים ואין לו לפרוע מצות ארבעה כוסות ואם עשה כן אפילו בשבעה עשר בניסן מוציא שם שמים לכטלה הוא וחייב מלקות שלא מצינו שיש תשלומין אלא לקרבן פסח בלבד. ג) [לאננס] ולממא ולמי שהיה בדרך רחוקה בלבד אבל מצות ארבעה כוסות והלל והגדה מצותן בזמן ואם עבר זמן עבר. ד) ולעשות מלאכה בערבי פסחים הלכה כר' מאיר דאמר מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד הצות עושין ומקום שלא נהגו לעשות אין עושין.

קסו. ר' יוסף גאון. ה) והלכת' כל שבעת ימי הפסח אין לשון אלא כשיעור חלה שהוא ארבעים ושלש ביצים שלא יבוא לירי חמץ. ו) וששאלתם מי שיש לו אורתין הרבה ואין לו מי שיאפה לו כל הפת מהו שובא אופה גוי ויאפה פת שלו ויעמוד ישראל על ראשו ויסיק לו את התנור וישראל אינו זו מעל ראשו וישראל הוא לש כל העיסה בודה כשיעור הו"ל מותר או אסור כך ראינו בפסח אסור דלמא פשע ישראל ולא סיים בלישה שפיר וגוי לאו בר חיובא הוא ואתי לירי הימין אבל בשאר ימות השנה כי קאי ישראל עליה שפיר דמי.

ח) קנה מן הכסף הובאה בש"ה סי' קי"ז דכדיעבד נועלין יין צימוקים לדי' כוסות וקנה מן הכסף לענין דאם חין לו יין סודר ההגדה והלל על הפת הובא משם ר' נטרונאי בעור חו"ח סי' הפ"ג והנה הדין הרחוק הובא גם בח"ג סי' ל"ה והוכח ב"ה' הי ליל הפסח סי' ו' ובמנהגו ה' ספח סי' ז"ב ובשנה"ל ה' ספח וציטת הגאונים ודעהו דלריך קיפוח כצמוקים הובא כהי"ץ גיאת ר"ה קידוש. ג) כל"ל וב"א בעור ובכ"י ובד' בעשות "וסוחס". ג) כ"א בכ"י. ד) בש"ה סי' רע"ד.

ה) הובא בבב"ג. ו) בש"ה סי' רנ"ה, הנה ר' יוסף גאון חסר לחכול אותה מנה כחפה גוי וישראל עש"ג ובשאלתו חיחא וכן דעה ר' כהן נדק שמוחר לחכלה בשסח חבן חינו ונח בה בליה הא' ור' הא"י חמר דאף שמוחר לחכלה בעלי מעשה מונעים עתמן כגאונים המחמירין ואין חובלים ודברייהם הובאו ב"ה"ץ ג' ודברי ר' הא"י גם בעור חו"ח סי' ת"ס.

קסז. ר' יהודאי. ה) והני מאני דקוניא לענין חמץ בפסח ולענין בישולי גוים דתשמישן בחמץ הלכתא כמרימר (ע"ז ל"ג:) דבין היורא בין אובמא בין ירוקא בין אית בהו קרטופני בין לית בהו קרטופני אסור אלמא ככלי חרס דמי אבל לענין יין נסך דתשמישו בצונן הוא הלכתא כרב זבד דהיורא ואובמא שרי ירוקא אסור משום דמצרף ואי אית בהו קרטופני כולוהו אסור.

קסח. רב כהן צדק. ג) מהו לברך בפסח על שליטה או על פרוסה. צריך לבצוע על פרוסה והיא בתוך שליטה דאמר רב פפא (ברכות ל"ט:) הכל מודים בפסח שמניח פרוסה בתוך שליטה ובצוע מאי מעמא לחם עוני כתיב אלמא צריך לבצוע על שתיהם.

קסט. ר' נטרונאי. ג) וששאלתם מי פירות אין מהמציץ כך ראינו דקא אמור רבנן (פסחים מ'). מי פירות אין מהמציץ הלכה היא שאם לש את העיסה בשמן או בדבש או ביון ולא הטיל בה מים כל עיקר אין צריך שימור ולא שיעור מפני שאין מהמציץ אבל אם הטיל בה מים בשמן או בדבש או ביון ולש בהן את העיסה כמו שלש אותן במים לבר דומה וצריך הבצק שימור וצריך שיעור וצריך שלש נשים להתעסק בו וכן הלכה.

קע. ר' נחשון. ד) וששאלתם אשה לא תלוש אלא במים שלנו כיון שמשום חמץ הוא המים הגרופין ממהרים להתמיץ אין שינוי בין ליל ראשון לשאר ימות הפסח שהרי איסור חמץ נהג כל שבעה.

הלכות ראש השנה.

קעא. רב נטרונאי. ה) והלכתא בראש השנה בשתוקעין לברך לשמוע קול שופר וכן מנהג כל בני ישיבה.

קעב. רב יהודאי. ו) שופר שנסדק במשהו וסתמו שלא במינו אם מעכב את התקיעה פסול ובי קאמרינן אם אינו מעכב את התקיעה כעור במשהו אבל טפי בנשתתיר רובו פסול דעבדינן כיתרי לישאני דר' נתן (ראש השנה כ"ז:) לתורא במינו בשר והוא שנשתתיר בו רובו שלא במינו פסול אע"ג דנשתתיר רובו.

ה) בש"ה ס"י רפ"ג ובשמיניו כח"ג ס"י כ"ח וכבר העיד הר"י בהגאונים פסקו לאסור כלי מאני דקוני' והקשה על הכה"ג בזה.

ג) בש"ה הובאה בשם שאלה קמיהו סוף ס"י רפ"ז ובכ"י הוא שאלה בשני עממה.

ג) בש"ה ס"י רפ"ט ועוד ס"י ק"ץ וס"י רפ"ד, והנה דעת ר' כהן דדק הוזהרה בר"ץ גי'אח ובש"ה"ל.

ד) בש"ה רפ"ח וגם כס רש"י בסופה ר' נחשון וב"ה כ"י ובש"ה בש"ח ס"י ק' וכענינה ל"חא ג"ס כ"י ג"ח וגם בש"ה ס"ק לאסור המנה שילוצה במים שלא לנו בלילה וב"ח ה' חמץ ס"י ק' הביא שכל הגאונים הסכימו כן.

ה) בר"י גי'אח ר"ח ה' ר"ה הביא בשם ס"ע הגרסא לחקוע וחמ"ו שהיא פעוה סופר ו"כ ר' הח"י ש"ל לשמוע קול, וכן נוס' ר' נטרונאי לפנינו, ועל הנוסח לשמוע בקול, ע"ס ג"חאק ודקו, והנה מנהיג ר"ח ס"י מי הביא בשם ר' הח"י לשמוע בקול יע' לקמן ס"י קע"ג. ו) בש"ה ובג"ל ס"י מ"ה ועיין בהלכות ר"ץ גי'אח ובטור ל"ח ס"י תקפ"ו.

קעגן רב שרירא. (א) והלכתא התוקע בזמן שהצבור יושבין ומברך קודם הקיעה הוא התוקע על סדר ברכות כשהם עומדין ואין צריך ברכה ואם נאנס הראשון ולא יכול לתקוע על הברכות ובא אחר לתוקען כיון שבירך הראשון אין השני צריך לברך לפי שאינו מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו לתקוע בקול שופר אלא לשמוע בקול שופר וכיון ששמע את הברכה שבירך הראשון מיושב כבר יצא הוא וכל העם ירו ברכה ואין צריך לחזור ולברך (ב).

הלכות צום בפור.

קעד. רב נטרונאי. (ג) וששאלתם להטמין תבשיל מערב יום הכפורים למוצאי יום הכפורים למה הוצרך לכך בשלמא להטמין לשבת דקא בעי (ד) מאכל תבשיל אלא למוצאי יום הכפורים. (ה) ויעשה כל צרכיו אבל איסור אין בו והעושה אין מטהן בו ואין מונעין אותו. (ו) ולענין רחיצה כך ראינו שכל רחיצה שאסרו חכמים באבל כולן בשל חטין הן ואבל שחל להיות שלישי שלו ערב יום הכפורים אסור בטבילה מפני שאין אבלות שלו פוקעת אלא בשקיעת החמה וכיון ששקעה המה חל יום הכפורים ואסור ברחיצה ואפילו בצונן וטבילת יום הכפורים רשות הוא ולא שחייבין ישראל בטבילה אלא נקיות בעלמא. (ז) וששאלתם יום הכפורים שאסור בסיכה מהו לסיך מבערב. כך ראינו אין צריך לומר סיכה דקיל איסורה אלא אפילו עניוין שענשן קשה ויש בס כרת אין איסורן אלא עד שיכנס יום הכפורים עצמו הלאך (ח) [חמשה] דברים אלו שהן ששה שנאמר בהן עינוי אם עשאן מבעוד יום של תשיעי כולן מותרין ובלבד שיעשה כמו שא' חז"ל (יומא פ"א:): כל מקום שנאמר שבות מוסיפין מחול על הקדש. קעעה. ר' פלמוני (ט) והלכתא כמאן דאמר (שם ע"ח:): המלך והבלה לא ירחצו את ידיהם והחיה לא תנעול את הסנדל.

קעז. רב כהן צדק. (י) ומי שמבקש לקנח ביום הכפורים במים אם איסמנים הוא ואין רעתו מיושבת עליו בכל השנה כולה עד שמקנח במים וכל שכן ביום הכפורים שצריך לקנח ולטהר את עצמו ביותר יקנח אבל כל אדם לא שכן אמרו חז"ל (פסחים נ"ד:): אמר ר' אלעזר אסור לאדם שישור אפילו

(א) לפיניו רשם ר' סריכא ובש"ח לא נרשם סס הגאון אכן בריו"ן הובאה בשם ר' האי ואלוי משניהם יראה. (ב) גם בריו"ן סייס כאן החשו, ובג"ה כתוב עוד שאם לא היה סס בשפה שבך הראשון וכל להקובע ונכרך בלחש, וקרוב לזה כתוב בריו"ן משמיה דנפשיה. (ג) הובא בריו"ן ג' ובש"ה"ל ובמס' ס' לזכור ס' מיו ובטור או"ח סר"ע והנה ר' עמרם אשר ור' נחשון התיר כדבר ר' נטרונאי לפיניו וכן ר' שרי' התיר ועיין בגמור"מ ס' ס"ג חש' גדולה בענין זה. (ד) בריו"ן מ"יכל תבשיל". (ה) בריו"ן שהוא חול למה הוצרך להטמין מעוה"כ יממין למונאי ויה"כ ויעשה כל צרכיו כו' וע' בגמור"מ. (ו) בש"ח ס' ש"א ובש"ן ח"ג שער ד' ס' ג' והובא בחמים דע"כ. (ז) בש"ח ס' ש"ב ובג"ק ס' ל"ח. (ח) כ"ל וכו"ל בג"ק. (ט) פסק כחמ"ס והר"ן העיד דלכנן קשימי פסקו כן ועיין בג"י בלוח"ס ס' תר"ג. (י) בש"ח ס' רנ"ח והובאו הדברים בשם גאון בטור או"ח ס' תר"ג.

אצבע קטנה במים בתשעה באב כדרך שאסור לשור ביום הכפורים. (ח) והרואה קרי ביום הכפורים חייב לטבול מקל וחומר ומה טיט וצואה שאינן אלא מאוס רוחץ כדרבו מהן שכבת זרע שנאמר בה ואיש כי תצא ממנו וטמא לא כל שכן שהיב לטבול וכן בשאר ימות השנה יטבול משום נקיות ומפני קידוש השם בפני גוים.

קעז. ר' הילאי. (ז) וששאלתם יכול אדם ליכנס לבית חרש או לבית שכור בחולו של מועד אם יכול לפנות כליו מבית לבית. כך שני ה"ל אסור לעשות מלאכה או משא או מהן בחולו של מועד אלא לצורך המועד ופי' שמבקש ליכנס לבית חרש לדור או לבית שכור בחולו של מועד מותר שאינו מלאכה ולא משא ומתן.

הלכות סוכה ולולב והדס וערבה.

קעה. ר' שזירא. (ג) וששאלתם מקומנו אין שם מצוי לא לולב ולא הדס ולא אתרוג ואנו שוכרין מי שיביא אותנו ממהלך שמונה ימים ואין באותו מקום לולב אלא דבר מועט ומביאין לנו שני לולבין או שלשה בדמים וכשמביאין אותן אנו גובין להן מה שקנו אותן ושכירותן מכל אחר ואחר נוטלו חוץ הכנסת בידו בשעת ההלל ומברך עליו ונותנו לוקנים ומברכין עליו ונוטל אותו כל אחר ואחר מיד הברו ער שמברכין עליו כל הקהל יצאו ידי חובתן או לא. וראוי בשאר ימות החג מיום השני והלאה יצאו ידי חובתן באותו לולב אבל ביום ראשון של חג (ד) אין אדם יוצא בלולבו של חבירו אלא אם כן נותנו לו במתנה ותנן מלמדין אותו לומר כל מי שיגיע לולבי בידו הרי הוא לו במתנה וכך ראוי שיעשו להיות (ה) קנין הלולבין לאחר מן הצבור או שיקח מן סמונו או שיתנו את הדמים ואת השכר לחון הכנסת במתנה והוא יקנה לעצמו וביום טוב ראשון יתנהו במתנה לאחר מן הוקנים וכל אחד ואחד יתנהו לאחר במתנה ער שיבוא לירי כולן ויוצא בו כל אחד ואחד ידי חובתו ובכך אתם יוצאים ידי חובתכם.

קעט. ר' שר שלום. (ו) והנוטל לולב כיון שמברך על נשילת לולב לאתרי מגביהו מוליד ומביא מעלה ומוריד [וכן בהורו לוי'] וכן באנא יי' הושיעה נא ובשני מקומות צריך לנענעו אחת בשעה שמברך ואחת בשעת ההלל.

(ח) כש"ה שם והפסק חז"ל גם ככה"ג.

(ג) כשנשם מ"ק י"ג. נאמר הספני חס הוא חינו נוכך המועד ונראה שהגאון חסר בכל ענין חף מזה החכים לבית שלו ולא כהירושלמי.

(ג) הובא בטור חו"ח סי' תכ"ח ובקטור כש"ה סי' ש"ג.

(ד) בטור הובא כזה"ל: אבל ביום ח' צריך כל אחד לולב שלו וכפי' חז"ל: צריך הדס וס'ה לולב שלו שאינו שולל כדי שיהא בו חז"ל אין הדס יוצא בלולבו של חבירו וכו'.

(ה) כפי' להיות קנין קנין וכו'.

(ו) כ"ה ש"ה, והנה שם נחסרו הדברים וכן כהורו לה' אכן כפי' אין סוגיית כשוכה

י"ג. ועל ענין הנועע ע' כשנשם ובטור חו"ח סי' תכ"ח.

קפ. ר' שרירא. ה) וששאלתם מה הפרש בין מנהג נביאים ליסוד נביאים כך פירושה יסוד נביאים שתקנו לבל ישראל לעשות בן ויסדרוהו להם ומנהג נביאים שנהגו לעשות כך מבלי תיקון ויסוד.

קפא. ר' נטרונאי. ג) וששאלתם הוטם של אתרוג באיזה מקום הוא הוטמו זהו חידו שהוא ראשו של אתרוג היבא דעלתה בו חזוית אפי' כל שהוא הוה ליה כמנומר ופסול והיבא דנמלה. ג) [פשמתו] ביום ראשון פסולה מכאן ואילך כשרה. ד) אנשי מזרח אינן טוענין הדם בשבת ובני ארץ ישראל טוענין הדם בשבת שנאמר ולקחתם לכם אפי' בשבת. ה) והדם של לולב אם יכול לעשותו כולו מן העבות מצוה מן המוכרח ואם אינו מוצא אלא שלשה הדסין עבות ממלא אותו בהדם שומה ושפיר דאמי.

קפב. רב עמרם. ו) ושיעור הדם וערבה שלשה טפחים ושלשה חומשי טפה דהלכתא כר' טרפון דאמר (סוכה ל"ב:) באמה בת חמשה טפחים ולולב חמשה טפחים הסר חומש טפה לבר מהוציח. ז) וקיימא לן כר' ישמעאל דאמר (שם ל"ד:) שלשה הדסין ושתי ערבות ולולב אחד ואתרוג אחד ואפילו שנים קטומין ואחד שאינו קטום ועכשיו נהגו במקומנו במתיבתא כמה דורות שלא לפחות מששים ושמונה בדין ח) [בנין] לולב.

קפג. רב נטרונאי. ט) וששאלתם הי ניהו קינופת והי ניהו נקליטין קינופת ארבעה עמידים מעמידין אותן בארבע י' (פנות) [דפנות] המטה ביון שטטה מונחת בתוך הסוכה ופורס על קינופת שלה שהן גבוהין יותר מעשרה טפחים נעשית כסוכה בתוך סוכה ופסולה אבל נקליטין קבועין הן במטה ושנים הן אחד מכאן ואחד מכאן ואם פורס עליהן סדין דומה לאוהל ואע"פ שקבועין בו כיון שאין גבוהין עשרה טפחין מן המטה בשרה. יא) וששאלתם מותר לפרוש סדין על הסוכה בפני החמה כך ראינו שאסור לעשות בן דתניא בהדיא (שם י"ג) פרש עליה סדין בפני החמה או תחתיה מפני הנשר פסולה וכן הלכה.

ה) כ"ה ס"י ש"ז בסוף הס"י ושם נסמן ר' כריאל והגה י"ח ת"י אחרת בענין זה והיא כס כראש הס"י וכ"י ראובן על זאת הסמ"י הראשונה שם "כ"ה י' חסני".

ב) כ"ה ס"י ש"י. ג) כ"ה ש"ס. ובנדפס איהא "שנימחז".

ד) עיין בחילוף מנהגים ס"י כ"ה והוצא במנהגים סוכה ס"י כ"ט.

ה) כ"ה כראייה מן הש"ס, ועיין במנהגים לולב ס"י י"ח וס"י י"ט שהביא דין דג' עבות מר' נטרונאי ועיין עוד בעטור.

ו) ש"ה ש"ב אכן עיין א"ה לולב ס"י ה' שהביא בשם רוב הגאונים דבהדס סני בני

טפחים וחזי והלולב כג"פ ומהנהג. ז) שם כ"ה וכו' "מהויח" ח) כ"ה כ"ה.

ט) ככילה צריך לפסול שהיא נג וגובה י' בנקליטין דקביעי פסי הכל תלוי בגובה י' וקיוסח דקביעי עפי א"ש י"ח להס נג או גבוהין י' פסולה, והנה סחס קיוסח י"ח להן גובה י' וסחס נקליטין אינן גבוהין י'; ואחרי דסחס נקליטין אינן גבוהין י' נקטה המשנה דכשרה וכ"ה הגאון, ובקיוסח סכן י' פסולה, ועי' בחידושי הרשב"א וכו', ואפשר שסוכר הגאון דאף בקיוסח הגב אינו מעלה ומוריד והלוי אף בגובה י' וכן הביא היה ס"ה מקובה הי כ"ג בשם הגאונים ועי' ל"מ ס"ה. י) כ"ה ככ"י ועי' כ"ה סוכה י": וכערוך ערך נקלט. יא) ש"ה ש"ה ועי' שם ס"י ש"ה.

(ח) והלכתא כמאן דאמר (שם כ"ה:) חתן ושושבינן וכל בני חופה פטורין מן הסוכה. קפד. מר רב צמח. ג) ולברך לישב בסוכה אע"פ שנבנס אין צריך לברך כיון שאין לה קביעה אלא בישיבה בסעודה בשיש קידוש וכוס וסעודה לפניו סודרין על הכוס דאיתמר (שם נ"ו.) רב אמר סוכה ואח"כ זמן וזמן על כוס של קידוש היום הוא סודרו. ג) והא דתנן (שם י"ז.) הרחיק את הסיכך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה ולא כך היא שמעתא. ד) [לא יהיא סיכך גבוה מן הדפנות ג' טפחים] דאם בן קשיא גזר אסיק. ה) מהיצתא השתא חיבא הגבוהה סוכה עשר אמות ורופן חדא מרפנותיה אין גבוה אלא עשרה טפחין רואין אותה כאלו היא דבוקה מן הסכך ואמרין גזר אסיק מהיצתאה אלא האי מרחיק את הסיכך מן הדופן בשוין לרופן כגון שהיה גנה של סוכה ארבע אמות ועשה סיכך ארבע אמות חסר שלשה טפחים דומיא דסכך פסול דאזיר פוסל במיעוט שלשה טפחים סכך פסול פוסל בארבעה כגון בגדים. ו) או כלים או נסרים שיש בהן רוחב ארבעה טפחים פוסל בארבעה. ז) והלכתא סיככה בעניצי פשתן פסולה. ח) בהוצני פשתן כשרה ופירש עניצי פשתן שנגמרה מלאכתו ויעשו כמין קליעה לפיכך פסולה דנעשה כמי שסיככה בכלים ודברר המקבל טובאה הוצני פשתן. ט) [עקיר] שעדיין לא שראום במשרה שדומה לקש בעלמא.

קפה. ר' יוסף גאון. י) והלכתא סוכה צריכה שתי דפנות כהלכתן ושלישית אפילו טפה וצריכה צורת פתח ואם מפיש בדפנות כמה שהוא מפיש שפיר דאמי אבל בציר מהכי לא.

קפו. ר' נטרונאי. יא) וששאלתם על הא דתנן (שם ט"ז:) המשלשל דפנות מלמעלה למטה כתנא קמא או כר' יוסי כך ראינו שהלכה כחכמים ואין הלכה כר' יוסי חדא דיתיר ורבים הלכה כרבים ועוד מדאמר רב חסדא אמר אבימי מחצלת ארבעה ומשהו. יב) מתרת בסוכה משום דופן.

הלכות מגילה וספר תורה.

קפז. רב נטרונאי. יג) שליה צבור הקורא מגלת אסתר בקהל צריך לסודרה כאחת מפני שהיא כאגרת. אבל בנשימה אחת אינו צריך לאומרה אלא עשרת בני המן ועשרת. יד) הלכך אין מפקינן בין פסוק לפסוק והרשות בידו

(ח) שם בשויה. (ב) שיה שצ"ו ועיין מנהיג סוכה ס"ו ג' ובח"ח שם ס"ו ל"ט.
 ג) שיה ס"ו שתיז והובא כר"ז בשם ר' האי. ד) כ"ח בכ"ו ועי' רס"י שם במשנה.
 ה) בדפוס אחד, ותקנתו ע"ש הכ"י. ו) בכ"ו ובש"ח "אזכרים". ז) שם בש"ח.
 ח) כ"ח בכ"ו ובש"ח ובד' קני, ומשמע דהכו ולא דייק הוצני קרי ליה והגאון לא פשיט האי שפיק' דשים לקולא ועי' כר"ף. ט) כ"ח בש"ח ובכ"י. י) בש"ח ס"ו ש"ח.
 יא) בשויה ס"ו ש"ב והובא ג"כ בשם ר' נטרונאי בעיטור אכן איחא שם בשם ר"ע דהלכה כר' יוסי. יב) כ"ח בש"ח ובכ"י ובש"ח ובדפוס "מורה"י.
 יג) כל הש"י הובאה בעור חו"מ ס"ו הר"ז מרי נתן, אכן נראה שטענה סופר הוא ונ"ל לר"י (לרי נטרונאי) ומשמע הובאו רוב הדברים בח"ח ה' מגלה ס"ו י"ח.
 יד) בעור: הלכך אם מפסיק בין פסוק לפסוק הרשות בידו, ובח"ח: הלכך אם מפסיק בין פסוק לפסוק אין בכך כלום.

ואין בכך כלום ואם מגיע נמי נשימה באמצע פסוק אין מחיובין אותו לומר פסוק כולו בנשימה א' ואם פסק באמצע הפסוק משום נשימה מותר ואין בכך כלום ושיעורו בין פסוק לפסוק בין באמצע פסוק כדי נשימה בלבד. ה' ושומר התפר שאמרנו בראש יריעה ובסוף יריעה ואי אפשר לומר באמצע יריעה וכן הלכה. ז' והא דאמר רב (מגלה ה'). מגלה בזמנה ביחיד שלא בזמנה בעשרה ורב אסי אמר בין בזמנה ובין שלא בזמנה בעשרה, כך ראינו שאע"פ שאמרנו חז"ל הוה עובדא וחש ליה רב להא דרב אסי הלכה למעשה שלמדנו רז"ל. ומנהג בשתי ישיבות כרב שאפי' יחיד קורא אותה בזמנה ומברך עליה לפניה ולאחריה. ג' וששאלתם זמנה ושלא בזמנה איזהו זמנה ארבעה עשר וחמשה עשר ושלא בזמנה אחד עשר ושנים עשר ושלושה עשר ואעפ"י ששינוי מגילה נקראת וכו' (שם ב'). ההוא תקנתא הוא דקאמרין אבל שמתה לא תהא נהגת אלא בזמנה אלמא זמנה ארבעה עשר וחמשה עשר ושלא בזמנה אחד עשר ושנים ושלושה עשר. ד' וששאלתם הקורא את המגלה בדרך וקורא בספר תורה או דלמא פושטא כאגרת עד שיקרא את כולה הו' יודעין שבשתי ישיבות ובבית רבינו שבבבל ובכל מקומות ישראל בדרך וקורא בספר תורה וכן מנהג. ו' וששאלתם לענין מגלה למאי הלכתא נקראת אגרת ולענין מאי נקראת ספ"י מה טעם יש בדבר כך פירשו חז"ל (שם י"ט). נקראת ספר שאם תפרה בפשתן פסולה מפני שהתורה תפארה צריך לתפרן בגידין ושמו. ו' אלעקב בלשון ערביים ומגילה אם תפרה בחוטי פשתן פסולה לקרות בה בצבור ולברך עליה ואם הטיל בכל הפרש בין יריעה ליריעה ששה חבי גידין של עקב בשרה ומהו חבי גידין שלשה מחטין מכניס מחטו ומוציאה שלשה פעמים בניד אעפ"י שתופר את היריעה בחוטי פשתן מכשירות אותה אותן שלשה חבי עקב וכשרה.

ח' נובע מן הא דמגלה י"ט: ועי' בהוס' ט. ואפשר שפי' ומחו ליה אמוח' הוא הוספה מן הסנדקאים כלומר שהראו ארלאם היריעה ופירשו שבלא (ובסוף) לר"ך הכיור ולא באמצע ועיין סי' למס' סופרים סי' ב' הערה כ"ו.

ט' דין זה הובא בשם ר' הא"י בשפה"ל ח"ן בסידור ר"ע פסק דיחיד הקורא לינו מבדק, וכן בבב"א. וכן הובא בשם מק"ה גאונים בא"ח מגלה סי' כ"ד ועי' במדכ"י סי' דמגלה שכתב בן בשם ר"ג ובג"ק סי' קל"ד פסק ר' מאיר בן ועיין לקמן סי' ק"ך הערה ז'.

י' כבר כתב הר"ן בפ"ק דמגלה דים מפרשין האי דשלא בזמנה יום הכניסה ודחה דברייהם וכאן ראינו שהגאון ב' בן ואפשר שאף שבימי רב בטלה ההקדק דיום הכניסה קרי רב י"א י"ב וי"ג שלא בזמנה כיון שהגאונים הראשונים קראוהו כן.

יא' הובא בשפה"ל בשם ר' נחמ' וכן בר"ך בשם ר"ל בן פלסוי ובמה"י מגלה סי' י"ב בשם ר' נתן (אולי ר"ג-ר' נערוואי) ומשם ר' נערוואי בטור א"ח סי' תר"ך והובא גם בשם גאון בא"ח ט' סי' י"ט, אולם שיטת ר"ע ור' הא"י הובאו שם שכורך המגלה בלגרת.

יב' סי' משולשין דמגלה י"ט עיין בר"ך ובמדכ"י ופי' הגאונים אשר לפנינו שצריך הג' הסודות בכניסה וביציאה פשוט ונראה ועל מה שפי' חבי גידין עיין מה שהביא בא"ח מגלה סי' י"ד בשם ספר העתיים.

יג' בל"ע חומ"ן דקין הנעשין מגידין.

קפח. רב עטרם. (ב) והא דאמרי' (שם ל"ב.) מיטב תגלל המטפחת ואל יגלל ספר תורה משום דאמרי רבנן כל האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום אלא גוללו במטפחת שלו.

קפח. רב האי. (ג) ספר תורה המנוקד אין קורין בו בצבור ואעפ"י שגד הנקודות שבו.

קצ. רב נטרונאי. (ג) וששאלתם יריעות שלנו וקלף שלנו מעיבדין בסיד כשרות או פסולות כך ראינו קלף כיון שעיבדו לשמה אעפ"י שלא עיבדו בצואת הכלבים ובעפצי כשר אבל יריעות צריכות עיבוד לשמן וצריכות עפצי. (ד) וששאלתם כמה שיטין צריך לעשות בכל דף ודף של ספר תורה, כך ראינו שמצוה בין המובהר לעשות בכל דף ודף ארבעים ושנים שיטין ואין לפחות טהן. ושיעור זה נהגו החכמים והסופרים הזרזין הראשונים והסמיכותו על טעם ברור ארבעים כנגד ארבעים יום שנתנה תורה בהם ושנים כנגד שתי הלוחות (ה) וספר תורה שאין בו תנין מותר לקרות בו ואין תנין פיסולין אבל העושה תנין הרי זה משובח וכל שכן שבע אותיות שצריכות שלשה שלשה תנין ואלו הן שעטנו נץ סימן ואם אין עושה להם תנין אין פסלת. (ו) ופתוחות וסתומות יש להן מקומית כל אחת במקומה ואין לשנות ולעשות סתומה פתוחה ופתוחה סתומה. (ז) ואזהרות שפירשתם לפני תלמיד חכם ובצבור שכולו תלמידי חכמים אין אומרים מה טעם כיון שכל ימיחם עסוקין בתורה ורגילין בה הרי כבר עסוקין בכל מצוה שבתורה וזוכרין אותה אבל שאר ישראל כיון שאין רגילין

(א) גדלה בהגהון מפרש האי דל' ינאי מופט מוסב על הא דל' ר' יוחנן שאקור לאחו הס"ח ערוס אמר ר' ינאי ג"כ דין זה בגלילת ס"ח באל יאחז הס"ח ערוס כגולל אלא גוללו עם המטפחה ביחד וידו על המטפחה וע"י ס' רש"י ור"ן בזה והנה הרמב"ם לא הביא הא דר' ינאי והאשר דסגד כמו הגהון בפ"י המומר.

(ג) הוצא באשכול וכו' ירוחם בשם רב האי ושם הביא כך הלכה דס"ח שניקד אין קורין מהך דבייתא יבנה, ואולי הוא היה מקור להאי דמס' סופרים פ"ג ה"ז, והטעם דאף אם גרד הנקודות לא יקרא משום דאם כהן כן הסופר לא היה לשמה ממש כסם שנתה מסיני, ואולי הו' טעין מנוקד ברובו כיון שגרד כל כך שכל סה"ח היה מנוקד עיין ב"י טור י"ד סימן רע"ד שהביא התשובות לרמב"ן ס' ל"ה, ובהבנות נודע ביהודה מ"ק ס' ע"ד.

(ג) בהשו' לגהון שהוצאה באשכול ובטור י"ד ס' רע"א מסיים ג"כ שבדק (קלף) סומקין על הדין דר' משה גי' אין להחיר המעובדין כסיד אבל בגי' (יריעה) נריך עיבוד בעשנים והנה מונח מהב' שלפניו בנס ר' נערוגלי סובר כן. ועי' בהו' מגלה י"ט. ועיין בהו' הג' הוצאה הכ"ר ח"א הרמב"ם ס' ס"ג וס' ת"כ ובהו' מגלה י"ט. ובדל"ש ה' ס"ח.

(ד) בש"ח ס' בלוג ובשם ר' האי בגי' ס' ד' והוצאה גם באשכול ועי' מס' סופרים פ"ד והערהו' גם ס' פ"ז. (ה) בש"ח ס' בל"א והוצאה באשכול ונראה בנס זאה מר' האי שכן הוצא בשמו דב"י י"ד ס' רע"ד בהנה"ה. (ו) גם ס' בל"א והוצאה באשכול.

(ז) המנהג לומר אזהרות בחג הבכורים הוא יבן, ר' סעדיה הגר אזהרות הזכירוס כבר רש"י ס"ט משפטים ורי אליה הזקן גיסו של ר' האי חכר ג"כ אזהרה הוצאו בהו' גדלה דף ל' ואולי התכו' שלפניו ג"כ מר' האי.

לעסוק בתורה מבקשים לומר אותרות לפניהם כדי שישמעו שש מאות ושלש עשרה מצות כולן על סדר כיום נתיתן על הר סיני וזכרו אותן והיו סדורות בלבם ובלשונם. (ה) מגלה דכתיבה בין הכתובים. (ו) לא נפיק בה ידי חובתיה וכל שכן צבור. (ג) אמר רב מגלה בזמנה קורין אותה אפילו ביחיד שלא בזמנה בעשרה והילכתא כרב אסי. (ד) אין אומרין הלל בפורים מפני שאין אומרין הלל על גם שבחוצה לארץ. (ה) וששאלתם מהו למפרע ומהו סירוסין הקורא למפרע כגון שהתחיל בבי מרדכי היהודי ואחריו ובל מעשה תקפו. סירוסין כגון שרילג כל פסוק ופסוק מסופו לראשו כגון מדינה ומאה ועשרים ושבע כוש ועד מהרו הטולך אהשירושו וכן כולה כמו שאמרו ר"ל סרס המקרא ודרששו ובענין זה נקרא סירוס.

קצא. שאילו מקמי דמר רב יהודאי גאון (ו) מהו לקרות במגלה (שבמציעה) (ז) [שמצוינת] ואמר לא מהבעי.

הלכות תענית ומ' באב.

קצב. רב שר שלום. (ח) ערב תשעה באב שחל להיות בשבת שפיר דאמי למיכל בשרא ומשתיה חמרא ואפילו בסעודה שמפסיק בה דאם כן מה מעלה יש בין שבת לחול וכן הלכה אבל אנו אין רגילין בכך. ואף בשבת אין אנו אוכלין בשר ושותין יין בסעודה מפני כבוד הרבן הבית. (ט) וששאלתם

(א) אולי פסק הגאון כסחמא דברייתא שאין קורין וממס שהשיבו ממנה (מגלה י"ט) ללוי שקרא לפני ר' יהודה ואולי לפניו לבדו, ולא סבירו האי דפי' מס בש"ס בצבור, אולם לא מצינו לא מן הסוסקים שאמר שגם בדיעבד ביחיד לא יא' ואשכח שטעות ס"י יש לפנינו ו"ל: "והיינו בצבור", ע"י בכה"ג בריף ור"ן ועיין במס' סופרים פ"ד ה"ג.

(ב) ההלכה הינה מר' האי' שהוא פסק ככנ', ואולי היא מר"ע אחרי שההלכה הבאה היא ממנו ועיין לעיל ס"י קפ"ז הערה ד'. (ג) הובא בש"ס ר"ע במנהיג מגלה ס"י כ"ב וא"ח' גם בסידורו.

(ד) במנהיג פ"י סירוסין שהשמיט פסוק וקרא פסוק שלאחריו ואח"כ קרא הפסוק שהשמיט משום דמיחוי כקורא למפרע, היינו שקורא פסוקי המגלה מסוף לראש, והנה האי דהשמיט פסוק וקרא פסוק שלאחריו ואח"כ קרא פסוק שהשמיט הוא ברייה' הובאה במגלה י"ח: וא"כ קשה לפרש האי דסירוס בענין זה, ורש"י פ"י האי דסירוסין "למפרע" וקשה לפרש כוונתו למפרע בשסוקים דהיינו מהני הקורא למפרע, לכן אולי גם כוונת רש"י למפרע בתיבות כמו שכתב הגאון.

(ה) בג"ל ס"י מ"ה והעטס שאשכ דהוי כמו מוקדת שאסורה, ועיין בצופה למגיד לשנת ה'רל"ח ג' ש"ט ובצופה לשנת תרל"ז ג' ו'.

(ו) כ"א שס ואם הנידוסא כמו שהיא לפנינו אפשר שפי' שכתובה במציעה בין הכתובים.

(ז) הובא בש"ס ר' ש"ס בטור או"ח ס"י תקנ"ב ובפיר דיוק הב"י שס תיבת "אף" שכתובה גם לפנינו.

(ח) אולי ההשו' מר' נטרונאי שהובא בה' הרי"ך גי'אח וברא"ש, אכן יש להשיב שר' נטרונאי התיך רק ביום כי של ר"ה אולם ההשו' שלפנינו מובאה באריכות בח"ג ס"י קכ"ט וי"ל שהיא מר' גמח וכ"ג גם במרדכי ר"ש יומא וע"ג ר"ש ר"ה והגאונים שאסרו להענות רבו גם

בראש השנה ובשבת שבין ראש השנה ליום הכפורים מותר להתענות בהן או לא טובא מותר להתענות בהן ולומר בהן תחנונים ואם יכולין כל ישראל לעשות כן יעשו וכן מנהג במקומני. (א) ובערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין ולא בשר ולא יין מפני שסתם שני תבשילין דרך כבוד הוא ואסור. (ב) הנודר ביום פלוני צום בחדש פלוני צום (הקיש) ג) [והגיע] בשבת פטור אותו. (ד) כל התעניות ואפי' יום הכפורים מותר לו לאדם למעום מה שצריך למעמו ואין בכך כלום דבי אמור רבנן טועם ואין בכך כלום (ברכות י"ד.) לא פליגי ביני תעניות והילכך כל התעניות שוות. (ה) ולענין שיעור מה שמועמו כך אמרו הו"ל (ברכות י"ד.) ר' אמי ור' אסי טעמי עד רביעהא ופשוטן של דברים שאפילו מבנים לתוך פיו שיעור רביעית למעמו אחר שנוהר שלא יבלע כלום מותר וכן הלכה.

קצנ. רב פלטי. (ו) והלכתא השרוי בשאר תעניות טועם יין עד רביעית ובתשעה באב שהוא תענית צבור אינו טועם דאמר שמואל (פסחים נ"ד.) אין תענית צבור בכבל אלא תשעה באב בלבד. (ז) ובסתניתין קתני (תענית י"ב:) עברו אלו ולא נענו בית דין גזרין שלש תעניות על הצבור אוכלין ושותין מבעוד יום כתשעה באב לא קשיא כי תניא סתניתין בארץ ישראל דצריכה מי גשמים דכתיב למטר השמים תשטה מים וכו' קאמר שמואל אין תענית צבור בכבל דוקא בכבל. (ח) היו מתעניין וירדו להם נשמים קודם הנץ החמה לא ישלימו אחר הנץ החמה ר' אליעזר אומר קודם הצות לא ישלימו ואחר הצות ישלימו. טעשה שגורו תענית בלוד וירדו להן נשמים קודם הצות אמר להם ר' טרפין צאו ואכלו ושתו יצאו ואכלו ובאו בין הערבים ואמרו הלל הגדול.

הלכות מזוזה.

קצד. (ט) והלכתא כל פתח שיש לו פצימין חייב במזוזה חוץ מבית הכסא מפני הטנופת והוץ מבית שאין בו ארבע על ארבע אמות שאין ראוי לרירה

דכו עיין ש"ח סי' ס"ד וכפרדס ש"ח ר' יהודאי ור' יוחס נ"ז ח"ג ונח"מ ונשה"ל וכטור או"ח סי' תקל"ז ותקפ"ב.

(א) הלכה כה"ק ומסוימה לבן הגאון נראה שני הנשילין גם ממיין אחד אסורים מפני שזה דרך כבוד ועיין במנהגי ה' הענין סי' כ"י וכטור או"ח סי' תקל"ב מה שהביא בשם ר' האי ובשם הר"ן ג'.

(ב) ההלכה נובעת מהאי דהענין י"ב. יחיד שקבל עליו הענין וכו' ולא נעו בשם י"ט הכוזבים במגלת הענין והפסוקי הוצרכה מר"ף בזה"ו סי' רנ"ב בשם מלאחי בזהב"ה וסובר הגאון שא"ל הורה וכן הביא גם הרמב"ן בשם מק"ת רבוה"א והניחו הראש"ש בש"ע דנדרים.

(ג) כ"ל. (ד) כ"ח. סי' שכ"ד בשם ר' שריה והנה האשכול והרא"ש בש"ק דהענין הביא בשם הר"י האברמג'וני לאסור הטעוה בזה"ש ובש"כ ועיין באשכול שנתה שיעת ר' האי ק"ת להחיר חולם לפנינו בש"י ק"ג אומר ר' פלטי. (ה) שם סי' שכ"ד.

(ו) עיין באשכול ולעיל סי' קל"ב הערה ו'. (ז) הובא ג"כ באשכול.

(ח) הלכה והיא משנה בהענין י"ב. (ט) ש"ח סי' קל"ז ובאשכול בשם ספקי לגאון.

ואפילו לול פתוח בין בית לעלייה הייב במזוזה. ה) והלכתא מזוזה מצוה להניחה בתחלת שלישי העליון בטפת הסמוך לרשות הרבים ומצוה מימין הפתח בכניסה דאמרינן (מנחות ל"ג:) ביתך דרך ביאתך מימין. ז) והשובר בית מגוי כיון שעקר בית של גוי הוא ומזוזה תיבת הדר היא אסור לישראל להניח את המזוזה בבית של גוי אלא ימלנה עמו ויוצא שישראל מוזהרין במזוזה ואין הגוי מוזהר על מזוזה. ג) שכך שנינו לענין ציצית (שם מ"ג.) אין אדם רשאי למכור מלית מצויצת לגוי עד שיתיר ציצותיה וכל שכן מזוזה שהיא קרושה חמורה. ד) בי פרוקי הייב בשתי מזוזות. ה) והלכתא מזוזה שהעמיקה טפה פסולה וכן שנמלה עליה מלבן פסולה וצריך מזוזה אחרת. ו) ושלשה זיינין של שבעה אותיות מעונות שלשה שלשה זיינין בין בספר תורה ובין בתפילין ובין במזוזות ובין בכל כתבי הקדש כל מקום שאתה מגיע אות אחת מאלו שבע עשה להם שלשה זיינין והאותיות שעטנו גן למה כרי שיראה בשלש זיינין לשלש רוחותיו. ז) והלכתא פרשיות של מזוזות סתומות דאמר ר' חלבו (מנחות ל"א:) הוינא ליה לרב הונא ברוך לה מאחר בלפי שמיא ויעשה פרשיותיה סתומות וכך מנהג בשתי ישיבות. ח) והלכתא בית שיש לה שנים או שלשה פתחים צריך מזוזה בכל פתח ואעפ"י שרגיל באחת מהן יותר מכולן. ט) ומזוזה נכתבת על דוכסוסטוס ועל הקלף ועיקר במקום בשר.

קצתה. ר' שמעון. י) ומאן דקבע מזוזה ביהייב לברוכי אשר קרשנו במצותיו וצונו לקבוע מזוזה. יא) מזוזה שתלאה במקל פסולה. יב) מזוזה שאינה משורטטת פסולה. יג) בית חדש כיון שגמרו הייב במזוזה. יד) ומזוזה נהגת באנשים ובנשים בגדולים ובקטנים. טו) השובר בית בחוצה לארץ והדר בפונדקי בארץ ישראל פטור מן המזוזה שלשים יום.

ה) שס ועיין ברמב"ם פ"ו ה' מזוזה ובר"ם.

ב) הטעם שבי הגאון דאסור להניח המזוזה צביון של גוי מאוס כיון מוכח מתוך הירושלמי סוף מגלה האי דהיה כח"ל ועל המזוזה מן הפונדק כו' ומחו ושס איך הטעם דכיון ועיין בר"ם ב"מ ק"ב.

ג) זה טעם חדש גם לענין ציצית וחליו בש"ס ועי' או"ח ציצית סי' ל"ה וא"י ה"ס.
 ד) כח"ל ובדי בי תרי זיקי והוא בש"ס מנחות מ"ג: וההלכה בר"ם. ה) שס בר"ם.
 ו) שס ועיין מ"ס סוסריס פ"ט והערה שס סי' ז' בענין שפ"ז ג"ך, והנה גוף החב' הובא בסוף ס' ראב"ה כ"י בשס חב' לגאונים ושס כתוב בחיזה אותיות לריבון להיות הקנין ס' דמוע ט"ט קדמאי ובתראי ל' של נשך ח' של קדמאי ובתראי ג' של דגך ז' של הארץ וחליו לריבון זיינין ולשפת יפחה ובקומך לפעפת קדמאי ובתראי ובקומך וקשרתה ועי' בשמושא רבא.

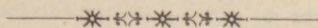
ז) שס בר"ם. ח) שס בר"ם. ט) שס בר"ם ועי' בר"ם וברמב"ם.

י) כל ההלכות בס"י זה מובאות בכה"ג וכפי הרבוס הס לר"ם ק"י וההלכה נמשא גם בר"ם סי' קכ"ז. יא) בכה"ג. יב) בכה"ג. יג) בכה"ג ובר"ם סי' קכ"ז.
 יד) בכה"ג ובר"ם. טו) בכה"ג.

קצו. שאלה שנעשה אל ה"ר יעקב דיטרוויש זצ"ל (א) על מה שהורו חכמי צרפת לאכול גבונה (ב) אחר בסעודה אחר נטילת ידים וקנוח הפה אם הלכה כדבריהם או כדברי הגאון שאוסר. והשיבו לא בהכמה שאלת על זה והלא כתבתי לך שלישים במועצות אהרי רבים להצות ורבו האוסרים ובישיבה של מעלה אין מחלוקת בזה וכולם הורו לאסור.

(ג) ותשלם מלאכת שמים יפה צרופה מזוקקת שבעתים פה קוסטאנטיין רבתי אשר היא תחת ממשלת אדונינו המלך שולמן סלים ירום הדרו.
ביום ראש חדש אדר שנת המשת אלפים ומאתים ושבעים וששה.
הסופר המדפיס, משה בר שמואל פיסילינו (ד).

(ה) העירני הר"ר שזח"ה שזאת התשובה הוצאה בסוף חשו' הדפדפ"ז ח"ה כ"ג ר' יעקב ממרויש (Marvège) וכן לריך להגיה כאן. וע' ח"ח סי' קע"ג הוצאו הדברים ככ"י ליו"ד סי' פ"ט וא"ז ח"א סי' ה"ה והנרשמים הלכו אחרי שיפת ר' יהודאי ור"ה להחזיר.
(ב) לריך למחוק היצה אחר. (ג) בדפוס כחוב כן.
(ד) אמר המפרש יואל הכהן מיללער:
בהתי את הספר להוציא שניה לאור לא היה עדין בידי לא מחזור וויטרי ולא כל הנה"ג הוצאת הכריע הולדסהיימער להשוות התשובות.

תקונים.

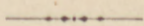
סי' נג (דף לד) ל"ל ליריך להודיעו שכבר ידוע
 ששניהם שוחטין ביום א'.
 סי' נד (בהערה ב) ל"ל ועיי' ברא"ש פג"ה.
 סי' נז (בהערה ז) בשורה שלפני האחרונה ל"ל "שחין
 בהקשקים".
 סי' סה (בהערה י) ל"ל בשנה"ל הולאת ר"ש בוכר
 סי' ר"ע. ובענין העשה ולא וכן העשוי עיי'
 לקמן סי' ע"ג.
 סי' צה (דף נה הערה ב) ל"ל ועיי' בשנה"ל הולאת
 ר"ש בוכר סי' קכ"ח.
 סי' קיז (בהערה יא) ל"ל בשנה"ל הולאת
 ר"ש בוכר סי' ס"ז.
 סי' קכו (ה) ל"ל בשנה"ל הולאת הר"ש בוכר
 סי' ק"ג.
 סי' קלה (הערה ד) ל"ל "נראה עי' קרי"ס".
 סי' קמה הובא בכה"ג הולאת הר"ע הילדסהיינר
 ה' פסקה דף ק"ו.
 סי' קמט (הערה ז) ל"ל בשנה"ל הול' ה' הר"ש בוכר
 סי' רמ"ז בשם גליון.
 סי' קנא (הערה ה) ל"ל בשנה"ל הולאת הר"ש בוכר
 סי' ר"ס ועיי' בכה"ג הולאת הר"ע הילדס"ס
 היינר דף קע"ג, קפ"ה וקפ"ו.
 סי' קנד (הערה ג) עיי' בה"ג שם דף קנ"ב.
 סי' קסו (הערה ו) ל"ל וכי"א בשאלות.

בהקדמה :

עמוד	2	שורה	11	תחת "נמצא"	ל"ל "נמצאו".
			27	"כתובים"	"כתובות".
			28	"ראשון"	"ראשון".
			33	"שחספר"	"שהסדר".
	3		24	"הלכות"	"מהלכות".
			31	"מהדפוס"	"מהדפים".
	4		11	"יבום"	"ויבום".
			14	"ראשון"	"הראשון".
	5		8	"תשוב"	"תשובה".
			14	"נוסחתו"	"נוסחתנו".
	8		11	"זהו"	"וזהו".
			20	"דבצר"	"דבציר".

סי' ז ל"ל כיון שאסור וכן התורה.
 סי' כו (הערה ו) שייכה לדף כיג שורה ח' להא
 "דין נפק לקור ואסור בכ"ס".
 סי' מה ל"ל כיון שהדיות ונלה ועיי' ברא"ש פ' כל
 הנשר בהא דשרי ונמתיבהא שכ' הרי"ף.
 סי' כו (דף ל"ב) כל"ל בהערות : ח) כ"א גם בכה"ג.
 (ב) בשנה"ל (הולאת ר"ש בוכר) הלי' יז"ע

הלכות חלה.

ס"י
א שיעור חלה.
ה' מתנות כהונה.
ב טבח שאינו נתון מתנות
במקום שאין גותנין מתנות הכהנים מוכרין
ג המתנות לקהל
ה' תרומה.
אפה ולא אפריש תרומה וחלה. תרומת
ד ומעשרות בזה"ל
ה' פדיון הבן.
ה מעמד אנשים שפודין בכמה פודין
ה' שעטננו.
אם מותר לתפור בנד צמר בחוטי פשתן,
ו כרים וכסתות
ז בנדים לתפרן בפשתן, כרים וכסתות ומרדעת
ח צמר פשתים צמר אילים
ה' כלאים.
ישראל שנתן בהמה לגוי אי עובר על
ט לא תחוסם ולא תחרוש
גוי דמשתתף עם ישראל לענין חסימה
י וחרישה בכלאים
ה' ע"ז.
ע"ז שנפלה ומכרו עציה אי מותר לישראל
יא לבנות מהם
לבני אידיהן ג' ימים אסור לישא וליתן
יב ולאכול עם ע"ז
ה' יין נסך.
י"ג שנפל בתוך קדירה בכמה אסור. אם
הביאו הגוים הענבים לתוך ביתו
ויעצרו וימורד היין אם מותר,
לשהר נת של גוים, י"ג שנסך לע"ז
אם בשל, הפקיד יינואצל גוי ומנע גוי
יג מקום שסותמין הכד בוסת וחורמין אם מותר
היין, דיוסקיא שיש בה נאד של יין
יד אימתי היא חותם בתוך חותם
הלוקח יין שלא מן המוכחין אי הוי י"ג,
טו איזה עבדים עושין י"ג
שפחה שיודעה כשיב ע"ז והטבילוה אם
עושה י"ג, באיזה אופן משלחין יין
לביד גוי, נודות חדשים האיך מתקנן
זו ונותן כס יין
יז איזה יין מבושל שאין בו משום י"ג
קנקנים של גוים עד מתי אסורין לתת כס יין.
יח ישראל שמכר יין לגוי והולוכו
לבייתו והחזירו

ס"י
כא גולפי דארמאי לענין יין נסך
מקום שקובעין בו שוקים לע"ז וגובין מכס
כג לע"ז אי הולכין לסחורה שם
כה גוים ישמעאלים אי מנעין י"ג
כז י"ג אסור ואסור בכל שהוא
ה' בשולי גוים.
מוריים של גוים, תרמוסין שי"ג, שיראז של
גוים, אהיני שליקי, אם מותר לישראל
לאפות ביצה בפורני שצולין גוים
בשה, פורני ניסקת ע"י גוים האיך
יב להתיר לאפות
כת של ישראל בפורני של גוים ויש בו סימן טו
בצק של גוים שנילוש במים חמין שלהם
מז דאפיה ישראל אי מותר
יז תרמוסא דשלקין גוים אם מותרין
יט משחא שליכא דארמאי
כ חמאה של גוים
משחא שליכא לחוש אם עירבו בו דבר טמא כא
כל שנאכל שהוא חי אין בו משום
כב בישולי גוים
כד מקום שכובשין ויתים ומולפין מהן יין
מאן דאכיל פת שי"ג מלקין אותו. עכבר בשיכר,
חבית של משקין זנפל לתוכו שרץ כו
ה' שחיטה.
השוחט מתוך הטבעת, השוחט מתוך נקב
בנרנתה, שחיטה כמסרק, לבדוק יפה
בקנה של עוף, בדיקה בנרנתה בנוצה
זו ושהי"י י"ב חדש
כח מומר אינו שוחט
כט השוחט ולא בירך
ל השוחט בסכין של גוים
השוחט צריך לסמוך בהמה, השוחט בשבת
וביוה"כ, כל טריפות שמנו חכמים
בבהמה נגדן בעוף לאפוקי ממיך
לא אין עיקר בעוף
ה' טריפות.
א"ג דסריכה לאומה, קרום בין אונה לאומה לב
ב' אונות תהתוניות סרוכות לדופן אי
לג מהני בדיקה
ריאה דסריכ' לשרפס ולחלב ולמקומית אחרים לד
לא נמצא מרה בכבד אבל ט. ס. מ. מרירות,
לה נשבר הרגל ויצא עצם
כרס חסנימי שניקב, נשתברו רוב צלעותיה,
נעקרה צלע וחוליה. דרוסה וספק

ה' ביצים וחגבים סימני עופות ובהמה ואבר מן החי.

סי' כל עוף הדורס טמא וסימניו ועוף הבא בסימן א' לט געולי בצים מותרות. נמצא עליהם קורט דם ביניהם דספק טריפה נט עובר הנמצא בבהמה נח עובר שהוציא את ידו ס ביצי עוף טמא. סימניהם. ביצה טריפה. ביצה האיבשיל בהדי בשרא. סימני חגבים סימני בהמה וחיה ודנים. אכל נמלה שרצים הנדלים מן אוכלי קישות שהתליעה. סא

ה' תפילין.

אמר תפילין, מי מניח תפילין, שיעור דפוס של תפילין, קלפין ורצועות צריכין עיבוד לשמן, אין מעכבות זאיו. שתי הברכות עליהן, זמן הנחתן מקום הנחתן, אם צריכות בדיקה, תפלה ענולה, רצועות שחורות פ"י גרתק קציצה ומעברתא סב רצועה שנפסקה, מי חשוב להניח תפילין, במקום שאין יודע לבדקן האיך מניח' סג רצועות צריכין עיבוד לשמן סד ט"ב מניחין תפילין סה לילה, שבת ויו"ט וחול"מ אי הוי זמן תפילין, סומא פטור מן התפילין, לשמש המטה בבית ששם תפילין, למשמש בתפילין, לברך עליהן כסדר הנחתן וחליצתן סז ברכת לשמור חוקים במערב' אי אומרין בסלוק התפילין סז

ה' ציצית.

אסור לטוות ציצית מצמר שנעשה בה מלאכה סח לתפור מקרני הסדין מטלית של צמר נפנים כדי ליטול ציצית סט נידיו של ציצית בכנף, ציצית שעשאן נוי, כלי קופסא בציצית, מתירין מבגד לכנף, שיעור ציצית, ד' חוטין כפולין לח', טלית שנק' עחוץ לשלש יתפור טלית מצוויצת מן התנה, איגודום עד הכנף, בעלת ה' כנסים, סדין בציצית, היא של כנף וכנפיה של עור, מי שנפסקה לו ציצית ברה"ר ע ציצית לפשהן עא

סי' דרוסה, אי איפשר לשמוטה לו שתעשה שזיטה מחט בחלב החופה את הלב, אסור לאכול כחיה שצדין אורה לו פסוק ו הנרנת בכמה, למטה מן החזה נידון לח כריאה צפורה דציידון כדביקת חד נפא, צומת הגידין בעוף, נגוש של ופק נידון כושט לט

ה' חלב ודם.

חלב שנפל לבשר בטל בסא, כנתא שנפלה לקדירה מ חלב דקשתא ודאיתרא מא כלים שנמלח בהם חלב ודם צווכין הנעלה איזהו שומן טהור מב הדר' דכתנת' אי מותר לצלותה מג לב שנתבשל בדמו, ראש שנתבשל בדמו מד בר יונה דמטי ליה בתור' או צריך מלחה מה וקריעה לצלה, דין מולייתא בשר שטומנין אותו במלח, הרחה תחילה, שיעור שהייה במלח, מלינת נדי ועוף, איזה דם אסור מו

ה' בשר בחלב.

יורה צריכה ליבון מז כחל שבישלה מח לענל עונה ולתת לתוכה בשר אי מותר מט שיפת חלב שנפלה על תחיתה נוער נ לאכול נבינה אחר הסעודה קצו

ה' כסוי דם.

מותר לשחוט לתוך כלי מלא עפר, לתוך המים, מי שאין לו עפר, דם הגיתו נא

ה' אותו ואת בנו.

גוי אינו נאמן לומר שהעגל בן ז', מנהג אנשי מורח ובני איי לענין נדי שנולד לשחטו ביומו אפילו לשחוט בתה נב וא"כ אמה אסור נב המוכ' בהמה לחברו צריך להודיעו במשתאות נג

ה' גיד הנשה.

גיד הנשה מותר בהנאה נד שמנו של גיד נה איזה נידין אסורין נו

ה' בכורות ודגים.

גוי שהביא חבית מלאה דגים נו שיחוק עם גוי בבהמה לשמיר מן הבכורה נז כסף סדין הכבור נח

שנתפס על שפחתו בזנות מה דינו מי
 שהעידו שעשה עבירה אין משביעין אותו
 על כך מי שנחשד בגניבה ואין עדים מה
 עושין לה העובר על איסור דרבנן מה
 עושין לה למה אין מקדשין בין פסח
 לעצרת מי שנחשד בספורים ואין עדים
 לענין מה אמרו כמכחול שבשפופרת
 כל הצבור יוצאין בהבדלת שיין ובקידושו
 ואחרי כן עושין בביהם המבדיל בתפלה
 יכול לעשות צרכו קודם שיבדיל בכוס
 אוהרות אי אומרים גם תלמידי חכמים

ה' יבמה, חליצה וגיטין.
 החולץ ליבמתו והיא מעוברת וילדה אם
 מותר בקובותיה היכי דאנס ישראל
 אינתת חבירו מה דינה לא ישא אשה
 במדינה וילך לאחרת
 בן ט' שנים שנשא ומת אשתו לא חולצת
 ולא מיבמת, בת כהן שנשאת לישראל
 לא האכל בתרומה האונס והמפתה
 והשוטה לא פוסלין ולא מאכילין, העובר
 והיבם ואירוסין וחרש וכו' וכן ט' שנים גר
 עמיני וכו' שבאו על הכהנת פסולה הממאנת
 באיש ונשאת לאחר ונרשה לא ינרשה
 יהודי מת ואחיו משומד במרחקים ואשת
 היהודי ענונה האם צריכה חליצה
 ד' אחים וא' רווק ואמרו התלמידים שנט
 פוסל ביבמה וא' מת ונותן הא' נט לאחת
 ועל שם אחיו נכתב
 ב' אחים נשואין ב' אחיות א' גדולה וא'
 קטנה מלמדן קטנה למאן
 הנודר לפני רבים אין לו התרה עולמית
 פ' לאו הבא מכלל עשה ולקחה לו
 לאשה ויבמה
 שומרת יבם שנשאת בלא חליצה אם אין
 לה בנים
 החולץ ליבמתו ונשא ונשא ונשא ונשא
 אותה אסורה
 המיבם אשת אחיו וזכה בנכסי המת
 מי שהלכה אשתו וניסו למדיה ואמר מתה
 ונשא אחותה
 בעל שהביא נטו אציל בפני נכתב ובפני
 מי שקדש אשה והלך למדיה ושם נטלו
 ממנו נט בע"כ ובטל
 אשה שאמרה לשליח קבל נטי במדינה פ'
 וישב שם וב' ד' משם כתבו שכבר קבל

כך הגדול ונפסק הדין
 כגד שנארג בכנפיו צמר נפן
 חוטי דכתננו במאני דכתני
 גדרומי ציצית

ה' נדה ויולדות.
 היושבת על דם טהור אי צריכה טבילה
 כלי נדה אי מותר ללבשן
 נדה מהו לצלויה נדה שלא טבלה קיימת
 בכרת, טבילה מן התורה מנין
 יושבת על דם טהור
 נדה אי טובלת בלילה
 נדה אי צריכה לטבול כשיש צנחוט
 בתולה בעל בעילה ראשונה
 הוראה דם בקשוי ללדת, פ' י"א יום שבין
 נדה לנדה, א"מ וא"א אי לידע אי צריכה
 ז' רצופין או מפוזרין, אפילה שליה, ראתה
 דם מתוך י"ד לאחר י"ד
 המפלת דמות חיה

ה' כהנים בזה"ל.
 כהן דעבר ונסב גרושה בניו חללים
 כהן שנשא בת משוחררת אי בתה כשרה
 לכהונה
 כהנת שנשאת לישראל נעשת זרה ואסורה
 בתרומה, כהן שנכנס לברך ישראל בסנדל,
 מומין בכהן אי מברך, סומא בא' מעיניו
 כהן שנשמתד וחזר בו אם עולה לדוכן
 כהן דנסיב גרושה ושמתיה ממשתמין ליה
 כהן שטמא למת ילקה מ', כהן שטמא
 לאחותה, כהן שנכנס לבית שיש בו מת אין
 מלקין אותו מלקות מ' ומכות מרדות מהו אין
 כהן שנשאת נזירת או גרושה מיטמא לה
ה' איסור והיתר [ענינים שונים]
 *לא ישכור אדם מרחצו כגוי
 מנהגות לעמוד לפני ס"ת,
 תנלחת בית השחי אי מנלח כל נפשו אי
 עובר על לא ילכש נכר
 חזן הכנסת שמרננים עליו צריך להוציאו
 כגד שפרשו על המתים אינו אסור בהנאה
 לוקחים ככשים ודברים מתוקים בריה,
 רואים צפרנים בהבדלה, מי שמת לו מת
 אינו מסלק מליתו מעליו
 מי שבא ואמר עשיתי עבירה אין פוסלין
 אותו ע"פ עצמו אבל מלקין, הקורא לחבירו
 עבד, לברך ברכת אירוסין ונישואין על
 ב' כוסות, מים שרחץ אין שותין, ישראל

ס'

ס'

צד

עו

צה

עו

קק*

עה

עט

פ

פא

צו

פב

כג

פד

פה

פז

פח

פח

פח

פח

פח

פח

פח

פח

פח

פח

פח

פח

פח

פח

פח

פח

פח

סי' ויפה לו
 קכט נר זכוכית בביה"כ, חכם פותח פרק לאור נר
 קל לא ישב לפני הספר פי', טבעת שיש עליה
 קלא חותם, המבשל לחולה בשבת
 קלב מצות נ"ח איש וביתו, אבוקה של שעוה
 קלג צמר נפץ אי מדליקין
 קלד אסור לספר דברים של חול בשבת
 קה אי עבר דבר עבירה אי מאסרין בשבת
 רטיה שע"ג מכה אי יוצאין בה, שומטין
 מנגל מעל האימום, אסור להרג כינה, אם
 מוציאין מטפחת
 קלו המוציא פרעוש בחיקו, מי שאכל הרבה
 לאכול ג' סעודות, לבצוע בכל סעודה על
 ב' ככרות
 קלז ב' ככרות
 קלח כללי האיסורין בשבת

ה' עירובי תחומין ועירובי חצרות.
 כותל שבין ב' חציות שנפל עד היכא
 מטלטלין
 קלש יושב בספינה מאי למלאות דלי ולשלשל
 לים, מאי לשכור רשות בספינה מן הגוי,
 לשון ים כנסם במדינה ויבשה מג' צדדין
 מהו להפליג, ספינה באה כחוק לתחום
 מהו לעלות לה
 קמ מי שבא לאושפיזא ולא שכר מן הגוי
 רשותו אי שוכר בשבת, גוי שיש לו ב'
 פתחים אי אוסר על ב'ל נזוטרט למעלה
 מן הים אם ממלאין ממנה, חצר שנפרצה
 לריה פטור שהיא ככרמלית, שרש' אילן
 נבוהין ג' אסור לישב עליה, שתופי מבוי
 צריך להנביה טפה, אי מותר להשתמש
 תחת הקורה והחתיים
 קמא פת של עירובי תבשילין אימתי איכלה
 אנשי חצר ששכה אחד ולא עירב אי
 מכניסין מערבין בע"פ ומשמרין
 קמב ישראל שכר בית מן פינדק גוי ורוצה
 לצאת לחצר אי שוכר רשות או לא
 קמג מבוי אי מנביהו יותר מכ' אמה הפליג,
 אין בינינו רה"ז מה שניטל מפתח ופותח
 ומניח מפתח
 קמד אסור לישראל להכניס ידו לחור ליטל
 מים מחצר של גוי
 קמה בור שבין ב' חצרות הא"ך פרשוה, אמת
 המים שעוברת בחצר דינה מטר שיוורד
 בשבת שותין

סי' הנש, הממאנת באיש הוא מותר בקרובותיה,
 מה הן שניות, המגרש אשה ומחזירה ומת
 מותרת ליבם, נושאין על האנוסה והמפורה,
 איתמר מת כיום שלשים ונתקדשה
 קט ראובן ושי' נשואין ב' אחיות קטנות מת
 דאובן פטור משום אחות אשה
 קי אחות כלתו מותרת לה, סימני סיים ואיילונית
 קיא הא דאמר רבה ג' אחיות יבמות שנשלו
 לפני ב' אחין זה חולץ לאחד וזה לאחד
 דאמצעית צריכה חליצה, מותר אדם בצרת
 קיב קרובת חליצתו
 קיג אלמנה שנשלה לפני יבם משומד
 קיד החולץ ליבמתו וחזר וקדשה
 דאובן מת והיא אינה יודעת שהי' מעוברת
 קטו ועשה חליצה

ה' נדרים ושבועות.
 צבור שנוהרין עליהם ומתחרטין ואין יכולין
 לעומר אי מתירין
 קטז צבור יכולין לכטל נדרים בשבת ויוה"כ,
 מאן דנדר מקיים נדריה ואי שרי ליה ג'
 שרי ליה נדריה, וצריך לפרט החטא,
 בנדרים הלך אחר לשון ב"א, מי שנשבע
 שלא לדבר עם חבירו משלח לו פסקא
 קיז הפרת נדרים בג' הדיוטות, הנשבע ב'
 הדברות וס"ת שם ר' יהוראי אין בנו מי
 להתיר נדה, הנשבע בלשון ישמעאל,
 פותחין בכבוד אביו
 קיח הא דאמרינן פותחין צריך חרטה, הפרת
 נדרים כל היום
 קיט ג' הדיוטות לא הדיוטות ממש
 קכ מלך ושלטון אם צוו להחרים אי החרם
 קיכ קיים, אם נשבעו להם, בר ישראל שהחרים
 קכא עליו השלשו, והוא אינו רוצה לנלות
 אי יכולין הצבור להנהיג ביה"כ על נדרים
 בעל אי מיפר נדר ושבועת אשתו
 קכב ה' שבת ונר שבת ונר חנוכה,
 קכג מי שנוהן מעות לגוי בשותפות
 מה שיעשה שותפות עם גוי, הנותן כרם
 לזמור לגוי
 קכד ליתן חיזתא לגוי לרעות בשבת
 קכה הנותן ננות וזרדסים להשקותם
 קכו שותפות עם גוי בחנות, פורני ומרחץ לגוי
 קכז גוי שאמר בע"ש השאילני כלים
 קכח בית ריחים לגוי
 אגרת ביד גוי, פורני ופונדק לגוי, מצטמק

סי' צמוקים, אם יש תשלום לדי' כוסות, לעשות
מלאכה בע"פ
קפה אין לשין בפסח אלא שיעור חלה, מי שיש
לו אורחים הרבה אי אופה ניו וישראל על ע"ג
קפו מאני דקוניא לפסח ולבשולי גוים
קפו מהו לברוכי בפסח על השלימה או על
הבציעה
קפה אי מי פירות מחמיצין
קפט לא ה"ל ש אלא במים שלנו
קע

ה' ראש השנה.

קעא בר"ה מברך לשמוע קול שופר
קעב שופר שנשדק במשהו וסחמו במינו
התוקע בזמן שהצבור יושבין תוקע שוב
קעג ואינו מברך ואם נאנס הוא השני אינו מברך
ה' צום כפור.
להטמין תבשיל מעי"כ ליו"ט, ואין רחיצה
באבל אלא בחמין, אם חל ג' שלו עי"כ,
טבילת יו"ט ושות מאי לסוך בעי"כ
קעד המלך והכלה לא ירחצו
קעה מי שמבקש לקנח ביו"ט במים, הרואה
קעו קרי ביו"ט

ה' לולב וסוכה.

קעה מקומות שאין לולב מצוי ניהנו במתנה
כיון שמברך על נטילת לולב מנביוהו
קעט מוליך ומביא בהודו
קפ הפדש בין יסוד נביאים למנהג נביאים
קפ חוטם של אחרונ איזה, היכא דנטלה
פנימתו פסול, א"מ אין טוענין הדם בשבת
קפא ואנשי ארץ ישראל טוענין, הדם עושהו
קפב כולו מעבות מן המובהר
קפב שיעור הדם וערבה, קי"ל ג' הדסין וק' ערבות
הי ניהו קינופת ונקליטין, אם יש לפרוס
קפג סדין על הסוכה מפני החמה, חתן וש' שבין
פטרין מסוכה
קפג לברך לישיב בסוכה בישיבה אם נכנס,
הרחיק את הסיכוך ג' טפחים פירושה,
סיככה בעניניו פשתן ובהוצניו פשתן פירושה
קפד סיכה צריכה ב' דפנות ונ' אפי' טפח
קפה המשלשל דפנות מלמעלה למטה האין
הלכה

ה' מגלה וס'ת.

קפו ש"ץ הקורא אסתר צריך לסודרה כאחת,
שיור התפר בראש ובסוף יריעה, מגלה
בזמנה ביחיד שלא בזמנה ביו, זמנה ושלא
זמנה איזה, הקורא אם כורך המגלה או

סי' גוי שמלא מים לצרכו מר"ה אי ישראל שותה
קמו מערבין ערובי תחומין ועיר' בפת ובפירות,
מבוי רחב ד' אי צריך לחי וקורה
קמה ה' יום טוב.

בני כפר מביאין מים מחוץ לעיר על כהפס
אבל לא על החמורה, הא דאמר רבנן הולך
אדם אצל הנוני הרניל, הבא מחוץ לתחום
בשביל ישראל זה מותר לאהר
קמט מהו להדליק נר לקרות לאורו ביו"ט, ב'
יו"ט ב' קדושות הן, האי בר טביא דאיהצד
ביו"ט ראשון אי מותר בשני, ב' יו"ט
של ר"ה
אין מכבין הבקעה ביו"ט, אסור לעשן
כלים ביו"ט

קנא זוקפין המנורה ביו"ט
קנב כל מיני תבלין של קדרה נידוכין כדרכן ביו"ט
קנג הכונס אשה קודם יו"ט אי עושין סעודת
אירוסין ביו"ט, ביו"ט צריכין לבצוע על
ב' ככרות, יורד אדם לבור להוציא כלי
ביו"ט
קנד מי שהולך עם שירה ביו"ט ומתיירא אי
רשאי לילך חוץ לתחום, מהו ליתן סוס
או פרד ביו"ט ובשבת לרעות אותן

ה' חול המועד.

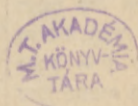
קנה עיירות שיש בהן ת"ח ובוצרין בחוה"מ,
להביא כלים מבית האומן, הא דתנן כותבין
קנה קדושי נשים במועד, הא דתנן שטרות
של רשות מהו ניהו, החייטין שהם עניים
ומתפרנסין בעמל, מוכרין פירות מיכרין
כדרכן, הא דתנן אין נושאין נשים במועד
אין חילוק בין פסח לשאר יו"ט
קנו אין מספידין בר"ה מהו לומר צדוק הדין,
אין מועד בפני ת"ח ת"ח כמאן
קנז חייבין לנזור גזירה שלא יעשו מלאכה
במועד
קנה ליכנס לבית חדש או לפנות כליו בחוה"מ
קעז

ה' חג המצות.

קנט שבת שחל בו ערב פסח
קס כל איסורי תורה בס' חוץ מטבל וי"ג
קסא וחמין בזמנו
קסב לענין ליתת חטים
קסג כלים של גוים
קסד יכול אדם ליקח קמה מן השוק, קדירות ש"פ
אסור לבשל לחולה תבשיל של קמה
מקום שאין יין מצוי האין עושין יין

ס' שיעור שטועם
 קצב השרוי בשאר תעניות טועם בט"ב אינו
 קצנ טועם
 ה' מזוזה.
 פתח שיש לו פצימין חייב חוץ מבהכניס,
 מזוזה מניחה בתחלת שלישי העליון בשפח
 הסמוך לר"ה, השוכר בית מגוי ועקר אסור
 להניח שם מזוזה, כי הרזיקי חייב בב'
 מזוזות, מזוזה שהעמיקה טפח פסולה,
 תנין של אותיות, פרשיות מזוזה סתומות,
 בית שיש לה ג' או ד' פתחים, מזוזה
 נכתבת על דכסוסטוס
 קצד מאן דקבע מזוזה חייב לברוכי, מזוזה
 שהלאה במקל פסולה, מזוזה שאינה
 משורטטת, בית חדש כיון שנמרו חייב,
 מזוזה נהנת בנשים ואנשים, השוכר בית
 בחו"ל והדר בפונדק פטור ל' יום
 קצה

ס' פושטה, אם תפרה בפשתן פסילה וצריך
 קפז גידון בשולשין פי'
 קפה מוטב הנלגל מטפחת ואל יגלל ס"ת
 קפט ס"ת המנוקד אין קורין בצביר
 ירועות מעובדין בסיד אם מותרין, כמה
 שיטין צריך לעשות בס"ה, ס"ת שאין בו
 תנין, פתוחות וסגומות יש להן מקומות,
 מגלה דכתובה בין הכתובין לא יצא,
 מגלה קורין אותה בזמנה אפי' ביחיד,
 אין אימרים הלל בפידים, מהו למפרע ומהו
 סידוסין
 קן מגלה שמצויינת אין קורין בו
 קצא ה' תענית.
 ערב ט"ב שחל בשבת שפיר דמי למיכל
 כשרא, בר"ה ובשבת שובה אי מתענין,
 בערב ט"ב לא יאכל ב' תבשילין, הנודר
 ביום צום והגיע בשבת פטור להתענות,
 כל תעניות אפילו יוה"כ מותר לטעם.

B

205.

Kurze geonäische Entscheidungen

erschienen zum ersten Male in Constantinopel 1516.

Verbesserte Ausgabe, mit Einleitung, Commentar
und Index versehen

von

Dr. JOEL MÜLLER.

Veröffentlicht von Dr. Salomon Fuchs

(zur Zeit in Berlin, Liniestr. 30).

KRAKAU.

Druck von Josef Fischer.

1893.